

T.C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü

**ÖZEL EĞİTİM UYGULAMA MERKEZİ
(OKULU)
I.VE II. KADEME
EĞİTİM PROGRAMI
(OTİSTİK ÇOCUKLAR İÇİN)**



ANKARA, 2013

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM ADI	SAYFA NO
GİRİŞ VE AÇIKLAMALAR.....	1 -40
TOPLUMSAL UYUM BECERİLERİ.....	41– 106
HAYAT BİLGİSİ.....	107 – 141
DİL VE KONUŞMA GELİŞİMİ.....	142 – 167
OKUMA YAZMA	168 – 188
MATEMATİK	189– 244
BEDEN EĞİTİMİ	245 – 271
GÖRSEL SANATLAR.....	272 – 301
MÜZİK.....	302– 318
BESLENME EĞİTİMİ.....	319 – 331
DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ.....	332 – 349
TRAFİK VE İLK YARDIM EĞİTİMİ.....	350 – 363
KAYNAKÇA	364 –366

GİRİŞ

Otizm, etkileşim başlatma ve sürdürme gibi sosyal ve iletişim becerileri alanında sınırlılıklar gösteren ve yaygın gelişimsel bozukluk (YGB) tanı grubu içerisinde yer alan bir gelişimsel bozukluktur.

Otistik çocuklar yaşa uygun akran ilişkileri geliştirmede, dilin iletişim amaçlı işlevsel kullanımında rutine karşı ısrarcılık tekrarlayıcı ilgi ve davranışlar gibi her çocuğa göre farklılıklar gösteren davranışlar sergilemektedirler. Bu nedenle otistik çocukların bu özellikleri dikkate alınarak eğitim ve öğretim sürecinin düzenlenmesi gerekmektedir.

Otistik çocuklara bağımsız yaşam becerilerinin kazandırılması ve davranış problemlerinin azaltılması, gereksinimleri olan becerileri kazanabilmeleri uygun eğitim programlarının uygulandığı yapılandırılmış ve zenginleştirilmiş öğretim ortamının erken yaştan itibaren sağlanması ile mümkün olabilmektedir.

Bu program; otistik çocukların eğitimlerini sürdürdükleri Özel Eğitim Uygulama Merkezleri I. ve II. kademedede, ilkokullar ile ortaokullar bünyesinde otistik çocuklar için açılan ve bulunduğu okulun programından farklı bir program uygulanan özel eğitim sınıflarında uygulanmak üzere hazırlanmıştır.

OTİSTİK ÇOCUKLAR VE GELİŞİMSEL ÖZELLİKLERİ

Otizm, yaşamın erken dönemlerinde başlayan ve yaşam boyu süren, sosyal ilişkiler, iletişim, davranış ve bilişsel gelişmede gecikme ve sapma gibi özellikler gösteren yaygın gelişimsel bir bozukluk olarak kabul edilmektedir. Otizm kavramı ilk kez Leo Kanner tarafından 1943 yılında tıp literatürüne kazandırılmış ve 1980'e kadar bu terim kullanılmıştır.

Otizm terimi, zaman içinde yerini, otizm spektrum bozuklukları (ASD-Autism Spectrum Disorders) terimine bırakmıştır. Otizm spektrum bozuklukları, yaygın gelişimsel bozukluklarla (Pervasive Developmental Disorders-PDD) eş anlamlı olup ileri düzeyde ve karmaşık bir gelişimsel yetersizlik anlamında kullanılmaktadır. Otizm ise bu sınıflandırma altında yer alan kategorilerden yalnızca biridir.

Otizm spektrum bozukluğu içinde yer alan bireylerin zeka kapasiteleri ağır yetersizlik düzeyinden üstün zeka düzeyine kadar geniş bir dağılım gösterir. İletişim ve dil yetersizlikleri nedeniyle çoğu zaman otizmlili çocuklara zeka testi uygulamak mümkün olmamaktadır ve bu nedenle çoğu zaman bu çocuklar kapasitelerinin altında performans göstermektedir.

Gelişim Özellikleri

Otistik çocuklar birbirlerinden farklı gelişimsel özellikler göstermektedirler. Bu bağlamda bazı belirtiler bir çocukta belirgin olarak gözlemlenirken diğer bir çocukta çok az ve ya hiç görülmeyebilir. Bu bölümde otistik çocukların duyuşal, motor gelişim, sosyal gelişim, dil ve iletişim, zihinsel gelişim, davranış ve özel beceriler başlıkları altında gelişim özellikleri açıklanmıştır.

1. Duyuşal özellikler

a) İşitsel uyarılara karşı tepkileri: Seslere karşı çok değişik tepkiler gösteren otistik çocukların, erken çocukluk döneminde bazı seslere hiçbir tepki vermemesi, çocukta işitme problemi olduğunu düşündürmektedir. Ayrıca otistik çocukların bir kısmı, bazı seslerden kaçınma davranışı (örneğin kulaklarını eliyle kapatma) gösterirken bir kısmı da aşırı yüksek seslerden rahatsızlık duymaz hatta hoşlanabilirler (örneğin bir oyuncuğı vurarak ses çıkarmak).

b) Görsel uyarılara karşı tepkileri: Otistik çocukların insan yüzüne ve çevrelerindeki birçok nesneye bakmamalarına karşın hareket eden, dönen ya da parlak olan bazı nesnelere çok uzun bakabildikleri, bazılarının zaman zaman ışıktan rahatsız oldukları hatta karanlık bir odada daha rahat ettikleri görülebilmektedir.

c) Acı, sıcak, soğuğa karşı tepkiler: Bu tepkiler bazı çocuklarda acıyı, sıcaklığı ve soğuğu fark etmeme şeklinde ortaya çıkarken, bazılarında ise, soğuk suyla ellerini yıkarken ağlama, eline iğne battığı zaman çığlık atma gibi aşırı duyarlılıklar şeklinde de görülebilmektedir.

d) Dokunulmaya karşı tepkiler: Bazı otistik çocuklar herhangi bir kimse tarafından dokunulmaya, kucağa alınmaya tepki göstererek fiziksel teması reddetmekte ve çevreleriyle ilişki kurmaktan kaçınmaktadırlar. Bazı otistik çocuklar ise aşırı şekilde sarılmaktan, kucaklanmaktan, mınıcıklanmaktan hoşlanabilmektedirler.

Otistik çocukların çevrelerindeki duyuşal uyarılara çok farklı tepkiler vermelerine karşın yeni bir nesneyi genellikle koklayarak, yalayarak ve parmaklarını üzerinde gezdirerek tanımaya ve keşfetmeye çalıştıkları gözlenmektedir.

2. Motor gelişim özellikleri

Otistik çocukların ip atlama, dans, yüzme gibi büyük kas motor becerilerin kullanılmasını gerektiren bazı hareketleri taklit etme yetilerinin çok az ya da hiç olmamasına bağlı olarak daha geç öğrendikleri görülmektedir. Kâğıt kesme, kutu içine küp atma ve ipe boncuk dizme gibi küçük kas motor becerilerinin de oldukça zayıf olduğu gözlenmektedir.

Otistik çocukların duruşlarında, ellerini kullanmada zaman zaman normalden farklı bir görünüm sergiledikleri (parmak uçlarında yürüme, belli hareketleri tekrar etme, tek ayağı üzerinde ileri geri sallanma, kendi etrafında dönme vb.) görülmektedir. Bununla birlikte hiperaktif (çok hareketli) veya hipoaktif (az hareketli) olmaları da diğer motor davranış özellikleri olarak kabul edilmektedir.

3. Sosyal gelişim özellikleri

Kucağa alındığında sarılmama, annenin sesine tepki vermeme gibi davranışları gösterebilen otistik çocukların çoğu, anneye bağımlılık davranışının yoksunluğunu göstermektedirler.

Sevgi ve güvende olma gereksinimi yönüyle diğer bireylere fiziksel yakınlaşma davranışları görülmemektedir.

Otistik çocukların zamanlarının çoğunu tek başına oynayarak geçirdikleri özellikle akranlarıyla ilgilenmedikleri ve oynamadıkları gözlenmiştir. Genellikle istedikleri bir şeye ulaşmak amacıyla ebeveynleri ile iletişim kurdukları ve bazen edilgen bir şekilde iletişimi kabul ederler.

Çevreyle ilgili en ufak değişikliklerin karşısında çok duyarlı olabildikleri halde insan yüzü ve karşılıklı iletişim bu çocuklar için çok az önem taşımaktadır.

Otistik çocuklarda oyun becerisi, sembolik düşüncenin kazanıldığı duyu motor döneme paralel olarak gelişmemektedir. İletişim yetersizlikleri ve hayal gücünün sınırlılığı nedeniyle diğer çocukların oyununa özellikle sembolik oyunlara katılmakta güçlük çekerler.

Otistik çocuklar empati kurmakta, başka insanların duygu ve düşüncelerini anlamakta zorlanabilirler.

4. Dil ve iletişim özellikleri

Otizmin en belirgin özelliklerinden biri de otizmlili bireyin çevresindeki bireylerle iletişim kurmada yetersizlik yaşamasıdır.

a) Sözel olmayan iletişim: Temel duyguları (mutluluk, üzüntü vb.) ifade etmede güçlük, karşısındaki kişinin yüzüne ve gözüne bakmama, karşılıklı iletişim kurmak istemediğinde bağırma, vurma, çığlık atma gibi uygun olmayan iletişim özellikleri görülebilir.

b) Sözel iletişim: Otistik çocukların dil gelişimlerinde, hiç konuşmama, sadece bir-iki kelime söyleme, çok kelimeyle anlamsız konuşma, ekolali konuşma, zamirleri karıştırma, konuşulanları anlamada güçlük çekme, gramer bozuklukları ve telâffuz güçlüğü gibi özellikler görülmektedir. Deyimler, mecazi sözcükler, atasözlerini anlamakta güçlük yaşarlar.

5. Zihinsel gelişim özellikleri

Otistik çocukların zekâ düzeylerini belirleyen testleri kullanmada güçlükler olması ve bu çocukların testlerde düşük performans göstermeleri, zekâ bölümlerinin tespitini zorlaştırmaktadır.

Son yapılan araştırmalar, temel problemin zihinsel gelişim alanında olduğunu belirtmekte ve bu konudaki tartışmalar, zihinsel yetersizliğin birinci olarak dil ve iletişim problemlerine yol açtığı, ikinci olarak da davranışsal ve duyuusal güçlükler nedeniyle olduğunu yönünde yoğunlaşmaktadır.

Otistik çocuklar zeka düzeyi bakımından heterojen bir gruptur ve ağır düzeyde zihinsel yetersizlikten normal üstü zekaya kadar geniş bir dağılım gösterir. Yaklaşık olarak %70 nin zihinsel yetersizliği olduğu %30'nun ise normal ya da üstün zekaya sahip olduğu düşünülmektedir.

6. Davranış özellikleri

Bireylere karşı tepkisiz davranma, sosyal etkileşimlerden geri çekilme gibi davranış özellikleri olduğu belirtilebilir.

Davranışsal tepkiler:

- a. Özel korkular: Sudan korkma, ayakkabı ayağını sıktığı için ayakkabı giymeyi istememe gibi.
- b. Tehlikelerin farkında olmama: Yüksek bir duvarın üzerinde yürüme vb.
- c. Nedensiz gülme ve ağlama davranışları gösterme.
- d. Değişikliklere karşı tepki gösterme: En küçük bir değişiklik onların sevinç çığlıklarına ya da öfke nöbetlerine yol açabilmektedir.
- e. Öfke nöbetleri, çevresine zarar verici davranışlar, kendisine zarar verici davranışlar, stereotip vücut hareketleri (kendiliğinden başlayan hareketler) otizmli çocuklarda görülen davranış problemleridir.

7. Özel beceriler

Otistik çocukların bir kısmında sayılar, müzik, bellek alanında uç yetenekler bulunmaktadır ve bu bireyler "savant" adını almaktadır. Örneğin otobüs hareket saatleri, sayılar vb. ayrıntılar ilgili bazı görsel ve işitsel bellekle ilgili yetenekler şeklinde de ortaya çıkabilmektedir. Kendi kendine okuma yazma öğrenebilme, okuduğunu anlamasa da akıcı bir şekilde okuyabilme, kısa sürede ezberleyebilme gibi iyi bir belleğe sahip olan erken gelişmiş kavramsal veya görsel-motor yetenekleri olan otistik çocuklara da rastlanmaktadır.

PROGRAMIN UYGULANMASI İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR

Bu programda otistik çocukların gelişim alanlarına ait özellikler dikkate alınarak; matematik, okuma yazma, beden eğitimi, görsel sanatlar, müzik, din kültürü ve ahlak bilgisi, hayat bilgisi, dil ve konuşma gelişimi, beslenme eğitimi, toplumsal uyum becerileri ile trafik ve ilk yardım eğitimi derslerine yer verilmiştir.

Otistik çocukların zihinsel, sosyal, bedensel ve devinimsel özellikleri ile bireysel farklılıklarından dolayı programda yer alan amaç ve davranışlarda sınıf ve yaş gruplamasına gidilmemiştir.

Derslerdeki konuların seçimi, amaçların düzenlenmesi ve kazanımların oluşturulmasında; otizm tanısı almış çocukların gereksinimlerinin karşılanması, yeteneklerinin geliştirilmesi, bağımsız yaşam becerilerini geliştirmesi, iletişim becerilerini işlevsel kullanması, sosyal etkileşim başlatması, sürdürülebilmesi ve toplum tarafından sosyal kabullerinin artırılması esas alınmıştır. Ancak, öğretmen çevresel faktörler, öğrencilerin özellikleri ve gereksinimlerini göz önünde bulundurarak programda yer alan konu, amaç ve davranışların dışında yeni konu, amaç ve davranışlar geliştirebilir.

Öğretim aşamasında yer alacak hedef-davranışlar öğrencinin bireysel özellikleri göz önünde bulundurularak bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlanmalıdır. Öğretimin kalıcılığı, etkililiği, öğrenilen bilgilerin farklı durum ve ortamlarda kullanılabilirliğinin artırılması için amaçların belirlenmesinde dersler arası ilişkilendirme yapılmalıdır.

Programın uygulanmasında her ders için yapılan açıklamaların dikkate alınarak, öğretim süreçlerinin bu açıklamalar doğrultusunda yapılandırılması gerekmektedir.

ÖĞRENME VE ÖĞRETME SÜRECİ

1. Öğretimin Planlanması:

Eğitim ve öğretim planlı, programlı olarak yapılan geliştirici bir çalışmadır. Eğitim ve öğretimin etkin, verimli olabilmesi planlamaya gereken önemin verilmesi ve öğretmenlerin sınıflarına hazırlıklı girmesi ile olanaklıdır.

Eğitim-öğretim çalışmaları planlanırken;

- 1) Öğrenme-öğretme süreci etkin hâle getirilerek eğitimdeki yeni gelişmeler, çevre özellikleri, öğrencilerin bireysel gelişim özellikleri, ailenin görüş ve önerileri, çocuklara verilecek destek hizmetler (fizyoterapi, dil ve konuşma terapisi vb.) ile okul-çevre ilişkileri dikkate alınmalıdır.
- 2) Plan gerektiğinde konu, süre ve uygulamada değişiklikler yapılabilecek esneklikte olmalıdır.
- 3) Plan eğitim öğretimin hedeflerine ve öğretim kurumlarının özel amaçlarına uygun olmalıdır.

- 4) Konuların işlenişinde kullanılacak öğrenme-öğretme yaklaşımları, araç gereç, kaynaklar, öğrenci etkinlikleri, gezi gözlem ve deneylerin önceden belirlenmesine, belli bir süreyi kapsayacak şekilde olmasına dikkat edilmelidir.
- 5) Eğitim ve öğretim çalışmalarında bireyselleştirilmiş eğitim programı, yıllık plan ve ders planı olmak üzere üç çeşit plan hazırlanır.

a. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı

Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı, özel eğitime ihtiyacı olan bireyin gelişimi veya ona uygulanan programın gerektirdiği disiplin alanlarında eğitsel gereksinimlerini karşılamak üzere uygun eğitim ortamlarından ve destek hizmetlerden en üst düzeyde yararlanmasını öngören bir programdır. Bu program aile, öğretmen ve ilgili uzmanların iş birliği ile planlanır ve bireyin ailesinin onayı ile uygulanır. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programında; bireyin performans düzeyi, uzun ve kısa dönemli amaçlar yer alır.

a.1. Performans düzeyi

Bireyin eğitsel işlevde bulunma düzeyi; ayrıntılı ya da kaba değerlendirme sonuçlarına dayalı olarak hazırlanan, bireyin yapabildiklerinin betimlenmesi olarak tanımlanmaktadır. Gelişimin görülebilmesi için performans düzeyinin betimlenmesi son derece önemlidir. Çünkü bu betimlemeler değerlendirme sonuçlarının açık ve anlaşılır olmasını, ayrıca bireyin belirli gereksinimlerini tanımlamayı ve öncelik sırasına dizmeyi sağlar.

a.2. Uzun dönemli amaçlar

Uzun dönemli amaç; eğitsel performans düzeyi, bulunduğu gelişim evresi ve yaş gibi faktörler dikkate alınarak belirlenen ve bireyin bir öğretim dönemi ya da bir öğretim yılı sonunda gerçekleştirmesi istenen davranışlardır. Yıllık amaçlar da denilebilir. Uzun dönemli amaç seçiminde; bireyin önceki başarısı, bireyin var olan performans düzeyi, bireyin tercihleri, seçilen amaçların uygulanabilirliği, bireyin öncelikli gereksinimleri, amaçların kazanımı için ayrılan zaman göz önünde bulundurulmalıdır. Uzun dönemli amaçlar;

1. Bireyin var olan performans düzeyi ile ilgili olmalı,
2. Uzun dönemli amaç alanı açıkça tanımlanmalı,

3. Uzun dönemli amaçlar ölçülebilir olmalı,
4. Anlamlı olmalı,
5. Kısa dönemli amaçları kapsamalıdır.

a.3. Kısa dönemli amaçlar

Bireyin var olan performans düzeyi ile uzun dönemli amaç arasında kalan, uzun dönemli amaçtan daha kısa sürede gerçekleştirilen ve uzun dönemli amaçlara ulaşmayı sağlayan kazanımlardır. Kısa dönemli amaç ifadelerinde, bireyden beklenen davranışın tanımlanması, davranışın koşullarının belirlenmesi (sözel istekler ya da yönergeler, yazılı istekler ya da yönergeler, materyaller, gereksinim duyulan yardım düzeyi, çevresel ortam ve uyarlamalar) ve davranış gerçekleştirme ölçütlerine yer verilmelidir.

b. Yıllık plan

Yıllık plan, öğretmenin bir öğretim yılı süresince sınıfında, bireyselleştirilmiş eğitim programları uyarınca belli konuları hangi aylarda, yaklaşık olarak ne kadar zamanda işleyeceğini gösteren çalışma planıdır. Yıllık plan hazırlanırken her öğrenci için bireyselleştirilmiş eğitim programında yer alan amaçlar belirtilmeli ve öğretim süresi belirlenirken öğrenci performansı dikkate alınmalıdır.

Yıllık plan hazırlanırken;

1. Öğrenci performanslarının belirlenmesi için belli bir süre ayrılmalı ve bu süre plânda gösterilmelidir.
2. Önerilen süre bölümünde her ay, hangi sınıfta, haftada kaç saat ders okutulacağı belirlenmelidir.
3. İşlenecek derslere ait konuların işlenişi için kaç ders saatine ihtiyaç olacağı saptanmalıdır.
4. Tatil, bayram ve diğer özel günler belirlenerek planda gösterilmelidir.

c. Ders Planı

Ders planı, belli bir ders için bir ya da birden çok ders saatinde işlenecek amaç ve davranışların işlenişlerinin ayrı ayrı plânlanmasıdır.

Ders planı hazırlanırken;

1. Dersin öğretim basamağındaki diğer derslerle olan ilişkisi belirlenmelidir.
2. BEP birimince önceden saptanmış amaç ve davranışlar öğrenci adı yazılarak bu planda gösterilmelidir.

3. Davranışın işleneceği tarih ve olası süre belirlenmelidir.
4. Konunun etkin biçimde işlenebilmesi için gerekli olan öğretim yöntem ve teknikleri ile eğitimde kullanılacak araç gereçleri belirlenmelidir.
5. Öğrencilerin bireysel özellikleri ve farklılıkları öğretim sürecinde göz önünde bulundurulmalıdır.
6. Öğrenme-öğretme sürecini değerlendirmeye yönelik ölçme etkinlikleri ve değerlendirme yaklaşımları saptanmalıdır.

2. Öğretimde Kullanılan İpuçları

Otistik çocuklar bireysel farklılıklar gösterdiklerinden performansları da birbirinden farklıdır. Bireyin performans alımı esnasında ve öğretim sürecinde bazı ipuçları kullanılmaktadır. İpucu, bireye belli bir uyarının varlığında doğru tepkide bulunmasını sağlamak amacıyla nasıl davranacağı ve ne yapacağına ilişkin hatırlatmada bulunmadır. İpuçları; sözel ipucu, model olma ve fiziksel yardımı içerir.

a. Sözel İpucu: Öğretimde sadece sözel ipucunun kullanılması düşünülüyorsa kullanılacak sözel ipuçlarının birey için anlamı olup olmadığının araştırılması gerekmektedir.

Birey için bir anlamı olmayan sözel ipuçları verip bireyin beceriyi gerçekleştirmesini beklemek, bireyi başarısız kılma anlamına gelmektedir. Bu nedenle pek çok durumda sözel ipucu, fiziksel yardım ve model olma ipuçlarıyla birlikte kullanılarak sözel ipuçlarının birey için anlamlı hâle getirilmesi amaçlanmaktadır. Öğretimde kullanılan sözel ipuçlarının bireyler başarılı oldukça geri çekilmesi gerekmektedir. Sözel ipucunun gereksiz ve sık kullanımı amaca hizmet etmediği gibi bağımlılıkta yaratabileceği için zamanında geri çekilmesi önemli noktalardan biridir.

Sözel ipucu, kullanırken en çok yapılan hatalardan biri de sözel yönerge ile sözel ipucunun karıştırılmasıdır. Yönerge vermek; çocuğa ne yapacağını söylemesi, çocuktan bir şey yapmasını istemektir. Sözel ipucu ise çocuğa istenileni nasıl yapacağını hatırlatmak veya ifadelerle çocuğu yönlendirmektir.

b. Model Olma: Bir kişinin yaptığı hareketi gözleyerek ve taklit ederek yapma ve öğrenmedir. Beceri öğretiminde model olma ipucunun kullanılabilmesi için bireyin taklit etme becerisine sahip olması gerekmektedir. Ancak, taklit etme becerisi de öğretilen bir beceridir. Model olmada öğretmen, bireyin o davranışı hangi eliyle, ayağıyla yapmasını bekliyorsa kendisi de o elini ve ayağını kullanarak beceriyi gerçekleştirmelidir. Bunu yaparken öğretmenin, bireyin kullandığı eli tarafında ve hafifçe ona dönerek durması daha

uygun olmaktadır. Öğretmen, çocuğun karşısına geçerek model olduğunda, birey öğretmenin beceri basamağını yaptığı eli ya da koluyla beceri basamağını yapmaya çalışmakta ve bu durum karışıklık yaratabilmektedir.

Model olma ipucu da diğer ipuçlarında olduğu gibi geri çekilmelidir. Model olma, sözel ipuçlarıyla birlikte kullanılır ve öğretim süreci içinde model olmanın ipuçları sistematik olarak geri çekilerek bireyin sadece sözel ipuçlarıyla hareketi yapması sağlanır. Model olma ipucu, hareketin tamamının yapılıp açıklanması ve yönerge verilmesinden, hareketi başlatacakmış gibi bir davranış yapılıp açıklanması ve yönerge verilmesine doğru küçük basamaklar hâlinde geri çekilmelidir. Model olma ipucunun kaç basamakta geri çekileceği, tamamıyla bireye bağlıdır. Öğretmen, bireyin her beceri basamağında ne kadar modele gereksinimi olduğunu saptamalıdır. Eğer model öğretmen dışında başka birisi olacaksa bu kişinin, öğretimi yapılan birey tarafından kabul gören bir kişi olmasına dikkat edilmelidir.

c. Fiziksel Yardım: Bir kişiye; el, kol, ayak vb. leriyle yapılan vücut hareketlerini içeren etkinlikleri öğretmek için uygulanan yardımdır. Fiziksel yardım, öğretmenin bireyle birlikte bir beceri basamağının tamamını yapması ve ne yapıldığını söylemesinden; beceri basamağını hiç yapmayıp ne yapılacağını söylenmesine kadar değişen bir süreç içinde uygulanır. Fiziksel yardım uygulanırken sözel ipucu da birlikte verilir. Bireyin beceri basamağını gerçekleştirmesini sağlamak amacıyla uygulanan fiziksel yardım geri çekilerek birey beceri basamağını sözel ipuçlarıyla yapar hâle getirilir. Fiziksel yardım uygulanırken özellikle el ya da kol hareketlerine ipucu verilirken ipucu veren kişinin nerede durduğu önemlidir. Öğretmenin, bireyin arkasına geçerek ve beceri basamağını bireyle birlikte yaparak fiziksel yardım uygulaması, karışıklığı önlemektedir. Fiziksel yardımın amacı, bireye beceri basamağını nasıl yapacağını hissettirmek, zamanla beceri basamağını sözel ipucuyla yapmasını sağlamaktır.

El ile fiziksel yardım uygulanırken ilk başta öğretmen, eliyle bireyin elinden ya da kolundan sıkıca tutarak beceri basamağını yaptırır. Daha sonra öğretmen, bireyin beceri basamağına katıldığını hissedince elindeki baskıyı hafifletir. Birey, beceri basamağını yapar hâle geldikçe öğretmenin eli; bireyin bileğine, ön koluna, dirseğine ve omzuna doğru ilerler. Son olarak öğretmen, güçlük hissettiğinde yardım etmek üzere elini, bireyin elinin yakınında bulundurur.

ç. Görsel yardım: Fotoğraf, resim, noktalar, şekiller gibi görsel malzemeleri ipucu olarak sunmaktır. Örneğin beş tane hayvan ismi söylemesini istediğimiz bireye, kanat çırpma hareketi yaparak kuşu hatırlatmak veya A harfi yazacak bireyin kâğıdına hatırlatmak için

noktalı çizgiler yaparak üzerinden geçmesini sağlayarak harfi çizmesini sağlamak, görsel yardımlardır. El-kol işaretleri, yapılması istenen beceriyle ilgili hareketler, işaret yardımı olarak sınıflandığı gibi, görsel yardımlar içerisinde de değerlendirilebilir. Örneğin gel, otur gibi sözel uyarıları anlamayan bireye elimizle gel işareti yapmak, oturmasını istediğimiz yere vurarak oturmasını istediğimizi göstermek gibi.

Otistik çocuklar, görsel düşünen ve görsel olarak daha iyi öğrenen bireylerdir. Bu nedenle görsel ipuçları bir beceriyi bağımsız yapmayı öğrenmelerinde TEACCH, PECS gibi birçok programda etkili bir şekilde kullanılmaktadır.

Sözel, görsel, model olma ve fiziksel yardım ipuçları ile bunların her birinin kendi içindeki basamaklarıyla ilgili ipuçları geri çekilirken bireyin özellikleri dikkate alınmalı ve ipuçları sistematik bir şekilde çekilmelidir. Birey çalışılan basamakta başarısız olursa öğretmenin ipuçlarını hızlı çektiği düşünülebilir. Bu durumda öğretmen, önceki basamakta kullanılan ipucuna geri dönerek çalışmaya devam etmelidir.

d. Şekil Verme: Şekil verme, bireye yeni bir davranışın kazandırılması, var olan davranışlarının artırılması ya da gerçekleştirmesinde kullanılan temel süreçlerden biridir. Şekil verme, bir davranışın öğelerinin birkaçının pekiştirilmesini ve diğer öğelerinin pekiştirilmemesini ya da sönmesini içerir. Başlangıçta gösterilen davranışlardan hedef davranışa yakın olan başarılı davranışlar pekiştirilirken sonra bu davranışların pekiştirilmesine son verilerek davranış çeşitlendirilir ve aralarından hedef davranışa yakın olan davranışlar seçilip tekrar pekiştirilerek hedef davranışın oluşumu sağlanır. Şekil verme sürecinde sadece hedef davranış değil, hedef davranışa ulaşmayı sağlayan her tepki pekiştirilir.

Böylece bireylerden, davranışın son şeklini beklemek yerine, bireyin gösterdiği küçük ilerlemeler pekiştirilerek davranışa şekil verilir.

Örneğin;

1-Hedef Davranış: Veli'nin 3 dakikada 3 tane kare şeklinin içini boyayabilir hıza gelmesi.

2-Performans Düzeyi: Veli bir tane kare şeklini 2 dakikada boyar.

3-Pekiştireç Belirleme: Öğrencinin her boyamış olduğu şekil için 1 yıldız verilir. Öğrencinin kazandığı her 10 yıldız için teneffüste öğrencinin istediği bir oyun oynanır.

4-Çocukla boyama çalışılacak kâğıtlar hazırlanır. Bunun için;

a) 1 tane şekil olan kâğıt verilir. Öğrenci 2 dakikada boyayınca yıldız verilir.

- b) Veli'nin önüne 2 tane şekil olan kâğıt verilir. 3 dakikada boyadığında yıldız verilir.
- c) Veli'nin önüne 3 tane şekil verilir. 4 dakikada boyamayı bitirince yıldız kazanır.
- d) Veli'ye 3 tane şekil olan kâğıt verilir. Bu şekilleri 3 dakikadan önce boyarsan 2 tane yıldız kazanacaksın denir.

Böylelikle performans düzeyindeki hızını artırmış olarak ortalama bir şekli 1 dakikada boyaması sağlanmış olur.

3. Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Öğretim yöntem ve tekniklerinin eğitim öğretim sürecinde önemli bir yeri vardır. Sürecin etkili ve verimli olması, yöntem ve tekniklerin yerinde ve amacına uygun kullanımıyla bağlantılıdır. Özel eğitimde, genel eğitimde kullanılan yöntemlerin yanında aşağıda açıklamaları verilen yöntemler de kullanılmaktadır.

a. Doğrudan Öğretim (Açık Anlatım) Yöntemi

Doğrudan öğretim yöntemi “tümdengelim ya da açık anlatım yöntemi” olarak da adlandırılmaktadır. Bu öğretim yöntemi, hem düzenli bir programı hem de araçların kullanımında sistematik olmayı gerektirmektedir.

Bu öğretim yönteminde ayırt edici öğrenme sürecinden yararlanılmaktadır. Bunun için uygulayıcı, öğreteceği kavramın ilişkili ve ilişkisiz niteliklerini belirler. Daha sonra kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini oluşturur. Kavramın ilişkili nitelikleri kavramı tanımlar ve onun benzer örneklerini oluşturur. İlişkisiz nitelikler ise kavramı tanımlamayan ancak kavramın yapısında var olan niteliklerdir. İlişkisiz nitelikler, kavramın örneklerinin farklı olmasını sağlar. Örneğin “üçgen” kavramı için ilişkili nitelik üç kenarı ve üç köşesinin olmasıdır. Üçgeni temsil eden nesnenin büyüklüğü, malzemesi gibi nitelikler ilişkisiz niteliklerdir. Kavramın olumlu örnekleri, kavramı tanımlayan nitelikleri gösterir. Kavramın olumsuz örnekleri ise kavramı tanımlamayan nitelikleri gösterir. Örneğin “üçgen” kavramının olumlu örnekleri “plastik üçgen”, “tahta üçgen”, “karton üçgen”dir. Üçgen kavramının olumsuz örnekleri ise “plastik kare”, “tahta daire”, “karton dikdörtgen”dir. Kavramın olumlu ve olumsuz örnekleri hazırlanırken örnek sayısının çok olmasına ve ilişkisiz niteliklerin değişmesine dikkat edilmelidir. Daha sonra, bireye olumlu ve olumsuz örnekler sunulmalı, bireyin doğru tepkileri pekiştirilmeli, yanlış tepkiler görmezlikten gelinip tekrar sunu yapılmalıdır. Böylece ayırt edici pekiştirmelere yer verilerek öğrenme gerçekleştirilmelidir.

b. Basamaklandırılmış Yöntem

Basamaklandırılmış yöntemin öğretim süreci “yap”, “göster”, “söyle” ve “yaz” basamaklarına ilişkin etkinlikleri içermektedir. Yap, göster, söyle ve yaz basamaklarında uygulayıcının gerçekleştirdiği hareketin her biri birey tarafından bir karşı hareketi gerektirir. Bireyler, uygulayıcı beceri yaparken görürler, beceriyi açıklamasını dinlerler. Daha sonra bireyler beceriyi kendileri yaparlar, gösterirler, ne yaptıklarını söylerler ve yazarlar. Basamaklandırılmış yöntemle öğretim yapılırken bireyden; yaparak, göstererek, sözlü ve yazılı dil kullanarak bir tepkide bulunması beklenmektedir. Birey, doğru tepki verdiğiğinde davranışı pekiştirilmekte, yanlış tepki verdiğiğinde öğretime geri dönülmektedir.

Yap Basamağı: “Yap” basamağında uygulayıcı, gerçek nesnelere kullanır ve birey de cevaplarını gerçek nesnelere kullanarak verir. “Yap” basamağı, bireylerin birbirleriyle ve uygulayıcı ile aralarında yakınlık kurmalarına yardımcı olur. Bireyin gruba katılımını sağlamak için kullanılan etkili bir öğretim yoludur. Bu basamak “yap-yap”, “yap-göster”, “yap-söyle”, “yap-yaz” alt basamaklarından oluşmaktadır.

Göster Basamağı: “Göster” basamağında uygulayıcı, bireye görsel bir uyarı verir ve bireyden doğru tepki vermesi beklenir. Uygulayıcı, uyarıcıları bireyin görebileceği şekilde sunar. Bu basamak “göster-yap”, “göster-göster”, “göster-söyle”, “göster-yaz” alt basamaklarından oluşmaktadır.

Söyle Basamağı: “Söyle” basamağında uygulayıcı, bireye sembolik uyarıyı sözlü olarak verir ve bireyden de doğru tepki vermesi beklenir. Bu basamak “söyle-yap”, “söyle-göster”, “söyle-söyle”, “söyle-yaz” alt basamaklarından oluşmaktadır.

Yaz Basamağı: “Yaz” basamağında uygulayıcı, bireye sembolik uyarıyı yazılı olarak verir ve bireyden de doğru tepki vermesi beklenir. Bu basamak “yaz-yap”, “yaz-göster”, “yaz-söyle”, “yaz-yaz” alt basamaklarından oluşmaktadır.

c. İleri Zincirleme Yöntemi

İleri zincirleme yöntemine göre öğretim yapabilmek için performans alımı öncesi hazırlanan beceri analizinin, ilk yapılandıran son yapılandıran doğru düzenlenmesi gerekir. Öğretim yapılırken ilk işlem basamağı (birinci temel beceri) üzerinde durulup diğer işlem basamaklarının (diğer temel becerilerin) öğretimi yapılmaz. Birey, ilk işlem basamağını bağımsız olarak gerçekleştirdikten sonra ikinci işlem basamağına geçilir. Farklı materyal beceriler yer aldığı için iş eğitimiyle ilgili becerilerin öğretiminde daha çok ileri zincirleme yöntemi kullanılır.

ç. Geriye Zincirleme Yöntemi

Geriye zincirleme öğretim yönteminin kullanılabilmesi için performans alımı öncesinde hazırlanan beceri analizinin tersine zincirlemeye göre yapılması gerekir. Yani beceri analizi son yapılandan ilk yapılan doğru düzenlenerek oluşturulmalıdır. Öğretim yapılırken son işlem basamağı üzerinde durulur; diğer işlem basamaklarının öğretimi yapılmaz. Birey, son işlem basamağında bağımsızlığa ulaştığında sondan bir önceki işlem basamağının öğretimine geçilir. Her oturumda bireyin bağımsız gerçekleştirdiği basamakları da yaparak beceriyi tamamlaması istenir. Geriye zincirleme yöntemi her beceri için uygun olmayabilir. Özellikle giyinme becerilerinde ve bazı mesleki becerilerde geriye zincirleme yönteminin diğer yöntemlere göre daha etkili olduğu bilinmektedir. Bunun nedeni; bireyin başlangıçta gerçekleştirmesini beklediğimiz becerinin oldukça az sayıda işlem basamağını içermesi, kolaylıkla başarıya ulaşmasının mümkün olması ve diğer basamakların öğretimi yapılırken bağımsızlığa ulaştığı işlem basamaklarını da tekrarlamasıdır.

d. Tüm Beceri Yöntemi

Tüm beceri yönteminin kullanılabilmesi için performans alımı öncesi hazırlanan beceri analizinin, ileri zincirlemeye göre yapılması gerekir. Bu yöntemin uygulanması sırasında becerinin bütün işlem basamakları için öğretim yapılır. Her öğretim oturumunda beceri basamaklarındaki ipuçları yavaş yavaş çekilerek becerinin tümü gerçekleştirilmeye çalışılır.

e. Uygulamalı Davranış Analizi-UDA

Bireyin davranışlarını ve bu davranışlarla ilişkili çevresel özelliklerin ölçülebilir tekniklerle analiz edilmesine dayanan bu yöntem, birçok davranışın çevresel faktörler aracılığıyla ödüllendirildiği ya da cezalandırıldığı ilkesini temel almaktadır.

Yaygın gelişimsel bozukluğu olan bireylerle yapılan uygulamalı davranış analizi çalışmaları; uygun ve istenilen davranışları artırmayı, bireye yeni davranışlar kazandırmayı, bu davranışların farklı ortamlara ve yeni karşılaşılan durumlara genellenmesini sağlamayı, uygun olmayan ve istenmeyen davranışların ortaya çıkmasını engellemek amacıyla çevresel düzenlemeler yapmayı, çevresel düzenlemelere karşın ortaya çıkması engellenemeyen davranışların yinelenme olasılığını azaltmayı, kazanılan uygun davranışların ve davranış değişikliklerinin kalıcı olmasını hedeflemektedir.

Yaygın gelişimsel bozukluğu olan bireylerde artırılması ve kazandırılması hedeflenen davranışlara; sosyal beceriler, iletişim becerileri, oyun ve taklit becerileri, öz bakım ve günlük yaşam becerileri örnek verilebilirken azaltılması ya da ortadan kaldırılması hedeflenen davranışlara ise öfke nöbetleri, kendini uyarıcı davranışlar, ısırma, bağırma, vurma gibi kendine ve çevresine zarar verici davranışlar verilebilir.

Uygulamalı davranış analizi uygulamalarında ilk aşamada hedef davranışın ne olduğu belirlenir ve bu davranışın tanımı yapılır. Bu süreçte sistemli bir gözlem ve kayıt tutma tekniğinden yararlanır. Davranış değiştirme yöntemine karar verildikten sonra bu yöntem uygulanır ve aynı gözlem ve kayıt tutma teknikleriyle sürekli veri toplanarak müdahalenin etkililiği değerlendirilir. Bu değerlendirme sonucunda uygulamanın sürdürülmesi, uyarlanması ya da kesilmesi yönünde karar alınır. Yaygın gelişimsel bozukluk gösteren bireylerin normal gelişim gösteren akranlarıyla birlikte kaynaştırma eğitimine katılmaları ise UDA'nın uzun vadedeki amacını oluşturmaktadır.

f. Ayrık Denemelerle Öğretim Yöntemi

Lovaas Yöntemi olarak da adlandırılan ayrık denemelerle öğretim, temeli uygulamalı davranış analizine dayanan geleneksel öğretim yöntemlerinden biridir. Bu öğretim yönteminde davranışın öncülü, davranış ve davranışın sonucundan oluşan denemeler art arda sunulur. Öğretimin “*öncül*” aşamasında bireye bir soru, yönerge sunulur ya da bir araç yöneltilir. Örneğin uygulamacı elindeki arabayı göstererek “*Bu nedir?*” diye sorar. Yöntemin ikinci aşaması olan “*davranış*” boyutunda bireyden doğru ya da yanlış bir tepki beklenir. Birey hiç tepki de vermeyebilir. “*Sonuç*” bölümünde ise bireyin tepkisine uygun yaklaşımda bulunulur. Doğru tepkiler pekiştirilir, yanlış tepkilerde ise hata düzeltilmesi yapılır ya da yönerge yeniden sunulabilir. Yöntemin son aşaması ise “*denemeler arası süre*”dir. İkinci uygulamaya geçmeden önce bireyin 4-5 saniye kadar dinlenmesine, pekiştireci kullanmasına izin verilir.

Ayrık denemelerle öğretimde birey, ipuçları yardımıyla belli davranış ya da becerileri yapar duruma geldiğinde bu ipuçları yavaş yavaş ortadan kaldırılır. Yaygın gelişimsel bozuklukları olan bireylere taklit, eşleme ve gruplama, alıcı dil ve öz bakım becerilerinin kazandırılmasında ayrık denemelerle öğretim yöntemi yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu yöntemin en önemli avantajı kolay uygulanabilirliği ve bazı bireylerin hedef davranışları kolay kazanabilmeleridir.

Dil becerilerinin işlevsel kullanılmaması ve kazanılan davranışların genellenebilirlik aşamasındaki güçlükleri ise bu yöntemin sınırlılıklarını oluşturmaktadır.

g. Fırsat Öğretimi Yöntemi

Fırsat öğretimi, yaygın gelişimsel bozukluğu olan bireylerin dil ve iletişim becerilerini doğal ortamda kazandırmayı hedefleyen bir yöntemdir. Bu yöntemde de ayrık denemelerle öğretim yönteminde olduğu gibi uygulama art arda yapılan denemelerle sunulmaktadır. Ancak ilk girişim birey tarafından başlatılır ve bireyin iletişimsel çabaları pekiştirilir. Bu yöntemde uygulamacı, bireyin herhangi bir nesneyi istemesini ya da iletişimi başlatacağı anı bekler. Bu girişim çabası, bireyin yaş ve performansına bağlı olarak sözel davranış ya da işaret etme, ağlama gibi sözel olmayan biçimlerde gerçekleşebilir.

Birey iletişimi başlattıktan sonra uygulamacı “*Ne istiyorsun?*”, “*Bunu mu istiyorsun?*” gibi sözel ifadelerle bireyin başlattığı konuyu genişletmesini sağlar. Bu aşamada bireyden biraz daha gelişmiş iletişimsel davranışlar beklenir ve gereken durumlarda model olunur. Bireyden doğru tepkiler alınmazsa uygun sözel ifadeler kullanılır ya da ipuçları sunulur. Eğer bireyden uygun iletişim tepkisi alınır, uygulamacı tepkinin doğruluğunu onaylayarak bireyin istediği nesneyi sunar. Yapılan çalışmalar fırsat öğretiminin yaygın gelişimsel bozukluğu olan bireylerin iletişim becerilerini geliştirmede etkili olduğunu ve kazanılan becerinin genellenebilirliğinin yüksek düzeyde bulunduğunu göstermektedir.

ğ. Olumlu Davranış Desteği (İşlevsel Analiz) Yöntemi

İşlevsel analiz uygun olmayan davranışların, elde etme, kaçma/kaçınma gibi belli işlevleri yerine getirdiği ve uygun davranış dağarcığı yetersizliğinden kaynaklandığını ileri süren bir yöntemdir.

İşlevsel analiz, yalnızca bireyin problem davranışının azaltılmasını değil, aynı zamanda bu problem davranışın işleviyle aynı olan yeni bir davranışın öğrenilmesini de amaçlamaktadır. Bu yöntemde davranışa zemin hazırlayan öncüller ve uyaranlar yapılandırılmaktadır.

Yaygın gelişimsel bozukluğu olan bireylerde görülen öfke nöbetlerinin başkalarının ilgisini çekmek, nesne, kişi ya da etkinliklerden kaçınmak, nesne ya da etkinlik elde etmek amacıyla ortaya çıktığı, kendini uyarıcı davranışların ise duyuşal haz elde etme işlevini yerine getirdiği belirtilmektedir. Bu tür olumsuz davranışların yerine uygun davranışların kazandırılması sürecinde öncelikle uygun olmayan davranışların tanımının yapılması ile işe

başlanır. Bu davranışları ortaya çıkaran öncüller ve davranış sonrası sonuçlar belirlenir. Bu davranışların işlevlerinin neler olduğu belirlenerek alternatif davranışlar planlanır ve öğretim programı hazırlanır.

h. Temel Tepki Öğretimi (TTÖ)Yöntemi

Temel tepki öğretimi, Robert Koegel ve arkadaşlarının çalışmalarından ortaya çıkan ve uygulamalı davranış analizinin (UDA) ilkelerini temel alan uygulamalı davranış eğitimidir.

Bu araştırmacılar bireyin gelişim aşamalarında temel rolü olan becerileri öğretmek diğer davranışların da kazanılmasını hedeflemişlerdir. Yaygın gelişimsel bozukluğu olan bireylerin karşılıklı iletişimi sürdürmemeye, başkaları tarafından başlatılan iletişim sürecine tepkisiz kalma, uygun olmayan jest ve mimik kullanma, göz kontağı kuramama gibi sorunları için temel becerilerin model olma yoluyla öğretilmesiyle uygun olan davranışları ayırt eder duruma gelmelerini amaçlamışlardır.

Temel tepki öğretimindeki temel kavramlar, güdülenme ve çoklu uyaranlardır. Güdülenme, çoklu ipuçlarına tepki verme, kendini yönetme, iletişimi kendisinin başlatma davranışı olarak ortaya çıkmaktadır. Sosyal iletişimi başlatması, dil ve akademik gelişimleri için uyaran girdisi sağlanarak bireye öğrenme fırsatı sunulabilir.

Güdülenmeyle yaygın gelişimsel bozukluğu olan bireylerin sosyal ve akademik uyaranlara tepkilerini arttırmak aynı zamanda karşılıklı sosyal etkileşim sürecinde ortaya çıkabilecek davranış problemlerini azaltmak mümkün olabilecektir. Güdülenme sürecinde etkili olan faktörler; bireyin kendi başına seçim yapması, farklı becerileri kazanması ve yeni öğrenilen becerileri var olan becerilerle birlikte kullanması doğal bir pekiştirme sürecidir.

Birey tarafından seçilen oyuncaklar, etkinlik ya da materyaller seçim yapma aşamasını oluşturur. İkinci basamakta, bireyin iyi düzeyde performans gösterdiği becerilerin arasına yeni öğreneceği beceriler eklenerek olumlu deneyimler sağlanması ve pekiştireç alması amaçlanır. Güdülenmenin en son aşaması ise bireyin olumlu sosyal ve iletişimsel tepkilerinin pekiştirilmesidir.

Doğal pekiştireç kullanımı, öğrenmeyi ve beceri kazanımını hızlandırmaktadır. Doğal pekiştirmeler doğrudan ve beceriyle ilişkili işlevselliği olan pekiştirmeler olarak tanımlanabilir. Birey hedef tepki verdiğiğinde, ödülü doğal olarak elde edebilecektir.

Güdülenme yöntemi otizmlili bireylere alıcı ve ifade edici dil becerilerinin, **kendi kendine yardım** becerilerinin, okuma yazma, boyama, yapıştırma gibi akademik becerilerin, olumsuz davranışları azaltma ve uygun davranışları geliştirme, etkinliklere katılma gibi sosyal

becerilerin öğretilmesinde kullanılabilir. Güdüleme sürecindeki diğer önemli bir alan kendi kendini yönetmedir. Kendi kendini yönetme bireyin sahip olduğu uygun davranışları kendisinin başlatması ve sosyal farkındalık geliştirerek bireyleri ayırt edebilmesidir.

Temel tepki öğretimindeki diğer kavram *çoklu uyaranlara dikkati sağlamadır*. Otizmlili bireylerin sosyal ve iletişim becerilerini öğrenme, genelleme yapma güçlüklerinin çoklu uyaranlara tepki vermemelerinden ve aşırı uyaran seçiciliğinden kaynaklandığı belirtilmektedir. Aşırı uyaran seçiciliğini azaltmak için yaygın gelişimsel bozukluğu olan bireylere çoklu ipuçlarına tepki verilmesi öğretilmelidir. Ev, okul ve toplumsal yaşam içerisine çoklu ipuçları dâhil edilerek bireylerin aşırı uyaran seçicilikleri önlenebilir. Örneğin renk öğretimi için ev ortamında giysileri kullanarak evde çoklu ipuçlarının öğretimi yapılabilir. Sınıf ortamlarında öğretmenler, bireye etkinlikte kullanması için verilecek aracın rengini tercih etmesini talep ettiğinde farklı renklerde keçeli kalem, pastel boyalar, kalemler sağlayabilir. Toplumsal ortamda ise otizmlili bireylere trafik işaretlerini, renkleri, yer bildiren işaretler, otobüs yönleri öğretilir.

1. Yanlıssız Öğretim Yöntemi

Yanlıssız öğretim tekniği geleneksel yöntemlere göre daha az hatanın gerçekleştiği varsayılan yöntemdir. Yanlıssız öğretim, uyaran ya da hedef davranış ile ilgili araç gereçlerin programlanarak sunulması olarak açıklanmıştır. Bu programlamayla, bireyin üzerinde çalışılan davranışa ilişkin doğru tepkide bulunması amaçlanmaktadır. Bu öğretim; hata düzeyinin düşük olması, bireyin daha fazla pekiştirme alması, öğrenen ile öğretene arasında olumlu etkileşim kurulması nedeniyle öğretim sırasında uygun olmayan davranışlar daha az ortaya çıkar. Bu öğretim yöntemi tepki ipuçlarının sunulduğu ve uyaran ipuçlarının kullanıldığı öğretim yöntemlerinden oluşmaktadır.

1. Tepki İpuçlarının Sunulduğu Öğretim Yöntemleri

- a. Sabit Bekleme Süreli Öğretim
- b. Eş Zamanlı İpucuyla Öğretim
- c. Artan Bekleme Süreli Öğretim
- d. Davranış Öncesi İpucu ve Sınamayla Öğretim
- e. Davranış Öncesi İpucu ve Silikleştirmeye Öğretim
- f. Aşamalı Yardımla Öğretim
- g. İpucunun Giderek Artırılmasıyla Öğretim
- h. İpucunun Giderek Azaltılmasıyla Öğretim

2. Uyararı İpuçlarının Kullanıldığı Yöntemler

- a. İpucunu Silikleştirmek
- b. İpucuna Şekil Vermek
- c. Hedef Uyarana İpucu Ekleme

i. Akran Destekli Öğretim Yöntemi

Bir bireyin diğeri bir bireye, belirlenen konuyu, materyaller kullanarak usta çırak ilişkisi içinde tecrübe aktarımı yoluyla öğrettiği, bireylerin akademik ve sosyal becerilerini geliştirmeyi hedef alan bir öğretim yöntemidir. Bu yöntem; tüm sınıf akran destekli öğretim yöntemi, çapraz yaş akran destekli öğretim yöntemi, aynı yaş akran destekli öğretim yöntemi olmak üzere üç kategoride toplanmaktadır.

j. Video Kaydı ile Model Olma Yöntemi

Video kaydı ile model olma yönteminde bireyin öğrenmesi istenilen becerilerin uygulanışı videodan bireye izlettirilir. Görüntüdeki kişi herhangi biri olabileceği gibi bireyin kendisi de olabilir. Fiziksel ipuçları sunularak bireyin gördüklerinin aynısını yapması sağlanır.

Daha sonraki aşamada bireye sunulan yardım sistematik olarak azaltılır ve öğretim sırasında uygun davranışlar pekiştirilir. Model olma yönteminin yaygın gelişimsel bozukluğu olan bireylerin sosyal, iletişim, özbakım ve günlük yaşam becerileri gibi birçok beceriyi kazanmasında etkili olduğunu gösteren araştırma sonuçları bulunmaktadır.

k. Replik Silikleştirmeye Öğretim Yöntemi

Ebeveyn ve eğitimciler kendi deneyimlerinden bilirler ki, yaygın gelişim bozukluğu olan bireylere sözcükleri ifade etmeyi öğretmek, onların sohbet etmelerini garantilemez. Bireylerin sözcük dağarcıkları gelişmiş olsa bile, ebeveynleriyle okul ve olaylar hakkında konuşmayabilir ya da öğretmenleriyle evdeki etkinlikleriyle ilgili sohbet başlatmayabilirler.

Replik silikleştirmeye öğretim, yaygın gelişim bozukluğu olan bireyleri ipucu sunarak konuşturmak ya da sorularımıza tepki vermeyi kazandırmaktan daha fazlasını amaçlamaktadır. Amaç, onlara bizlerle sohbet etmeyi öğretmektir. Replikler, yaygın gelişim bozukluğu olan bireylerin sohbet başlatmalarına ya da sürdürmelerine yönelik yazılmış ya da ses kaydı yapılmış sözcük, ifade ve cümlelerdir. Küçük yaşta bir çocuk için “Hop” sözcüğünün ses kaydı bir replik olarak kullanılmakta, dil becerileri daha gelişmiş okul öncesi eğitim dönemdeki bir çocuk için ise “Arabaları seviyorum.” ya da “İtfaiye arabası kırmızı.”

gibi cümleler replik olarak kullanılmaktadır. “Pazar günleri yüzmeye gidiyorum.” ve “Can benim yüzmeye hocam.” gibi yazılı replikler 10 yaşındaki bir çocuk için uygun iken, ergen bir birey için “Traş olmayı öğreniyorum.” ve “Otelde çalışıyorum.” cümlelerinin ses cihazına kaydedilmiş replikleri ise okumayı bilmeyen bir yetişkin için kullanılabilir.

Öğretilmesi hedeflenen replikler, birey okumayı biliyor ise kartlara yazılır; okuma bilmiyor ise manyetik kart okuma özelliği bulunan bir kart okuyucu (language master) aracılığıyla sesli olarak manyetik kartlara kaydedilir ve bireylere bu kartları kart okuyucudan geçirerek okumaları ve repliği tekrar etmeleri öğretilir. Replik seçim aşamasında bireyin dil becerileri, ilgileri ve ailenin beklentileri bizlere yol gösterici olabilir.

Replik silikleştirmeye öğretme başlarken genellikle iki kişiye ihtiyaç duyulur. Ancak bu öğretim çoğu zaman tek kişiyle de uygulanabilir. Bu uygulamacılardan biri bireye fiziksel ipucu verme görevini üstlenir. Örneğin sesli replik öğretimi için repliğin kayıtlı olduğu manyetik ses kartını elde etme, kart okuyucudan geçirme, konuşma partnerine yaklaşma, repliği söyleme ve kartı yerine kaldırma gibi. Diğer uygulamacı ise sadece sohbet partneridir. Birey uygun tepkileri göstermeye başladığında ipuçlarını ardı ardına geri çeker ve en sonunda kendisini de ortamdan tamamen çeker. İyi bir sohbet partneri; yönerge vermez, soru sormaktan kaçınır. Ancak sohbet sırasında ilgi çekici jest ve mimikler kullanır, bireyin ilgilerini ve bireysel özelliklerini fark ederek sohbeti bireyin dil düzeyine göre basitleştirerek sunar, uygun bir ses tonu kullanır.

Repliklerin silikleştirilmesine ise son sözcükten başlanır. Örneğin “Parka gitmeyi çok severim” repliği “Parka gitmeyi çok...”, “Parka gitmeyi...”, “Parka...” ve “.....” şeklinde silikleştirilir. Yaygın gelişim bozukluğu olan bireyler replik tamamen silikleştirildiğinde kendiliğinden replikleri tekrar etmeye ve yeni sözcükler üretmeye başlarlar

I. İlişki Temelli Yöntemler

Otizmlili bireylerde duyuşsal gelişimi ve bağlanmayı temel alan ilişki temelli yöntemler içerisinde en çok bilinenler *floortime* (DIR yöntemi) ve Son-Rise yöntemidir. Bireyin sosyal etkileşim becerilerinin geliştirilmesi ve bu etkinliklerden zevk alması bu uygulamaların hedef noktasıdır.

m. Gösteri (Demonstrasyon) Yöntemi

İzleyici grubun önünde bir işin nasıl yapılacağını göstermek ya da genel ilkeleri açıklamak için başvuruşan tekniktir. Bu tekniği uygulamak için etkin hazırlık gerekir. Bu

tekniki kullanırken bilinmeyen terimlerin kullanılmasından kaçınılmalı ve bireylerde merak uyandıracak sorular sorulmalıdır.

n. Rol Oynama Yöntemi

Bireyin kendi duygu ve düşüncelerini başka bir kişiliğe girerek ifade etmesini sağlayan tekniktir. Rol oynama bireye, insan ilişkileri konusunda daha çok bilgi, beceri ve anlayış kazandırmayı öngören ve oyun (drama) tekniklerinden yararlanma temeline dayalı deneysel bir eğitim tekniğidir.

o. Drama Yöntemi

Drama yöntemi sosyal hayat içinde ortaya çıkabilecek çeşitli durumları, bireylerin oyuncu olarak katıldıkları çeşitli sahneler içinde ortaya koymasındır. Bireye hangi durumlarda nasıl davranılması gerektiğini yaşayarak öğreten bir yöntemdir. Bireyin problem çözme, dinleme, anlama, akıcı konuşma ve iletişim kurma yeteneğini geliştirir. Yaratıcılığı ve ifade becerisini artırır.

ö. Bilgisayar Destekli Öğretim

Bilgisayarın bir dersin öğretiminde araç olarak kullanılmasıdır. Bilgisayar destekli öğretim sürecinde tekrar ve alıştırmaya, birebir öğretim, benzetim, problem çözme, eğitsel oyun gibi çeşitli amaçlarla kullanılabilir. Bilgisayar destekli öğretim bireye geliştirdiği düşünme becerilerini kullanma fırsatı sunar. Uygun öğretim programları sayesinde birey kendi hızına göre çalışır ve istediği kadar tekrar yapma imkânına kavuşur.

p. Çoklu Duyuya Dayalı Öğretim Yöntemi

Görme, işitme, dokunma, koklama ve tat alma duyularının iki ya da daha fazlasının bir becerinin öğretilmesinde bir arada kullanılmasıdır. Özellikle görme ve işitme duyusu ikilisinin diğer duyularla desteklenmesi, öğretimin etkinliğini arttırmaktadır. Bilişsel süreçleri geliştirmede yer alan etkinliklerin bazıları çoklu duyuya dayalı öğretimde de bulunmaktadır.

Çoklu duyuya dayalı öğretimde ağırlık, akademik konularla ilgili hazırlanmış araç-gereç üzerinde yoğunlaşmaktadır. Çoklu duyuya dayalı öğretim yaklaşımında bireyin öğrenme problemlerinin düzeltilmesi için gerekli olan bilişsel süreçlerin geliştirilmesi sırasında diğer duyu organları da işe koşulmaktadır.

r. Bilişsel Süreç Yaklaşımı

Problem çözme yaklaşımı olarak da adlandırılır. Bu yaklaşım ile bireylerin olayları analiz etme, sıraya koyma ile ayırt etme becerisinin gelişmesi sağlanmaktadır. Bireyi düşünmeye yönlendiren bir yaklaşımdır. Bu yaklaşıma dayalı olarak hazırlanan öğretim programlarında, bireye yetersizliği olan becerilerin ayrı ayrı öğretimi yerine; sosyal durumlarla ilgili problem çözme becerisi öğretilmeye çalışılmakta; bireye tek bir sosyal beceri değil farklı sosyal durumlarla karşılaştığı zaman sosyal problem çözme becerileri kazandırılmaya çalışılmaktadır.

s. Etkinlik Çizelgeleri

Etkinlik çizelgeleri Princeton Child Development Institute (PCDI)'da 20 yılı aşkın bilimsel çalışmalar sonucunda geliştirilmiştir. PCDI'da çalışan uzmanlar, yaygın gelişim bozukluğu olan bireylerin birçok şeyi öğrendikleri fakat öğrendikleri becerileri çoğunlukla yetişkinin verdiği sözel ipucu, model olma ve jest-mimik ipucu olmadan sergilemediklerini gözlemlenmeleri nedeniyle etkinlik çizelgelerini geliştirmeye karar vermişlerdir. Bazen çok küçük bir ipucu bile (bireye doğru atılan küçük bir adım ya da beklenti ile bakış) bireylerin etkinlikleri yapmalarını sağlayabilir. Fakat yetiştikten gelen ipucu olmadığında, etkinlik dışında başka şeylerle meşgul olurlar, ya da sadece beklerler. Örneğin “oyuncaklarıyla oyna” gibi bir yönerge verildiğinde, birey yapboz, bloklar ya da kamyonuyla oynayacaktır. Fakat sözel yönerge verilmediği zaman, model olunmadığında ya da jest-mimik ipucu olmadığında sadece oyuncaklarının ortasında oturup hiç bir şey yapmayacaktır. Benzer bir şekilde, bisiklet sürmeyi, dişlerini fırçalamayı, bilgisayar oyunları oynamayı öğrenen bireyler, aileleri ya da öğretmenleri yönerge vermediği sürece bu becerileri sergilemekte güçlük çekerler. Dikkatli bir şekilde sözel ipucu bir cümleden tek sözcüğe daha sonrada beklentiyle bakmaya kadar geri çekilmiş olsa bile geri çekilmiş sözel ipucu ya da beklentiyle bakma olmadan, hedeflenen davranışlar ortaya çıkmamaktadır. Uyarı kontrolü, ipucundan, etkinlikle ilgili uyarılara transfer olmamaktadır.

Etkinlik çizelgesi, bireyi bir dizi etkinliği yerine getirmeye yönlendiren fotoğraf ya da sözcük setidir. Etkinlik çizelgesi farklı şekillerde olabilir ancak henüz okumayı bilmeyen bireyler için etkinlik çizelgesi, başlangıçta, her sayfasında bireyi etkinlikle meşgul olmaya ya da ödüllere yönlendiren fotoğraflı ipuçları bulunan üç veya dört halkalı dosyalardır.

Bireyler, etkinlik çizelgesini açmayı, ilk sayfayı çevirmeyi, fotoğrafı işaret etmeyi, resimde belirtilen materyali almayı, etkinliğini tamamlamayı, materyali yerine koymayı ve

çizelgeye geri dönmeyi öğrenirler. Bireyler çizelge izlemede ustalaştığında ve okuma becerisini geliştirdiğinde fotoğraflı ipucu yerine yazılı ipuçlarına tepki vermeyi öğrenirler.

Örneğin birey sayfayı çevirir, ipucunu işaret parmağıyla gösterir, cümleyi okur ve yemek odasına gidip masayı hazırlar. Masayı hazırladığında etkinlik çizelgesine geri döner.

Yazılı ve fotoğraflı etkinlik çizelgeleri, otizmlili bireylere seçim yapmayı kazandırmada da yardımcı olur. Eğer dikkatli ve sistematik bir öğretim yaparsak bireyler sadece etkinlik çizelgesi izlemeyi değil, aynı zamanda istedikleri etkinlikleri seçmeyi ve seçtikleri etkinlikleri sıraya koymayı da öğrenirler.

Günlük yapmamız gereken etkinlikleri takip etmek, kaçınılmaz olarak sohbeti gerektirir. Ancak sosyal etkileşim, yaygın gelişim bozukluğu olan bireylerde en önde gelen problemler arasındadır ve öncelikle ele alınması gereken bir konudur. Bu nedenle ilk etkinlik çizelgesi en az bir tane sosyal etkileşim gerektiren bir etkinlik içermelidir. Henüz konuşamayan bir birey, havaya fırlatılmak için birilerine yönelmeyi öğrenebilir; birkaç sözcük konuşabilen bir birey ailesini ya da öğretmenini bulup “gıdıklanmak” istediğini söyleyerek etkileşime girmeyi öğrenir; cümle kuran bir birey tercih ettiği bir etkinlik hakkında talepte (Ben sallanmak istiyorum.) bulunabilir. Bireyler etkinlik çizelgesi izleme becerisini kazandığında, çizelgelerine akran etkileşimini de ekliyoruz. Etkinlik çizelgesi takip etmeyi elle yönlendirmeyle öğretiyoruz.

Elle yönlendirme demek, elimizle bireyin elinin üzerinden tutarak, fotoğraflı ya da yazılı ipucunu işaret etmesini, materyalini almasını, etkinliğini tamamlamasını, materyalini kaldırmasını ve çizelgesine geri dönmesini öğretiriz. Elle yönlendirme daima bireyin arkasından yapılır. Birey, çizelge izleme becerisinde ustalaşmaya başladığında, yetişkin aşamalı yardım kullanarak elle yönlendirme ipucunu geri çeker. Bireyler çizelge takip etme becerisinin basamaklarını çok az yardımla yapabilir hâle geldiğinde yetişkin uzamsal geri çekme kullanır. İlk aşamada bireyin elinin üstüne yapılan hafif dokunuşlar, bir süre sonra, bireyin elinden bileğine, daha sonra kolunun ön kısmına ya da dirseğine ve sonra da omzuna ya da arkasına kayar. Ancak bir hata ortaya çıkarsa yetişkin bir önceki yardım yöntemine geri döner, bu durumda aşamalı yardım birey birkaç kez doğru tepkileri gösterene kadar devam eder. Uzamsal geri çekmeyi gölge olma takip eder. Bu aşamada ipucunu sunan kişinin elleri, bireyin hareketlerini takip eder ancak ona dokunmaz. İlk başta yetişkin bireyden bir kaç santimetre uzaklıkta gölge olabilir ancak bireyin tepkileri doğruysa, uzaklık giderek arttırılır. Yetişkin gölge olduğunda birey hata yapmıyorsa yakınlığı azaltma zamanı gelmiştir. Çok küçük çocuklar için bunun anlamı, yetişkin aşamalı olarak bir metre uzaklaşır, daha sonra

biraz daha uzaklaşır. Bazı bireyler için ipucu sunan kişinin etkinlik alanının öbür köşesinde, kapıda ya görünmeyecek şekilde mesafeyi geri çekmesi mümkün olabilir.

Kademeli olarak aşamalı yardımdan, uzamsal geri çekmeye, ondan da gölge olmaya ve mesafeyi azaltmaya giden ipucu kullanma stratejilerine, ipucu sunma ve ipucunu geri çekmeyle öğretim ya da ipucunu giderek azaltmayla öğretim denir. Dikkatli bir şekilde yapılan ipucunu geri çekmeyle öğretim, bireyin bağımsız olarak etkinlik çizelgesi izlemesini sağlar. Ancak birey hata yaparsa yetişkin anında bir önceki ipucu sunma basamağına geri döner. Eğer yetişkin gölge olma aşamasındaysa ve birey hata yaparsa yetişkin uzamsal geri çekme aşamasına geri döner. Eğer yetişkin uzamsal geri çekme kullanıyor ve birey hata yaptıysa aşamalı yardıma geri döner. Ayrıca, eğer hata, aşamalı yardım aşamasında ortaya çıkarsa, yetişkin elle yönlendirme aşamasına geri döner. Böylece daha fazla hatanın ortaya çıkması engellenir ve bireyin bir sonraki tepkisinde ödül kazanma olasılığı artar.

ş. Sosyal Öyküler

Sosyal öyküler otizmlili bireylerin eğitimlerinde kullanılmak üzere 1991 yılında Carol Gray tarafından geliştirilmiştir.

Öyküler, okuma yazma bilmeyen bireylere yönelik resimlerden, okuma yazma bilen bireylere yönelik basit cümlelerden başlayarak geliştirilir. Öykünün kahramanı olan bireyin sosyal becerileri daha kolay öğrendiği vurgulanmaktadır. Otizmlili bireyin gereksinimleri doğrultusunda hazırlanan öyküler bireye sosyal ortamlarda neler yapması gerektiğini ve sosyal kuralları öğretmeyi hedeflemektedir. Öykü, bireyin anlamakta zorluk çektiği konu ile başlar. Daha sonra öykünün nerede geçtiği, öyküde kimlerin yer aldığı ve gerçek yaşamla ilişki öyküye dâhil edilir.

t. TEACCH (Treatment and Education of Autistic and Related Communication Handicapped Children) Yöntemi

1962 de Shopler, Mesibov ve arkadaşlarınca otistik ve iletişimle ilgili engeli olan çocuklar için geliştirilmiştir. Bu programın temel amacı; çocuğun gereksinimi olan becerileri kazanmasını sağlamak, davranış problemlerini azaltmak ve bir yetişkin olduğunda mümkün olduğunca bağımsız olarak sosyal hayata katılmasını sağlamaktır. Otizmlili bireylerin görsel öğrenme ve diğer bilişsel özelliklerini dikkate alan TEACCH yaklaşımının kullandığı program listeleri ve görsel yardımcıları kullanma teknikleri son yıllarda birçok programda kullanılmaya başlanmıştır. Teacch programının erken çocukluk dönemde gelişim alanlarına

yönelik aktivitelerden oluşan programını, geçiş becerileri ve yetişkinlik dönemi programı vardır.

TEACCH Eğitsel Teknikleri

Geleneksel eğitim modelinde sözel anlatım, model olma ve sosyal pekiştiriciler çok kullanılır. Normal gelişim gösteren bireylere bir şey öğretmenin en etkili yolu dil kullanımınıdır. Eğitimcinin sözel açıklamaları öğrencinin neyi, nasıl yapacağını ve yapılanlar arasındaki ilişkiyi anlamasını sağlar. Çocuk, ne yapacağını öğrenince uygular ve gerektiğinde yardım isteyerek çalışmayı tamamlayabilir. Otizmlili bir birey ortamdaki ses, ışık gibi bir uyaranla ilgilenip söylenenlere odaklanmayabilir, eğitimcinin dudak hareketlerini izliyor olabilir, kendisine yönelik konuşulduğunu anlamamış olabilir veya dikkatini verse bile karmaşık kelimeleri, yan anlamlarını, mantıksal çıkarımları anlamakta güçlük çekebilir. Bu nedenle TEACCH yaklaşımı sözel yönerge ve sözel açıklamaların tek başına yeterli olmadığını dikkate alır, sözel bilginin görselleştirilerek anlaşılır kılınmasını gerekli görür.

Normal gelişim gösteren çocukların öğrenme süreçlerinde temel bir role sahip olan Model olma yöntemi, otizmlilerin eğitiminde çoğu zaman etkili değildir; çünkü bireyin modeli taklit edebilmesi için onu izlemesi ve onun gibi yapması, ilişkili özellikleri tanımlayabilmesi gerekir. Otizmlilerde model alma, taklit yoluyla öğrenme sınırlıdır; bu nedenle bazen gösterileni izleyebilse bile modele bakarak kendi davranışlarını organize etmede başarılı olmayabilir.

Eğitimcinin kullandığı sosyal ödüller olan “aferin, şahane, teşekkür ederim” gibi övgüler, öğrencinin yaptığından gurur duyduğunu belirten ifadelerin, pekiştiriciler olarak amacına ulaşabilmesi için öğrenci açısından bir anlamı olması gerekir. Fakat otizmlili bir çocuk bu övgülerin veya gülümsemenin iletişimsel anlamını bilemeyebilir ya da bu memnuniyet ifadesinin yaptığı işle ilişkisini kuramayabilir. Bu nedenle sosyal pekiştiricilerin etkili olabilmesi ve çocuğun bu ilişkiyi kurabilmesi için bir süre sosyal pekiştiricileri somut “sevdiği yiyecek, oyuncak gibi” pekiştiricilerle birlikte kullanmak, zamanla somut olanları azaltıp sosyal ödülleri arttırmak gerekmektedir.

TEACCH yaklaşımı bu tekniklerden tamamen vazgeçilmesini önermez ancak bunlara ek olarak farklı teknik ve stratejilerden de yararlanılması gerektiğini savunur.

TEACCH yaklaşımı ve Yapılandırılmış Eğitim

TEACCH yaklaşımı, görsel olarak yapılandırılmış öğretim tekniklerini kullanarak fiziksel çevreyi, günlük programları, bireysel çalışma sistemlerini her yaş ve işlevsellik düzeyindeki birey için anlaşılır hale getirmeyi amaçlamaktadır.

Çalışılan mekanın düzenlenmesi önemlidir. Belirli aktiviteleri nerede yapacağı açık olarak belirlenmelidir. Çocuk bireysel olarak çalışacağı alanı, oyun alanını arkadaşları ile çalışacağı alanı, “ne” öğreneceğini, “nerede” öğreneceğini bilmelidir. Böyle bir düzenleme kendinden ne beklediğini ve neyi nerede yapacağını daha kolay anlamasını sağlayacağı için belirsizlikten kaynaklanan anksiyetesini azaltacaktır. Çalışmadan sonra oyun alanına gidiyorsa çalışma ile oyun arasındaki ilişkiyi daha iyi anlayabilecektir.

Eğitim ortamında dikkati dağıtacak unsurların bloke edilmesi önemlidir. Dışarıdan gelecek ses, ışık, görüntü gibi dikkat dağıtıcıların bloke edilmesi, duvarlarda minimal görsel uyaran bulunması dikkatin dağılmasını en aza indireceği için önemlidir.

Çalışma alanlarının seçimi önemlidir. Pencere, ayna veya malzeme dolabının önü gibi dikkat dağıtıcı yerlerde çalışmak, dikkati çabuk dağılan bir çocuk için uygun değildir. Boş bir duvara dönük minimum uyaran olan bir yer/masa, sık sık dışarı çıkmak isteyen bir çocuk için ise kapıdan uzak bir nokta çalışma için başlangıçta daha uygun olacaktır.

Sınırlar ve öğrencinin gereksinimlerine uygun düzenlemelerin yapılması önemlidir. Çalışma alanı, özel aktivite alanları belirlendikten sonra seperasyonlar, mobilyalar ya da tabanın bantlarla ayrılması gibi düzenlemelerle çalışma alanı görsel olarak ayrılabilir olmalıdır. Materyaller düzenlenirken her öğrencinin gereksinimi dikkate alınmalıdır. Dikkati çabuk dağılan bir çocuk için materyallerin sırayla almasını sağlayacak şekilde kutular/sepetler içinde rafta dizili olması uygun olabilir. Her çocuk için gerekli olan fiziksel çevre yapılandırma miktarı belirlenmelidir. Çocuk bağımsız çalışmayı geliştirdikçe fiziksel yapılandırma miktarı azaltılmalıdır.

Yapılandırılmış Programlar/ Program Listeleri

Yapılandırılmış programlar her çocuğun o gün boyunca önce ne yapacağını sonra ne yapacağını ve çalıştıktan sonra kendisini neyin beklediğini gösterir. Yapılandırılmış programlar, her öğrencinin düzeyine uygun olarak resim, çizimler, yazılar gibi görsel materyaller kullanılarak yapılabilir. Yapılandırılmış programlar,

a-Yapacağı işin sırasını takip etmekte zorlanan çocuğa, yapacağı işin sırasını hatırlatır,

b-Alıcı dili yetersiz olan bir çocuğun, sözel yönergeleri anlamasını sağlar, sıralı işitsel belleği zayıf olan çocuğa yapacağı işlerin sırasını gösterir,

c-Dikkati sık sık dağılan çocuğa, sık sık programına bakma ve dikkatini toplama olanağı verir,

d-Sevdiği etkinliklerin programında olması, yapması gerekenleri biran önce yapması için motivasyonunu artırır,

e- Bilinmezliği ortadan kaldırdığı için, bilinmezliğin yarattığı kaygıyı azaltır.

TEACCH uygulanan sınıflarda, genel sınıf programları ve her çocuğun bireysel programı olmak üzere iki tip program vardır. Çocukların bilişsel kapasitesine göre gerçek nesnelere, fotoğraflar gibi daha açık görsel yardımcılardan yazılara kadar her türlü görsel materyal grup ve bireysel programda olabilir. Çocuğun düzeyine göre etkinlik sayısı, oyun şeklindeki bir çalışmadan, iki, üç, dört...daha çok sayıda çalışmaya doğru artırılır.

	Ayşe'nin programı	
	müzik saati	✓
	öğle yemeği	✓
	okuma saati	
	çalışma bitti serbest zaman	

Bireysel Çalışma Sistemleri

Program listeleri çocuğa bir gün boyunca yapacağı çalışmaların sırasını gösterirken bireysel çalışma sistemleri çocuğun bağımsız çalışma alanında yapacağı işleri gösterir. Bireysel çalışma sistemleri, çocuğa, hangi işi yapması gerektiğini, yapılacak işin miktarını, bitirdiklerini nasıl bileceklerini ve işi tamamladıktan sonra ne olacağını bilmelerini sağlar.

Yüksek işlevli bir çocuğa yazılı olarak verilebilecek çalışma sırası, daha ağır çocuklar için resimler gibi daha açık görsel malzemelerle hazırlanabilir, materyaller aynı resimlerin olduğu kutular içinde ve sırasıyla alacağı şekilde raflara yerleştirilebilir. En sonunda ödülün belirtilmiş olması önemlidir. Her çalışmadan sonra materyali içine koyacağı bitti kutusuna koymak ve "bitti" diyerek sözel olarak vurgulamak, otizmlili bir çocuk için işin ne zaman ve nasıl bitirileceğini anlaması açısından önemlidir.

Görsel Yapılandırmalar

Otizimli çocukların en önemli zorluklarından biri iletişim kurma ile ilgilidir. Görsel açıklık-anlaşılabilirlik, görsel organizasyon, görsel yönergeler gibi yollarla elde edilen görsel yapılandırma ile sunulan işlerde daha iyi performans gösterdikleri gözlemlenmektedir.

Görsel açıklık, boyanacak şeklin kenarına ip yapıştırmak gibi dikkatini çekmek istediğimiz durumu abartılı daha kolay algılanabilecek şekilde ortaya koymak daha kolay anlaşılmasını sağlayacaktır.

Görsel organizasyon, materyallerin masanın üstünde yan yana durması, uyarıyı kontrol ve organize etmekte zorlanan bir otistik için kafa karıştırıcıdır. Materyalleri kutu/sepet gibi ayrı ayrı kaplarda getirmek, boyayacağı kâğıdı bölümlere ayırarak daha küçük ve kontrol edilebilir kılmak, karmaşık gelen çalışmaları daha anlaşılır kılacaktır.

Görsel yönergeler, sözel yönergeler yerine yazı, resim gibi görsel yönergeler gün boyu kimseye bağlı olmadan çalışmayı, yaşamayı öğrenmesini sağlayacaktır. Böylelikle yetişkinlikte bağımsız yaşam ve çalışma becerisine kavuşmuş olacaklardır.

Rutinler

Otizimli çocuk, hemen hemen her işle ilgili bir rutin geliştirir. Otizimli çocukların rutin oluşturma özelliğinden yararlanmak ancak daha esnek ve üretken kullanmak önemlidir. Bunun için eğitimcinin yeni bir beceri öğretirken oluşturduğu rutini, detayları değiştirerek yavaş yavaş esnetmesi, ancak ana yapıyı değiştirmeden koruması, çocuğun değişikliklerden rahatsızlık duymadan, detaylara takılmadan ana yapıya odaklanmasını sağlamaktadır.

TEACCH programı sözel yönergeleri kullanırken çocuğun alıcı dil düzeyini dikkate alır, uzun sözel ifadelerin çocuğun kafasını karıştırdığını bilerek olabildiğince minimum bir dil kullanır. Şakalar, metaforlar, mecazi anlamı olan kelimeler gibi otizimli çocukların anlamakta zorlandığı kelimelerden olabildiğince kaçınılmalıdır.

4. Eğitim Ortamlarının Düzenlenmesi

Eğitim ortamı, bireyin etkileşimde bulunduğu ve öğretme-öğrenme etkinliklerinin meydana geldiği çevredir. Psikolojik, sosyal ve fiziksel boyutları olan bu çevrenin, eğitim etkinliklerine uygun olarak düzenlenmesi gerekir. Eğitim ortamlarına ilişkin uygulamaların yeterli düzeyde bilinmesi ve amaca uygun olarak düzenlenmesi, eğitim için en temel koşullardandır.

Otizimli bireylerin bir detaya takılıp bütünü algılamakta zorlanması gibi özellikleri vardır. Bu nedenle eğitim ortamındaki eşya ve materyallerin çok fazla uyaran olmayacak

şekilde düzenlenmesi ve dikkati dağıtacak ses, ışık gibi uyaranların olmaması gerekmektedir. Zemin ses çıkartmayacak bir malzeme ile kaplanmalıdır. Eğitim ortamında grup çalışmasına uygun masa ve sandalye dışında bireysel çalışmaya uygun düzenlemeler de yapılmalıdır.

Öğretimde kullanılacak araç gereçler önceden tespit edilmelidir. Hazırlanan araç gereçler her çocuk için plânlanan öğretimsel amaçlara hizmet etmeli ve çocuğun yaşantısında kullandığı veya kullanabileceği araçlardan seçilmelidir.

Özellikle en zor beceriler olan kavramlar ve akademik beceriler gibi bilişsel alanla ilgili beceriler, yapılandırılmış özel eğitim ortamlarında ve özel materyallerle yapılan çalışmalarla kazandırılabilir. Kazanılan beceriler, genelleme çalışmaları ile doğal ortamlarda tekrar edilirler.

Problem Davranışların Ortadan Kaldırılması

Otizimli çocukların eğitim programlarının bir amacı da çocuğun davranış problemlerini azaltarak gereksinimleri olan becerileri kazandırmaktır. Öğretimi engelleyecek düzeyde stereotip ve problem davranışlar varsa öğretimle birlikte bu davranışların ortadan kaldırılması ya da azaltılması sağlanmalıdır. Problem davranışlar üzerinde çalışılırken her bir davranış için "Davranış Değiştirme" teknikleri uygulanmalıdır.

a) Problem davranışın tespiti: Davranış değiştirme programı geliştirilirken öncelikle problem davranış açık olarak belirlenir. Belirlenen davranışın özelliğine uygun gözlem formları geliştirilerek davranışın sayısı, görülme sıklığı ve süresi düzenli olarak kaydedilir.

b) Problem davranışın gözlemi: Belirlenen problem davranışın sistemli bir şekilde gözlenebilmesi için gözlem formları geliştirilir. Geliştirilen gözlem formunda, gözlem süresi, gözlemin yapıldığı ortam, problem davranışın öncesindeki olaylar ya da uyaranlar, problem davranış ve davranış sonundaki olaylar açık bir şekilde yazılır.

ÖRNEK FORM

ANEKDOT KAYDI			
Öğrencinin Adı ve Soyadı :		Tarih: .../.../...	
Problem Davranış :			
Gözlem Süresi :			
Ortam	Davranış Öncesi	Davranış	Davranış Sonrası

Bu gözlem sonunda, problem davranışı meydana getiren ya da oluşum sıklığını artıran nedenler belirlenip bu durumun ortadan kaldırılması doğrultusunda çeşitli yöntem ve teknikler kullanılır. Bu tekniklerin geliştirilmesinde davranış ilkelerinden faydalanılır. Aşağıda temel davranış ilkelerinden "Pekiştirme" ve "Ceza" ilkeleri açıklanmıştır.

Pekiştirme: İzledikleri davranışın sıklıklarını arttıran çevresel uyaranlara "pekiştireç" ve bu sürece de "pekiştirme" adı verilir. Bir uyarının pekiştireç niteliği taşıması için sıklığı arttırılmak istenen davranışı izlemesi gerekmektedir. Aksi halde verilen uyaran pekiştireç özelliği taşımaz. Davranışın gelişimine katkısı söz konusu olamaz.

İki türlü pekiştirme vardır:

I) Olumlu Pekiştirme: Çocuğun hoşuna giden bir uyarıcıyı ortama katarak davranışın yapılma olasılığını artırma işlemidir. Örneğin sessiz bir şekilde yerinde öğretmenini bekleyen öğrencinin sessizce bekleme davranışını gösterdiğinde öğretmenin öğrenciye "Aferin beni çok güzel bekledin" diyerek sevdiği yiyeceği vermesi.

II) Olumsuz Pekiştirme: Çocuğun hoşuna gitmeyen bir uyarıcıyı ortamdaki çıkararak davranışın yapılma olasılığını artırma işlemidir. Böylece olumsuz pekiştireç, istenilen bir davranışın sürdürülmesine neden olur.

Olumsuz pekiştirme cezayla çok sık karıştırılır. Oysa **ceza** davranışı ortadan kaldırma amacı taşıırken olumsuz pekiştireç davranışı güçlendirme amacı taşır.

Örneğin ödevini yapmadan sınıfa gelen öğrencinin öğretmeni tarafından şikâyet edilmesi üzerine bir sonraki sefer ödevini yaparak derse gelmesi. Örnekte yer alan itici uyaran

şikâyet edilmek, davranış ise ödevleri tamamlayarak derse gelmektedir. Olumsuz pekiştirme ortamında bir itici uyarının varlığını gerektirdiği için bir öğretim stratejisi olarak kullanılması önerilmemektedir.

Ceza: Çocuğa davranışı karşısında istemediği bir şeyin verilmesi, istediği bir şeyin elinden alınması ya da verilmemesine ceza denir. İki tür ceza bulunur:

I) Birinci Tür Ceza: Davranışı izleyen uyarın o davranış oluşum sıklığını azaltıyorsa buna birinci tür ceza denir. Örneğin sırasının üstünü kalemle karalayan bir öğrenciyi sırasını temizletmek.

II) İkinci Tür Ceza: Davranışı meydana getiren ya da sürdüren pekiştirecin geri çekilmesi ikinci tür cezadır. Örneğin öğrenci ağzıyla komik sesler çıkarmaktadır. Bu davranış öğretmenin ve öğrencinin dikkatini çekmekte ve diğer öğrenciler gülmektedir. Buna göre öğretmen, öğrenci komik sesler çıkarttığında diğer öğrencilerin onu duymazlıktan gelmelerini ister ve duymazlıktan gelenlere ek dinlenme süresi verir. Öğrenci komik sesler çıkarmayı sürdürür. Ancak öğretmen ve arkadaşlarının dikkatinin yok olmasıyla davranış değişmeye başlar. Yedi gün sonra bu öğrenci sergilemiş olduğu olumlu davranışlardan dolayı öğretmenin ve arkadaşlarının ilgisini çekmeye başlar ve komik sesler çıkarması yok olur.

Öğretmenin gözlem sonunda yukarıdaki ilkeler ve diğer davranış ilkelerinden faydalandığında problem davranışı ortadan kaldırması ya da azaltması daha kolay olacaktır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Eğitim ve öğretimde planlama, bireyselleştirilmiş eğitim programında yer alan amaçlara ulaşmak için öğretim etkinliklerinin nasıl yapılandırılacağı, eğitim ortamının nasıl düzenleneceği, yapılan çalışmaların nasıl değerlendirileceğinin ifade edilmesidir. Bu planlama yapılırken öğrencinin performans düzeyini belirlemek için yapılan kaba ve ayrıntılı değerlendirme sonuçları, aile görüşleri, çocuğun öncelikli ihtiyaçları, eğitim ortamına uyum ve davranış problemleri dikkate alınmalıdır. Bu bağlamda öğrencinin ön değerlendirilme süreci önem taşımaktadır.

Ölçme ve değerlendirme, öğretme ve öğrenmenin etkililiğini belirlemek amacı ile yapılan, eğitimle ilgili verilerin toplanmasını ve yorumlanmasını içeren çok adımlı, sistematik bir süreçtir.

Performans düzeyinin belirlenmesinde, ölçüt bağımlı ölçü aracı ve gözlem formu kullanılır.

Performans alımında her bildirimle ilgili olarak kullanılan araç çeşitlerinin birbirinden farklı olmasına özen gösterilmelidir. Çalışmaya başlamadan önce araçlar çocuğa gösterilmeli ve incelemesine fırsat verilmelidir.

Hazırlık aşamasında, çocukların tepkilerini işaretlemek üzere, üzerinde sorular, soru örnekleri, çocuğun adı, tepkilerin işaretleneceği sütunlar ve sonuç sütununun olduğu bir kayıt çizelgesi hazırlanmalıdır. Eğer çocuğun dikkatini dağıtacağı düşünülüyorsa, kayıt çizelgesi, öğretmenin kucağında ya da masanın, öğretmenin kullandığı eli tarafındaki yan yüzünde bulundurulabilir.

Performans alımı süresince, çocuğun tüm tepkilerine öğretmenin tepkisiz kalması gerekir. Çocuk beceri ya da soruyu gerçekleştirdikten sonra onay beklediğinde “Aferin doğru yaptın/olmadı yanlış yaptın” vb yerine “devam et” gibi yönergelerle çalışmaya devamı sağlanmalı.

Bazı ölçüt bağımlı ölçü araçlarında, özellikle söyleme düzeyiyle ilgili bildirimler, ondan önce gelen bildirimler için ipucu niteliği taşıdığından, söylemeyle ilgili bildirimler, göstermeyle ilgili bildirimlerden önce olacak şekilde sorulur.

Örnek:

Söylemeyle ilgili bildirim:

- Gösterdiğim şeklin adını söyle. (daire)

Göstermeyle ilgili bildirim:

- Bana “daireyi” göster.

1. Kaba Değerlendirme

Kaba değerlendirme, programda yer alan derslere yönelik özel amaçların tümünün öğrenci tarafından gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğinin belirtildiği kontrol listesidir.

Kaba değerlendirme yapılırken tek fırsat yöntemi kullanılır. Öğrenciye ana yönerge verilir (ellerini yıka, 1’den 100’e kadar birer ritmik say vb.). Öğrencinin becerileri yapip yapmadığı gözlenerek ölçü aracına doğru/evet seçeneği için (+) , yanlış/hayır seçeneği için (-) şeklinde kaydedilir.

Soru sorulduktan sonra birkaç saniye içerisinde çocuk tepki göstermemişse öğretmen, tekrar araçları inceleyerek soru yönergesini yinelemelidir. Eğer yine tepki göstermezse, çocuğun bu tepkisizliği yanlış olarak kaydedilir. Soru sorulduktan sonra çocuk önce doğru, sonra hemen yanlış cevap vermişse ya da bunun tam tersini yapmışsa öğretmen hiçbir şey söylemeden masadaki araçları toplamalı, çocuğun oturuşunu tekrar düzenlemeli ve araçları dizip tekrar bakmasını sağlayarak soru yönergesini tekrarlamalıdır.

..... **ÖZEL EĞİTİM UYGULAMA MERKEZİ (OKULU)**

ÖĞRENCİ KABA DEĞERLENDİRME FORMU

Öğrencinin;

Adı- Soyadı :

Değerlendirme Tarihi :

Yaşı :

Uygulayan Öğretmenler:

OKUMA YAZMA

DERSİN ÖZEL AMAÇLARI

EVET

HAYIR

1. Bekleme becerisi ile ilgili çalışmalar yapar.

2. Göz kantağı kurma ile ilgili çalışmalar yapar.

3. Yönergelere uyar.

4. Eşleme becerileri ile ilgili çalışmalar yapar.

5. Görsel algı ile ilgili çalışmalar yapar.

6. İşitsel algı ile ilgili çalışmalar yapar.

7. El-parmak koordinasyonunu geliştirir.

8. Yazı araç gereçlerini tanır.

9.

BEDEN EĞİTİMİ

DERSİN ÖZEL AMAÇLARI

EVET

HAYIR

1. Vücudun bölümlerini tanır.

2. Vücut bölümlerini hareket ettirme çalışmaları yapar.

3. Yürüme çalışmaları yapar.

4. Temel duruşlarla ilgili beceriler geliştirir.

5. Yerinde dönüşler yapar.

6.

2. Ayrıntılı Değerlendirme

Ayrıntılı değerlendirme, kaba değerlendirme sonucunda öğrencinin eksi olan özel amaçlara ait davranışların gerçekleştirme düzeyinin belirlenmesi amacıyla yapılan değerlendirmedir. Ayrıntılı değerlendirme yapılırken çoklu fırsat yöntemi kullanılır.

Çoklu fırsat yönteminde amaç öğrenciye çocuğun becerinin her bir basamağını bağımsız olarak gerçekleştirip gerçekleştirmediğini ya da hangi ipucu verildiğinde gerçekleştirdiğini belirlemektir. Ayrıntılı değerlendirmede öncelikle uygulamanın yapılacağı ortam düzenlenir. Bunun için performans alımı sırasında ortam, çocukla bire bir çalışılabilecek şekilde düzenlenmelidir. Öğretmen gerektiğinde model olabilmek için performans alımı sırasında çocuğun yanında durmalıdır ve öğretmenin önünde de aynı araç seti bulunmalıdır. Daha sonra çocuğa beceriyle ilgili ana yönerge verilir. Çocuğun bağımsız olarak gerçekleştirdiği basamaklar, ölçüt bağımlı ölçü aracında, ilgili basamağın karşısına, “bağımsız” olarak kaydedilir.

Çocuk bir beceri basamağını bağımsız olarak yapamaz ya da hatalı yaparsa durdurulur ve o beceri basamağıyla ilgili sözel ipucu verilir. Çocuk sözel ipucu verildiğinde beceri basamağını gerçekleştirirse ölçüt bağımlı ölçü aracında, ilgili basamağın karşısına, “sözel ipucu” olarak kaydedilir. Çocuk, sözel ipucu verildiğinde de beceri basamağını gerçekleştiremezse öğretmen o beceri basamağını kendi önündeki materyallerle açıklayarak yapar ve çocuktan da yapmasını ister.

Çocuk, öğretmen tarafından beceri basamağı açıklanarak gösterildiğinde, beceri basamağını gerçekleştirirse ölçüt bağımlı ölçü aracında, ilgili basamağın karşısına, “model olma” olarak kaydedilir.

Çocuk, öğretmen tarafından model olduğunda da beceri basamağını gerçekleştiremezse ölçüt bağımlı ölçü aracında ilgili basamağın karşısına “fiziksel yardım” olarak kaydedilir. Fiziksel yardım sütununun işaretlendiği basamak, daha sonraki beceri basamaklarının ön koşulu niteliğindeyse performans alımı durdurulur; ancak fiziksel yardımın işaretlendiği basamak, daha sonraki beceri basamaklarının ön koşulu niteliğinde değilse bu basamak öğretmen tarafından yapılır. Çocuğun daha sonraki basamakları bağımsız olarak gerçekleştirmesine olanak sağlamak amacıyla “Devam et.” denerek birkaç saniye beklenir. Eğer çocuk bu beceri basamağını yapamazsa ya da hatalı yaparsa buraya kadar açıklandığı şekilde ipuçları kullanılarak performans düzeyinin belirlenmesine devam edilir.

AYRINTILI DEĞERLENDİRME FORMU

Adı Soyadı :		Uygulama Tarihi:					
Sınıfı :		Dersin adı:					
Amaçlar	Davranışlar	Ölçüt	B	Si	MO	FY	Açıklamalar
9. Yazı araç-gereçlerini tanıtır.	1. Adı söylenen araç gereci gösterir.						
	2. Gösterilen araç gerecin adını söyler.						
...							

B:Bağımsız Sİ: Sözel İpucu MO: Model Olma FY: Fiziksel Yardım

a. Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracının Hazırlanması

Kazanımların beceri analizindeki basamakları bildirimler olarak kabul edip sorular bölümüne bağımsız, sözel ipucu, model olma ve fiziksel yardım sütunlarını ekleyerek ölçüt bağımlı ölçü aracı oluşturulur.

Ölçüt bağımlı ölçü aracı hazırlayabilmek için ilk önce kavram, beceri ya da bunların dışında kalan konuların belirlenmesi gerekir. Bu basamağı belirlenen kavram, beceri ya da bunların dışında kalan konuların analizinin yapılması takip eder.

Analiz basamağı tamamlandıktan sonra ön koşul becerileri belirlenir. Belirlenen ön koşul becerilerin analizi yapılır. Bu basamakları tablo oluşturma izler. Tablo oluşturulurken ölçüt, sorular, yönergeler, bildirimler ve değerlendirmenin koşulları belirlenir. Değerlendirmenin (performans almak için) koşulları belirlenirken ortam, araçlar vb. unsurlar tespit edilmelidir.

b. Beceri ile İlgili Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracının Uygulanması

Ölçüt bağımlı ölçü aracının uygulanmasında önce ana yönerge (“Sesi oku” gibi) verilir. Öğrencinin bağımsız olarak yaptığı basamaklar gözlenerek kaydedilir.

Öğrencinin bağımsız olarak gerçekleştirdiği beceri varsa karşısındaki bağımsız sütunu altına “+” işareti konur. Eğer bağımsız olarak beceriyi yapamıyorsa, beceriyi gerçekleştirdiği ipucu düzeyini ifade sütunun altına “+” işareti konur.

Öğrencinin durduğu yerde “devam et” denir, 1-2 sn. beklendikten sonra eğer kaldığı yer temel beceri ise temel beceri için sözel ipucu verilir. 1-2 sn. beklenerek temel beceriyi

c. Kavram ve Diğer Konularla İlgili Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracının Uygulanması

Kavram ve konularla ilgili performans düzeyi belirlenirken analizlerden yararlanılarak hazırlanan her bildirim için yer alan sorular, çocuğa sorularak doğru ve yanlış tepkiler, ilgili basamağın karşısına, kayıt sütununda “+”sembolü ile kaydedilir.

d. Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracının Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken

Hususlar

Performans alımında, her bildirimle ilgili olarak kullanılan araç çeşitlerinin birbirinden farklı olmasına özen gösterilmelidir. Beceri, kavram ya da bunların dışında kalan konularla ilgili olarak hazırlanan ölçü aracıyla çocuğun performans düzeyi belirlenirken seçenek işaretleme, verileni tamamlama vb. çalışmalar yapılmayacaksa değerlendirmenin bire bir ortamda yapılması gerekir. Bunun nedeni, çocuğun sınıfta bulunan diğer çocukları model alarak tepkide bulunmasını önlemektir. Bire bir ortam, çocuğun olumsuz davranışlar göstermesine engel olmak için kimseyi göremeyeceği ve dikkat dağıtıcı öğelerden arındırılmış bir şekilde, sınıftan bir paravanla ayrılmış bölme olabileceği gibi, ayrı bir oda şeklinde de planlanabilir.

Performans alımına başlamadan önce çocuğa hangi konu üzerinde çalışılacağı genel olarak açıklanmalıdır. Çalışma sırasında, çocuğun uyması gereken kurallar söylenmeli, gerektiğinde bu kuralların dramatize edilmesi istenmeli, çalışma sonunda ne yapacağı açıklanmalıdır. Çalışma sırasında tepkisini nasıl göstereceği anlatılmalı ve gerekirse canlandırma yoluyla gösterilmelidir. Bu kurallara uyduğu takdirde, “... kazanacaksın.” diyerek verilecek pekiştirecin ne olduğu söylenmelidir. Performans alımında kullanılacak araçlar, çoğunlukla öğretmenin kullandığı eli tarafında, masanın yanındaki daha alçak bir masada, sehpa ya da kutu içinde, bildirim sıralarına uygun olarak yerleştirilmiş olmalıdır. Çalışmaya başlamadan önce, araçlar çocuğa gösterilmeli ve incelemesine fırsat verilmelidir.

Hazırlık aşamasında, çocukların tepkilerini işaretlemek üzere, üzerinde sorular, soru örnekleri, çocuğun adı, tepkilerin işaretleneceği sütunlar ve sonuç sütununun olduğu bir kayıt çizelgesi hazırlanmalıdır. Bu kayıt çizelgesi, çocuğun dikkatini dağıtmayacağı düşünülüyorsa, öğretmenin kullandığı eli tarafında masanın köşesine yapıştırılmalıdır. Çalışmaya başlamadan önce, bu kayıt çizelgesinin ne için kullanıldığı açıklanmalıdır. Eğer çocuğun dikkatini dağıtacağı düşünülüyorsa, kayıt çizelgesi, öğretmenin kucağında ya da masanın, öğretmenin kullandığı eli tarafındaki yan yüzünde bulundurulabilir.

Performans alımı sırasında öğretmen, çocuğun masaya koyduğu araçlara teker teker bakmasını sağlamak ve rastlantısal tepkileri önlemek için soru yönergesini vermeden önce çocuğa ellerini masadan indirmesi gerektiğini söyler. Eğer çocuk soru sorulduktan sonra birkaç saniye içerisinde tepki göstermemişse öğretmen, tekrar araçları inceleyerek soru yönergesini yinelemelidir. Eğer çocuk yine tepki göstermezse, bu tepkisizlik yanlış olarak kaydedilir. Soru sorulduktan sonra çocuk önce doğru, sonra hemen yanlış cevap vermişse ya da bunun tam tersini yapmışsa öğretmen hiçbir şey söylemeden masadaki araçları toplamalı, çocuğun oturuşunu tekrar düzenlemeli ve araçları dizip tekrar bakmasını sağlayarak soru yönergesini tekrarlamalıdır.

Performans alımı süresince, çocuğun tüm tepkilerine öğretmenin tepkisiz kalması gerekir. Ancak çocuk, çalışma süresince uygun oturduğu, gösterilen araçlara baktığı, araçları dizmeye ve toplamaya yardım ettiği için pekiştirilmelidir.

Bazı ölçüt bağımlı ölçü araçlarında, özellikle söyleme düzeyiyle ilgili bildirimler, ondan önce gelen bildirimler için ipucu niteliği taşıdığından, söylemeyle ilgili bildirimler, göstermeyle ilgili bildirimlerden önce olacak şekilde sorulur.

Çalışma tamamlandığında, çocuğa çalışma sırasında uyduğu kurallar betimlenerek teşekkür edilmeli ve eğer bir pekiştireç verileceği söylendiyse verilmelidir.

Öğretmen performans alımı süresince soru yönergelerini tutarlı bir şekilde kullanmalıdır. Araçlara baktırırken ve soru yönergesini verirken kullandığı ses tonu, çocuğu pekiştirirken kullandığı ses tonundan ayırt edilmelidir. Öğretmen çalışmayı mümkün olduğunca zevkli hâle getirmek için dinamik olmalı, her an gözleriyle çocuğun gözlerini kontrol etmelidir.

3. Gözlem formu

Gözlem formu, uygulama ya da duyuşsal alandaki davranışların hangi düzeyde gerçekleşip gerçekleşmediğini ölçmek amacıyla kullanılır. Çocuğun söz konusu davranışı ne ölçüde gerçekleştirdiği gözleniyorsa, ilgili davranışın karşısına bir işaret konarak değerlendirilir. Gözlenecek davranışın türüne göre farklı formlar geliştirilerek kullanılabilir.

AİLE EĞİTİMİ

Özel eğitime gereksinimi olan bireylerin aileleri çocuklarına karşı aşırı koruyucu, kollayıcı veya itici tutumlarda bulunabilmektedir. Bu tür tutumlar özel eğitime gereksinimi olan bireyleri, olumsuz yönde etkilemektedir. Bireyin bağımsız yaşamı, sosyal uyumu ve topluma kazandırılması temel hedef olarak düşünüldüğünde ailelerin, eğitimcilerin ve toplumun bu konularda bilgilendirilmeleri önem taşımaktadır.

Çocuğun performansı ve öğretim plânları belirlenirken ailenin katılımı gereklidir. Öğretmenin çocuk üzerinde yaptığı tüm çalışmalarından ailenin de haberdar edilmesi, çocuğun okulda kazandığı olumlu davranışları evde de pekiştirilmesi ve kalıcılığının sağlanması ve genellenmesi açısından önem taşır.

Bunun için yönetim ve öğretmence plânlanan veli toplantılarının dışında, öğretmen her çocuk için yapılan çalışmalarını anında aileye bildirmeli, bu çalışmalar doğrultusunda evde neler yapılacağına dair sözlü ve yazılı açıklamalar yapmalıdır. Gerektiğinde ailenin de derslere katılımı sağlanarak eğitim sırasında çocuğa yaklaşım konusunda ailenin de bilinçlendirilmesi planlanmalıdır. Ayrıca ebeveyn sosyal ve duygusal ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak hayata karşı etkin katılımını sağlamak için motive edici ve destekleyici etkinlik ve toplantılar yapılmalıdır. Ailenin sosyal ve duygusal anlamda güçlendirilmesi, çocuğuna sağlayacağı katkıyı olumlu etkileyecektir.

Engelli çocuğun kabulü, ebeveyn açısından kolay yaşanacak bir süreç değildir. Engelli çocuk kadar engelli bireyle yaşayan sağlıklı bireylerin de korunması önemlidir. Bu nedenle planlanan eğitiminin amacı yalnızca eğitim sürecine ailenin etkin katılımı artırmak olmamalı, ailenin rehabilitasyonunu sağlayacak konuları da içermelidir. Unutulmamalıdır ki aile sosyal ve duygusal anlamda ne kadar güçlendirilirse çocuğa o derece yardımcı olacaktır.

Ebeveyn kadar, engelli çocuğun kardeşlerinin de eğitime katılımının sağlanması önemlidir. Onların, kendilerini yalnız hissetmemeleri ve engelli kardeşlerine ilişkin tutumlarını olumlu yönde değişimini sağlamak için ailelerin bu konuda bilgilendirilmesi, sağlıklı kardeşlerle ilgili olarak okul ortamında bilgilendirme ve rehberlik yapılması yararlı olacaktır. Böylece sağlıklı kardeşlerin, engelli kardeşlerin gelişimlerine katkısı daha fazla olabilecektir.

Okulla ilgili çalışmalar konusunda aileyi bilgilendirmenin yanı sıra, ailenin çocuğuyla evde yapabilecekleri konusunda ev programı da hazırlanabilir. Özellikle tatil dönemlerinde günlük olarak yapılacaklara ilişkin çalışmalar hazırlanıp aileye verilmesi, eğitim öğretimin sürekliliğini sağlayacak ve çocuklardaki olası unutmaların önüne geçecektir. Önerilerin ve evde yapılacakların ailelere yazılı olarak verilmesi, onların sistemli ve tutarlı bir şekilde çalışmalarını kolaylaştıracak, ihtiyaç duyduklarında bakabilecekleri bir kaynak sağlayabilir.

Ailelerle iyi bir işbirliğinin sağlanması, öğretmenin yükünü hafifletecek ve çocuğun gelişimini hızlandıracaktır. İyi bir iş birliği de doğru iletişimle sağlanacaktır. Elbette bireysel farklılıklar ve yaşantılar nedeniyle her aile aynı olmayacaktır. Ancak doğru iletişim sağlandığında, her ailenin eğitime az ya da çok katılımı sağlanabilir. Doğru bir iletişim için önyargısız olma, empati kurma ve olumlu ifadeler kullanarak konuşma oldukça önemlidir.

Ailelerle işbirliği ve iletişim sağlanmasında toplantıların, görüşmelerin yanı sıra, iletişim defterleri vb. tutulması, ailelere kısa zamanda ve düzenli bilgi verilmesini ve onlardan dönüt alınmasını sağlayabilir.

Otizimli çocukları sosyal etkinliklere yönlendirmek, belirli gün ve haftalara yönelik programlara katılımlarını sağlamak, çocukların sosyal hayata uyumlarını arttırmak için yararlı olacağı gibi ailenin çocuğunu kabulünü de kolaylaştırmaktadır. Aileler çocuklarının normal gelişim gösteren akranları gibi eş zamanlı olarak sosyal etkinliklere ve belirli günlere yönelik kutlamalara katılabildiğini görünce mutlu olmaktadır. Bu tür etkinliklerde yapılacak çalışmalar öncesinde ailelere bilgi verilmeli, kutlanacak ya da anılacak günle ve çocukların bu çalışmalarda neler yapabilecekleri ile ilgili paylaşımlar da bulunulmalıdır. Böylece ailelerin beklentilerini gerçekçi düzeyde oluşturmaları sağlanacaktır. Yapılacak etkinliklere yönelik olarak ailelerden öneri alınması, evde yapacakları hakkında bilgi verilmesi ve süreçle ilgili aileye geri bildirim verilmesi, aktif katılımı sağlayacaktır.

**TOPLUMSAL UYUM
BECERİLERİ DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMI**

AÇIKLAMALAR

Toplumsal uyum becerileri dersi ilkokul (1,2,3,4) ve ortaokul (5,6,7,8) kademelerinde işlenecek şekilde düzenlenmiştir. Bu dersin temel amacı otizmlili bireylerin çevreye olan bağımlılıklarını en aza indirerek bağımsız yaşam becerilerini arttırmaktır.

Otizmi olan bireyler, gelişim özellikleri ve bireysel yeterlilikleri yönünden önemli farklılıklar göstermektedirler. Bu bireylerin, toplum yaşamında kabul görmeleri ve yaşamlarını başkalarının yardımı olmadan sürdürebilmeleri için bazı bilgi, beceri ve alışkanlıklara ihtiyaçları bulunmaktadır. Bu nedenle otizmlili bireylerin öz bakım ve günlük yaşam becerileri konusunda yaşama hazırlanmaları gerekmektedir. "toplumsal uyum becerileri" dersiyle bu bilgi ve becerilerin kazandırılması amaçlanmıştır.

Toplumsal uyum becerilerini kazanma; eğitime başlama zamanına, bireyin motor, dil, zihin ve duygu gelişimine bağlıdır. Bu becerilerin kazandırılabilmesi için bireyin önceden gerçekleştirmesi gereken ön koşul beceriler vardır. Bunlar; büyük ve küçük kasların kullanımını gerektiren beceriler, el göz koordinasyonu, taklit etme, görsel dikkat ve basit yönergeleri anlamadır.

Toplumsal uyum becerileri içerisinde yer verilen özbakım becerileri, otizmlili bireylere öğretilmesi gereken öncelikli becerilerdir. Tuvalet eğitimi, yemek yeme ve giyinme becerileri en temel öz bakım becerileridir. Bu becerileri el-yüz yıkama, diş fırçalama, burun temizliği ve banyo yapma becerileri izler. Bu sürekliliğin sonunda tırnak bakımı, cilt bakımı, kozmetik ürünlerin kullanımı, saç bakımı gelir. Önkoşul becerilerini yerine getirme yeteneği öz bakımın niteliğini etkiler. Bir öğrenci görsel dikkat, hareketleri taklit, basit yönerge ve cümleleri anlama gibi temel bilişsel becerilerin bazılarını öğrenmemişse bu durumda öz bakım becerilerinin kazanılmasını geciktirir.

Öğrenme özelliklerindeki farklılıklar, iletişim ve sosyal etkileşimde alanındaki güçlükleri nedeni ile normal gelişim gösteren çocuklar için çok basit olduğu düşünülen bazı becerilerin otizmlili çocuklar için çok karmaşık ve zor öğrenilen becerilerdir. Otizmlili bireyler için hazırlanmış bu programda karmaşık beceriler, birçok ana ve alt becerilerden oluşmuştur. Bu nedenle bir beceriyi oluşturan basamakların adım adım yazıldığı (beceri analizi) listelerin olması, bu basamakları gösteren fotoğraf, resim, çizimler gibi görsel yardımcının olması öğrencinin karmaşık bir beceriyi yapmasını kolaylaştıracak, sözel yönergeye gereksinim duymadan bağımsız olarak yapmasını kolaylaştıracaktır. Amaç ve davranışların seçiminde,

bireyin özellikleri ve gereksinimleri dikkate alınarak, çocuk için öncelikli becerilerin belirlenmesi ve basitten zora doğru bir sıra izlenmesi gerekmektedir. Banyo yapma, vücut tüyü temizleme gibi becerilerin öğretiminde, aile eğitimi temel alınarak bireysel eğitim planında yer verilmelidir.

Beceri kazandırmada bireyin ihtiyaç duyduğu yardımların tespit edilmesi, öğretim sürecini bireyler için kolaylaştırır. Toplumsal uyum becerileri, bireyin günlük yaşamına ilişkin en basit becerileri kazandıracığı gibi, bireyi toplum hayatına hazırlamak; bireyin toplum içinde ve yaşam sürecine katkıda bulunmasını amaçlamaktadır. Toplumsal uyum becerilerinin öğretiminde etkinlik çizelgelerinin kullanılması, otizmlili bireylerin bu becerileri öğrenmelerini ve yetişkine daha az bağımlı olarak gerçekleştirmelerini kolaylaştıracaktır.

Otizmlili birey, bu alanla ilgili becerileri edinmiş olsa bile akıcı bir hale gelmesi, genelleyerek her yerde ve istenilen zamanda kullanılabilmesi için zaman günlük yaşam içinde kullanılmasının sağlanması, tekrarlanması gerekmektedir.

GENEL AMAÇLAR

1. Temiz ve düzenli olma alışkanlığı kazanır.
2. Kendi vücudunun temizliği ve bakımı ile ilgili becerileri kazanır.
3. Kendine ait giysileri kullanmaya yönelik becerileri kazanır.
4. Mutfak işleri için gerekli olan becerileri kazanır.
5. Araç-gereçleri kullanma alışkanlığı kazanır.
6. Toplumsal uyum için gerekli olan bilgi ve becerileri kazanır.

ÖZEL AMAÇLAR

1. Elini yıkar.
2. Elini kurular.
3. Yüzünü yıkar.
4. Yüzünü kurular.
5. Ayağını yıkar.
6. Ayağını kurular.
7. Burnunu mendille temizler.
8. Tuvalet ihtiyacını giderir.
9. Banyo yapar.
10. Saçını tarar.
11. Dişlerini fırçalar.
12. Tırnaklarını keser.
13. Ped değiştirir.
14. Traş makinesi ile sakal traşı olur.
15. Vücut tüylerini temizler.
16. Şapka çıkarır.
17. Şapka giyer.
18. Atkı çıkarır.
19. Atkıyı boynuna sarar.
20. Eldiven çıkarır.
21. Eldiven giyer.
22. Soket çorap çıkarır.
23. Soket çorap giyer.

24. Pantolon çıkarır.
25. Pantolon giyer.
26. Etek çıkarır.
27. Etek giyer.
28. Elbise çıkarır.
29. Elbise giyer.
30. Külotlu orap çıkarır.
31. Külotlu orap giyer.
32. Cırt cırt açar.
33. Cırt cırt kapatır.
34. Çıt ıt açar.
35. Çıt ıt kapatır.
36. Fermuar açar.
37. Fermuar kapatır.
38. Düğme açar.
39. Düğme ilikler.
40. Sütyen çıkarır.
41. Sütyen takar.
42. Kemer çıkarır.
43. Kemer takar.
44. Kravat  zer.
45. Kravat bağlar.
46. Ayakkabı çıkarır.
47. Ayakkabı giyer.
48. Ceket/yelek/palto/kaban vb. çıkarır.
49. Ceket/yelek/palto/kaban vb. giyer.
50. Kazak/tişört/atlet çıkarır.
51. Kazak/tişört/atlet giyer.
52. Bulunduğu mevsime ve ortama uygun giyinir.
53. Kol saati takar.
54. Kol saati çıkarır.
55. Ocak kullanır.
56. Fırın kullanır.

57. Mikser kullanır.
58. Fritöz kullanır.
59. Elektrikli su ısıtıcısı kullanır.
60. Bıçak kullanarak yiyecek doğrar.
61. Bıçakla yiyecek dilimler.
62. Elle yiyecek soyar.
63. Bıçak kullanarak yiyecek soyar.
64. Yiyecek rendeler.
65. Soğuk içecek hazırlar.
66. Sıcak içecek hazırlar.
67. Süt ısıtır.
68. Çay demler.
69. Yiyecek haşlar.
70. Hazır çorba pişirir.
71. Salata yapar.
72. Tost yapar.
73. Sandviç hazırlar.
74. Makarna pişirir.
75. Pirinç pilavı pişirir.
76. Tavada yumurta pişirir.
77. Domates sosu hazırlar.
78. Kızartma yapar
79. Yemek masası hazırlar.
80. Yemek masası toplar.
81. Masa siler.
82. Mutfak tezgâhı siler.
83. Elde bulaşık yıkar.
84. Bulaşık makinesinde bulaşık yıkar.
85. Bardaklara içecek servisi yapar.
86. Tabaklara yiyecek servisi yapar.
87. Çay servisi yapar.
88. Kapı açar.
89. Kapı kapatır.

90. Pencere açar.
91. Pencere kapatır.
92. Perde açar.
93. Perde kapatır.
94. Kapıyı anahtarla açar.
95. Kapıyı anahtarla kilitler.
96. Yatağını toplar.
97. Mobilyaların tozunu alır.
98. Elektrik süpürgesi kullanır.
99. Yer siler.
100. Lavabo temizler.
101. Çöp toplar.
102. Çöpü uygun yere koyar.
103. Nevresim takar.
104. Giysileri asar.
105. Eşyalarını dolaba yerleştirir.
106. Bulduğu odadaki eşyaları yerlerine yerleştirir.
107. Kirli çamaşırlarını ayırır.
108. Kirli eşyaları uygun yere koyar.
109. Elde çamaşır yıkar.
110. Çamaşır makinesinde çamaşır yıkar.
111. Yıkadığı çamaşırı asar.
112. Kuruyan çamaşırı toplar.
113. Çarşaf katlar.
114. Pantolon katlar.
115. Tişört katlar.
116. Külot katlar.
117. Çorap katlar.
118. Ütü Yapar.
119. Ütülenen çamaşırı yerleştirir.
120. Düğme diker.
121. Sökük diker.
122. Ayakkabı boyar.

123. Televizyon kullanır.
124. Radyo kullanır.
125. Saç kurutma makinesi kullanır.
126. Teyp/CD çalar/DVD oynatıcı kullanır.
127. Mp3 kullanır.
128. Çalar saat kurar.
129. Cep telefonundan alarm kurar.
130. Sabit telefondan arayana cevap verir.
131. Sabit telefondan arama yapar.
132. Ankesörlü telefon kullanır.
133. Cep telefonundan gelen telefonlara cevap verir.
134. Cep telefonundan arama yapar.
135. Cep telefonuna gelen mesajı okur.
136. Cep telefonundan mesaj gönderir.
137. Bilgisayar kullanır.
138. Fotoğraf makinesi kullanır.
139. Fotokopi makinesi kullanır.
140. Asansör kullanır.
141. Çekiçle çivi çakar.
142. Tornavida ile vida söker.
143. Tornavida ile vida takar.
144. Manavdan/bakkaldan alışveriş yapar.
145. Süpermarketten alışveriş yapar.
146. Mağazadan alışveriş yapar.
147. Ulaşımında otobüs kullanır.
148. Ulaşımında metro kullanır.
149. Ulaşımında vapur kullanır.
150. Ulaşımında tren kullanır.
151. Ulaşımında dolmuş kullanır.
152. Restoran ve kafeterya vb. yerlerde kurallara uygun davranır.
153. Self-servis kafe ve restoranlarda kurallara uygun davranır.

154. Berberde traş olur.
155. Kuaförde hizmet alır.
156. Sinemada ve tiyatroda kurallara uyar.
157. Postaneden mektup atar.
158. Fatura yatırır.
159. Otomatik makineden (ATM) para çeker.

AMAÇ VE DAVRANIŞLAR

ÖZBAKIM

KİŞİSEL BAKIM

Amaç 1: Elini yıkar.

Davranışlar

1. Musluğu açar.
2. Sabunu alır/sıvı sabun aparatına basarak yetecek miktarda sabun alır.
3. Ellerini suyun altına tutar.
4. Sabunu elleri arasında köpürtür.
5. Ellerini ovalar.
6. Ellerini durular.
7. Musluğu kapatır

Amaç 2. Elini kurular.

Davranışlar

1. Havluyu eline alır.
2. Diğer elini havlunun üzerine koyar.
3. İki elinin arasında havlu olacak şekilde ellerini ovalar.

Amaç 3. Yüzünü yıkar.

Davranışlar

1. Musluğu açar.
2. Avuçlarına su alarak lâvaboya eğilir.
3. Suyu yüzüne götürür.
4. Elleriyle yüzünü ovarak temizler.
5. Musluğu kapatır.

Amaç 4. Yüzünü kurular.

Davranışlar

1. Havluyu alır.
2. İki elinin avucu üzerinde havluyu yerleştirir.
3. Havluyla yüzünü siler.

Amaç 5. Ayağını yıkar.

Davranışlar

1. Musluğu açar.
2. Ayağını suyun altına götürür.
3. Elleriyle ayağını ovalar.
4. Musluğu kapatır.

Amaç 6. Ayağını kurular.

Davranışlar

1. Havluyu alır.
2. Ayağının üstünü siler.
3. Ayağının altını siler.

Amaç 7. Burnunu mendille temizler.

Davranışlar

1. Mendili alır.
2. Mendili açar.
3. Mendili burnunun üzerine yerleştirir.
4. Parmaklarıyla burnunu sıkıştırır.
5. Mendili sıkıştırarak burnundan çeker.

Amaç 8. Tuvalet ihtiyacını giderir.

Davranışlar

1. Tuvaletinin geldiğini söyler.
2. Tuvalete gider.
3. Kapıyı açar.
4. Tuvalete girer.
5. Kapıyı kapatır.
6. Giysisini indirir/toplar.
7. Tuvalete oturur/çömelir.
8. Çişini/kakasını yaptıktan sonra musluğu açar.
9. Kirli bölgeyi yıkar.

10. Musluğu kapatır.
11. Tuvalet kâğıdı koparır.
12. Tuvalet kâğıdıyla ıslak bölgeyi kurular.
13. Tuvalet kâğıdını çöp sepetine atar.
14. Ayağa kalkar.
15. Giysisini çeker/indirir.
16. Sifonu çeker.
17. Kapıyı açar.
18. Dışarı çıkar.
19. Kapıyı kapatır.

Amaç 9. Banyo yapar.

Davranışlar

1. Yıkılmaya başlamadan önce kirli çamaşırlarını banyoda çıkarır.
2. Duşu açar.
3. Suyun sıcaklığını ayarlar.
4. Saçını ıslatır.
5. Eline yeteri miktarda şampuan alır.
6. Saçını şampuanla ovalar.
7. Saçını durular.
8. Lifi alır.
9. Lifi ıslatır.
10. Life sabun sürer.
11. Lifi köpürtür.
12. Vücudunu lifle ovarak yıkar.
13. Vücudunu durular.
14. Duşu kapatır.
15. Havluyu alır.
16. Havluyla vücudunu ve saçını kurular.
17. Havluyu yerine asar.
18. Temiz giysilerini giyer.

Amaç 10. Saçını tarar.

Davranışlar

1. Tarağı/fırçayı alır.
2. Tarağın/fırçanın dişli kısmını saçının üzerine yerleştirir.
3. Tarağı/fırçayı yukarıdan aşağıya doğru çeker.

Amaç 11. Dişlerini fırçalar.

Davranışlar

1. Macunu alır.
2. Macunun kapağını açar.
3. Diğer eline fırçayı alır.
4. Bir miktar macunu fırçaya sürer.
5. Macunun kapağını kapatır.
6. Fırçayı dişlerinin üzerinde yukarıdan aşağıya/aşağıdan yukarıya doğru hareket ettirir.
7. Musluğu açar.
8. Fırçayı yıkar.
9. Avucuna bir miktar su alır.
10. Suyu ağzına alır.
11. Ağzını çalkalar.
12. Ağzındaki köpüğü tükürür.
13. Musluğu kapatır.

Amaç 12. Tırnağını keser.

Davranışlar

1. Tırnak makasını çevirerek açar.
2. Kesilen tırnakların etrafa dökülmemesi için gazete serer.
3. Tırnak makasını uç kısmından baş ve işaret parmağı ile tutar.
4. Tırnağı tırnak makasının içine alır.
5. Kuvvet uygulayarak makası tırnak üzerinde hareket ettirir.

Amaç 13. Ped değiştirir.

Davranışlar

1. Ped alıp banyo/tuvalete gider.
2. İ çamaşırını dizine kadar indirir.
3. Kirli pedi çıkarır.
4. Pedi poşete koyar.
5. Poşeti öp sepetine atar.
6. Temiz pedi alır.
7. Pedin yapışkan kısmını çamaşırının ağ kısmına yapıştırır.
8. amaşırını beline kadar çeker.

Amaç 14. Traş makinesi ile sakal traşı olur.

Davranışlar

1. Traş makinesinin fişini prize takar.
2. Makineyi yanaklarına bastırmadan hareket ettirir.
3. Üst dudağını gererek makineyi aynı şekilde hareket ettirir.
4. Aynı şekilde çenesini tıraş eder.
5. Çenesini hafifçe yukarı kaldırıp boynunu gererek tıraş eder.
6. İşi bitince makineden kılları temizler.
7. Makinenin fişini prizden çıkarır.
8. Makineyi yerine koyar.
9. Musluğu açar.
10. Yüzünü yıkar.
11. Musluğu kapatır.

Amaç 15. Vücut tüylerini temizler.

Davranışlar

1. Tüy kreminin kapağını açar.
2. Tüpü alttan sıkarak uygun miktarda kremi eline alır.
3. Elindeki kremi tüylü vücut kısmına sürer.
4. İstenen zaman kadar bekler.
5. Süngerle yıkar.

GIYSİLERİ GİYME VE ÇIKARMA

Amaç 16. Şapka çıkarır.

Davranışlar

1. Şapkayı tutar.
2. Şapkayı başından çıkana kadar kaldırır.

Amaç 17. Şapka giyer.

Davranışlar

1. Şapkayı tutar.
2. Şapkayı başına geçirir.

Amaç 18. Atkı çıkarır.

Davranışlar

1. Atkının bir kısmını aşağı doğru çeker.
2. Atkının diğer kısmını aşağı doğru çeker.
3. Atkıyı ensesinden çıkana kadar çeker.

Amaç 19. Atkıyı boynuna sarar.

Davranışlar

1. Atkıyı tutar.
2. Atkının orta kısmını ensesine koyar.
3. Atkının bir ucunu omzunun üzerinden arkaya atar.
4. Atkının diğer ucunu diğer omzunun üzerinden arkaya atar.

Amaç 20. Eldiven çıkarır.

Davranışlar

1. Eldivenin parmak uçlarından çekerek gevşetir.
2. Eldiven elinden çıkana kadar çeker.

Amaç 21. Eldiven giyer.

Davranışlar

1. Eldivenleri, bilek kısımları kendine, başparmakları birbirinin yanına gelecek şekilde yerleştirir.
2. Bir eliyle, diğer eline giyeceği eldivenin üst kısmından tutar.
3. Parmak uçlarını eldivenin içine sokar.
4. Eldiveni kendine doğru çeker.
5. Parmaklarını eldivene yerleştirir.

Amaç 22. Soket çorap çıkarır.

Davranışlar

1. Çorabı lastik kısmından tutar.
2. Başparmağını çorabın içine sokar.
3. Çorabı bileğine kadar indirir.
4. Çorabı başparmağıyla ittirerek topuğundan çıkartır.
5. Çorabı burun kısmından çekerek çıkartır.

Amaç 23. Soket çorap giyer.

Davranışlar

1. Çorabı, topuk kısmı altta gelecek şekilde tutar.
2. Çorabı, başparmakları içeride kalacak şekilde koncundan tutar.
3. Çorabı avuçlarının içinde toplar.
4. Çorabın ucunu ayak parmaklarına geçirir.
5. Çorabı, topuğuna kadar çeker.
6. Çorabı topuğundan geçirerek yukarı doğru çeker.

Amaç 24. Pantolon çıkarır.

Davranışlar

1. Kemer kısmını tutan kopçayı/düğmeyi açar.
2. Pantolonun fermuarını/düğmelerini açar.
3. Pantolonu bel kısmından tutar.
4. Pantolonu bileklerine kadar indirir.
5. Pantolonun içinden ayaklarını çıkartır.

Amaç 25. Pantolon giyer.

Davranışlar

1. Pantolonu, başparmakları içeride kalacak şekilde bel kısmından tutar.
2. Ayaklarını pantolonun paçalarından geçirir.
3. Pantolonu beline kadar çeker.
4. Pantolonunun kemer kısmını tutan kopçayı/düğmeyi kapatır.
5. Pantolonunun düğmelerini/fermuarını kapatır.

Amaç 26. Etek çıkarır.

Davranışlar

1. Eteğin bel kısmını tutan kopçayı/düğmeyi açar.
2. Eteğin fermuarını/düğmelerini açar.
3. Eteği bel kısmından tutarak aşağıya indirir.
4. Ayaklarını eteğin içinden çıkartır.

Amaç 27. Etek giyer.

Davranışlar

1. Eteği, başparmakları içeride kalacak şekilde bel kısmından tutar.
2. Ayaklarını eteğin bel kısmından geçirir.
3. Eteği beline kadar çeker.
4. Eteğin bel kısmını tutan kopçayı/düğmeyi kapatır.
5. Eteğin fermuarını/düğmelerini kapatır.

Amaç 28. Elbise çıkarır.

Davranışlar

1. İki eliyle elbisenin etek kısmından tutar.
2. Elbiseyi yukarı doğru çeker.
3. Elbiseyi başından çıkarır.
4. Ellerini elbisenin tuttuğu yerinden bırakır.
5. Uzun kollu elbiselerde bir eliyle diğer kolundaki bilek kısmından tutar.
6. Çekerek kolundan çıkarır.
7. Boş eliyle elbisenin diğer bileğinden tutar.
8. Çekerek diğer kolunu çıkarır.

Amaç 29. Elbise giyer.

Davranışlar

1. Elbisenin önünü/arkasını belirler.
2. Elbisenin arkası üste gelecek şekilde yatağa koyar.
3. Bir kolunu bir koluna geçirir.
4. Diğer kolunu diğer koluna geçirir.
5. Kollarını yukarı kaldırır.
6. Elbisenin boğaz kısmını başından geçirir.
7. İki eliyle eteklerinden/belinden tutarak aşağı indirir.
8. Elbiseyi üzerinde düzeltir.

Amaç 30. Külotlu çorap çıkarır.

Davranışlar

1. Çorabı, başparmakları içeride kalacak şekilde bel kısmından tutar.
2. Çorabın bel kısmını dizlerine kadar indirir.
3. Çorabın bel kısmını bileklerine kadar indirir.
4. Çorabı bileğindeyken oturur.
5. Çorabı başparmağıyla ittirerek topuğundan çıkartır.
6. Çorabı burun kısmından çekerek çıkartır.
7. Çorabı başparmağıyla ittirerek diğer topuğundan çıkartır.
8. Çorabı burun kısmından çekerek çıkartır.

Amaç 31. Külotlu çorap giyer.

Davranışlar

1. Çorabı, topukları alta gelecek şekilde belinden tutar.
2. Başparmaklar çorabın içinde kalacak şekilde, çorabın bir bacağı elinde toplar.
3. Çorabın topladığı tarafını, aynı taraftaki ayağının parmaklarına geçirir.
4. Çorabı, topuğuna kadar çeker.
5. Çorabı topuğundan geçirerek bileğine kadar çeker.
6. Çorabın diğer tarafını aynı şekilde eliyle toplar.
7. Çorabı ayağına geçirir.
8. Çorabı bileğine kadar çeker.

9. Çorabın bel kısmını, başparmakları içeride kalacak şekilde tutar.
10. Çorabı dizine kadar çeker.
11. Çorabı beline kadar çeker.

Amaç 32. Cırt cırt açar.

Davranışlar

1. Bir eliyle cırt cırt ucundan tutar.
2. Ucu yukarıya doğru çeker.

Amaç 33. Cırt cırt kapatır.

Davranışlar

1. Bir eliyle cırt cırtlı ucu tutar.
2. Ucu diğer cırt cırt parçasının üzerine getirerek bastırır.

Amaç 34. Çıt çıt açar.

Davranışlar

1. Bir eliyle çıtçıttın yanından tutar.
2. Bir eliyle çıtçıttın takıldığı yerin yanından kumaşı tutar.
3. İki eliyle kumaşı yanlara doğru çeker.

Amaç 35. Çıt çıt kapatır.

Davranışlar

1. Bir eliyle çıtçıttın takıldığı yerin yanındaki kumaşı tutar.
2. Diğer eliyle takacağı çıtçıttı kumaşıyla tutar.
3. Çıtçıttı üst üste getirip bastırır.

Amaç 36. Fermuar açar.

Davranışlar

1. Fermuarın kulpundan tutar.
2. Diğer eliyle kulpun yanından tutar.
3. Kulpu fermuarın sonuna kadar iter.

Amaç 37. Fermuar kapatır.

Davranışlar

1. Bir eliyle fermuarın kulpundan tutar.
2. Diğer eliyle fermuarın dilinden tutar.
3. Fermuarın dil kısmını kulpun bulunduğu aparattan geçirir.
4. Bir eliyle kulpu tutar.
5. Diğer eliyle geçirilen kısmı tutar.
6. Fermuar kulpunu yukarıya doğru çeker.

Amaç 38. Düğme açar.

Davranışlar

1. Bir eliyle iliğın yanından tutar.
2. Diğer eliyle düğmeyi tutar.
3. Düğmeyi iliğın içine doğru dışarıdan içeriye doğru iter.
4. Düğmeyi ilikten çıkartır.

Amaç 39. Düğme ilikler.

Davranışlar

1. Bir eliyle iliğın yanından tutar.
2. Diğer eliyle düğmeyi tutar.
3. İlik ve düğmeyi aynı hizaya getirir.
4. Düğmeyi iliğın içine doğru arkadan öne iter.
5. Düğmeyi ilikten geçirir.

Amaç 40. Sütyen çıkarır.

Davranışlar

1. Ellerini sırtında kavuşturur.
2. Kopçayı açar.
3. Önce bir kolunu çıkarır.
4. Sonra diğer kolunu çıkarır.

Amaç 41. Sütyen takar.

Davranışlar

1. Sütyeni alır.
2. Düz tarafını kontrol eder.
3. Önce bir kolunu askısından geçirir.
4. Sonra diğer kolunu diğer askıdan geçirir.
5. Sütyenin kopçalarından tutarak ellerini sırtına götürür.
6. Kopçaları takar.
7. Askılarını ayarlar ve düzeltir.

Amaç 42. Kemer çıkarır.

Davranışlar

1. Kemer tokasına yakın olan kısmından tutar.
2. Kemerin ucunu tokadan çıkarır.
3. Kemerin ucundan tutarak ters yöne çeker.
4. Tokanın dilini takılı olduğu delikten çıkarır.
5. Kemer toka kısmından tutar.
6. Kemerin toka kısmından kemerin diğer ucu biritlerden kurtulana dek çeker.

Amaç 43. Kemer takar.

Davranışlar

1. Kemerin ön yüzü dışa gelecek şekilde tokasız ucundan tutar.
2. Kemer pantolonun biritlerinden geçirir.
3. Kemerin delikli ucunu tokanın altından üstüne doğru geçirir.
4. Delikli ucu çeker.
5. Kemer beline göre ayarlar.
6. Tokanın dilini kemerin uygun deliğine geçirir.
7. Kemerin ucunu tokanın ucundan geçirir.
8. Kemerin delikli ucunu ilk biritten geçirir.

Amaç 44. Kravat çözer.

Davranışlar

1. Kravatın boğum yerinden tutar.
2. Alt ucun ait olduğu üst parçayı yukarı doğru çeker.

3. Kravatı boynundan geçecek kadar gevşetir.
4. Kravatı boynundan çıkarır.

Amaç 45. Kravat bağlar.

Davranışlar

1. Gömleğin yakasını yukarı kaldırır.
2. Kravatı alır.
3. Kravatın orta kısmını, dikişleri altta kalacak şekilde boynuna yerleştirir.
4. Kravatı, kalın tarafı uzun olacak şekilde ayarlar.
5. Dikişli kısımlar üst üste gelecek şekilde, göğüs hizasında tutar.
6. Kısa uç üstte, kalın uç altta kalacak şekilde çevirir.
7. Kalın kısmı, göğüs hizasında tuttuğu elinin üstünden, dikişler altta kalacak şekilde iki kere sarar.
8. Kalın kısmı çevirdiği elini bırakır.
9. Boşta kalan elinin işaret parmak üstte, baş parmağı altta kalacak şekilde sarılı kısmı tutar.
10. Diğer elini bırakır.
11. Bıraktığı eliyle kravatın kalın tarafını tutar.
12. Kalın tarafı, boynundaki halkanın içinden dışına doğru geçirir.
13. Ellerini bırakır.
14. Kalın tarafı, iki kere sardığı yerin dışındaki halkanın içinden yukarıdan aşağıya doğru geçirerek çeker.
15. Bir eliyle düğüm yerini sıkmadan tutar.
16. Diğer eliyle ince tarafı aşağıya doğru çeker.
17. Kravatı, düğüm yeri yakanın ortasında kalacak şekilde yakaya yerleştirir.

Amaç 46. Ayakkabı çıkarır.

Davranışlar

1. Ayakkabının fiyongunu açar.
2. Bağcıkları gevşetir.
3. İki eliyle ayakkabıyı tutarak topuğunu çeker.
4. Ayakkabıyı öne doğru iterek ayağından çıkartır.

Amaç 47. Ayakkabı giyer.

Davranışlar

1. Ayakkabıları, ayaklarıyla eşleştirir.
2. Bir eliyle ayakkabıyı tutarak diğer eliyle üstten çekerek bağcıkları gevşetir.
3. Ayakkabının dilini tutar.
4. Ayağının ön kısmını ayakkabıya sokar.
5. Topuğunu ayakkabının içine yerleştirir.
6. Ayakkabının arkasından tutar.
7. Ayağını içeri doğru bastırarak ayakkabıyı yukarı doğru çeker.
8. İki eliyle bağcıkların iki ucunu tutup çekerek sıkıştırır.
9. Bağcıkların iki ucunu birbirinin üzerinden çapraz geçirir.
10. Birini diğerinin içinden geçirerek bir düğüm atar ve çekerek sıkıştırır.
11. Uçlardan birini ikiye katlayarak baş ve işaret parmağıyla tutar.
12. Diğer ucu katlanmış ucun etrafında döndürür.
13. Döndürdüğü ucu kendi içinden, uç kısmı dışarıda kalacak şekilde çekerek sıkıştırır.

Amaç 48. Ceket/yelek/palto/kaban vb. çıkarır.

Davranışlar

1. Düğmeleri açar.
2. Ceket arkaya doğru kaydırır.
3. Bir kolunu ceketin kolundan çıkarır.
4. Diğer kolunu ceketin kolundan çıkarır.

Amaç 49. Ceket/yelek/palto/kaban vb. giyer.

Davranışlar

1. Bir eliyle ceket yakasından tutar.
2. Diğer kolunu ceketin uygun koluna sokar.
3. Boş eliyle ceketin yakasından tutarak omuza çeker.
4. Boş kolunu ceketin diğer koluna geçirir.
5. İki eliyle yakaları düzeltir.

Amaç 50. Kazak/tişört/atlet çıkarır.

Davranışlar

1. İki eliyle kazağın arka yakasından tutar.
2. İki eliyle kazağı yukarı doğru çeker.
3. Kazağı başından çıkarır.
4. Ellerini kazağın yakasından bırakır.
5. Bir eliyle diğer kolundaki kazağın bileğinden tutar.
6. Çekerek kazağı kolundan çıkarır.
7. Boş eliyle kazağın diğer bileğinden tutar.
8. Çekerek diğer kolunu çıkarır.

Amaç 51. Kazak/tişört/atlet giyer.

Davranışlar

1. Kazağın önünü arkasını belirler.
2. Kazağın arkası yukarı gelecek şekilde yere koyar.
3. Bir kolunu kazağın uygun koluna giyer.
4. Diğer kolunu kazağın diğer koluna giyer.
5. Kollarını yukarı kaldırır.
6. Kazağın boğaz kısmını başından geçirir.
7. Kazağı iki eliyle etek ucundan tutar.
8. Kazağı beline kadar indirir.
9. Kazağı üzerinde düzeltir.

Amaç 52. Bulunduğu mevsime ve ortama uygun giyinir.

Davranışlar

1. Bulunduğu mevsime uygun olarak giysi seçer.
2. Bulunduğu zamana (gece-gündüz) uygun olarak giysi seçer.
3. Gideceği ortama göre giysi seçer.
4. Renk uyumuna göre giysi seçer.
5. Seğtiği giysiye uygun aksesuar seçer.

Amaç 53. Kol saati takar.

Davranışlar

1. Saati alır.
2. Saati ön yüzü yukarı gelecek şekilde bileğinin üzerine yerleştirir.
3. Saatin iki ucunu tutar.
4. Bileğini ters çevirir.
5. Kayışı tokadan geçirerek ters yöne doğru çeker.
6. Tokanın dilini uygun deliğe geçirir.
7. Boşta kalan ucu saatin ilk biritinden geçirir.
8. Saatin ucunu varsa diğer biritinden geçirir.
9. Saati bileğin üzerinde düzeltir.

Amaç 54. Kol saati çıkarır.

Davranışlar

1. Saatin ucunu tutar.
2. Biritinden geriye doğru iter.
3. Kayışı biritten kurtarır.
4. Kayışı yukarı doğru kaldırır.
5. Tokanın dilini kayış deliğinden çıkarır.
6. Kayışı düzeltir.
7. Tokayı kayıştan çeker.

MUTFAK İŞLERİ

Amaç 55. Ocak kullanır.

Davranışlar

1. Ocağın yakacağı kısmına ait düğmeyi "açık" konuma getirir.
2. Ocak yanıcaya kadar otomatik çakmağa basar.
3. İş bittikten sonra düğmeyi "kapalı" konuma getirir.

Amaç 56. Fırın kullanır.

Davranışlar

1. Fırının fişini prize takar.
2. Fırının açma kapama düğmesini "açık" konuma getirir.

3. Fırının program düğmesini pişireceği malzemeye uygun konuma getirir.
4. Fırının ısı düğmesini pişireceği malzemeye uygun konuma getirir.
5. Fırının kapağını açar.
6. Yiyeceğin bulunduğu kabı alır.
7. Yiyeceği fırına koyar.
8. Yiyeceğin pişme süresi kadar bekler.
9. Yiyecek piştiğinde fırının düğmelerini "kapalı" konuma getirir.
10. Eline tutaç alır.
11. Fırının kapağını açar.
12. Yiyeceği fırından çıkarır.
13. Fırının fişini prizden çıkarır.

Amaç 57. Mikser kullanır.

Davranışlar

1. Mikseri alır.
2. Karıştırıcı uçları alır.
3. Karıştırıcı uçları miksere takar.
4. Mikserin fişini prize takar.
5. Mikserin açma kapama düğmesini "açık" konuma getirir.
6. Mikserle malzemeyi karıştırır.
7. Mikserin açma kapama düğmesini "kapalı" konuma getirir.
8. Mikserin fişini prizden çıkarır.

Amaç 58. Fritöz kullanır.

Davranışlar

1. Fritözün düğmesine basıp kapağını açar.
2. İçine işaretli yere kadar sıvı yağ konur.
3. Kapağı kapatır.
4. Isı ayarını yapar ve düğmeye basar.
5. Yağın ısındığını gösteren ışık söndüğünde kapağı düğmesine basarak açar.
6. Kızartılacak yiyeceği sepetin içine koyar.
7. Kapağı kapatır.
8. Kolu indirerek/ya da düğmeye basarak sepetin kızgın yağın içine inmesini sağlar.
9. Kızarma işleminin bittiğini gösteren işareti anlar ve kapağı açar.

10. Kolu kaldırarak ya da düğmeye basarak sepetin yukarı çıkmasını sağlar.
11. Sepeti biraz sallayarak yağın süzdürür.
12. Sepetteki kızarmış yiyeceği tabağa boşaltır.
13. Fişi prizden çıkarır.

Amaç 59. Elektrikli su ısıtıcısı kullanır.

Davranışlar

1. Isıtıcıya ölçü çizgisine dikkat ederek yeterli miktarda su koyar.
2. Cihazı yerine yerleştirir.
3. Cihazın fişini prize takar.
4. Cihazın düğmesine basar.
5. Cihaz uyarı verince fişi prizden çıkarır.
6. Cihazı yerinden çıkarır.

Amaç 60. Bıçak kullanarak yiyecek doğrar.

Davranışlar

1. Doğrama tahtasını alır.
2. Doğrama tahtasını tezgâhın üzerine koyar.
3. Yiyeceği alır.
4. Yiyeceği doğrama tahtasının üzerine koyar.
5. Bıçağı alır.
6. Yiyeceği tutar.
7. Bıçağı yiyeceğe bastırarak hareket ettirir.

Amaç 61. Bıçakla yiyecek dilimler.

Davranışlar

1. Doğrama tahtasını alır.
2. Doğrama tahtasını tezgâhın üzerine koyar.
3. Yiyeceği alır.
4. Yiyeceği doğrama tahtasının üzerine koyar.
5. Bıçağı alır.
6. Yiyeceği tutar.
7. Bıçağı dilimleyeceği kalınlığa göre keseceği yerin üzerine koyar.
8. Bıçağı bastırarak hareket ettirir.

Amaç 62. Elle yiyecek soyar.

Davranışlar

1. Yiyeceği meyveyi alır.
2. Meyvenin alt veya üst kısmından parmağı ile bastırarak deler/ meyvenin ucunu koparır.
3. Açılan parçadan tutarak aşağı doğru çeker.
4. Tüm kabuklar çıkana kadar aynı işleme devam eder.

Amaç 63. Bıçak kullanarak yiyecek soyar.

Davranışlar

1. Bıçağı alır.
2. Yiyeceği alır.
3. Bıçağı yiyecek kabuğunun altına geçirir.
4. Kabuk soyulana kadar bıçağı ilerletir.

Amaç 64. Yiyecek rendeler.

Davranışlar

1. Kabı alır.
2. Kabı tezgâhın üzerine koyar.
3. Rendeyi alır.
4. Rendeyi kabın içine koyar.
5. Yiyeceği alır.
6. Rendeyi tutar.
7. Yiyeceği rendenin kesen yüzeyinde hareket ettirir.

Amaç 65. Soğuk içecek hazırlar.

Davranışlar

1. Sürahiye alır.
2. İçine uygun miktarda yoğurt/toz karışım koyar.
3. Sürahiye su koyar.
4. Su ve malzemeyi iyice karıştırır.

Amaç 66. Sıcak içecek hazırlar.

Davranışlar

1. Cezveyi alır.
2. İçine su/süt koyar.
3. Su/sütü kaynatır.
4. Su/süt kaynayınca ocağı kapatır.
5. Kaynamış su/süte kullanacağı salep/çikolata/kahve/bitki çayı koyar.
6. Malzeme ve su/sütü karıştırır.

Amaç 67. Süt ısıtır.

Davranışlar

1. Sütü ısıtacağı kabı alır.
2. Kabı tezgâhın üzerine koyar.
3. Süt kutusunu alır.
4. Süt kutusunu açar.
5. Kaba yeteri kadar süt döker.
6. Kabı ocağın üzerine koyar.
7. Ocağı yakar.
8. Süt ısınınca ocağı kapatır.

Amaç 68. Çay demler.

Davranışlar

1. Çaydanlığı alır.
2. Musluğu açar.
3. Çaydanlığa yeteri kadar su doldurur.
4. Musluğu kapatır.
5. Çaydanlığı ocağın üzerine koyar.
6. Demliği alır.
7. Demliği tezgâhın üzerine koyar.
8. Demliğe yeteri kadar çay döker.
9. Demliği çaydanlığın üzerine koyar.
10. Ocağı yakar.
11. Su kaynayınca ocağın düğmesini kısık ateş konumuna getirir.

12. aydanlıktan demliğe yeteri kadar su doker.
13. Musluğu açar.
14. aydanlığa yeteri kadar su doldurur.
15. Musluğu kapatır.
16. aydanlığı ocağın üzerine koyar.
17. Demliği aydanlığın üzerine koyar.
18. aydanlıktaki suyun kaynamasını bekler.

Amaç 69. Yiyecek haşlar.

Davranışlar

1. Musluğu açar.
2. Yiyecekleri alır.
3. Yiyecekleri yıkar.
4. Musluğu kapatır.
5. Tencereyi alır.
6. Tencereyi tezgâhın üzerine koyar.
7. Yiyecekleri tencereye koyar.
8. Musluğu açar.
9. Tencereye yiyeceğin üstünü örtecek kadar su doldurur.
10. Musluğu kapatır.
11. Tencereye yeteri kadar tuz doker.
12. Tencereyi ocağa koyar.
13. Ocağı yakar.
14. Yiyecek haşlanıncaya kadar bekler.
15. Ocağı kapatır.

Amaç 70. Hazır orba pişirir.

Davranışlar

1. Tencereyi alır.
2. Tencereyi tezgâhın üzerine koyar.
3. Musluğu açar.
4. Tencereye beş bardak su doker.
5. Musluğu kapatır.

6. orba paketini alır.
7. orba paketini açar.
8. Çorbayı tencereye doker.
9. Çorbayı tahta kaşıkla karıştıır.
10. Tencereyi ocağın üzerine koyar.
11. Ocağı yakar.
12. Çorbayı kaynayana kadar karıştıır.
13. orba kaynayınca ocağın düğmesini kısık ateş konumuna getirir.
14. Çorbayı kısık ateşte on dakika pişirir.
15. Ocağı kapatır.

Amaç 71. Salata yapar.

Davranışlar

1. Musluğu açar.
2. Sebzeleri alır.
3. Sebzeleri yıkar.
4. Musluğu kapatır.
5. Salata yapacağı kabı alır.
6. Kabı tezgâhın üzerine koyar.
7. Kabuklu olan sebzeleri soyar.
8. Doğranacak sebzeleri doğrar.
9. Doğradığı sebzeleri salata kabına koyar.
10. Rendelenecek sebzeleri rendeler.
11. Rendelediğı sebzeleri salata kabına koyar.
12. Salatanın üzerine yeteri kadar zeytinyağı doker.
13. Salatanın üzerine yeteri kadar limon suyu doker.
14. Salatanın üzerine yeteri kadar tuz doker.
15. Salatayı karıştıır.

Amaç 72. Tost yapar.

Davranışlar

1. Tost yapacağı malzemeyi alır.
2. Malzemeyi dilimler.

3. İki dilim ekmek alır.
4. Malzemeyi iki dilim ekmeğin arasına koyar.
5. Ekmek dilimlerine yağ sürer.
6. Tost makinesinin fişini takar.
7. Tost makinesinin ısı ayar düğmesini istenen konuma getirir.
8. Tost makinesinin üst parçasını kaldırır.
9. Tostu makineye koyar.
10. Tost makinesinin üst parçasını indirir.
11. Tost kızarıncaya makinenin içinden alır.
12. Tost makinesinin fişini prizden çıkarır.

Amaç 73. Sandviç hazırlar.

Davranışlar

1. Ekmeği yeterli miktarda keser.
2. Bıçakla ikiye ayırır.
3. Bıçakla yağ sürer.
4. Domatesi yıkar, dilimler.
5. Peyniri/salamı dilimler.
6. Dilimlediği malzemeyi ekmek içine yerleştirir.
7. Tuz ekler.
8. Ekmeği kapatır.
9. Tabaka koyar.

Amaç 74. Makarna pişirir.

Davranışlar

1. Musluğu açar.
2. Tencereyi alır.
3. Tencerenin yarısına kadar su doldurur.
4. Musluğu kapatır.
5. Tencereyi ocağın üzerine koyar.
6. Ocağı yakar.
7. Su kaynayınca yeteri kadar tuz döker.
8. Makarna paketini alır.

9. Makarna paketini açar.
10. Makarnayı tencereye döker.
11. Kaşıkla makarnayı karıştırır.
12. Makarna yumuşayınca kadar pişirir.
13. Ocağı kapatır.
14. Süzgeci alır.
15. Süzgeci lāvabonun içine koyar.
16. Makarnayı süzgece döker.
17. Tencereyi ocağın üzerine koyar.
18. Ocağı yakar.
19. Tencereye yeteri kadar yağ koyar/döker.
20. Yağ eriyince/ısınınca makarnayı tencereye döker.
21. Kaşıkla makarnayı karıştırır.
22. Ocağı kapatır.

Amaç 75. Pirinç pilavı pişirir.

Davranışlar

1. Süzgeci alır.
2. Bir bardak pirinç alır.
3. Pirinci süzgece döker.
4. Musluğu açar.
5. Pirinci yıkar.
6. Musluğu kapatır.
7. Süzgeci tezgâhın üzerine koyar.
8. Tencereyi alır.
9. Tencereyi tezgâhın üzerine koyar.
10. Tencereye yeteri kadar yağ koyar/döker.
11. Tencereyi ocağın üzerine koyar.
12. Ocağı yakar.
13. Yağ eriyince/ısınınca musluğu açar.
14. Tencereye iki bardak su döker.
15. Musluğu kapatır.
16. Pirinci tencereye döker.

17. Tencereye yeteri kadar tuz döker.
18. Pirinci kaşıkla karıştırır.
19. Tencerenin kapağını kapatır.
20. Ocağın düğmesini kısık ateş konumuna getirir.
21. Pirinçler suyunu çekinceye kadar bekler.
22. Ocağı kapatır.

Amaç 76. Tavada yumurta pişirir.

Davranışlar

1. Tavayı alır.
2. Tavayı tezgâhın üzerine koyar.
3. Tavaya yeteri kadar yağ koyar/döker.
4. Tavayı ocağın üzerine koyar.
5. Ocağı yakar.
6. Yağ eriyinceye/kızıncaya kadar bekler.
7. Yumurtayı alır.
8. Yumurtayı tavaya kırar.
9. Yumurtanın üzerine yeteri kadar tuz döker.
10. Yumurta istenen kıvamda pişinceye kadar bekler.
11. Ocağı kapatır.

Amaç 77. Domates sosu hazırlar.

Davranışlar

1. Musluğu açar.
2. Domatesleri alır.
3. Domatesleri yıkar.
4. Musluğu kapatır.
5. Domatesleri bıçakla ortasından keser.
6. Domatesleri rendeler.
7. Tencereyi alır.
8. Tencereyi tezgâhın üzerine koyar.
9. Tencereye yeteri kadar yağ koyar/döker.
10. Tencereyi ocağın üzerine koyar.

11. Ocağı yakar.
12. Domatesleri tencerenin içine doker.
13. Tencereye yeteri kadar tuz doker.
14. Tencereye yeteri kadar karabiber doker.
15. Kaşıkla domatesleri karıştırır.
16. Domatesler suyunu çekinceye kadar bekler.
17. Ocağı kapatır.

Amaç 78. Kızartma yapar.

Davranışlar

1. Kızartılacak malzemeleri önce yıkar,
2. Yıkanmış sebzeleri suzgece koyar.
3. Kabuklu sebzelerin (patates, patlıcan, kabak, vb.) kabuklarını soyar.
4. Biberin tohumlarını ayıklar.
5. Bol su ile sebzeleri yıkar.
6. Sebzeleri suzgece koyar.
7. Sebzelerin suyunu suzdurur/kurular.
8. Doğramak için tahtayı tezgahın/ masanın üzerine koyar.
9. Bıçağı uygun şekilde alır.
10. Kızartılacak malzemeleri tahtanın üzerinde doğrar.
11. Doğranmış sebzeleri suzgece koyar.
12. Tavaya iki bardak yağ koyar.
13. Ocağı açıp yakar.
14. Tavayı ocağın üzerine koyar.
15. Yağ ısınınca dikkatli bir şekilde önce patatesleri tavaya koyar.
16. Ara sıra karıştırarak kızartır.
17. Patatesler kızarıncaya servis tabağına alır.
18. Patlıcan/kabak/biberleri kızartır.
19. Kızaran sebzeleri delikli kaşıkla servis tabağına alır.
20. Ocağı kapatır.

Amaç 79. Yemek masası hazırlar.

Davranışlar

1. Masa örtüsünü serer.
2. Kişi sayısı kadar tabak koyar.
3. Tabakların sağına kaşıkları koyar.
4. Tabakların soluna çatalı koyar.
5. Her tabağın önüne bir bardak koyar.
6. Ekmek sepetini koyar.
7. Su dolu sürahiyi koyar.
8. Tuzluk/ limonluk/ sirkelik/ salata/ yoğurt getirir.
9. Yemekleri getirir.

Amaç 80. Yemek masası toplar.

Davranışlar

1. Ekmek sepetini/ tuzluğu/ sürahiyi kaldırır.
2. Bir tabağın içine diğer tabakta kalan artıkları kaşıkla sıyırır.
3. Tabakları üst üste koyar.
4. Bardakları/kaşık- çatalı bir tepside toplar.
5. Tepsiyi mutfağa götürür.
6. Tepsiyi mutfak tezgâhına koyar.
7. Masa örtüsünü toplayıp mutfağa götürür/ masayı siler.

Amaç 81. Masa siler.

Davranışlar

1. Bezi alır.
2. Musluğu açar.
3. Bezi ıslatır.
4. Musluğu kapatır.
5. Bezi sıkar.
6. Islak bezi hareket ettirerek kirli yüzeyi temizler.
7. Kuru bezi alır.
8. Kuru bezi hareket ettirerek ıslak yüzeyi kurular.

Amaç 82. Mutfak tezgâhı siler.

Davranışlar

1. Bezi alır.
2. Mutfak tezgâhı kuruysa bezi musluğu açarak ıslatır.
3. Bezi tezgâhtan lavabo yönüne doğru hareket ettirerek siler.

Amaç 83. Elde bulaşık yıkar.

Davranışlar

1. Bulaşıklardaki yemek artıklarını su ve fırça ile bir kaba boşaltır.
2. Bulaşıkları tezgâhın bir bölümünde toplar.
3. Bulaşık yıkanacak kaba sıcak su koyar.
4. Sıcak suya deterjan koyar.
5. Bulaşık süngerini kabın içine koyar.
6. Deterjanı süngerle köpürtür.
7. Bulaşıkları sırasıyla suyun içinde süngerle ovarak yıkar.
8. Yıkadığı bulaşıkları tezgâhın üstüne koyar.
9. Kirli suyu boşaltır.
10. Musluğu açarak bulaşıkları durular.
11. Duruladığı kapları bulaşık sepetine koyar.
12. Musluğu kapatır.

Amaç 84. Bulaşık makinesinde bulaşık yıkar.

Davranışlar

1. Bulaşığı birer birer alır.
2. Bulaşıktaki yemek artıklarını çöpe döker.
3. Musluğu açar.
4. Bulaşığı suya tutar.
5. Musluğu kapatır.
6. Bulaşığı tezgâhın bir bölümünde toplar.
7. Makinenin kapağı açar.
8. Bulaşığı sepetlere yerleştirir.
9. Makinenin deterjan bölümüne yeteri kadar deterjan döker.

10. Makinenin kapağını kapatır.
11. Makinenin program düğmesine basar.
12. Makinenin açma kapama düğmesini "açık" konuma getirir.
13. Makine yıkama işlemini bitmesini bekler.
14. Yıkama işlemi bitince makinenin açma kapama düğmesini "kapalı" konuma getirir.

Amaç 85. Bardaklara içecek servisi yapar.

Davranışlar

1. Kişi sayısı kadar bardak alır.
2. Bardakları tepsiye koyar.
3. Sürahi/şişeden bardaklara içecek koyar.
4. Tepsiyle içecekleri kişilere sunar.

Amaç 86. Tabaklara yiyecek servisi yapar.

Davranışlar

1. Servis tabağını/tencereyi alır.
2. Masada uygun yere servis tabağını/tencereyi koyar.
3. Kişilerin tabaklarına uygun miktarda yiyecek koyar.
4. Servis tabağını/tencereyi yerine koyar/mutfığa götürür.

Amaç 87. Çay servisi yapar.

Davranışlar

1. Tepsiyi alır.
2. Tepsiyi tezgâhın üzerine koyar.
3. Çay tabağını alır.
4. Çay tabağını tepsinin içine koyar.
5. Çay bardağını alır.
6. Çay bardağını çay tabağının içine koyar.
7. Çay kaşığı alır.
8. Çay kaşığı bardağın içine koyar.
9. Şekerliği alır.
10. Şekerliği tepsinin içine koyar.
11. Süzgeci alır.

12. Süzgeci bardağın üzerine koyar.
13. Demliğı alır.
14. Demlikten bardağa yeteri kadar çay döker.
15. Demliğı tezgâhın üzerine koyar.
16. Süzgeci tezgâhın üzerine koyar.
17. Çaydanlığı alır.
18. Bardak dolana kadar çaydanlıktan su döker.
19. Çayı isteyen kişiye götürür.
20. Çay bardağı alınana kadar bekler.
21. Şeker alınana kadar bekler.

EV İŞLERİ

Amaç 88. Kapı açar.

Davranışlar

1. Kapının kolunu tutar.
2. Kapının kolunu bastırır/çevirir.
3. Kapıyı açma yönünde hareket ettirir.

Amaç 89. Kapı kapatır.

Davranışlar

1. Kapının kolunu tutar.
2. Kapıyı kapatma yönünde hareket ettirir.
3. Kapının kolunu bastırır/çevirir.

Amaç 90. Pencere açar.

Davranışlar

1. Pencerenin kolunu tutar.
2. Pencerenin kolunu çevirir/çeker.
3. Pencereyi açma yönünde hareket ettirir.

Amaç 91. Pencere kapatır.

Davranışlar

1. Pencerenin kolunu tutar.
2. Pencereyi kapatma yönünde hareket ettirir.
3. Pencerenin kolunu çevirir/bastırır.

Amaç 92. Perde açar.

Davranışlar

1. Perdenin bir parçasını tutar.
2. Perdeyi duvar tarafına doğru çeker.

Amaç 93. Perde kapatır.

Davranışlar

1. Perdenin bir parçasını tutar.
2. Perdeyi kornişin orta kısmına doğru çeker.

Amaç 94. Kapıyı anahtarla açar.

Davranışlar

1. Anahtarı alır.
2. Anahtarı anahtar deliğine yerleştirir.
3. Kilit açılıncaya kadar anahtarı açma yönünde çevirir.
4. Kapının kolunu tutar.
5. Kolu bastırır/çevirir.
6. Kapıyı açma yönünde hareket ettirir.

Amaç 95. Kapıyı anahtarla kilitler.

Davranışlar

1. Anahtarı alır.
2. Kapıyı kapatır.
3. Anahtarı anahtar deliğine yerleştirir.
4. Kilit kapanıncaya kadar anahtarı kapama yönünde çevirir.
5. Kapının kapalı olduğunu kontrol eder.

Amaç 96. Yatağını toplar.

Davranışlar

1. Yatağın üzerindeki yorganı alır.
2. Yorganı uygun yere koyar.
3. Yatağın üzerindeki yastığı alır.
4. Yastığı uygun yere koyar.
5. Çarşafı düzeltir.
6. Yastığı alır.
7. Yastığı yatağın baş tarafına koyar.
8. Yorganı alır.
9. Yorganı yatağın üzerine serer.
10. Yatak örtüsünü yatağın üzerine serer.

Amaç 97. Mobilyaların tozunu alır.

Davranışlar

1. Toz bezini alır.
2. Bezi suyla hafif ıslatır.
3. Toz beziyle yüzeyin tamamını siler.

Amaç 98. Elektrik süpürgesi kullanır.

Davranışlar

1. Elektrik süpürgesi fişini prize takar.
2. Süpürülecek zemine uygun parçayı/ konumu seçer.
3. Çalıştırma düğmesine basar.
4. Gösterilen alanı süpürür.
5. Süpürdükten sonra düğmeye basarak makineyi durdurur.
6. Fişi prizden çıkarır.
7. Toz torbası dolmuşsa değiştirir.
8. Kabloyu toplayarak makineyi yerine koyar.

Amaç 99. Yer siler.

Davranışlar

1. Musluğu açar.
2. Kovayı alır.
3. Kovaya su doldurur.
4. Musluğu kapatır.
5. Kovaya yeteri kadar deterjan döker.
6. Kovayı, temizleyeceği yere götürür.
7. Paspası alır.
8. Paspası kovada ıslatır.
9. Paspası sıkar.
10. Paspası hareket ettirerek kirli yüzeyi temizler.

Amaç 100. Lavabo temizler.

Davranışlar

1. Eldiveni takar.
2. Musluğu açar.
3. Süngeri fırçayı alır.
4. Süngeri/fırçayı ıslatır.
5. Musluğu kapatır.
6. Lavaboya deterjan döker.
7. Süngerle/fırçayla lâvabonun tamamını ovar.
8. Musluğu açar.
9. Lavaboyu durular.
10. Musluğu kapatır.

Amaç 101. Çöp toplar.

Davranışlar

1. Çöp koyacağı torbayı/kovayı alır.
2. Torbanın/kovanın ağzını açar.
3. Çöpü alır.
4. Çöpü torbanın/kovanın içine atar.

Amaç 102. Çöpü uygun yere koyar.

Davranışlar

1. Çöp torbasını çöp kovasından alır.
2. Çöpü dışarı çıkarır.
3. Çöp konteynırına atar/görevliye verir.

Amaç 103. Nevresim takar.

Davranışlar

1. Yorganı/battaniyeyi alır.
2. Yorganı/battaniyeyi yatağa serer.
3. Nevresimi alır.
4. Nevresimin iç yüzü dışa gelecek şekilde çevirir.
5. Nevresimin açık tarafından ellerini sokar.
6. Nevresimin karşı köşelerini tutar.
7. Yorganın/battaniyenin köşelerini nevrresimin tuttuğu köşelerine denk getirerek tutar.
8. Uçları kendine doğru çekerek nevrresimi ileri doğru ittirir.
9. Yorganın/battaniyenin tamamı nevrresimin içine girecek şekilde silkeler.
10. Nevresimin açık tarafındaki uçları yerleştirir.
11. Nevresimin düğmelerini/fermuarını kapatır.
12. Nevresimi düzeltir.

Amaç 104. Giysilerini asar.

Davranışlar

1. Askıyı alır.
2. Önlüğünü/giysisini askıya asar.
3. Askıyı dolapta uygun yere asar.

Amaç 105. Eşyalarını dolaba yerleştirir.

Davranışlar

1. Çorabını katlayarak çorap çekmecesine koyar.
2. İç çamaşırlarını katlayarak uygun bölüme koyar.
3. Kazak/tişört/eşofman türü giyeceklerini katlayarak dolabına koyar.
4. Ütülenmiş kıyafetlerini askıya asarak dolaba asar.

Amaç 106. Bulunduğu odadaki eşyaları yerlerine yerleştirir.

Davranışlar

1. Uyandıktan sonra yatağını düzeltir.
2. Pijamalarını çıkararak katlayıp dolabına koyar.
3. Yatarken çıkardığı kıyafetleri katlayarak dolabına yerleştirir.
4. Odada dağınık olan eşyaları yerlerine yerleştirir.
5. Oturma odasında bulunan kanep/koltuk örtülerini düzeltir.
6. Kanepelerin/koltukların yastıklarını düzeltir.
7. Mutfak/banyo/salon vb. yerlerdeki dağınık olan eşyaları yerlerine kaldırır.

Amaç 107. Kirli çamaşırlarını ayırır.

Davranışlar

1. Giysiler arasında lekeli olanları seçer.
2. Giysiler arasından kötü kokan giysilerini seçer.
3. Giysiler arasında tozlu giysileri seçer.

Amaç 108. Kirli çamaşırları uygun yere koyar.

Davranışlar

1. Kirli giysilerini toplar.
2. Kirli giysilerini banyoda/odasında bulunan kirli sepetine koyar/çamaşır makinesinin içine koyar.

Amaç 109. Elde çamaşır yıkar.

Davranışlar

1. Leğeni alır.
2. Leğene yeterli miktarda sıcak su döker.
3. Leğene yeterli miktarda deterjan döker.
4. Leğendeki deterjanı köpürtür.
5. Çamaşır sepetini alır.
6. Çamaşır sepetini leğenin yanına koyar.
7. Çamaşır leğenin içine koyar.
8. Çamaşır temizleninceye kadar çitiler.
9. Çamaşır sıkır.

10. Çamaşırı, amaşır sepetine koyar.
11. Leğendeki kirli suyu döker.
12. Leğene yeterli miktarda soğuk su döker.
13. Çamaşırı durular.
14. Çamaşırı sıkar.
15. Çamaşırı, amaşır sepetine koyar.

Amaç 110. Çamaşır makinesinde çamaşır yıkar.

Davranışlar

1. Makinenin kapağını açar.
2. amaşıruları makinenin içine koyar.
3. Makinenin deterjan bölmesine yeteri kadar deterjan döker.
4. Makinenin yumuşatıcı bölmesine yeteri kadar yumuşatıcı döker.
5. Makinenin program düğmesini çamaşırın cinsine uygun konuma getirir.
6. Makinenin ısı düğmesini çamaşırın cinsine uygun konuma getirir.
7. Makinenin açma kapama düğmesini "açık" konuma getirir.
8. Yıkama bittikten sonra makinenin açma kapama düğmesini "kapalı" konuma getirir.

Amaç 111. Yıkadığı amaşırı asar.

Davranışlar

1. Çamaşırı iki eliyle tutup silkeler.
2. amaşıruların uçlarını mandalla ipe tutturur.

Amaç 112. Kuruyan amaşırı toplar.

Davranışlar

1. Bir eliyle toplanacak olan çamaşırı tutar.
2. Diğer eliyle mandalı açar.
3. Eşyayı amaşır sepetine koyar.
4. Mandalları yerine koyar.

Amaç 113. arşaf katlar.

Davranışlar

1. Çarşafın uç noktalarını birleştirir.
2. Kırışık yerleri düzeltir.

Amaç 114. Pantolon katlar.

Davranışlar

1. Pantolonun iki bacağına üst üste koyar.
2. Kırışık yerleri düzeltir.
3. Paçaları beliyle birleştirerek katlar.
4. Kalan kısmı tekrar katlar.

Amaç 115. Tişört katlar.

Davranışlar

1. Kolları yakaya doğru katlar.
2. Alt kısmını yakaya doğru katlar.
3. Tişörtü ortadan ikiye katlar.

Amaç 116. Külot katlar.

Davranışlar

1. Ağ kısmını beline katlar.
2. Kenarlarını ağ kısmının üstüne katlar.

Amaç 117. Çorap katlar.

Davranışlar

1. Çorapları üst üste koyar.
2. Çorapların burun kısmını bilek kısmıyla birleştirerek ikiye katlar.
3. Bir tanesinin bilek kısmını ters çevirerek çorapları içine sokar.

Amaç 118. Ütü yapar.

Davranışlar

1. Ütü alır.
2. Ütünün su haznesine su koyar.
3. Ütüü ütü masasının ızgarasına koyar.
4. Ütünün fişini prize takar.
5. Ütünün ısı ayar düğmesini, ütüleceği kumaşın cinsine göre ayarlar.
6. Ütünün buhar ayar düğmesini, ütüleceği kumaşın cinsine göre ayarlar.
7. Ütüleyeceği çamaşırı masanın üstüne yayar.

8. Ütünün kulpundan tutar.
9. Ütüyü, ütülenecek çamaşırın üzerine koyar.
10. Ütülenecek çamaşırın üzerinde ütüyü hareket ettirir.
11. Çamaşırın kırışıklıkları giderilinceye kadar ütüyü hareket ettirir.
12. Ütüyü ızgaranın üzerine koyar.
13. Ütünün fişini prizden çeker.

Amaç 119. Ütülenecek çamaşırın yerleştirilmesi.

Davranışlar

1. Gömlekleri askıya asar.
2. Pantolonları askıya asar.
3. Etek/elbise askıya asar.
4. T-shirt/Atlet vb. katlar.
5. İç çamaşırlarını katlar.
6. Giysilerini dolaba yerleştirir.
7. Çarşafı/yastık kılıfı/nevresim vb. katlar.
8. Çarşafı/yastık kılıfı/nevresim vb dolaba/yüklüğe yerleştirir.

Amaç 120. Düğme diker.

Davranışlar

1. İğneyi alır.
2. İpi alır.
3. İğneye yeterince iplik geçirir.
4. İpin ucunu düğmeler.
5. İğneyi kumaşın düğme dikilecek yerinden geçirir.
6. Düğmeyi alır.
7. İğneyi düğmenin bir deliğinden geçirir.
8. İğneyi ipin tamamı delikten geçecek biçimde çeker.
9. İğneyi, düğmenin üstünden altına doğru diğer deliğe geçirir.
10. Düğme sıkılaşıncaya kadar iğneyi deliklerden geçirir.
11. Kumaşın arkasından iğneyi dikilen yerden birkaç kez geçirir.
12. İğnenin bir kısmını aynı yerden geçirerek ucuna birkaç kez iplik sarar.
13. İğneyi sarılan ipin arasından çekerek dikişi sağlamlaştırır.

Amaç 121. Sökük diker.

Davranışlar

1. İğneye uygun renkteki ipliği geçirir.
2. Bir eliyle dikeceği eşyayı, diğer eliyle iğneyi tutar.
3. Dikeceği yerin başlangıcına iğneyi sokar.
4. İğneyi kumaşa batırır çeker.
5. İğneyi ipin sonu gelinceye kadar çeker.
6. Dikilecek yer boyunca bu işlemi tekrar eder.
7. Dikeceği yerin sonuna gelince iğneyle düğüm atar.
8. Fazlalık ipliği koparır.

Amaç 122. Ayakkabı boyar.

Davranışlar

1. Boyayı alır.
2. Boyanın kapağını açar.
3. Elini ayakkabının içine sokar.
4. Boyanın süngerli kısmını ayakkabının tüm yüzeyi üzerinde hareket ettirir.

ÇEŞİTLİ ARAÇ–GEREÇLERİ KULLANMA

Amaç 123. Televizyon kullanır.

Davranışlar

1. Fişi prize takar.
2. Kumandadan açma kapama düğmesine basarak televizyonu “açık “konuma getirir.
3. Yukarı/aşağı düğmeleri ile izleyeceği kanalı bulur.
4. İzleyeceği programın ses düzeyini ayarlar.
5. Kapatmak istediğinde televizyonun açma -kapama düğmesini “kapalı” konuma getirir.
6. Televizyonun fişini prizden çeker.

Amaç 124.Radyo kullanır.

Davranışlar

1. Radyonun fişini prize takar.
2. Radyonun açma kapama düğmesini "açık" konuma getirir.
3. İsteddiği kanalı bulana kadar radyonun kanal arama düğmesini çevirir/düğmeye basar.

4. Radyonun ses ayarlama düğmesini istediği konuma getirir.
5. Kapatmak istediğinde radyonun açma kapama düğmesini "kapalı" konuma getirir.
6. Radyonun fişini prizden çıkarır.

Amaç 125. Saç kurutma makinesi kullanır.

Davranışlar

1. Makineyi alır.
2. Makinenin fişini prize takar.
3. Makinenin ısı ayar düğmesini istediği konuma getirir.
4. Makinenin ucunu saçına doğru tutar.
5. Eliyle saçına şekil verir.
6. Makinenin ısı ayar düğmesini "kapalı" konuma getirir.
7. Makinenin fişini prizden çıkarır.

Amaç 126. Teyp/CD çalar/DVD oynatıcı kullanır.

Davranışlar

1. Teyp/CD çalar/DVD oynatıcı fişini prize takar.
2. Kaseti/CD/DVD alır.
3. Kaseti/CD/DVD, Teyp/CD çalar/DVD oynatıcısına yerleştirir.
4. Teyp/CD çalar/DVD oynatıcısının açma kapama düğmesini "açık" konuma getirir.
5. Teyp/CD çalar/DVD oynatıcısının ses ayarlama düğmesini istediği konuma getirir.
6. Kapatmak istediğinde Teyp/CD çalar/DVD oynatıcısının açma kapama düğmesini "kapalı" konuma getirir.
7. Teyp/CD çalar/DVD oynatıcı fişini prizden çıkarır.

Amaç 127. Mp3 kullanır.

Davranışlar

1. Mp3 kulaklığını alır.
2. Kulaklık girişinin cihazdaki uygun yere yerleştirir.
3. Kulaklığı kulağına takar.
4. Mp3'ün açma düğmesine basar.
5. Hafıza bölümüne girer.
6. Dinlemek istediği müziği seçer.

7. Play tuşuna basar.
8. Ses ayarı yapar.
9. Kapatmak istediğinde Mp3'ün kapama düğmesine basar.
10. Kulaklığı kulağından çıkarır.
11. Mp3'ü yerine koyar.

Amaç 128. Çalar saat kurar.

Davranışlar

1. Saati alır.
2. İbre istediği rakamın üzerine gelene kadar saatin kurma düğmesini çevirir.
3. Saatin alarm düğmesini "açık" konuma getirir.

Amaç 129. Cep telefonundan alarm kurar.

Davranışlar

1. Telefonun menüsüne girer.
2. Menüden alarma girer.
3. Alarmin konumunu "açık" hale getirir.
4. Alarmin zamanını ayarlar.
5. Alarmı kaydeder.

Amaç 130. Sabit telefondan arayana cevap verir.

Davranışlar

1. Ahizeyi kaldırır.
2. Ahizeyi alt kısmı ağızına, üst kısmı kulağına gelecek şekilde tutar.
3. "Alo" sözcüğünü kullanır.
4. Adını-soyadını söyleyerek kendini tanıtır.
5. Kendisi aranmıyorsa, karşısındakine kimi aradığını ve kim olduğunu sorar.
6. Aranan kişiyi telefona çağırır.
7. Kendisi aranıyorsa karşılıklı konuşur.
8. Uygun vedalaşma sözcüklerini kullanır.
9. Konuşması bittikten sonra ahizeyi açık bırakmayacak şekilde yerine yerleştirir.

Amaç 131. Sabit telefondan arama yapar.

Davranışlar

1. Arayacağı numarayı hazırlar/söyler.
2. Ahizeyi kaldırır.
3. Ahizeyi alt kısmı ağzına, üst kısmı kulağına gelecek şekilde tutar.
4. Numaraları sırasıyla tuşlar.
5. Telefon açılıncaya kadar bekler.
6. Adını-soyadını söyleyerek kendini tanıtır.
7. Karşılıklı konuşur.
8. "Hoşçakal" diyerek telefonu kapatır.

Amaç 132. Ankesörlü telefon kullanır.

Davranışlar

1. Ahizeyi tutar.
2. Ahizeyi kulağına götürür.
3. Kartı/jetonu alır.
4. Kartı/jetonu yerleştirir.
5. Sinyali duyunca arayacağı numaraya ait tuşlara basar.
6. Aradığı kişiyle konuşmasını yapar.
7. Konuşması bitince kartı alır.

Amaç 133. Cep telefonundan gelen aramalara cevap verir.

Davranışlar

1. Telefonu alır.
2. Telefonun konuşmayı açma tuşuna basar.
3. Telefonun alt kısmı ağzına, üst kısmı kulağına gelecek şekilde tutar.
4. "Alo" sözcüğünü kullanır.
5. Karşılıklı konuşur.
6. Uygun vedalaşma sözcüklerini kullanır.
7. Konuşması bittikten sonra konuşmayı kapatma tuşuna basar.

Amaç 134. Cep telefonundan arama yapar.

Davranışlar

1. Telefonu alır.
2. Telefon rehberine girer.
3. Arayacağı kişiyi seçer.
4. Konuşmayı açma düğmesine basarak aramayı başlatır.
5. Telefonun alt kısmı ağızına, üst kısmı kulağına gelecek şekilde tutar.
6. Telefon açılıncaya kadar bekler.
7. Karşılıklı konuşur.
8. "Hoşçakal" diyerek telefonu kapatır.

Amaç 135. Cep telefonuna gelen mesajı okur.

Davranışlar

1. Mesaj geldiğinde aç tuşuna basar.
2. Mesajı okur.

Amaç 136. Cep telefonundan mesaj gönderir.

Davranışlar

1. Cep telefonundan mesaj bölümüne girer.
2. Mesaj yazma bölümüne girer.
3. Cep telefonundaki harflere basarak mesajını yazar.
4. Numara bölümüne girer.
5. Rehberine gider.
6. Rehberden mesaj yollayacağı kişiyi seçer.
7. Gönder tuşuna basar.

Amaç 137. Bilgisayar kullanır.

Davranışlar

1. Bilgisayarın önüne gelir.
2. Sistem birimini açma kapama düğmesine basarak açar.
3. Ekranı açma kapama düğmesine basarak açar.
4. Fareyi hareket ettirerek fare imlecini "başlat/ masaüstünde yer alan ilgili" simgesi üzerine getirir.
5. Fareyi tıklar.

6. Açılan pencerede fare imlecini "programlar" yazısının üzerine getirir.
7. Açılan pencerede fare imlecini "donatılar/officece programları/internet explorer vb" yazısının üzerine getirir.
8. Açılan pencerede fare imlecini "oyunlar/Word belgesi/arama motoru vb." yazısının üzerine getirir.
9. Açılan pencerede fare imlecini istediği oyununun yazısı/simgesi/boş sayfa/arama bölmesi üzerine getirir.
10. Fareyi tıklar.
11. Seçtiği oyunu başlatır/İstediği yazıyı yazar/arama motorunda "ara" tuşuna fareyle tıklar.
12. Arama motorunda istediği bilgiyi seçer/Yazı bitince kaydet tuşuna fareyle tıklar.
13. Oyun/yazı/ arama işlemi bittikten sonra fare imlecini oyun/dosya/sağ üst köşede yer alan X simgesinin/ yazısının üzerine getirir.
14. Fareyi tıklar.
15. Açılan pencerede, fare imlecini "çıkış" yazısının üzerine getirir.
16. Fareyi tıklar.
17. Fareyi hareket ettirerek fare imlecini "başlat" simgesi üzerine getirir.
18. Fareyi tıklar.
19. Açılan pencerede, fare imlecini "bilgisayarı kapat" yazısının üzerine getirir.
20. Fareyi tıklar.
21. Açılan "windows oturumunu kapat" penceresinde "tamam" yazısının üzerine getirir.
22. Fareyi tıklar.
23. Ekranda "şimdi bilgisayarınızı kapatabilirsiniz" yazısı çıkıncaya kadar bekler.
24. Ekranda "şimdi bilgisayarınızı kapatabilirsiniz" yazısı çıkınca sistem birimini açma kapama düğmesine basarak kapatır.
25. Ekranı açma kapama düğmesine basarak kapatır.

Amaç 138. Fotoğraf makinesi kullanır.

Davranışlar

1. Fotoğraf makinesini açar.
2. Makineyi objektifi öne gelecek şekilde düzgün tutar.
3. Görüntüyü kadrage yerleştirir.
4. Gerekliğinde flaşı açar/kapatır.
5. Deklanşöre basar.

6. Çektiği fotoğrafın ön izlemesini yapar.
7. Makineyi kapatır.
8. Gerektiğinde hafıza kartını çıkartır/takar.
9. Gerektiğinde pili şarj eder/takar-çıkarrır.

Amaç 139. Fotokopi makinesi kullanır.

Davranışlar

1. Kopya edeceği kâğıdı alır.
2. Makinenin açma düğmesini açık konuma getirir.
3. Makinenin kopyalama için çalışır hale gelmesi için bir süre bekler.
4. Makinenin kâğıt çekmecesini çeker.
5. İçinde yeterli kâğıt olup olmadığını kontrol eder.
6. Çekmeceyi kapatır.
7. Kopyalayacağı kâğıt için boyut/koyuluk ayarını yapar.
8. Kopya edeceği sayı ayarını belirler.
9. Makinenin üst kapağını açar.
10. Kopya edeceği kâğıdı boyutuna ve yönüne dikkat ederek makinenin cam bölümüne yerleştirir.
11. Makinenin üst kapağını kapatır.
12. Baskı tuşuna basar.
13. Kopyalama işlemi bitene kadar bekler.
14. Kopya çıktılarını alır.
15. Makinenin üst kapağını açar.
16. Kopya ettiği kâğıdı alır.
17. Kapağı kapatır.
18. Makinenin açma/kapama düğmesine basarak kapalı konuma getirir.

Amaç 140. Asansör kullanır.

Davranışlar

1. "Çağır" düğmesine basar.
2. Asansör bulunduğu kata gelene kadar bekler.
3. Asansör gelince kapıyı açar.
4. Asansör kabinine girer.
5. Çıkacağı/ineceği katın numarasına basar.

6. Yüzü asansörün kapısına dönük şekilde bekler.
7. Asansör durduktan sonra kapıyı açar.
8. Asansörden çıkar.

Amaç 141. Çekiçle çivi çakar.

Davranışlar

1. Çiviyi alır.
2. Çekici alır.
3. Çivinin sivri ucunu çakacağı zemine dik olarak yerleştirir.
4. Bir eliyle çiviyi tutar.
5. Diğer eliyle çekicinin sırt tarafı ile çivinin topuzuna dik olarak vurur.
6. Çivi çakılana kadar vurmaya devam eder.

Amaç 142. Tornavida ile vida söker.

Davranışlar

1. Vidaya uygun tornavidayı seçer.
2. Tornavidanın ucunu vidanın topuzunda bulunan yarığa yerleştirir.
3. Tornavidayı sola döndürür.
4. Vidayı yuvasından gevşeyene kadar döndürür.
5. Gevşeyen vidayı parmaklarıyla tutup yuvadan çıkarır.

Amaç 143. Tornavida ile vida takar.

Davranışlar

1. Vidaya uygun tornavidayı seçer.
2. Vidayı dik olarak monte edeceği zemine yerleştirir.
3. Tornavidanın ucunu vidanın topuzunda bulunan yarığa yerleştirir.
4. Tornavidayı sağa döndürür.
5. Vidayı yuvasına yerleşene kadar döndürür.

TOPLUMSAL YAŞAM

Amaç 144. Manavdan/bakkaldan alışveriş yapar.

Davranışlar

1. Manava/bakkala gider.
2. İstediklerini manava/bakkala söyler.

3. Satıcının isteklerini vermesini bekler.
4. Aldıklarının parasını öder.
5. Varsa para üstünü alır.
6. Fişini alır.

Amaç 145. Süpermarketten alışveriş yapar.

Davranışlar

1. Alışveriş sepetini/arabasını alır.
2. Alacağı yiyecek/içecek ile ilgili reyona gider.
3. Aldıklarını sepete/arabaya koyar.
4. Aldıklarını kasadaki banda koyar.
5. Aldıklarının kasadan geçmesini bekler.
6. Aldıklarını poşete yerleştirir.
7. Parayı kasiyere verir.
8. Varsa para üstünü alır.
9. Fişini alır.

Amaç 146. Mağazadan alışveriş yapar.

Davranışlar

1. Çarşıda/alışveriş merkezinde almak istediği malzemeyle ilgili mağazayı bulur.
2. Mağazaya girer.
3. Raftaki ve askıdaki ilgilendiği eşyalara dokunmadan bakar.
4. Beğendiği eşyaları/giysileri görevliden ister.
5. Eşyayı/giysiyi inceler.
6. Merak ettiği konuyu mağaza görevlisine sorar.
7. Kabinde giysiyi giyerek dener.
8. Almaya karar verirse eşyayı/giysiyi kasaya götürür.
9. Kasada sıraya girer.
10. Sırası gelene kadar bekler.
11. Giysinin parasını öder.
12. Varsa para üstünü alır.
13. Fişini alır.

Araç 147. Ulaşımında otobüs kullanır.

Davranışlar

1. Otobüs bileti alınan/doldurulan yere gider.
2. Bilet alırken kaçlık/ kaç liralık olduğunu söyler.
3. Parayı uzatır.
4. Biletini alır.
5. Varsa para üstünü alır.
6. Durağa gider.
7. Durakta sıraya girer.
8. Otobüs gelince sırayla biner.
9. Otobüs biletini kutuya atar/okuyucuya değdirir.
10. Arkaya doğru ilerler.
11. Boş yer varsa oturur.
12. Otobüste ayakta dururken uygun yerden tutunur.
13. İneceği duraktan önce kapıya yaklaşır.
14. Zile basar.
15. Otobüs durduğu zaman iner.

Amaç 149. Ulaşımında metro kullanır.

Davranışlar

1. Metro jetonu /bileti alınan yere gider.
2. Jeton/bilet alırken önce sayısını/ kaç liralık olduğunu söyler.
3. Parayı uzatır.
4. Jetonu/bileti alır.
5. Varsa para üstünü alır.
6. Metro istasyonunda giriş turnikesini tanır.
7. Jetonu atar/bileti okuyucuya değdirir.
8. Turnikeden geçer.
9. Uygun perona gider.
10. Peronda uyarı çizgisini (kırmızı-sarı) geçmeden bekler.
11. Metro gelince durmasını bekler.
12. Metro kapısı açılınca araca biner.

13. Uygun bir yerde oturarak/ ayakta bekler.
14. İneceği duraktan önce kapıya yaklaşır.
15. Araç durunca iner.

Amaç 149. Ulaşımında vapur kullanır.

Davranışlar

1. Vapur jetonu alınan/ doldurulan yere gider.
2. Jeton/bilet alırken önce sayısını/ kaç liralık olduğunu söyler.
3. Parayı uzatır.
4. Jetonu/bileti alır.
5. Varsa para üstünü alır.
6. Vapur iskelesinde giriş turnikesine gider.
7. Jetonu atar/bileti okuyucuya değdirir.
8. Turnikeden geçer.
9. Uygun kapıya gider.
10. Vapur gelene kadar bekler.
11. Vapurun iskeleye yanaşmasını bekler.
12. Vapur girişi açılınca biner.
13. Vapurda uygun bir yerde oturur/ayakta durur.
14. İneceği iskeleye gelene kadar bekler.
15. Vapurun iskeleye iyice yanaşmasını bekler.
16. Vapurdan iner.

Amaç 150. Ulaşımında tren kullanır.

Davranışlar

1. Tren istasyonuna gider.
2. Tren bileti alınan gişeye gider.
3. Bilet alırken önce sayısını/ kaç liralık olduğunu söyler.
4. Parayı uzatır.
5. Bileti alır.
6. Varsa para üstünü alır.
7. Tren istasyona gelinceye kadar raylara yaklaşmadan bekler.
8. Tren istasyonda durunca vagona biner.
9. Tren biletini görevliye verir.

10. Biletinde belirtilen yere oturur.
11. İneceği istasyona gelinceye kadar oturarak /uygun bir yerde ayakta bekler.
12. İneceği duraktan önce kapıya yaklaşır.
13. Araç durunca iner.

Amaç 151. Ulaşımında dolmuş kullanır.

Davranışlar

1. Dolmuş durağına gider.
2. Gideceği yere uygun hattı seçer.
3. Elini kaldırarak dolmuşu durdurur.
4. Ücreti sorar.
5. Parayı uzatır.
6. Varsa para üstünü alır.
7. İneceği durağa yaklaşınca söyler.
8. Dolmuş durunca iner.

Amaç 152. Restoran ve kafeterya vb. yerlerde kurallara uygun davranır.

Davranışlar

1. Gösterilen yere oturur.
2. Siparişini verir.
3. Uygun şekilde bekler.
4. Yiyeceğini tüketirken masayı kirletmeden yer.
5. Üstüne dökmeden yer.
6. Peçeteyle ağızını siler.
7. Hesabı ister.
8. Kasaya gider/hesabın masaya gelmesi bekler.
9. Hesabı ödemek için para verir.
10. Varsa para üstünü alır.
11. Fişini alır.
12. Giderken iyi günler/iyi akşamlar diler.

Amaç 153. Self-servis kafe ve restoranlarda kurallara uygun davranır.

Davranışlar

1. Kasaya gider.
2. Sıraya girer.
3. Siparişini verir.
4. Parayı verir.
5. Varsa para üstünü alır.
6. Fişini alır.
7. Uygun yerde tepsiye peçete/çatal/bıçak koyar.
8. Siparişinin verilmesini bekler.
9. Siparişini tepsiyle dökmeden masaya taşır.
10. Tepsiyi masaya koyar.
11. Sandalyeye oturur.
12. Kurallara uygun olarak yemeğini yer.

Amaç 154. Berberde traş olur.

Davranışlar

1. Berber dükkânına gider.
2. Yaptırmak istediği işlemi söyler.
3. Berber işini yaparken kırıdamadan oturur.
4. İş bitince kalkar.
5. Ücreti öder.
6. Varsa para üstünü alır.

Amaç 155. Kuaförden hizmet alır.

Davranışlar

1. Kuaför dükkânına gider.
2. Varsa sıra bekler.
3. Yaptırmak istediği işlemi söyler.
4. Kuaför işini bitirene kadar bekler.
5. İş bitince kasaya gider.
6. Ücreti öder.
7. Varsa para üstünü alır.

Amaç 156. Sinemada/tiyatroda kurallara uygun davranır.

Davranışlar

1. Gişeye gider.
2. Gişede varsa sıra bekler.
3. Biletini alır.
4. İhtiyacı varsa tuvalete gider.
5. İsterse büfeden patlamış mısır/içecek alır.
6. Bilette yazılan salonu bulur.
7. Sinema /tiyatroya girerken sıraya girer.
8. Biletini görevliye verir.
9. Görevlinin gösterdiği yere oturur.
10. Gösteri süresince sessiz olur.
11. Ara verildiğinde ihtiyacı varsa tuvalete gider.
12. Film/oyun bitince "çıkış" yazan kapıdan çıkar.
13. Yiyecek/içecek çöpünü çöp kutusuna atar.

Amaç 157. Postaneden mektup atar.

Davranışlar

1. Mektup yazılı gişeye gider.
2. Mektup yazılı gişeye zarfı uzatır.
3. Parasını öder.

Amaç 158. Fatura yatırır.

Davranışlar

1. Yatırılacak faturayı alır.
2. Faturada belirtilen bankaya gider.
3. Sıra numarası alır.
4. Sıra kendine geldiğinde işlemlerin yapıldığı bölüme gider.
5. Faturayı verir.
6. Parayı öder.
7. Dekontu alır.

Amaç 159. Otomatik makineden (ATM) para çeker.

Davranışlar

1. Kartı alır.
2. Kartı, manyetik kısım altta kalacak şekilde tutar.
3. Kartı, makinenin kart takılan bölümüne, doğru yönde yerleştirir.
4. Şifreyi yazar.
5. Ekrandaki yönergelere uyar.
6. Parayı makineden alır.
7. Kartını makineden alır.

KONULAR

I. ÖZBAKIM

- A. Kişisel Bakım ve Temizlik
- B. Giysi Çıkarma ve Giyinme

II. MUTFAK İŞLERİ

- A. Mutfak Araçlarını Kullanma
- B. Yiyecek İçecek Hazırlama
- C. Servis, Düzen ve Temizlik İşleri

III. EV İŞLERİ

- A. Basit Gündelik Beceriler
- B. Ev Temizliği ve Bakımı
- C. Giysi Temizliği ve Bakımı

4. ÇEŞİTLİ ARAÇ-GEREÇLERİ KULLANMA

- A. İletişim Araç Gereçleri Kullanımı
- B. El Aletlerinin Kullanımı

5. TOPLUMSAL YAŞAM

- A. Alışveriş
- B. Toplu Taşıma Araçlarının Kullanımı
- C. Topluma Açık Yerlerdeki Davranışlarımız

ÖRNEK İŞLENİŞ

Açıklama

Programda yer alan amaç ve davranışların öğretimi için öğrencilerin performansı önceden belirlenir. Becerilerde performans düzeyi belirlenirken öğrencinin, becerinin her bir basamağını bağımsız olarak gerçekleştirip gerçekleştiremediğine ya da hangi ipucu verildiğinde gerçekleştirebildiğine bakılır ve performans kayıt tablosuna kaydedilir. Performans belirlenmesi için yapılan çalışma ve buna ilişkin hazırlanan kayıt tablosu günlük plân formatı dışındadır.

Performans Kayıt Tablosu

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	YÖNERGELER	ÖĞRENCİ ADI-SOYADI	
			Dilek	Yeşim
Tarağı/fırçayı alır.	% 100	Tarağı/fırçayı al.	+	-
Tarağın/fırçanın dişli kısmını saçının üzerine yerleştirir.	% 100	Tarağın/fırçanın dişlerini saçının üzerine koy.	-	-
Tarağı/fırçayı yukarıdan aşağıya doğru çeker.	% 100	Tarağı/fırçayı aşağıya doğru çek.	-	-

Dersin Adı: Toplumsal Uyum Becerileri

Konunun Adı: Kişisel Bakım ve Temizlik

Süre: 40 dakika

Yöntem ve Teknikler: Tüm Beceri Yöntemi

Araç –gereçler: Fırça/ tarak, ayna

Amaç 10: Saçını tarar.

Davranışlar:

- 1.Tarağı/fırçayı alır.
- 2.Tarağın/fırçanın dişli kısmını saçının üzerine yerleştirir.
- 3.Tarağı/fırçayı yukarıdan aşağıya doğru çeker.

Öğrencilerin önceden belirlenmiş olan performansları doğrultusunda bu derste kazandırılması gereken davranışlar, öğrenci adları belirtilerek öğretimsel hedefler boyutunda yeniden yazılır. Bu becerinin öğretimi sürecinde kullanılan ipuçları, sistemli bir şekilde geri çekilerek öğrencilerin beceriyi bağımsız yapabilmeleri sağlanmalıdır.

Dilek:

1. Bağımsız olarak tarağı alır.
2. Model olduğunda fırçayı/tarağı saçına yerleştirir.
3. Fiziksel yardım ile fırçayı/tarağı saçından yukarıdan aşağıya gelecek şekilde hareket ettirir.

Yeşim;

1. Model olduğunda tarağı alır.
2. Fiziksel yardım ile fırçayı/tarağı saçına yerleştirir.
3. Fiziksel yardım ile fırçayı/tarağı saçından yukarıdan aşağıya gelecek şekilde hareket ettirir.

1.Ders Öncesi Hazırlık

Her öğrencinin kişisel tarağı olmasına dikkat edilerek çalışma öncesi tarak/fırça ve ayna hazırlar; ders sırasında kullanacağı pekiştireçleri belirler.

2. Derse Giriş

Öğretmen, öğrenciyi ayna karşısına götürür. Önce göz kontağı kurarak "Saçını tara" der. Sonra öğrenciyi aynaya döndürerek kendine bakmasını sağlar.

3. Dersi Sunma

Öğretmen "Saçını tara" ana yönergesini verir. Dilek, bağımsız olarak "Tarağı aldığımda" pekiştirir. Öğretmen "Devam et" der, Dilek, tarağı saçına bağımsız olarak götürdüğünde öğretmen, bu tepkiyi pekiştirir. Öğretmen, Dilek'e model olmak için kendi tarağının dişlerini kendi saçının üzerine yerleştirir "Ben tarağın dişlerini saçımın üzerine yerleştirdim" diyerek hareketin tamamına model olur. Dilek'e "Sen de tarağın dişlerini saçının üzerine koy" diyerek tam sözel ipucu verir. Dilek, tarağın diş kısmını saçının üzerine gelecek şekilde yerleştirdiğinde öğretmen bu tepkiyi pekiştirir.

Öğretmen, Dilek'in bileğinden kavrayarak tutar ve tarağı aşağı doğru hareket ettirerek fiziksel yardım uygular. Öğretmen, Dilek'e model olmak için tarağın dişlerini başının diğer yanındaki saçının üzerine yerleştirir "Ben tarağın dişlerini saçımın diğer yanının üzerine yerleştirdim" diyerek hareketin tamamına model olur. Dilek'e "Sen de tarağın dişlerini saçının diğer yanının üzerine koy" diyerek tam sözel ipucu verir. Dilek, tarağın diş kısmı saçının üzerine gelecek şekilde yerleştirdiğinde öğretmen bu tepkiyi pekiştirir. Öğretmen, Dilek'in bileğinden kavrayarak tutar ve tarağı aşağı doğru hareket ettirerek fiziksel yardım uygular. Aynı işlemi saçın arkasında da tekrar eder. Tarama işlemi bitince öğretmen "Saç tarama bitti" der. Dilek tarağı/fırçayı bağımsız olarak yerine koyduğunda öğretmen bu tepkiyi pekiştirir.

Öğretmen, "Saçını tara" ana yönergesini verir. Öğretmen, Yeşim'e model olmak için kendi tarağını eline alır. "Ben tarağı elime aldım" diyerek hareketin tamamına model olur. Yeşim'e " Sen de tarağını eline al" diyerek tam sözel ipucu verir. Yeşim tarağı alınca pekiştirir. Öğretmen, Yeşim'e "Tarağın dişlerini saçının üzerine koy" diyerek tam sözel ipucu verir ve hemen ardından Yeşim'in bileğinden tutarak tarağın dişlerini Yeşim'in saçları üzerine koyar. Öğretmen, Yeşim'in bileğinden kavrayarak tutar ve tarağı aşağı doğru hareket ettirerek fiziksel yardım uygular.

4. Ölçme ve Değerlendirme

Öğretmen, öğretim sonunda öğrencinin, becerinin basamaklarını bağımsız yapıp yapamadığını ya da hangi ipucuyla yapabildiğini kaydeder. Öğrenci beceriyi bağımsız olarak yapabilir duruma gelene kadar, diğer ders saatlerinde bu beceriyi çalışmaya devam eder.

Yönerge	Dilek	Yeşim
Tarağı/fırçayı al.	Bağımsız	Sözel ipucu
Tarağın/fırçanın dişli kısmını saçının üzerine yerleştir.	Sözel ipucu	Fiziksel yardım
Tarağı/fırçayı yukarıdan aşağıya doğru çek.	Fiziksel yardım	Fiziksel yardım

**HAYAT BİLGİSİ DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMI**

AÇIKLAMALAR

Hayat bilgisi dersi ilkokul (1,2,3,4) ve ortaokul (5,6,7,8) kademelerinde işlenecek şekilde düzenlenmiştir. Bu ders otistik çocuklar için günlük hayata uyum, toplumsal kuralları algılama ve uygulama açısından önem taşır. Hayat bilgisi dersi, konuları itibarıyla diğer derslerle ortak noktada birleşebilen bir ders olma özelliği göstermektedir.

Öğretimin basitten zora doğru planlanarak basamaklandırılması; bir basamakta yer alan beceri kazanılmadan diğer basamağa geçilmemesi gerekmektedir. Öğretim sürecinde, çevre koşulları, öğrencinin öğrenme özellikleri, ilgileri, eğitsel performansı göz önüne alınarak planlanmalıdır.

Hayat bilgisi öğretiminde tüm öğretim yöntem ve teknikleri kullanılabilir. Konuya yönelik olarak ilgili yöntemin ve tekniğin belirlenmesi; öğretimde gecikme ve yetersizlik yaşandığında yöntem ve tekniğin değiştirilmesi, seçilecek yöntem ve tekniğin öğrencinin eğitsel performans ve ilgisine uygun olması önemlidir.

Hayat bilgisi dersinde öğretim yaparken görsel materyal kullanımına ve uygulamaya yönelik çalışmalar yapılmasına, günlük yaşam içinde öğrendiklerini pekiştirecek ortamlar (ev, okul, kitaplıklar, müzeler, sergiler vb.) oluşturulmasına dikkat edilmelidir. Otizmli bireyler soyut kavramları öğrenmede yetersizlik yaşadığından somut öğelerle ve basit örneklerle, kendi yaşamını kolaylaştıracak çalışmalara yer verilmesi, onların öğrenmelerini ve öğrendiklerini uygulamalarını kolaylaştıracaktır.

Önemli gün ve haftaların öğretiminde; güncel olaylardan, bayramlardan, törenlerden ve belirli gün ve haftalardan yararlanılmalıdır. Öğretim süreci video, resim, gazete vb. yazılı görsel ve işitsel kaynaklarla desteklenmelidir. Bireylerin yaşanan çeşitli doğal ve toplumsal olayları öğrendikleriyle pekiştirmek için konularla ilişkilendirme yapılarak tekrara gidilmelidir.

Konular yaklaşık olarak belli bir sırada verilmiş olsa da öğrencinin gereksinimleri ve performansı dikkate alınarak öğrenciye göre konu, amaç ve davranış seçimine gidilmelidir.

GENEL AMAÇLAR

1. Aile hayatının önemini kavrar.
2. Vücudun genel yapısını tanır.
3. Doğadaki varlıkların önemini kavrar.
4. Mevsimleri tanıyarak özelliklerini kavrar.
5. Meslekler ve meslek sahiplerini tanıyarak yaşamdaki önemini kavrar.
6. Dünyamız ve gökyüzü ile ilgili temel kavramları ayırt eder.
7. Okulun kendisine kazandırdıklarının farkında olur.
8. Atatürk'e sevgi ve saygı duyar.
9. Bayrağa ve İstiklal Marşı'na saygı gösterir.
10. Yaşadığı yer ile ilgili farkındalık oluşturur.
11. Toplu yaşama kurallarına uyma ve sorumluluğunu yerine getirebilme alışkanlığı kazanır.
12. Ev yaşamı ile ilgili bilgi ve becerileri kazanır.
13. Çevreyi koruma alışkanlığı kazanır.
14. Sağlığını koruyabilme becerisini geliştirir.
15. İletişim araçlarını kullanabilme becerisini geliştirir.

ÖZEL AMAÇLAR

1. Kendini tanıtır.
2. Öğretmenini tanır.
3. Sınıf arkadaşlarını tanır.
4. Arkadaşlarının benzer ve farklı yönlerini ayırt eder.
5. Sınıfını tanır.
6. Sınıfta bulunan araç gereçleri tanır.
7. Sınıfının temizliğine özen gösterir.
8. Okulunu tanır.
9. Okul çantasındaki araç gereçleri tanır.
10. Okulun bölümlerini tanır.
11. Okuldaki görevli kişileri tanır.
12. Okuldaki görevlilerin yaptıkları işleri ifade eder.

13. Okulda ortaya çıkabilecek sorunlara çözüm yolları üretir.
14. Sınıf kurallarına uyar.
15. Okul kurallarına uyar.
16. Ailesini tanıtır.
17. Ailedeki bireylerin evde yaptığı işleri ifade eder.
18. Aile yaşantısındaki kurallara uyar.
19. Akrabalarını ayırt eder.
20. Misafirlik kurallarına uyar.
21. Evini tanıtır.
22. Evin bölümlerini tanıtır.
23. Evin bölümlerinde bulunan eşyaları tanıtır.
24. Evin bölümlerinde yapılan işleri açıklar.
25. Evde kullanılan eşyaların işlevlerini belirtir.
26. Evde kullanılan eşyaların güvenli kullanım yollarını belirtir.
27. Telefon numarasını tanıtır.
28. Ev adresini belirtir.
29. Atatürk'ü tanıtır.
30. Türk bayrağını tanıtır.
31. Sınıftaki şeref köşesinde bulunanları tanıtır.
32. Bayrak töreninde kurallara uyar.
33. Milli bayramları tanıtır.
34. Belirli gün/haftayla ilgili anma/kutlama törenine katılır.
35. Vücudun ana bölümlerini tanıtır.
36. Duyu organlarını tanıtır.
37. Başımızda bulunan diğer bölümleri tanıtır.
38. Başlıca iç organları tanıtır.
39. Vücut temizliğinde kullanılan araç gereçleri tanıtır.
40. Vücut temizliği yapar.
41. Bulaşıcı hastalıklardan kaçınır.
42. Ecza dolabında bulunan malzemeleri tanıtır.
43. Belli başlı yiyecekleri tanıtır.
44. Sağlıklı beslenme için yapılması gerekenleri açıklar.
45. Sağlıklı beslenir.

46. Sağlığını korumak için yapması gerekenleri belirtir.
47. Hastalanınca yapılması gerekenleri belirtir.
48. Hastalandığında iyileşmek için gerekli tedbirleri alır.
49. Aşı olur.
50. Çevresini temiz tutar.
51. Sağlık kurumlarını tanır.
52. Yılın bölümlerini tanır.
53. Sonbahar mevsiminin özelliklerini ifade eder.
54. Kış mevsiminin özelliklerini ifade eder.
55. İlkbahar mevsiminin özelliklerini ifade eder.
56. Yaz mevsiminin özelliklerini ifade eder.
57. Günün belli başlı zamanlarını tanır.
58. Zamanla ilgili kavramları ayırt eder.
59. Giysileri tanır.
60. Farklı ortamlara göre giyilen giysileri tanır.
61. Giysi üzerindeki aksesuarları tanır.
62. Doğadaki varlıkları tanır.
63. Hayvanları tanır.
64. Hayvanları yaşadıkları yerlere göre tanır.
65. Yararlanma yollarına göre hayvanları tanır.
66. Hayvanları beslenme şekillerine göre tanır.
67. Bitkileri tanır.
68. Yararlanma yollarına göre başlıca bitkileri tanır.
69. Çevresindeki canlıları korur
70. İletişim araçlarını tanır.
71. İletişim araçlarının işlevini belirtir.
72. Acil durumlara göre aranacak yerleri ifade eder.
73. Meslekleri tanır.
74. Mesleklere göre yapılan işleri belirtir.
75. Mesleklere göre çalışılan yerleri belirtir.
76. Belli başlı gök cisimlerini tanır.
77. Belli başlı yeryüzü şekillerini tanır.

78. Doğa olaylarını ifade eder.
79. Doğal afetleri ifade eder.
80. Gece/gündüz saatlerinde gökyüzünde gördüklerini ifade eder.
81. Yönleri tanır.
82. Yurdumuzun belli başlı özelliklerini tanır.
83. Yaşadığı yerleşim biriminin belli başlı özelliklerini tanır.

AMAÇ VE DAVRANIŞLAR

OKULUM VE BEN

Amaç 1. Kendini tanır.

Davranışlar

1. Adını söyler.
2. Soyadını söyler.
3. Cinsiyetini söyler.
4. Doğum yerini söyler.
5. Yaşını söyler.

Amaç 2. Öğretmenini tanır.

Davranışlar

1. Öğretmenini gösterir.
2. Öğretmeni gösterildiğinde adını söyler.

Amaç 3. Sınıf arkadaşlarını tanır.

Davranışlar

1. Adı söylenen arkadaşını gösterir.
2. Arkadaşı gösterildiğinde adını söyler.
3. Yanında oturan arkadaşının adını söyler.
4. Sınıf arkadaşlarının adlarını söyler.

Amaç 4. Arkadaşlarının benzer ve farklı yönlerini ayırt eder.

Davranışlar

1. Kendi cinsiyetindeki arkadaşlarını gösterir.
2. Kendinden farklı cinsiyetteki arkadaşlarını gösterir.
3. Gösterilen arkadaşının cinsiyetini söyler.
4. Kendisi ile aynı boydaki arkadaşını gösterir.
5. Kendisi ile farklı boydaki arkadaşını gösterir.
6. Kendisi ile aynı saç renginde olan arkadaşını gösterir.
7. Kendisi ile farklı saç renginde olan arkadaşını gösterir.

Amaç 5. Sınıfını tanır.

Davranışlar

1. Okulunda sınıfının yerini gösterir.
2. Sınıfının yerini söyler.
3. Sınıfını/şubesini söyler.

Amaç 6. Sınıfta bulunan araç gereçleri tanır.

Davranışlar

1. Adı söylenen araç gereci gösterir.
2. Araç gereç gösterildiğinde adını söyler.
3. Sınıf araç gereçlerinin adlarını söyler.

Amaç 7. Sınıfının temizliğine özen gösterir.

Davranışlar

1. Çöpleri çöp kutusuna atar.
2. Sınıf duvarlarını temiz tutar.
3. Sıraları temiz tutar.
4. Ders araç gereçlerini temiz kullanır.
5. Araç gereçleri işi bittikten sonra yerine koyar.
6. Sınıfın temiz tutulmasında görev alır.
7. Sınıfı kirletenleri uyarır.

Amaç 8. Okulunu tanır.

Davranışlar

1. Okulunu gösterir.
2. Okulunun adını söyler.
3. Okulunun bulunduğu semtin adını söyler.

Amaç 9. Okul çantasındaki araç gereçleri tanır.

Davranışlar

1. Adı söylenen araç gereci gösterir.
2. Araç gereç gösterildiğinde adını söyler.
3. Okul çantasında bulunan araç gereçlerin adlarını söyler.

Amaç 10. Okulun bölümlerini tanır.

Davranışlar

1. Adı söylenen bölümü gösterir.
2. Bölüm gösterildiğinde adını söyler.
3. Okulun bölümlerini söyler.
4. Adı söylenen bölümde yapılan işleri söyler.

Amaç 11. Okuldaki görevli kişileri tanır.

Davranışlar

1. Görevi söylenen kişiyi gösterir.
2. Kişi gösterildiğinde görevini söyler.
3. Görevi söylenen kişinin yaptığı işleri söyler.

Amaç 12. Okuldaki görevlilerin yaptıkları işleri ifade eder.

Davranışlar

1. Müdürün okul yönetiminden sorumlu olduğunu söyler.
2. Müdür yardımcılarının okul yönetiminde müdüre yardımcı olduklarını söyler.
3. Öğretmenlerin okulda eğitim öğretim işlerinden sorumlu olduğunu söyler.
4. Rehber öğretmenin okul rehberlik hizmetlerinden sorumlu olduğunu söyler.
5. Hizmetlinin okulun temizliği ve bakımından sorumlu olduğunu söyler.
6. Hemşirenin, öğrencilerin sağlıkla ilgili sorunlarında yardımcı olduğunu söyler.
7. Güvenlik görevlisinin okul güvenliğinden sorumlu olduğunu söyler.

Amaç 13. Okulda ortaya çıkabilecek sorunlara çözüm yolları üretir.

Davranışlar

1. Arkadaşları ile ilgili sorun olduğunda öğretmenine /diğer çalışanlara haber verir.
2. Okul/sınıf eşyalarıyla ilgili sorun olduğunda öğretmenine/ diğer çalışanlara haber verir.
3. Kendisi ile ilgili bir sorun olduğunda öğretmeninden/ diğer çalışanlardan yardım ister.

Amaç 14. Sınıf kurallarına uyar.

Davranışlar

1. Sırasında düzgün oturur.
2. Öğretmenin verdiği yönergeleri yerine getirir.
3. Yerinden kalkarken öğretmeninden izin alır.
4. Sınıf eşyalarını temiz tutar.
5. Arkadaşının eşyasını kullanmak için izin ister.
6. Arkadaşlarına zarar verecek davranışlardan kaçınır.
7. Sınıfa girerken kapıya vurur.
8. Sınıf kapısını yavaş kapatır.
9. Çöpü çöp kutusuna atar.

Amaç 15. Okul kurallarına uyar.

Davranışlar

1. Okula zamanında gelir.
2. Derse zamanında girer.
3. Okul eşyalarını korur.
4. Okul içinde alçak sesle konuşur.
5. Musluk ve lambaları kullandıktan sonra kapatır.
6. Okulda çalışanlar için ayrılmış yerlere gerekmedikçe girmez.
7. Teneffüslerde arkadaşlarıyla dostça oyun oynar.
8. Okul tuvaletini temiz tutar.

AİLEMİZ VE EVİMİZ

Amaç 16. Ailesini tanıtır.

Davranışlar

1. Söylenen aile bireyini fotoğraftan gösterir.
2. Gösterilen aile bireyinin kim olduğunu söyler.
3. Gösterilen aile bireyinin adını söyler.
4. Gösterilen aile bireyinin cinsiyetini söyler.
5. Söylenen aile bireyinin mesleğini söyler.
6. Ailenin kimlerden oluştuğunu söyler.

Amaç 17. Ailedeki bireylerin evde yaptığı işleri ifade eder.

Davranışlar

1. Annesinin evde yaptığı işleri söyler/gösterir.
2. Babasının evde yaptığı işleri söyler/gösterir.
3. Kendisinin evde yaptığı işleri söyler/gösterir.
4. Diğer aile bireyelerinin evde yaptığı işleri söyler /gösterir.

Amaç 18. Aile yaşantısındaki kurallara uyar.

Davranışlar

1. Evden çıkışta ve eve dönüşte aile bireyelerine iyi dileklerde bulunur.
2. Evdeki yemek düzenine uyar.
3. Yemeğe başlamadan önce ve sonra aile bireyelerine iyi dileklerde bulunur.
4. Evdeki yatma kalkma saatlerine uyar.
5. Sabah kalkınca ve akşam yatarken aile bireyelerine iyi dileklerde bulunur.
6. Evdeki temizlik/ düzen kurallarına uyar.
7. Evdeki bireyelerle iyi ilişkilerde bulunur.
8. Aile içinde yapılan işlere yardımcı olur.
9. Bir yere giderken büyüklerinden izin alır.

Amaç 19. Akrabalarını ayırt eder.

Davranışlar

1. Söylenen akrabayı fotoğraftan gösterir.
2. Fotoğrafta gösterilen akrabanın kim olduğunu söyler.
3. Söylenen akrabanın adını söyler.
4. Yakın akrabalarının adlarını söyler.

Amaç 20. Misafirlik kurallarına uyar.

Davranışlar

1. Gelen misafirleri "hoş geldiniz, merhaba vb." sözlerle karşılar.
2. Misafirlere ikramda bulunulurken yardım eder.
3. Misafirler giderken "güle güle, yine bekleriz vb." sözlerle uğurlar.
4. Misafirliğe gidildiğinde orada bulunan kişilerle selâmlaşır.
5. Misafirlikte sohbet eder.
6. Misafirlikten ayrılırken vedalaşır.

Amaç 21. Evini tanır.

Davranışlar

1. Evinin dış yüzeyinin rengini söyler.
2. Evinin bulunduğu binanın kaç katlı olduğunu söyler.
3. Evinin kaçınca katta olduğunu söyler.
4. En az iki farklı ev resmi arasından evini gösterir.

Amaç 22. Evin bölümlerini tanır.

Davranışlar

1. Evin adı söylenen bölümünü gösterir.
2. Bölüm gösterildiğinde adını söyler.
3. Evin bölümlerini söyler.

Amaç 23. Evin bölümlerinde bulunan eşyaları tanır.

Davranışlar

1. Adı söylenen eşyayı gösterir.
2. Gösterilen eşyanın adını söyler.
3. Adı söylenen eşyanın evin hangi bölümünde olduğunu söyler.
4. Evin, adı söylenen bölümünde bulunan eşyaların adlarını söyler.

Amaç 24. Evin bölümlerinde yapılan işleri açıklar.

Davranışlar

1. Kendi odasında uyuduğunu/oynadığını/dinlendiğini söyler/resimli kartlarla gösterir.
2. Salonda TV izlediğini, oturduğunu vb. söyler/resimli kartlarla gösterir.
3. Mutfakta yemek hazırlandığını söyler/resimli kartlarla gösterir.
4. Yatak odasında yatıldığını söyler/resimli kartlarla gösterir.
5. Banyoda yıkandığını/dişini fırçaladığını/elini-yüzünü yıkadığını söyler/resimli kartlarla gösterir.

Amaç 25. Evde kullanılan eşyaların işlevlerini belirtir.

Davranışlar

1. Evde kullanılan belli başlı alet ve makineleri söyler/gösterir.
2. Çamaşır makinesiyle çamaşır yıkandığını söyler/gösterir.
3. Bulaşık makinesiyle bulaşık yıkandığını söyler/gösterir.

4. Süpürge ile yerlerin süpürüldüğünü söyler/gösterir.
5. Buzdolabında yiyeceklerin korunduğunu söyler/gösterir.
6. TV., radyo vb.'nin haberleşmede kullanıldığını söyler/gösterir.
7. Fırında kek, pasta vb. pişirildiğini söyler/gösterir.
8. Ocakta yemek pişirildiğini söyler/gösterir.
9. Çekiçle çivi çakıldığını söyler/gösterir.
10. Testere ile tahta kesildiğini söyler/gösterir.
11. Tornavida ile vida takılıp söküldüğünü söyler/gösterir.
12. İstendiğinde gösterilen ya da söylenen alet ve makinelerin işlevlerini söyler/gösterir.
13. Söylenen eşyanın evin hangi bölümünde kullanıldığını söyler/gösterir.

Amaç 26. Evde kullanılan eşyaların güvenli kullanım yollarını belirtir.

Davranışlar

1. Islak ortamda elektrikli cihaz çalıştırılmaması gerektiğini söyler.
2. Yuvasından çıkmış, telleri açıkta kalmış prizlere elektrikli ev aletlerinin takılmaması gerektiğini söyler.
3. Elektrikli cihazları fişe takmadan önce kapalı olduklarına emin olunması gerektiğini söyler.
4. Elektrikli ev aletlerini kullanım talimatlarına uygun kullanılması gerektiğini söyler.
5. Ocağın kullanılmadığı durumlarda, bütün düğmelerinin "kapalı" konuma getirilmesi gerektiğini söyler.
6. Ocak kullanılırken kolay tutuşan, yanıcı, parlayıcı malzemelerin ocaktan uzak tutulması gerektiğini söyler.
7. Testere, bıçak gibi kesici ev aletlerinin kesici yüzlerine dokunulmaması gerektiğini söyler.

Amaç 27. Telefon numarasını tanır.

Davranışlar

1. İstenildiğinde telefon numarasını söyler.
2. Telefon numarasının ilk beş hanesi verildiğinde son iki rakamı söyler.
3. Telefon numarasının ilk üç hanesi verildiğinde son dört rakamı söyler.
4. Karışık olarak verilen numara grupları arasından kendi telefon numarasını oluşturur.
5. Karışık olarak verilen sayı kartlarından kendi telefon numarasını oluşturur.
6. Verilen kartlardan telefon numarası yazılı kartı gösterir.

Amaç 28. Ev adresini belirtir.

Davranışlar

1. Evinin bulunduğu mahallenin adını söyler/yazar.
2. Evinin bulunduğu caddenin adını söyler/yazar.
3. Evinin bulunduğu sokağın adını söyler/yazar.
4. Evinin kapı numarasını söyler/yazar.
5. Evinin bulunduğu apartmanın adını söyler/yazar.
6. Evinin bulunduğu semtin adını söyler/yazar.
7. Evinin bulunduğu ilçenin adını söyler/yazar.
8. Evinin bulunduğu ilin adını söyler/yazar.

ATATÜRK VE BAYRAĞIMIZ

Amaç 29. Atatürk'ü tanıır.

Davranışlar

1. İstendiğinde Atatürk'ün resmini gösterir.
2. Resmi gösterildiğinde adını söyler.
3. Diğer resimler arasından "Atatürk" resmini gösterir.
4. Atatürk'ü çeşitli materyallerden gösterir.
5. Atatürk'ün doğum yılını söyler/yazar.
6. Atatürk'ün annesini resimden gösterir.
7. Atatürk'ün annesinin adını söyler/yazar.
8. Atatürk'ün babasını resimden gösterir.
9. Atatürk'ün babasının adını söyler/yazar.
10. Atatürk'ün doğduğu yeri söyler/yazar.
11. Atatürk'ün 10 Kasım'da öldüğünü söyler.
12. Atatürk'ün Dolmabahçe Sarayı'nda öldüğünü söyler.
13. Anıtkabir'i çeşitli materyallerden gösterir.
14. Atatürk'ün mezarının Anıtkabir'de olduğunu söyler.
15. Atatürk'ün yurdumuzu düşmanlardan kurtardığını söyler.
16. Atatürk'ün cumhuriyeti kurduğunu söyler.

Amaç 30. Türk bayrağını tanır.

Davranışlar

1. Türk bayrağını gösterir.
2. Gösterilen bayrağın "Türk bayrağı" olduğunu söyler.
3. Türk bayrağının renklerini söyler.
4. Türk bayrağının üzerindeki şekilleri gösterir.
5. Türk bayrağının üzerindeki şekillerin adlarını söyler.
6. Çeşitli bayrak resimleri arasından Türk bayrağını gösterir.

Amaç 31. Sınıftaki şeref köşesinde bulunanları tanır.

Davranışlar

1. Adı söylenen panoyu gösterir.
2. Gösterilen panonun adını söyler.

Amaç 32. Bayrak töreninde kurallara uyar.

Davranışlar

3. Bayrak töreninde sıraya girer.
4. Bayrak töreninde "hazır ol" durumuna geçer.
5. Bayrak töreninde İstiklal Marşı'na eşlik eder.

Amaç 33. Millî bayramları tanır.

Davranışlar

1. Cumhuriyet Bayramı'nın millî bayram olduğunu söyler.
2. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın millî bayram olduğunu söyler.
3. 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı'nın millî bayram olduğunu söyler.
4. 30 Ağustos Zafer Bayramının millî bayram olduğunu söyler.

Amaç 34. Belirli gün/ haftayla ilgili anma /kutlama törenine katılır.

Davranışlar

1. Kutlanacak gün ya da haftanın adını söyler.
2. Anma/ kutlama töreninin niçin yapıldığını söyler.
3. Kutlama/anma töreninde sıraya girer.
4. Verilen komutlara uyar.
5. Töreni bitene kadar bekler.
6. Tören etkinliklerinde verilen görevi yerine getirir.

SAĞLIĞIMIZ

Amaç 35. Vücutun bölümlerini tanır.

Davranışlar

1. Vücutunda adı söylenen bölümü gösterir.
2. Adı söylenen bölümü çeşitli materyallerden gösterir.
3. Gösterilen bölümün adını söyler.
4. Vücutun bölümlerinin adlarını söyler.

Amaç 36. Duyu organlarını tanır.

Davranışlar

1. Adı söylenen duyu organını çeşitli materyallerden gösterir.
2. Adı söylenen duyu organını vücutunda gösterir.
3. Gösterilen duyu organının adını söyler.
4. Duyu organlarının adlarını söyler.
5. Adı söylenen duyu organının temel işlevini söyler.

Amaç 37. Başımızda bulunan diğer bölümleri tanır.

Davranışlar

1. Ağzını gösterir/söyler.
2. Yüzünü gösterir/söyler.
3. Saçını gösterir/söyler.
4. Dişlerini gösterir/söyler.
5. Kaşlarını gösterir/söyler.

Amaç 38. Başlıca iç organları tanır.

Davranışlar

1. Adı söylenen iç organı çeşitli materyallerden gösterir.
2. Adı söylenen iç organın yerini vücutunda gösterir.
3. Gösterilen iç organın adını söyler.
4. İç organların adlarını söyler.
5. Adı söylenen iç organın temel işlevini söyler.

Amaç 39. Vücut temizliğinde kullanılan araç gereçleri tanır.

Davranışlar

1. Adı söylenen araç gereci gösterir.
2. Gösterilen araç gerecin adını söyler.
3. Vücut temizliğinde kullanılan araç gereçlerin adlarını söyler.

Amaç 40. Vücut temizliği yapar.

Davranışlar

1. Ellerini düzenli olarak yıkar.
2. Yüzünü düzenli olarak yıkar.
3. Ayağını düzenli olarak yıkar.
4. Dişlerini düzenli olarak fırçalar.
5. Düzenli olarak banyo yapar.
6. Düzenli olarak tırnaklarını keser.

Amaç 41. Bulaşıcı hastalıklardan kaçınır.

Davranışlar

1. Hastanın bulunduğu ortamdan uzak durur.
2. Hastaya ait eşyaları kullanmamaya dikkat eder.

Amaç 42. Ecza dolabında bulunan malzemeleri tanır.

Davranışlar

1. Ecza dolabını gösterir.
2. Adı söylenen malzemeyi gösterir.
3. Gösterilen malzemenin adını söyler.
4. Malzemeleri gerekli durumlarda bir yetiškine getirir.

Amaç 43. Belli başlı yiyecekleri tanır.

Davranışlar

1. Adı söylenen yiyecekleri gösterir.
2. Gösterilen yiyecekleri adını söyler.
3. Yiyeceklerin adlarını söyler.

Amaç 44. Sağlıklı beslenme için yapılması gerekenleri açıklar.

Davranışlar

1. Sabahları kahvaltı yapılması gerektiğini söyler.
2. Her yiyecekten yenilmesi gerektiğini söyler.
3. Yiyeceklerin taze iken yenilmesi gerektiğini söyler.
4. Meyve ve sebzelerin bol su ile yıkandıktan sonra yenilmesi gerektiğini söyler.
5. Açıkta satılan yiyeceklerin yenilmemesi gerektiğini söyler.
6. Her öğün yemek yenilmesi gerektiğini söyler.

Amaç 45. Sağlıklı beslenir.

Davranışlar

1. Sabahları kahvaltı yapar.
2. Her yiyecekten yer.
3. Yiyecekleri taze iken yer.
4. Meyveleri /sebzeleri bol su ile yıkandıktan sonra yer.
5. Açıkta satılan yiyeceklerden uzak durur.
6. Her öğün yemek yer.

Amaç 46. Sağlığını korumak için yapılması gerekenleri belirtir.

Davranışlar

1. Sağlıklı yaşam için dengeli beslenmesi gerektiğini söyler.
2. Hava sıcaklığına uygun giyinmesi gerektiğini söyler.
3. Temizliğin sağlığını korumak için önemli olduğunu söyler.
4. Aşı olması gerektiğini söyler.
5. Hastalıklardan korunması gerektiğini söyler.
6. Spor yapmanın önemli olduğunu söyler.

Amaç 47. Hastalanınca yapılması gerekenleri belirtir.

Davranışlar

1. Hasta olunca doktora gidilmesi gerektiğini söyler.
2. Doktor önerilerine mutlaka uyulması gerektiğini söyler.
3. Verilen ilaçların düzenli kullanılması gerektiğini söyler.

Amaç 48. Hastalandığında iyileşmek için gerekli tedbirleri alır.

Davranışlar

1. Hasta olunca doktora gitmek ister.
2. Doktor önerilerini uygular.
3. Verilen ilaçları düzenli kullanır.

Amaç 49. Aşı olur.

Davranışlar

1. Aşı esnasında uygun şekilde bekler.
2. Aşı yapılmasına izin verir.

Amaç 50. Çevresini temiz tutar.

Davranışlar

1. Çöpleri çöp kutusuna atar.
2. Çöpleri düzenli olarak toplar.
3. Yerlere tükürmemeye dikkat eder.
4. Tuvaletleri temiz tutar.

Amaç 51. Sağlık kurumlarını tanır.

Davranışlar

1. Adı söylenen sağlık kurumunu gösterir.
2. Gösterilen sağlık kurumunun adını söyler.

YILIN BÖLÜMLERİ

Amaç 52. Yılın bölümlerini tanır.

Davranışlar

1. Bir yılda dört mevsim olduğunu söyler.
2. Mevsimlerin adlarını söyler.
3. Bir yılda 12 ay olduğunu söyler.
4. Ayların adlarını söyler.
5. Bir yılda 52 hafta olduğunu söyler.
6. Bir haftada yedi gün olduğunu söyler.

7. Günlerin adlarını söyler.
8. Bir yılda 365 gün olduğunu söyler.
9. Bir günün 24 saat olduğunu söyler.

Amaç 53. Sonbahar mevsiminin özelliklerini ifade eder.

Davranışlar

1. Havadaki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir.
2. Havadaki değişiklikleri söyler.
3. Bitkilerdeki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir.
4. Bitkilerdeki değişiklikleri söyler.
5. Hayvanlardaki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir.
6. Hayvanlardaki değişiklikleri söyler.
7. Yiyeceklerimizdeki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir.
8. Yiyeceklerimizdeki değişiklikleri söyler.
9. Yiyeceklerimizdeki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir.
10. Yiyeceklerimizdeki değişiklikleri söyler.

Amaç 54. Kış mevsiminin özelliklerini ifade eder.

Davranışlar

1. Havadaki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir.
2. Havadaki değişiklikleri söyler.
3. Bitkilerdeki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir.
4. Bitkilerdeki değişiklikleri söyler.
5. Hayvanlardaki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir.
6. Hayvanlardaki değişiklikleri söyler.
7. Yiyeceklerimizdeki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir.
8. Yiyeceklerimizdeki değişiklikleri söyler.
9. Yiyeceklerimizdeki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir.
10. Yiyeceklerimizdeki değişiklikleri söyler.

Amaç 55. İlkbahar mevsiminin özelliklerini ifade eder.

Davranışlar

1. Havadaki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir.
2. Havadaki değişiklikleri söyler.
3. Bitkilerdeki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir.
4. Bitkilerdeki değişiklikleri söyler.
5. Hayvanlardaki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir.
6. Hayvanlardaki değişiklikleri söyler.
7. Yiyeceklerimizdeki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir.
8. Yiyeceklerimizdeki değişiklikleri söyler.
9. Yiyeceklerimizdeki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir.
10. Yiyeceklerimizdeki değişiklikleri söyler.

Amaç 56. Yaz mevsiminin özelliklerini ifade eder.

Davranışlar

1. Havadaki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir.
2. Havadaki değişiklikleri söyler.
3. Bitkilerdeki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir.
4. Bitkilerdeki değişiklikleri söyler.
5. Hayvanlardaki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir.
6. Hayvanlardaki değişiklikleri söyler.
7. Yiyeceklerimizdeki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir.
8. Yiyeceklerimizdeki değişiklikleri söyler.
9. Yiyeceklerimizdeki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir.
10. Yiyeceklerimizdeki değişiklikleri söyler.

Amaç 57. Günün belli başlı zamanlarını tanıır.

Davranışlar

1. Gündüzün özelliklerini çeşitli materyallerden gösterir.
2. Gündüzün özelliklerini söyler.
3. Gecenin özelliklerini çeşitli materyallerden gösterir.
4. Gecenin özelliklerini söyler.

5. Günün bölümlerini söyler.
6. Günün bölümlerinde yapılan işleri çeşitli materyaller ile gösterir.
7. Günün bölümlerinde yapılan işleri söyler.

Amaç 58. Zamanla ilgili kavramları ayırt eder.

Davranışlar

1. İçinde bulunduğu güne “bugün” dendiğini söyler.
2. İçinde bulunduğu günden önceki güne “dün” dendiğini söyler.
3. İçinde bulunduğu günden sonraki güne “yarın” dendiğini söyler.
4. İçinde bulunduğu yılın hangi yıl olduğunu söyler.
5. İçinde bulunduğu ayın hangi ay olduğunu söyler.
6. İçinde bulunduğu günün tarihini söyler.
7. Hangi günlerin hafta içi olduğunu söyler.
8. Hangi günlerin hafta sonu olduğunu söyler.
9. Bir olayı anlatırken dün/bugün/yarın sözcüklerini uygun yerlerde kullanır.

GIYSİLERİMİZ

Amaç 59. Giysileri tanır.

Davranışlar

1. Adı söylenen giysiyi gösterir.
2. Gösterilen giysinin adını söyler.
3. Adı söylenen giysinin vücudun hangi bölümüne giyildiğini söyler.
4. Giysilerin hangi amaçla kullanıldığını söyler.

Amaç 60. Farklı ortamlara göre giyilen giysileri tanır.

Davranışlar

1. Okulda giyilen giysileri gösterir/söyler.
2. Spor yaparken giyilen giysileri gösterir/söyler.
3. Evde giyilen giysileri gösterir/söyler.
4. Özel günlerde giyilen giysileri gösterir/söyler.

Amaç 61. Giysi üzerindeki aksesuarları tanır.

Davranışlar

1. Adı söylenen aksesuarı gösterir.
2. Gösterilen aksesuarın adını söyler.
3. Adı söylenen aksesuarın işlevini söyler.

CANLILAR

Amaç 62. Doğadaki varlıkları tanır.

Davranışlar

1. Adı söylenen cansız varlığı gösterir.
2. Gösterilen cansız varlığın adını söyler.
3. Adı söylenen canlı varlığı gösterir.
4. Gösterilen canlı varlıkların adını söyler.

Amaç 63. Hayvanları tanır.

Davranışlar

1. Adı söylenen hayvanı gösterir.
2. Gösterilen hayvanın adını söyler.
3. Çevresinde gördüğü hayvanların adlarını söyler.

Amaç 64. Hayvanları yaşadıkları yerlere göre tanır.

Davranışlar

1. Karada yaşayan hayvanı gösterir.
2. Karada yaşayan hayvanların adlarını söyler.
3. Suda yaşayan hayvanı gösterir.
4. Suda yaşayan hayvanların adlarını söyler.
5. Hem karada hem suda yaşayan hayvanı gösterir.
6. Hem karada hem de suda yaşayan hayvanların adlarını söyler.

Amaç 65. Yararlanma yollarına göre hayvanları tanır.

Davranışlar

1. Etinden yararlandığımız hayvanı gösterir.
2. Etinden yararlandığımız hayvanların adlarını söyler.

3. Sütünden yararlandığımız hayvanı gösterir.
4. Sütünden yararlandığımız hayvanların adlarını söyler.
5. Yumurtasından yararlandığımız hayvanı gösterir.
6. Yumurtasından yararlandığımız hayvanların adlarını söyler.
7. Derisinden, yününden yararlandığımız hayvanı gösterir.
8. Derisinden, yününden yararlandığımız hayvanların adlarını söyler.
9. Balından yararlandığımız hayvanı gösterir.
10. Balından yararlandığımız hayvanın adını söyler.
11. Kozasından yararlandığımız hayvanı gösterir.
12. Kozasından yararlandığımız hayvanın adını söyler.
13. Gücünden yararlandığımız hayvanı gösterir.
14. Gücünden yararlandığımız hayvanların adlarını söyler.

Amaç 66. Hayvanları beslenme şekillerine göre tanır.

Davranışlar

1. Etçil beslenen hayvanın resmini gösterir.
2. Etçil beslenen başlıca hayvanların isimlerini söyler.
3. Otçul beslenen hayvanın resmini gösterir.
4. Otçul beslenen başlıca hayvanların isimlerini söyler.
5. Hem otçul hem de etçil beslenen hayvanın resmini gösterir.
6. Hem otçul hem de etçil beslenen başlıca hayvanların isimlerini söyler.

Amaç 67. Bitkileri tanır.

Davranışlar

7. Adı söylenen bitkiyi gösterir.
8. Gösterilen bitkinin adını söyler.
9. Çevresinde gördüğü bitkilerin isimlerini söyler.

Amaç 68. Yararlanma yollarına göre başlıca bitkileri tanır.

Davranışlar

1. Yiyecek olarak yararlandığımız bitkiyi gösterir.
2. Yiyecek olarak yararlandığımız bitkilerin adlarını söyler.
3. Yakacak olarak yararlandığımız bitkiyi gösterir.

4. Yakacak olarak yararlandığımız bitkilerin adlarını söyler.
5. Süs olarak yararlandığımız bitkiyi gösterir.
6. Süs olarak yararlandığımız bitkilerin adlarını söyler.
7. Kâğıt yapımında kullanılan bitkiyi gösterir.
8. Kâğıt yapımında kullanılan bitkilerin adlarını söyler.

Amaç 69. Çevresindeki canlıları korur.

Davranışlar

1. Çevresindeki hayvanları korur.
2. Çevresindeki hayvanlara zarar verenleri uyarır.
3. Çevresindeki bitkileri korur.
4. Çevresindeki bitkilere zarar verenleri uyarır.

İLETİŞİM

Amaç 70. İletişim araçlarını tanıır.

Davranışlar

1. İletişim araçlarından "mektup"u gösterir/söyler.
2. İletişim araçlarından "sabit telefon" u gösterir/söyler.
3. İletişim araçlarından "TV" yi gösterir/söyler.
4. İletişim araçlarından "radyo"yu gösterir/söyler.
5. İletişim araçlarından "gazete"yi gösterir/söyler.
6. İletişim araçlarından "bilgisayar"ı gösterir/söyler.
7. İletişim araçlarından "cep telefonu" nu gösterir /söyler.

Amaç 71. İletişim araçlarının işlevini belirtir.

Davranışlar

1. Televizyondan film/belgesel/haber izlediğini söyler.
2. Radyodan haber/ müzik dinlediğini söyler.
3. Gazeteden haber okunduğunu söyler.
4. Ev/cep telefonlarıyla konuşma yapıldığını söyler.
5. Mektupla haberleşildiğini söyler.
6. Bilgisayarla her türlü iletişim yapıldığını söyler.

Amaç 72. Acil durumlara göre aranacak yerleri ifade eder.

Davranışlar

1. Polis imdadın telefon numarasını söyler.
2. Acil Yardım ve Kurtarma Hizmetlerinin telefon numarasını söyler.
3. İtfaiyenin telefon numarasını söyler.
4. Jandarmanın telefon numarasını söyler.
5. Acil telefonların yalnızca ihtiyaç hâlinde aranması gerektiğini söyler.

MESLEKLER

Amaç 73. Meslekleri tanır.

Davranışlar

1. Adı söylenen mesleğe ait resmi gösterir.
2. Gösterilen resimdeki kişinin mesleğinin adını söyler.

Amaç 74. Mesleklere göre yapılan işleri belirtir.

Davranışlar

1. Adı söylenen meslek sahibinin yaptığı işi çeşitli materyallerden gösterir.
2. Gösterilen meslek sahibinin yaptığı işi söyler.

Amaç 75. Mesleklere göre çalışılan yerleri belirtir.

Davranışlar

1. Adı söylenen meslek sahibinin çalıştığı yeri çeşitli materyallerden gösterir.
2. Gösterilen meslek sahibinin çalıştığı yeri söyler.

DÜNYAMIZ VE GÖKYÜZÜ

Amaç 76. Belli başlı gök cisimlerini tanır.

Davranışlar

1. Adı söylenen gök cismini gösterir.
2. Gösterilen gök cisminin adını söyler.

Amaç 77. Belli başlı yeryüzü şekillerini tanır.

Davranışlar

1. Adı söylenen yeryüzü şeklini gösterir.
2. Gösterilen yeryüzü şeklinin adını söyler.

Amaç 78. Doğa olaylarını ifade eder.

Davranışlar

1. Adı söylenen oluşan doğa olayını çeşitli materyallerden gösterir.
2. Gösterilen oluşan doğa olayının adını söyler.

Amaç 79. Doğal afetleri ifade eder.

Davranışlar

1. Adı söylenen karada oluşan doğa olayını çeşitli materyallerden gösterir.
2. Gösterilen karada oluşan doğa olayının adını söyler.

Amaç 80. Gece/ gündüz saatlerinde gökyüzünde gördüklerini ifade eder.

Davranışlar

1. Gündüz gökyüzünde güneşin ve bulutların olduğunu söyler.
2. Gündüzün aydınlık olduğunu söyler.
3. Gece gökyüzünde ay ve yıldızların olduğunu söyler.
4. Gecenin karanlık olduğunu söyler.

Amaç 81. Yönleri tanır.

Davranışlar

1. Ana yönlerin adını söyler.
2. Ara yönlerin adını söyler.

Amaç 82. Yurdumuzun belli başlı özelliklerini tanır.

Davranışlar

1. Harita üzerinde Türkiye'yi gösterir.
2. Yurdumuzun adının Türkiye olduğunu söyler.
3. Haritalar arasından Türkiye haritasını gösterir.
4. Küre üzerinde Türkiye'nin yerini gösterir/söyler.
5. Yurdumuzun başkentinin Ankara olduğunu söyler.

Amaç 83. Yaşadığı yerleşim biriminin belli başlı özelliklerini tanır.

Davranışlar

- 1.Yaşadığı şehrin adını söyler.
- 2.Yaşadığı şehri haritada gösterir.
- 3.Yaşadığı şehirle ilgili belli başlı özellikleri söyler.

KONULAR

I. OKULUM VE BEN

A. Okula Başlarken

1. Kendini tanıma
2. Öğretmenini ve sınıf arkadaşlarını tanıma

B. Sınıfımızı Tanıyalım

1. Sınıfta bulunan araç gereçler
2. Sınıfın temizliği
3. Sınıf kuralları

C. Okulumuzu Tanıyalım

1. Okulun bölümleri
2. Okulda görevli kişiler
3. Okul kuralları

II. AİLEMİZ VE EVİMİZ

A. Ailem

1. Ailesini tanıma
2. Ailedeki bireylerin görevleri
3. Aile yaşantısındaki kurallar

B. Yakın Akrabalarımız

C. Misafirlik kuralları

Ç. Evim

1. Evin bölümleri
2. Telefon numarası
3. Evde kullanılan eşyalar
4. Ev adresi

III. ATATÜRK VE BAYRAĞIMIZ

A. Atatürk'ün Yaşamı

B. Bayrağımız ve İstiklal Marşı

- C. Sınıf Şeref Köşesi
- Ç. Önemli Günlerimiz

IV. SAĞLIĞIMIZ

- A. Vücudumuzu Tanıyalım
 - 1. Vücudun bölümleri
 - 2. Duyu organları
 - 3. İç organlar
- B. Vücut Temizliği
- C. Ecza Dolabında Bulunan Malzemeler
- C. Sağlıklı Yaşam
 - 1. Sağlıklı beslenme
 - 2. Sağlığımızı korumak için yapılması gerekenler
- Ç. Çevremiz
 - 1. Çevre temizliği
 - 2. Sağlık kurumları

V. YILIN BÖLÜMLERİ

- A. Bir Yılın Bölümleri
- B. Mevsimlerin Özellikleri
- C. Bir Günümüz

VI. GİYSİLERİMİZ

- A. Giysilerimizi Tanıyalım
- B. Giysilerimizde Kullanılan Aksesuarlar

VII. CANLILAR

- A. Canlı ve Cansız Varlıklar
- B. Hayvanlar
- C. Bitkiler
- Ç. Canlıları Koruma

VIII. İLETİŞİM

A. İletişim Araçları

B. Acil Telefon Numaraları

IX. MESLEKLER

A. Meslekleri Tanıyalım

B. Mesleklere Göre Yapılan İşler

C. Çalışılan Yerler

X. DÜNYAMIZ VE GÖKYÜZÜ

A. Belli Başlı Gök Cisimleri

1. Dünya

2. Güneş

3. Ay

4. Yıldızlar

5. Bulutlar

B. Belli Başlı Yeryüzü Şekilleri

1. Dağ

2. Ova

3. Nehir

4. Göl

5. Deniz

6. Orman

C. Doğa Olayları

1. Yağmur

2. Kar

3. Şimşek/Gök gürültüsü

4. Sis

5. Gökkuşuğu

D. Doğal Afetler

1. Sel
2. Deprem
3. Fırtına
4. Tsunami

E. Günüñ Bölümleri

F. Yönler

G. Yurdumuz

ÖRNEK İŞLENİŞ

Açıklama

Programda yer alan amaç ve davranışların öğretimi için öğrencilerin performansı önceden belirlenir. Bu belirlemede amaç ve davranışlarla ilgili olarak öğrencilere tablodaki sorular yöneltilir. Öğrencinin vermiş olduğu doğru yanıtlar "+", yanlış yanıtlar "-" işareti ile gösterilir. Performans belirlenmesi için yapılan çalışma ve buna ilişkin hazırlanan kayıt tablosu günlük plan formatı dışındadır.

Performans Kayıt Tablosu

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR	ÖĞRENCİLER	
			ECE	CAN
1. Söylenen aile bireyini fotoğraftan gösterir.		Fotoğraflara bak. Anneni/babanı/kardeşini göster.		
İstendiğinde annesinin fotoğrafını gösterir.	3/4		-	-
İstendiğinde babasının fotoğrafını gösterir.	3/4		-	-
İstendiğinde kardeşinin fotoğrafını gösterir.	3/4		-	-
2.Gösterilen aile bireyinin kim olduğunu söyler.		Fotoğrafa bak. Bu kim söyle.	-	-
Fotoğrafi gösterilip kim olduğu sorulduğunda annesi olduğunu söyler.	3/4		-	-
Fotoğrafi gösterilip kim olduğu sorulduğunda babası olduğunu söyler.	3/4		-	-
Fotoğrafi gösterilip kim olduğu sorulduğunda kardeşi olduğunu söyler.	3/4		-	-
3.Gösterilen aile bireyinin adını söyler.		Fotoğrafa bak. Annenin/babanın/kardeşinin adı ne söyle.		
Sorulduğunda annesinin adını söyler.	3/4		-	-
Sorulduğunda babasının adını söyler.	3/4		-	-
Sorulduğunda kardeşinin adını söyler.	3/4		-	-

Dersin Adı: : Hayat Bilgisi

Süre: 40 dakika

Konu: Ailemiz ve Evimiz

Yöntem ve Teknikler: Açık Anlatım Yöntemi, Eş Zamanlı Öğretim Yöntemi

Öğretim Materyalleri: Aile Fotoğrafları

Amaç 16. Ailesini tanıtır.

Davranışlar

1. Söylenen aile bireyini fotoğraftan gösterir.
2. Gösterilen aile bireyinin kim olduğunu söyler.
3. Gösterilen aile bireyinin adını söyler.

Öğrencilerin önceden belirlenmiş performansları dikkate alınarak bu derste kazandırılması gereken davranış öğretimsel hedefler olarak öğrencilerin adları belirtilerek yeniden yazılır.

Duygu, Ahmet;

1. Gösterilen iki farklı kadın fotoğrafı arasından istendiğinde bağımsız olarak annesinin fotoğrafını gösterir.
2. Gösterilen iki farklı kadın fotoğrafı arasından annesinin fotoğrafı gösterilip sorulduğunda bağımsız olarak annesi olduğunu söyler.
3. Sorulduğunda annesinin adını bağımsız olarak söyler.
4. İki farklı kadın fotoğrafı arasından annesinin fotoğrafını vermesi istendiğinde bağımsız olarak annesinin fotoğrafını verir.

1. Derse Hazırlık

Öğretmen çalışma öncesinde kullanacağı fotoğrafları ve pekiştireçleri hazırlar. Öğrenciyle karşılıklı oturacak şekilde sandalye ve masa düzenini hazırlar.

2. Derse Giriş

Öğretmen dersin hayat bilgisi olduğunu söyler. Fotoğraflar öğrenciye gösterilerek bakması sağlanır.

3. Dersi Sunma

İki kadın fotoğrafını masada öğrencinin önüne koyar. Öğrencinin annesini göstererek “Bu annen” der. Hemen sonrasında öğrenciye “Annenin fotoğrafını göster” der. Öğrencinin annesinin fotoğrafını göstermesi beklenir. Göstermezse öğrencinin elinden tutulup annesinin fotoğrafı gösterilir. Gösterirse pekiştirilecekle ödüllendirilir.

Sonra öğrenciye annesinin fotoğrafı gösterilir ve “Bu kim?” diye sorulur. Öğrenciden “Annem” demesi beklenir. Söylemezse “Annem” denir ve tekrar ettirilir. Söylerse pekiştirilir.

Daha sonra öğrenciye “Annenin adı Melek/Arzu” denir ve “Annenin adı ne söyle” sorusu yöneltilir. Öğrenciden “Melek/Arzu” demesi beklenir. Söylemezse model olunarak tekrar ettirilir. Söylerse pekiştirilir.

Aynı işlem basamakları diğer aile bireylerinin öğretimi içinde uygulanır.

4. Ölçme ve Değerlendirme

Öğrenciye değerlendirme için aşağıdaki sorular sorulup performans tablosuna verdiği tepkiler işaretlenir. Öğrenci bağımsız olarak yapabilir duruma gelene kadar, diğer ders saatlerinde bu beceriyi çalışmaya devam eder.

Aile bireylerinin fotoğrafları gösterilerek;	Ece	Can
1. Hangisi annenin resmi, göster.		
2. Hangisi babanın resmi, göster.		
3. Hangisi kardeşinin resmi, göster.		
4. Bu kim söyle. (annem-babam-kardeşim)		
5. Annenin adı ne?		
6. Babanın adı ne?		
7. Kardeşinin adı ne?		

**DİL VE KONUŞMA GELİŞİMİ
DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI**

AÇIKLAMALAR

Dil ve konuşma gelişimi dersi ilkokul (1,2,3,4) ve ortaokul (5,6,7,8) kademelerinde işlenecek şekilde düzenlenmiştir. İletişim becerileri ve sosyal etkileşim normal gelişim sürecinde kendiliğinden gelişen becerilerdir. Otistik çocuklar ise bu becerileri planlı bir şekilde verildiğinde kazanabilmektedirler. Bu ders ile otizmlili bireylerin alıcı dil ve ifade edici dil becerilerini geliştirmeleri, çevreyi anlamlandırmaları, çevreye olan uyumlarını gerçekleştirmeleri hedeflenmiştir.

Etkileşim başlatma ve sürdürme becerileri, bireyin yaşadığı çevreye karşı duygusal ve sosyal farkındalık oluşturması nedeniyle oldukça önemlidir. Otizmlili bireyler ise yaşına uygun konuşma, göz kontağı kurma, çevreye, yetişkinlere ve kendi yaşlıtlarına karşı duygusal ve sosyal ilgi konularında yetersizlik yaşamakta, iletişimi başlatma ve sürdürme becerilerinde sınırlılıklar yaşamaktadırlar.

Sınırlı ilgi ve davranışları, tekrar eden hareketleri, insanlara karşı ilgisizlik, nesnelere karşı aşırı ilgi duymaları, alışılmış duruma bağlılık, yeni duruma direnç göstermeleri, taklit becerilerinde yetersizliklerin oluşu otizmlili bireylerin normal gelişimini bozmakta ve çevreye uyum sürecini olumsuz etkilemektedir. Bu ders ile otizmlili bireylerin sağaltım çalışmalarında ve eğitimlerinde en önemli ders olarak görülmekte, iletişim becerileri ve çevresel algıları gelişen otizmlili çocukların, diğer beceri ve kavram öğretimlerini daha kolay edinebildikleri bilinmektedir. Dolayısıyla otizmlili bireylerin eğitiminde dil ve konuşma gelişimi dersi, bir anlamda bütün dersler için ön koşul becerileri içeren temel bir alandır.

Otistik çocukların konuşmaları monoton ve didaktik tarzdadır. Konuşmada konuya, ortama ve duygularına uygun tonlama yetersizdir. Duygularını ifade etmede güçlük yaşamaktadırlar. İsteklerini, duygularını ve düşüncelerini sözel olarak ifade etmekteki yetersizlikleri, bağırma, vurma gibi birtakım davranış problemlerine sebep olabilmektedir. Bu gibi davranış problemlerinin oluşumunu azaltmak ya da engellemek için otizmlili bireylere kendilerini ifade etme becerilerinin kazandırılması büyük önem taşımaktadır.

Otistik çocuklar için alternatif iletişim biçimleri arasında yaygın olarak işaret sistemleri ve görsel sistemler kullanılmaktadır. Bunun yanı sıra iletişim becerilerini desteklemek için bireylerle çalışırken göz kontağı kurmak, güdüleyici ortamlar hazırlamak, iletişim fırsatları

yaratmak, uygun jest, mimik, ses tonlaması kullanmak, kısa ve anlaşılır konuşmak, etkileşimi dikkat çekici ve eğlenceli hale getirmek, ödüllendirmelere yer vermek gereklidir.

Otistik çocuklarda göz temasının olmaması ya da az ve kısa süreli olması, dikkat ve anlamlandırma becerilerinin yetersizliği, sözel olmayan iletişimde sorun yaşamaları alıcı dil becerilerinin gelişimini engellemektedir. Bu ders ile göz teması kurma, dikkat toplama ve taklit becerilerinin öğretimi hedeflenmektedir.

Otistik çocuklar ekolali tarzında tekrarlayıcı, bir ya da iki kelime ile konuşmakta, dili etkileşim başlatma ya da sürdürme amacıyla kullanamamaktadırlar. Soyut sözcükleri anlamlandırmada güçlük çekmektedirler. Zamirlerin kullanımında da karışıklık yaşamaktadırlar. Bu nedenle iletişimi başlatma, sürdürme ve anlamlandırma konusu bu dersin hatta otizmlili bireylerin tüm eğitimlerinin önemli bir bölümünü kapsamaktadır. Bu amacı gerçekleştirmek için dil ve konuşma gelişimi dersinde kazanılan becerilerin diğer derslerde kullanımı önemlidir. Öğrencinin öğrendiği sözcükleri ve diğer iletişim öğelerini anlamlı ve kendiliğinden kullanmasını arttırmak amacıyla, müzik, beden eğitimi ve diğer derslerdeki oyun ve aktiviteler etkili bir şekilde kullanılmalıdır. Öğrencinin kendiliğinden ya da fırsat eğitimi sonucu başlattığı her türlü iletişim girişimleri fark edilmeli ve mutlaka desteklenmelidir.

Dil ve konuşma gelişimi dersinde alınan amaçlar basitten karmaşığa, kolaydan zora, somuttan soyuta doğru sıralanmıştır.

Otistik çocukların büyük bir bölümü görsel olarak daha kolay öğrenmekte ve görsel materyalleri daha kolay algılamaktadırlar. Görsel destekler bireyin bağımsız çalışma becerilerinin geliştirilmesinde, organizasyon ve zamanla ilgili problemlerin azaltılmasında, sözel yönergeleri takip etme güçlüklerinin ortadan kaldırılmasında etkili olan materyalleri içermektedir. Bu amaçla kullanılan görsel desteklerden bazılarına fotoğraflar, resimler, semboller, çizelgeler, takvimler, iletişim tahtaları, grafikler, sosyal öyküler örnek verilebilir.

Otistik çocuklar herhangi bir çalışmadan sonra neyin geldiğini ya da ne yapacaklarını tahmin etmekte zorlanırlar. Bu durum kaygı ve stres düzeyinin artmasına bağlı olarak çeşitli problem davranışların oluşmasına neden olur. Bu sorunların çözümü için öğretmen görsel destek türlerinden biri olan etkinlik çizelgelerini geliştirilmelidir. Etkinlik çizelgeleri bireylerin eğitim programında yer alan etkinliklerinin yerini, sırasını ve içeriğini anlamalarına

yardımcı olan, bir dizi etkinliği ya da etkinlik setlerini bağımsız gerçekleştirmelerini sağlayan fotoğraf, resim ya da sözcüklerden oluşan yapılarıdır.

Öğretmen görsel destekleri hazırlarken bireyin ihtiyaını karşılamasına, gelişim ve yaş düzeyine uygun olmasına dikkat etmelidir. Bir ğrenci görsel destekleri kullanmaya geçmeden önce resmi zeminden ayırt etme, benzer nesnelere eşleme, resim- nesne eşleme becerileri, fiziksel yardımı kabul etme, materyal kullanma gibi ön koşul davranışları kazandırılmalıdır. Görsel destek materyalleri etkinlikte yer alan nesnelere ya da durumları açık bir şekilde ifade edecek şekilde düzenlenmelidir. Seçilen resim ya da fotoğraflarda kullanılan arka planda bireyin dikkatini dağıtabilecek fonlar kullanılmamalı, sade ve düz bir fon seçilmelidir. Kullanılacak üç boyutlu objelerin gerçeğe uygun olmasına dikkat edilmelidir. Hazırlanan her türlü malzemenin bireyler tarafından parçalanma, yırtılma ve atılma ihtimaline karşı tedbirler alınmalıdır. Materyallerin şeffaf bir malzeme ile kaplanması ekonomik kullanım sağlayabilir.

İletilişim becerilerinin geliştirilmesinde etkinlik çizelgelerinin kullanımının yanı sıra, replik silikleştirmeyle ğretim yöntemi de etkili olmaktadır. Diğer yöntem ve teknikler de amaca, davranışa ve bireyin özelliklerine uygun olarak seçilmelidir.

GENEL AMAÇLAR

1. Taklit becerileri geliştirir.
2. Yönerge takip becerilerini geliştirir.
3. Alıcı dil becerilerini geliştirir.
4. İfade edici dil becerilerini geliştirir.
5. Görsel destek kullanım becerilerini geliştirir.
6. Karşısındakinin duygularını anlama ve uygun tepki verme becerisi kazanır.
7. Etkileşim başlatma ve sürdürme becerilerini geliştirir.

ÖZEL AMAÇLAR

1. Göz kontağı kurar.
2. Oturma becerisi kazanır.
3. Bekleme davranışını geliştirir.
4. Yönergelere uyar.
5. Büyük kaslarla gerçekleştirilen hareketleri taklit etme çalışmaları yapar.
6. Küçük kaslarla gerçekleştirilen hareketleri taklit etme çalışmaları yapar.
7. Yüz hareketlerini taklit etme çalışmaları yapar.
8. Hareketleri taklit etme çalışmaları yapar.
9. Kurallı grup hareketlerini taklit etme çalışmaları yapar.
10. Ses tonlarını taklit etme çalışmaları yapar.
11. Varlıkları taklit etme çalışmaları yapar.
12. Ünlü – ünsüz sesleri taklit etme çalışmaları yapar.
13. Heceleri taklit etme çalışmaları yapar.
14. Sözcükleri taklit etme çalışmaları yapar.
15. Tümceleri taklit etme çalışmaları yapar.
16. Etkinlik çizelgesi kullanmaya hazırlık yapar.
17. Sosyal etkileşim için etkinlik çizelgesini kullanır.
18. Günlük rutinlerin takibinde etkinlik çizelgesi kullanır.
19. Dil esnekliğini geliştirici çalışmalar yapar.
20. Dudak esnekliğini geliştirici çalışmalar yapar.
21. Çene esnekliğini geliştirici çalışmalar yapar.
22. Nefes kontrolünü sağlayan çalışmalar yapar.
23. Emme çalışmaları yapar.
24. Bedensel temasta bulunur.

25. Kendisiyle konuşan kişiyi dinler.
26. Sevinç/üzüntü/kızgınlık/ağlama gibi temel duyguları yüz ifadeleri ile belli eder.
27. Sevinç/üzüntü/kızgınlık/ağlama gibi temel duyguları ayırt eder.
28. Başkalarının duygu ve düşüncelerinin farkında olur.
29. Nesneyi tanır.
30. Eylemi tanımlar.
31. Sembolleri tanımlar.
32. “Evet”, “Hayır” anlamını içeren hareketleri ve sözcükleri yerinde kullanır.
33. Selamlaşmak/ vedalaşmak için kullanılan hareketleri/ sözcükleri yerinde kullanır.
34. Nezaket bildiren ifadeleri yerinde kullanır.
35. Sahiplik bildiren sözcükleri yerinde kullanır.
36. Kendini basit cümlelerle ifade eder.
37. Dinlediği eksik cümleyi tamamlar.
38. Kendini tanır.
39. Zamirleri yerinde kullanır.
40. İşaret sıfatlarını yerinde kullanır.
41. Zaman kalıplarını yerinde kullanır.
42. Resimdeki olayları ifade eder.
43. Resimli kartları oluş sırasına göre ifade eder.
44. Birden fazla olay içeren resimdeki olayları ifade eder.
45. Birbirini takip eden en az üç resmi öykü şeklinde anlatır.
46. Resimli öyküleri anlatır.
47. Bir gününü basit ifadelerle anlatır.
48. Dinlediği öyküyü anlatır.
49. Anlatılan tek kişilik bir öyküyü dramatize eder.
50. Gördüğü/ yaşadığı olay/ oyun/ film vb. anlatır.
51. Soru sözcüklerine uygun sözcük kullanır.
52. Soru sözcüklerini uygun şekilde kullanır.
53. Bir konu üzerinde gerektiği kadar karşılıklı konuşur.
54. Kendisine ait nesnelere paylaşır.
55. Bilgi aktarır.
56. Farklı mekandan kişi çağırır.
57. Basit oyunlarda rol alır.
58. Gereksinimlerini basit sözcüklerle ifade eder.
59. Karar verme becerisi geliştirir.
60. Yarım bırakılan öykünün sonucunu tahmin eder.

AMAÇ VE DAVRANIŞLAR

TEMEL BECERİLER

Amaç 1. Göz kontağı kurar.

Davranışlar

1. Verilen işitsel uyarıcıya irkilerek tepki verir.
2. Verilen işitsel uyarının kaynağına bakarak tepki verir.
3. Verilen görsel uyarıcıyı istenilen süre kadar takip eder.
4. Görsel ve/veya işitsel uyarıcı kesildiğinde öğretmene bakar.
5. "Bana bak" uyarısıyla öğretmene istenilen süre kadar bakar.
6. İsmi söylendiğinde öğretmene istenilen süre kadar bakar.

Amaç 2. Oturma becerisi kazanır.

Davranışlar

1. "Otur" komutuyla istenilen yere oturur.
2. İstenilen süre kadar gösterilen yerde oturur.
3. Seçilen bir etkinliği oturarak gerçekleştirir.

Amaç 3. Bekleme davranışını geliştirir.

Davranışlar

1. Öğretmen kontrolünde bulunduğu yerde bekler.
2. Verilen komuta göre bulunduğu yerde bekler.
3. Etkinlik sırasında sıranın kendisine gelmesini bekler.
4. Etkinliğin tamamlanmasını bekler.
5. İstenilen süre kadar bekler.

Amaç 4. Yönergelere uyar.

Davranışlar

1. Adı söylendiğinde bakar.
2. Sözel olmayan yönergeleri yerine getirir.
3. Tek eylem bildiren yönergeleri yerine getirir.
4. İki eylem bildiren yönergeleri yerine getirir.
5. İki'den fazla eylem bildiren yönergeleri yerine getirir.

6. Tek eylem bildiren grup yönergelerini yerine getirir.
7. İki ve daha fazla eylem bildiren grup yönergelerini yerine getirir.
8. Koşullu yönergeleri yerine getirir.

Amaç 5. Büyük kaslarla gerçekleştirilen hareketleri taklit etme çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Nesnelere yapılan büyük kas davranışlarını taklit eder.
2. Nesne kullanmaksızın gerçekleştirilen büyük kas davranışlarını taklit eder.

Amaç 6. Küçük kaslarla gerçekleştirilen hareketleri taklit etme çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Nesnelere yapılan küçük kas davranışlarını taklit eder.
2. Nesne kullanmaksızın gerçekleştirilen küçük kas davranışlarını taklit eder.

Amaç 7. Yüz hareketlerini taklit etme çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Gösterildiğinde dudaklarını birbirine sürter.
2. Gösterildiğinde dudaklarını büzer.
3. Gösterildiğinde öpme hareketi yapar.
4. Gösterildiğinde dilini dudağının üzerinde hareket ettirir.
5. Gösterildiğinde parmakla dudağında "sus" işaretini yapar.
6. Gösterildiğinde kaşlarını çatar.
7. Gösterildiğinde gülme hareketini yapar.

Amaç 8. Hareketleri taklit etme çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Gösterilen hareketleri taklit eder.
2. Söylenen/verilen hareketi yapar.

Amaç 9. Kurallı grup hareketlerini taklit etme çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Grup hareketini izler.
2. Grup hareketinde sırası geldiğinde hareketini yapar.
3. Grup hareketini tamamlar.

Amaç 10. Ses tonlarını taklit etme çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Dinletilen/söylenen alçak ses tonunu taklit eder.
2. Dinletilen/söylenen yüksek ses tonunu taklit eder.

Amaç 11. Varlıkları taklit etme çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Gösterilen varlıkları hareketleriyle taklit eder.
2. Gösterilen varlıkları sesleriyle taklit eder.
3. Gösterilen varlıkları hareketlerini ve seslerini birlikte taklit eder.

Amaç 12. Ünlü-ünsüz sesleri taklit etme çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Söylenen ünlü sesleri taklit eder.
2. Söylenen ünsüz sesleri taklit eder.

Amaç 13. Heceleri taklit etme çalışmaları yapar.

Davranışlar:

1. Söylenen iki sesli heceyi taklit eder.
2. Söylenen üç sesli heceyi taklit eder.

Amaç 14. Sözcükleri taklit etme çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Tek heceli sözcükleri taklit eder.
2. İki ve daha fazla heceden oluşan sözcükleri taklit eder.

Amaç 15. Tümceleri taklit etme çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Söylenen iki kelimelik tümceyi taklit eder.
2. Söylenen üç kelimelik tümceyi taklit eder.
3. Söylenen dört ve daha fazla kelimelik tümceyi taklit eder.

Amaç 16. Etkinlik çizelgesi kullanmaya hazırlık yapar.

Davranışlar

1. Fonda yer alan resmi gösterir.
2. Benzer nesnelere eşler.
3. Resim/nesne eşler.
4. Etkinlik sırasında sunulan fiziksel yardımı kabul eder.
5. Verilen materyali istenilen şekilde kullanır.

Amaç 17. Sosyal etkileşim için etkinlik çizelgesini kullanır.

Davranışlar

1. Selamlaşma/vedalaşma için etkinlik çizelgesini takip eder.
2. Sosyal kuralları uygularken etkinlik çizelgesini takip eder.
3. Grup çalışmalarını gerçekleştirirken etkinlik çizelgesini takip eder.
4. Evet/hayır kullanımında etkinlik çizelgesini takip eder.
5. Konuşmada sıra alma için etkinlik çizelgesini takip eder.
6. Davranış kontrolü sağlarken etkinlik çizelgesini takip eder.

Amaç 18. Günlük rutinlerinin takibinde etkinlik çizelgesini kullanır.

Davranışlar

1. Günlük derslerini etkinlik çizelgesinden takip eder.
2. Hava durumu ve zaman ile ilgili kavramları etkinlik çizelgesinden takip eder.
3. Sınıf içi görevleri etkinlik çizelgesinden takip eder.
4. Sınıf kurallarını etkinlik çizelgesinden takip eder.

Amaç 19. Dil esnekliğini geliştirici çalışmalar yapar.

Davranışlar

1. Dilini ağız içinden çıkarır.
2. Dilini çenesine dokundurmaya çalışır.
3. Dilini burnuna dokundurmaya çalışır.
4. Dilini sağa doğru hareket ettirerek sağ yanağına dokundurmaya çalışır.
5. Dilini sola doğru hareket ettirerek sol yanağına dokundurmaya çalışır.
6. Dilinin ucunu alt dudak etrafında hareket ettirerek yiyecekleri yalar.
7. Dilinin ucunu üst dudak etrafında hareket ettirerek yiyecekleri yalar.
8. Dilini dudak etrafında dairesel olarak hareket ettirir.

9. Dilini damağın arkasından öne doğru hareket ettirir.
10. Dondurma, şeker vb. yiyecekleri yalar.
11. Dilinin ucuna konan yiyeceği ağzına alır.
12. Dilini ağız dışında yuvarlar.

Amaç 20. Dudak esnekliğini geliştirici çalışmalar yapar.

Davranışlar

1. Dudaklarını büzer.
2. Dudaklarını gerer.
3. Dudaklarını sağa sola hareket ettirir.
4. Öpme sesi çıkarır.
5. Dudaklarını kapalı tutar.

Amaç 21. Çene esnekliğini geliştirici çalışmalar yapar.

Davranışlar

1. Ağızını açıp kapatır.
2. Ağızı açıkken, çenesini sağa sola hareket ettirir.
3. Ağızı kapalıyken, çenesini sağa sola hareket ettirir.
4. Yumuşak yiyecekleri yer.
5. Sert yiyecekleri yer.
6. Çiklet çiğner.

Amaç 22. Nefes kontrolünü sağlayan çalışmalar yapar.

Davranışlar

1. Derin nefes alıp verir.
2. Aldığı nefesi uzun süreli verir.
3. Balon, poşet vb. nesnelere şişirir.
4. Mum, pamuk vb. nesnelere üfler.
5. Flüt, düdük vb. araçlardan üfleterek ses çıkarır.

Amaç 23. Emme çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Pipetle sıvı içer.
2. Şeker, çikolata vb. yiyecekleri emer.

SÖZEL OLMAYAN BECERİLER

Amaç 24. Bedensel temasta bulunur.

Davranışlar

1. Başının okşanmasına izin verir.
2. Elinin tutulmasına izin verir.
3. İstendiğinde başkasının elini tutar.
4. El ele tutuşularak oynanan oyunları oynar.

Amaç 25. Kendisiyle konuşan kişiyi dinler.

Davranışlar

1. Adı söylendiğinde bakar.
2. Karşısındaki kişi ile bir süre göz kontağı kurar.
3. Kendisiyle konuşan kişinin yüzüne bakar.

DUYGULARI ANLAMA VE UYGUN TEPKİ VERME

Amaç 26. Sevinç/üzüntü/kızgınlık/ağlama gibi temel duyguları yüz ifadeleri ile belli eder.

Davranışlar

1. Gösterildiğinde, sevinç/üzüntü/kızgınlık/ağlama gibi temel duyguları belirten yüz ifadelerini taklit eder.
2. Sevinç/üzüntü/kızgınlık/ağlama gibi temel duyguları belirten yüz ifadelerini resimli kartlardan gösterir/söyler.
3. Söylendiğinde sevinç/üzüntü/kızgınlık/ağlama gibi temel duyguları belirten yüz hareketlerini yapar.

Amaç 27. Sevinç/üzüntü/kızgınlık/ağlama gibi temel duyguları ayırt eder.

Davranışlar

1. Temel duyguları iki veya daha fazla resim arasından gösterir.
2. Temel duyguları iki veya daha fazla resim arasından gösterildiğinde söyler.

Amaç 28. Başkalarının duygu ve düşüncelerinin farkında olur.

Davranışlar

1. Dinlediği öyküdeki kahramanın duygu ve düşüncelerini söyler.
2. Arkadaşının yaşadığı bir olayla ilgili duygu ve düşüncelerini söyler.

SÖZEL BECERİLER

Amaç 29. Nesneyi tanıır.

Davranışlar

1. Adı söylenen nesneyi gösterir.
2. Gösterilen nesnenin adını söyler.
3. Resimli karttaki nesneyi gösterir.
4. Resimli kartta gösterilen nesnenin adını söyler.
5. İki ya da daha fazla resim arasından adı söylenen nesnenin resmini gösterir.
6. İki ya da daha fazla resim arasından gösterilen nesnenin adını söyler.
7. Karışık olarak verilen resimli kartlardaki nesnelere gösterir.
8. Karışık olarak verilen resimli kartlarda gösterilen nesnenin adını söyler.

Amaç 30. Eylemi tanımlar.

Davranışlar

1. Adı söylenen eylemi gösterir.
2. Gösterilen eylemin adını söyler.
3. Resimli karttaki eylemi gösterir.
4. Resimli kartta gösterilen eylemin adını söyler.
5. İki veya daha fazla resim arasından adı söylenen eylemi ifade eden resmi gösterir.
6. İki veya daha fazla resim arasından gösterilen eylemin adını söyler.
7. Karışık olarak verilen resimli kartlardaki eylemi gösterir.
8. Karışık olarak verilen resimli kartlarda gösterilen eylemin adını söyler.

Amaç 31. Sembolleri tanımlar.

Davranışlar

1. Adı söylenen sembolü gösterir.
2. Gösterilen sembolün adını söyler.

3. Resimli karttaki sembolü gösterir.
4. Resimli kartta gösterilen sembolün adını söyler.
5. İki veya daha fazla resim arasından adı söylenen sembolün resmini gösterir.
6. İki veya daha fazla resim arasından gösterilen sembolün adını söyler.

Amaç 32. "Evet"/ "Hayır" anlamını içeren hareketleri/sözcükleri yerinde kullanır.

Davranışlar:

1. İstemediği bir durumu başını arkaya ya da sağa-sola sallayarak reddettiğini gösterir.
2. İsteddiği bir durumu başını öne-arkaya sallayarak kabul ettiğini gösterir.
3. İstemediği bir durumu reddettiğini belirtmek için "hayır" sözcüğünü kullanır.
4. İsteddiği bir durumu kabul ettiğini belirtmek için "evet" sözcüğünü kullanır.
5. "Evet"/"hayır" ile yanıtlanabilen sorulara cevap verir.
6. İletişimi sürdürmek için "evet"/ "hayır" sözcüklerini yerinde kullanır.

Amaç 33. Selamlaşmak /vedalaşmak için kullanılan hareketleri/sözcükleri yerinde kullanır.

Davranışlar

1. Bir başkasıyla karşılaştığında jest mimik kullanarak selamlaşır.
2. Bir başkasıyla karşılaştığında “günaydın/ merhaba” sözcüğünü kullanır.
3. Bir başkasıyla/başkalarıyla bulunduğu ortamdan ayrılırken jest mimik kullanarak vedalaşır.
4. Bir başkasıyla/başkalarıyla bulunduğu ortamdan ayrılırken hoşçakal/görüşürüz sözcüğünü kullanır.
5. Selamlaşma/ vedalaşma sözcüklerini günlük yaşamında uygun zamanlarda kullanır.

Amaç 34. Nezaket bildiren ifadeleri yerinde kullanır.

Davranışlar

1. Karşısındakinden bir şey isterken "lütfen" sözcüğünü kullanır.
2. İsteği gerçekleştirildiği için karşısındakine "teşekkür ederim" der.
3. Karşısındaki kişi yaptığı bir şey için teşekkür ederim dediğinde “bir şey değil/önemli değil” sözcüğünü kullanır.
4. "Lütfen, teşekkür ederim, bir şey değil/önemli değil" sözcüklerini günlük yaşamında yerinde kullanır.

Amaç 35. Sahiplik bildiren sözcükleri yerinde kullanır.

Davranışlar

1. Nesnelere kullanıldığında sahiplik bildiren sözcükleri kullanır.
2. Resimler kullanıldığında sahiplik bildiren sözcükleri kullanır.
3. Sohbet sırasında uygun yerde sahiplik bildiren sözcükleri söyler.

Amaç 36. Kendini basit cümlelerle ifade eder.

Davranışlar

1. İsim fiilden oluşan basit cümle ile konuşur.
2. En az üç kelimelik tam/kurallı cümle ile konuşur.
3. Bireysel etkinliklerde tümceleri kullanır.
4. Grup etkinliklerinde tümceleri kullanır.

Amaç 37. Dinlediği eksik cümleyi tamamlar.

Davranışlar

1. Söylenen eksik cümleyi dinler.
2. Ses kayıt cihazından dinlediği eksik cümleyi tamamlar.

Amaç 38. Kendini tanıır.

Davranışlar

1. Kendisini gösterir.
2. Adı söylendiğinde kendisini iki kişi arasından gösterir.
3. Kendisine ait belli başlı fiziksel özellikleri söyler.

Amaç 39. Zamirleri yerinde kullanır.

Davranışlar

1. Kendisini göstererek "ben" der.
2. Kendisinden bahsederken "ben" sözcüğünü kullanır.
3. Karşısındakini göstererek "sen" der.
4. Karşısındakinden bahsederken "sen" sözcüğünün kullanır.
5. Karşısındakine başkasını göstererek "o" der.
6. Karşısındakine başkasından söz ederken "o" sözcüğünü kullanır.
7. "Ben, sen, o" sözcüklerini günlük yaşamında uygun yerinde kullanır.

Amaç 40. İşaret sıfatlarını yerinde kullanır.

Davranışlar

1. Yanındaki varlığı işarette gösterir.
2. Yanındaki varlığa işaret ederken "bu/bunlar" sözcüğünü kullanır.
3. Yakınındaki varlığı işarette gösterir.
4. Yakınındaki varlığa işaret ederken "şu/şunlar" sözcüğünü kullanır.
5. Uzağındaki varlığı işarette gösterir.
6. Uzağındaki varlığa işaret ederken "o/onlar" sözcüğünü kullanır.
7. Gerektiğinde "bu, şu, o, bunlar, şunlar, onlar" sözcüklerini yerinde kullanır.

Amaç 41. Zaman kalıplarını yerinde kullanır.

Davranışlar

1. Sorulduğunda gelecek zaman kalıplarının “-ecek,-acak” bulunduğru kelimeleri kullanır.
2. Basit cümlelerde gelecek zaman kalıplarının “-ecek,-acak” bulunduğru kelimeleri kullanır.
3. Karmaşık cümlelerde gelecek zaman kalıplarının “-ecek,-acak” bulunduğru kelimeleri kullanır.
4. Sorulduğunda geçmiş zaman kalıplarının “-dı,-di,-mış,-miş” bulunduğru kelimeleri kullanır.
5. Basit cümlelerde geçmiş zaman kalıplarının, “-dı,-di -mış,-miş” bulunduğru kelimeleri kullanır.
6. Karmaşık cümlelerde geçmiş zaman kalıplarının, “-dı,-di -mış,-miş” bulunduğru kelimeleri kullanır.
7. Sorulduğunda şimdiki zaman kalıplarının “-i-yor” bulunduğru kelimeleri kullanır.
8. Basit cümlelerde şimdiki zaman kalıplarının “-i-yor” bulunduğru kelimeleri kullanır.
9. Karmaşık cümlelerde şimdiki zaman kalıplarının “-i-yor” bulunduğru kelimeleri kullanır.
10. Konuşurken duruma uygun zaman kalıplarını kullanır.

Amaç 42. Resimdeki olayları ifade eder.

Davranışlar

1. Resim kartındaki nesnelere gösterir/söyler.
2. Resim kartındaki kişilere gösterir/söyler.
3. Resim kartındaki olayı sorular yardımıyla anlatır.

Amaç 43. Resimli kartları oluş sırasına göre ifade eder.

Davranışlar

1. Resimli kartlarda gördüklerini söyler.
2. Resimli kartlardaki olayları anlatır.
3. Karışık olarak verildiğinde en az üç resimli kartı oluş sırasına göre dizer.
4. Sıraya dizdiği resimli kartlardaki olayları başından sonuna kadar öykü şeklinde ifade eder.

Amaç 44. Birden fazla olay içeren resimdeki olayları ifade eder.

Davranışlar

1. Birden fazla olay anlatan resim kartındaki nesnelere gösterir/söyler.
2. Birden fazla olay anlatan resim kartındaki kişileri gösterir/söyler.
3. Birden fazla olay anlatan resim kartındaki olayları sorular yardımıyla anlatır.
4. Birden fazla olay anlatan resim kartındaki olayları tek tek anlatır.
5. Birden fazla olay anlatan resim kartındaki kompozisyonu anlatır.

Amaç 45. Birbirini takip eden en az üç resmi öykü şeklinde anlatır.

Davranışlar

1. Resimli kartlarda gördüklerini söyler.
2. Resimli kartlardaki olayları anlatır.
3. Karışık olarak verildiğinde en az üç resimli kartı olay sırasına göre dizer.
4. Sıraya dizdiği resimli kartlardaki olayları başından sonuna kadar öykü şeklinde anlatır.

Amaç 46. Resimli öyküleri anlatır.

Davranışlar

1. Öyküyü dinlediğini jest ve mimiklerle belli eder.
2. Öykünün adını söyler.
3. Öyküdeki kişileri gösterir/söyler.
4. Öyküdeki nesnelere gösterir/söyler.
5. Öyküdeki olayları tek tek gösterir/söyler.
6. İstendiğinde öyküyü anlatır.

Amaç 47. Bir gününü basit ifadelerle anlatır.

Davranışlar

1. Sabah kalktıktan sonra yaptıklarını söyler.
2. Okula gelirken yaptıklarını söyler.
3. Okulda yaptıklarını söyler.
4. Evde yatıncaya kadar yaptıklarını söyler.
5. Hafta sonunda yaptıklarını söyler.

Amaç 48. Dinlediği öyküyü anlatır.

Davranışlar

1. Karmaşık öyküyü dinlediğini jest ve mimiklerle belli eder.
2. Karmaşık öykü ile ilgili sorulara cevap verir.
3. Karmaşık öykünün tamamını anlatır.

Amaç 49. Anlatılan tek kişilik bir öyküyü dramatize eder.

Davranışlar

1. Tek kişilik öyküyü baştan sona kadar dinler.
2. Tek kişilik öykü ile ilgili sorulara cevap verir.
3. Tek kişilik öyküyü anlatır.
4. Tek kişilik öyküyü dramatize eden oyunu izler.
5. Tek kişilik öyküyü dramatize eden oyunu yardımla oynar.
6. Tek kişilik öyküyü dramatize eden oyunu bağımsız oynar.

Amaç 50. Gördüğü/yaşadığı olay/ oyun/ film vb. anlatır.

Davranışlar

1. Sınıfta dramatize edilen basit bir olayı izler.
2. İzlediği olayla ilgili sorulara cevap verir.
3. İzlediği olayı başından sonuna kadar anlatır.
4. Gördüğü, yaşadığı olayı, oyunu, filmi sorularla anlatır.
5. Gördüğü, yaşadığı olayı, oyunu, filmi başından sonuna kadar anlatır.

ETKİLEŞİM BAŞLATMA -SÜRDÜRME-SONLANDIRMA

Amaç 51. Soru sözcüklerine uygun sözcük kullanır.

Davranışlar

1. “Kim?” sorusuna uygun cevap verir.
2. “Ne?” sorusuna uygun cevap verir.
3. “Nerede? ” sorusuna uygun cevap verir.
4. “Ne zaman?” sorusuna uygun cevap verir.
5. “Nasıl?” sorusuna uygun cevap verir.
6. “Niçin/Neden” sorusuna uygun cevap verir.
7. “Hangi/Hangisi?” sorularına uygun cevap verir.

Amaç 52. Soru sözcüklerini uygun şekilde kullanır.

Davranışlar

1. “Kim?” sorusunu sorar.
2. “Ne?” sorusunu sorar.
3. “Nerede? ” sorusunu sorar.
4. “Ne zaman?” sorusunu sorar.
5. “Nasıl?” sorusunu sorar.
6. “Niçin/Neden” sorusunu sorar.
7. “Hangi/Hangisi?” sorusunu sorar.

Amaç 53. Bir konu üzerinde gerektiği kadar karşılıklı konuşur.

Davranışlar

1. Karşısında konuşan kişiyi dinler.
2. Kendisine yöneltilen "evet" veya "hayır" cevaplı sorulara cevap verir.
3. Kendisine yöneltilen sorulara basit cümleler kurarak cevap verir.
4. Karşısındakine anlamlı sorular sorar.
5. Karşısındaki ile gerektiği kadar sohbet eder.
6. Ders içeriği/günlük hayatı ile ilgili konular üzerinde gerektiği kadar konuşur.

Amaç 54. Kendisine ait nesnelere paylaşır.

Davranışlar

1. Kendisine ait bir nesneyi komutla başkasına verir.
2. Kendisine ait bir nesneyi istendiğinde başkasına verir.

Amaç 55. Bilgi aktarır.

Davranışlar

1. Karşısındaki kişiyle iletişime geçer.
2. Karşısındaki kişiden bilgi alır.
3. Üçüncü kişiye bilgi aktarır.

Amaç 56. Farklı mekândan kişi çağırır.

Davranışlar

1. Çağıracağı kişinin bulunduğu mekâna/bölüme gider.
2. Kişiyi çağırır.

Amaç 57. Basit oyunlarda rol alır.

Davranışlar

1. Tek kişilik basit bir oyunu kısa süreli izler.
2. Tek kişilik basit bir oyunu oynar.
3. İki kişilik basit bir oyunu kısa süreli izler.
4. İki kişilik basit bir oyunu oynar.

KENDİNİ İFADE ETME BECERİLERİ

Amaç 58. Gereksinimlerini basit sözcüklerle ifade eder.

Davranışlar

1. İhtiyaçlarını tek sözcükle ifade eder.
2. İhtiyaçlarını iki ya da daha fazla sözcükle ifade eder.

Amaç 59. Karar verme becerisi geliştirir.

Davranışlar

1. Yemek yeme ile ilgili tercihlerini söyler/gösterir.
2. Etkinlik ile ilgili tercihlerini söyler/gösterir.
3. Giysileri ile ilgili tercihlerini söyler/gösterir.

Amaç 60. Yarım bırakılan öykünün sonucunu tahmin eder.

Davranışlar

1. Tek resimle tahmin yürütme çalışması yapar.
2. Sıralı resimlerle tahmin yürütme çalışması yapar.
3. Öykülerle tahmin yürütme çalışması yapar.

KONULAR

I. TEMEL BECERİLER

A. Yönergeler

1. Öğrenmeye hazırlık becerileri
2. Yönergelere uyma

B. Taklit Becerileri

1. Motor taklit çalışmaları
2. Yüz taklit çalışmaları
3. Ses taklit çalışmaları
4. Hece taklit çalışmaları
5. Sözcük taklit çalışmaları
6. Tümce taklit çalışmaları
7. Varlıkları taklit çalışmaları

C. Konuşma Organlarının Gelişimini Sağlayan Hareketler

1. Dil Esnekliğini Geliştirici Hareketler
2. Dudak Esnekliğini Geliştirici Hareketler
3. Çene Esnekliğini Geliştirici Hareketler
4. Nefes Kontrolü
5. Emme Çalışmaları

II. SÖZEL OLMAYAN BECERİLER

A. Bedensel Temasta Bulunma

B. Dinleme

III. DUYGULARINI ANLAMA VE UYGUN TEPKİ VERME

A. Temel Duyguları Yüz İfadeleri İle Belli Etme

B. Temel Duyguları Ayırt Etme

IV. SÖZEL BECERİLER

- A. Nesne Adlandırma
- B. Eylem Adlandırma
- C. Sembol Adlandırma
- D. Söz Kalıplarını Kullanma
- E. Kendini Tanıma
- F. Zamirleri Yerinde Kullanma
- G. Sıfatları Yerinde Kullanma
- H. Zaman Kalıplarını Kullanma
- İ. Gördüklerini Yaşadıklarını ve İzlediklerini Anlatma
- J. Nezaket İfadeleri

V. ETKİLEŞİM BAŞLATMA VE SÜRDÜRME

- A. Sorulara Cevap Verme
- B. Soru Sorma
- C. Bilgi Aktarma
- D. Kendi Eşyalarını Paylaşma
- E. Basit Oyunlarda Rol Alma

VI. KENDİNİ İFADE ETME BECERİLERİ

- A. Kendini İfade Etme
- B. Tahmin Etme

ÖRNEK İŞLENİŞ

Açıklama

Programda yer alan amaç ve davranışların öğretimi için öğrencinin performansı önceden belirlenir. Bu belirlemede amaç ve davranışlarla ilgili olarak öğrenciye tablodaki sorular yöneltilir. Öğrencinin vermiş olduğu doğru yanıtlar “+” , yanlış yanıtlar “-“ işareti ile gösterilir. Performans belirlenmesi için yapılan çalışma ve buna ilişkin hazırlanan kayıt tablosu günlük plan formatı dışındadır.

Performans Kayıt Tablosu

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR	Nilay	Kerim
1. Sorulduğunda resimdeki salıncağı gösterir.	% 100	Resme bak. Salıncağı göster.	+	
2. Sorulduğunda resimde gösterilenin salıncağı olduğunu söyler.	% 100	Resme bak. Bu ne? Söyle.	-	
3. Sorulduğunda resimdeki çocuğu gösterir.	% 100	Resme bak. Resimdeki çocuğu göster.	+	
4. Sorulduğunda resimde gösterilenin erkek olduğunu söyler.	% 100	Resme bak. Bu kız mı, erkek mi? Söyle.	+	
5. Sorulduğunda resimdeki erkeğin parkta olduğunu gösterir.	% 100	Resme bak. Erkek nereye gitmiş? Göster.	+	
6. Sorulduğunda resimdeki erkeğin parka gittiğini söyler.	% 100	Resme bak. Erkek nereye gitmiş? Söyle.	-	
7. Sorulduğunda resimdeki erkeğin neden parka gittiğini söyler.	% 100	Resme bak. Erkek neden parka gitmiş? Söyle.	-	

Ders: Dil ve Konuşma Gelişimi

Süre: 40 dakika

Konunun Adı: Tahmin Etme

Yöntem ve Teknikler: Düz anlatım, Soru Cevap, Eş Zamanlı Öğretim Yöntemi

Öğretim Materyalleri: Parktaki çocuk konulu resimli kart

Amaç 60. Yarım bırakılan öykünün sonucunu tahmin eder.

Davranışlar

1. Tek resimle tahmin yürütme çalışması yapar.

Öğrencinin önceden belirlenmiş performansları dikkate alınarak bu derste kazandırılması gereken davranışlar öğrencinin adları belirtilerek yeniden yazılır.

Nilay: Sorulduğunda resimde gösterilenin salıncak olduğunu söyler.

Kerim: Sorulduğunda resimdeki çocuğu gösterir.

Nilay, Kerim: Sorulduğunda resimdeki erkeğin parka gittiğini söyler.

Yakup, Nilay, Kerim: Sorulduğunda resimdeki erkeğin neden parka gittiğini söyler.

1. Ders Öncesi Hazırlık

Öğretmen ders başlamadan önce fiziksel ortamı düzenler. Öğrenci ile sandalyelerini karşılıklı oturacak şekilde yerleştirir. Öğretmen derste kullanacağı materyal ve pekiştireçleri ders başlamadan önce hazırlar.

2. Derse Giriş

Öğretmen “Şimdi sana bir kart göstereceğim. Seninle bu resimli kart hakkında konuşacağız. Resimde neler olduğunu göstereceğiz, resmin sonucuyla ilgili tahminlerde bulunacağız” der. Kartı öğrenciye gösterir.

3. Dersi Sunma

Öğretmen birinci bildirim için karttaki salıncak resmini öğrenciye göstererek sunuya başlar. “Resme bak. Salıncığı göster” diyerek öğrencinin salıncak resmini göstermesini sağlar. Doğru cevapları pekiştirir.

İkinci bildirim için resimli karttaki salıncak resmini gösterip “Salıncak” olduğunu söyler. Öğretmen karttaki salıncak resmini göstererek performansı “+” olan Kerim’e “Resme bak. Bu ne? Söyle” sorusunu sorarak, (performansı “-” olan öğrencinin model almasını sağlar.) Öğretmen Kerim’e ait doğru cevabı pekiştirir. (Öğretmen performansı “-” olan Nilay’a karttaki salıncak resmini göstererek “Resme bak. Bu ne? Söyle” sorusunu sorar. Doğru cevabı pekiştirir, yanlış cevap için hata düzeltilmesi yapar. Öğretmen “Bir kez daha söyle. “Bu ne?” diye sorarak “salıncak” cevabını tekrar ettirir. Doğru cevabı pekiştirir, yanlış cevap için hata düzeltilmesi yapar. Öğretmen “Bu ne?” sorusunu sorarak öğrencinin cevap vermesini bekler. Doğru cevapları pekiştirir.

Öğretmen üçüncü bildirim için resimdeki çocuğu göstererek öğrenciye model olur. (Kartı performansı “+” olan öğrenciye göstererek “Resme bak. Resimdeki çocuğu göster.” der, performansı “-” olan öğrencinin model almasını sağlar). Öğrencinin doğru cevabını pekiştirir. (Performansı “+” olan öğrenci içinde aynı şekilde çalışır.) Öğretmen performansı “-” olan Kerim’e kartı göstererek, “Resme bak. Resimdeki çocuğu göster.” der. Doğru cevabı pekiştirir, yanlış cevap için hata düzeltilmesi yapar. Öğretmen “Resme bak. Bir kez daha resimdeki çocuğu göster.” diyerek davranışı tekrar ettirir. Doğru cevabı pekiştirir, yanlış cevap için hata düzeltilmesi yapar. Sonrasında “birlikte gösterelim” diyerek öğrencinin resimdeki çocuğu göstermesini sağlar. Doğru cevapları pekiştirir.

Öğretmen dördüncü bildirim için resimli karttaki çocuğu göstererek “Bu çocuk erkek” der. Öğretmen öğrenciye karttaki çocuk resmini göstererek “Bu kız mı, erkek mi?” sorusunu sorar. Öğrencinin doğru cevabını pekiştirir.

Öğretmen beşinci bildirim için resimdeki salıncığın bulunduğu bölümü gösterir ve öğrenciye “Erkek nereye gitmiş?” sorusunu sorar ve öğrencinin göstermesini sağlar. Doğru cevapları pekiştirir.

Öğretmen altıncı bildirim için resimdeki erkeği ve salıncığın bulunduğu bölümü göstererek “Erkek parka gitmiş” der. Önce performansı “+” olan öğrenciye “Resme bak. Erkek nereye gitmiş? Söyle” sorusunu sorarak öğrencinin “Erkek parka gitmiş” cevabını pekiştirir. (performansı “-” olan öğrenciye “Resme bak. Erkek nereye gitmiş? Söyle” sorusunu sorar. Doğru cevabı pekiştirir, yanlış cevap için hata düzeltilmesi yapar. Öğretmen “Bir kez daha söyleyelim. Erkek nereye gitmiş? Söyle” sorusunu sorarak cevabı tekrar ettirir. Doğru cevabı pekiştirir, yanlış cevap için hata düzeltilmesi yapar.) Öğretmen “Şimdi birlikte söyleyelim. Erkek nereye gitmiş?” sorusunu sorarak öğrencinin cevap vermesini bekler. Doğru cevapları pekiştirir.

Öğretmen yedinci bildirim için resimli kartı öğrenciye göstererek “Erkek salıncağa binmek için parka gitmiş” diyerek model olur. Kartı öğrenciye göstererek “Resme bak. Erkek neden parka gitmiş? Söyle” sorusunu sorar. Doğru cevabı pekiştirir, yanlış cevap için hata düzeltmesi yapar. Cevabı tekrar ettirmek için “bir kez daha söyleyelim. Erkek neden parka gitmiş? Söyle” sorusunu bir kez daha sorar. Doğru cevabı pekiştirir, yanlış cevap için hata düzeltmesi yapar. (Performansı “-“ öğrenci içinde aynı şekilde çalışır.) Sonrasında “Şimdi birlikte söyleyelim. Erkek neden parka gitmiş?” sorusu sorarak öğrencinin cevap vermesini bekler. Doğru cevapları pekiştirir.

4. Ölçme Değerlendirme

Örnek Ölçme Soruları

Sorular	Nilay	Kerim
1. Resme bak. Hangisi salıncak, göster.		
2. Resme bak. Bu ne? Söyle.		
3. Resme bak. Resimdeki çocuğu göster.		
4. Resme bak. Bu kız mı, erkek mi? Söyle.		
5. Resme bak. Erkek nereye gitmiş? Göster.		
6. Resme bak. Erkek nereye gitmiş? Söyle.		
7. Resme bak. Erkek neden parka gitmiş? Söyle.		

Not: Öğretmen, öğretim sonunda öğrencinin, kavram basamaklarını bağımsız yapıp yapamadığını ya da hangi ipucuyla yapabildiğini kaydeder. Öğrenci soruları bağımsız olarak yapabilir duruma gelene kadar, diğer ders saatlerinde bu beceriyi çalışmaya devam eder.

OKUMA YAZMA DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMI

AÇIKLAMALAR

Okuma yazma dersi öğretim programı ilkokul (2,3,4) ve ortaokul (5,6,7,8) kademelerinde işlenecek şekilde düzenlenmiştir. Bu dersin konuları, otizmlili ve diğer yaygın gelişimsel yetersizliği olan bireylerin özellikleri göz önüne alınarak hazırlanmıştır.

Okuma yazmanın temel amaçlarından biri, bireyin anlama ve anlatma becerisini geliştirmektir. Bu nedenle anlama gücü, anlatma becerisi, görsel ve işitsel algı, dinleme ve okuma alışkanlığı, dil bilgisi ve yazım kurallarının kavratılması önemlidir. Otizmlili ve farklı yaygın gelişimsel yetersizliği olan bireyler genellikle okuma yazmayı ezbere öğrenirler. Bu nedenle okuduklarını anlama ve okumayı günlük yaşamlarında kullanma konusunda sorun yaşarlar. Daha sınırlı algılama ve öğrenme kapasitesine sahip otizmlili çocuklar ise büyük çabalar ve emekle kazandırılan sınırlı/işlevsel okuma yazma becerisini genellikle bir yetişkinin isteği yönlendirmesi ile kullanabilirler. Günlük yaşam içinde yeri geldikçe yazmaları okumaları için motive edilmeye, modele, desteğe ve ödüllendirilmeye gereksinimleri vardır. Bu nedenle; okul ve evde aktiviteler, oyunlar, ev işleri gibi herhangi bir çalışma sırasında okuma ve yazmayı kullanmak önem kazanmaktadır. Bu amaçla yapmasını istediğimiz bir davranış veya etkinlik yazılı olarak verilebilir, çocuk yazıları okuyarak beklenen davranışı bağımsız olarak gerçekleştirebilir.

Okulda da okuma- yazma becerileri yalnızca okuma yazma dersi ile sınırlı kalmayıp diğer derslerle ilişkilendirilmelidir. Örneğin müzik dersinde “Müzik aletlerini tanıma” çalışılan bir öğrenci için müzik aletinin resminin altına ismi yazılarak verildiğinde; müzik dersi ile okuma yazma dersi arasında işlevsel bir bağlantı kurulmuş olur. Derslerde sözel olarak açıklanan bir bilgi veya yönerge yazılı olarak da verilebilir. Böylece çocuk hem okuma ve anlama becerisini geliştirecek hem de kendisinden beklenen çalışmayı daha iyi anlayacaktır. Aynı zamanda birden fazla basamak varsa basamakları unutmayacak ve daha az yardıma gereksinim duyacak ve süreç içinde bu bağımsız yapma düzeyine daha hızlı ulaşacaktır.

Çocuklara ilk okuma yazma becerisi çalışmaları başladığında görsel araçlara yer verilmeli, verilen her sözcük resimlerle ilişkilendirilerek anlamlı hale getirilmelidir.

Farklı ortamlarda bu resim ve sözcük çalışması devam ettirilmeli çocuğun sözcüklere tepki vermesi halinde de resim ortadan kaldırılarak öğretime devam edilmelidir ancak unutulmaması gereken, bu çalışmalar sırasında her bir bireyin;

- Gereksinimleri
- Bilişsel düzeyi
- Daha önceki bilgi ve deneyim düzeyi dikkate alınmalıdır.

Buradaki çalışmalar, yukarıdaki kriterler dikkate alınarak çeşitlendirilebilir, daha küçük beceri basamaklarına yönelik çalışmalara bölünerek daha küçük adımlarla ilerlenebilir ya da daha zor beceriler eklenerek o çocuk için amaca uygun hale dönüştürebilir.

Okuma yazma dersi öğretimine başlamadan önce, okuma yazma becerilerinin önkoşulu olarak belirlenmiş hazırlık becerilerinin kazandırılması gerekmektedir. Bu becerilere sahip olmayan bir öğrencinin okuma yazma için zorlanması strese girmesine ve saldırgan, stereotipik veya kendini uyarıcı davranışların ortaya çıkmasına ya da artmasına yol açabilir. Aynı zamanda hedeflenen becerinin çok uzun süre öğrenilememesine dolayısıyla zaman kaybına ve hem öğrencinin hem de aile ve öğretmenin motivasyonunun azalmasına neden olur.

Öğretmen planlamayı yaparken öncelikle öğrencinin performans düzeyini belirlemeli bunu göz önünde bulundurarak plandan gerekli amaçları ve kazanımları seçmelidir. Bu amaçlar doğrultusunda eğitim ortamları ile ilgili düzenlemeler yapılmalıdır.

Bireyler arasındaki bilgi alışverişini, dinleme, konuşma, okuma, yazma, görsel okuma ve görsel sunu olarak sınıflandırılan beş temel beceri alanı aracılığıyla gerçekleştiriyoruz. Dinleme ve okuma anlama gücüne yönelik becerilerdir. Bu nedenle Okuma yazma öğretiminin temel amacı öğrencileri bu beceri alanlarında yetkinliğe ulaştırmaktır.

Otizmi ve farklı yaygın gelişimsel yetersizliği olan bireyler için de buldukları toplumla iletişim kurmaları, bilgi alışverişinde bulunmaları için anlama ve anlatma gücüne yönelik becerilerini geliştirecek etkinlikler planlanmalıdır. Bu etkinliklerle söylenenleri, okuduklarını anlamaları; düşüncelerini, duygularını, gördüklerini, isteklerini sözlü, yazılı ve görselleri kullanarak anlatmaları mümkün olabilir. Otistik çocukların sözlü iletişim kurma

konusundaki isteksiz ve/ veya yetersiz olmaları unutulmamalı, bu nedenle görsel ipuçlarına, görsel materyallere ve etkinliklere bol bol yer verilmelidir. Öncelikle öğrencinin yazdığı ilk sözcük veya cümlelerin mutlaka görsellerinin de olması; sözcük-anlam ilişkisini oluşturabilmesini sağlamak için gereklidir. Okuma yazma dersi öğretiminde amaç, öğrenciye yaşamı boyunca ihtiyaç duyacağı okuma ve yazma becerisini kazandırmaktır.

Programda okuma ve yazma amaçları ayrı ayrı alınmış gibi gözükse de okuma yazma çalışmaları bir bütündür ve bir bütünlük içinde öğretilmelidir. Otizmlili ve farklı yaygın gelişimsel yetersizliği olan bireyler için Okuma yazma dersi öğretiminde çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. Bu öğretim yöntemlerinin seçiminde öğretmen, öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate almalı, onların başarılı olabilecekleri yöntemleri kullanarak, örneğin hem ses hem kelime/cümle yazıp okuyarak öğretim yapabilmelidir. Tek bir yöntem bütün çocuklar için etkili olmayabilir, öğretmen öğrenciyi iyi gözlemlemeli ve nasıl daha hızlı öğrenebildiğini keşfetmelidir.

Okuma yazma çalışmalarında, çocuklara kazandırılacak sözcük ve cümleler onların yaşantıları ile ilişkilendirilmelidir. Okuma ve yazma etkinliği her zaman birlikte yürütülmeli, öğrencilerin okudukları kelime ve cümleler yazdırılmalıdır.

Okuma yazma çalışmalarında, öğrenilen becerilerin genellenebilmesi ve uygulanabilmesi için alıştırmaların büyük önemi vardır. Öğretmen çalışmalar sırasında eğitsel oyunlar, sınıf dışında yapılabilecek etkinlikler, geziler gibi çalışmalar düzenleyerek hem öğrenmeyi eğlenceli hale getirebilir hem de öğrenilenlerin kalıcı olmasını sağlayabilir.

GENEL AMAÇLAR

1. Ana dilimiz Türkçe'yi öğrenmenin hayatımızdaki yeri ve önemini kavrar.
2. Görsel ve işitsel algı ile ilgili beceriler geliştirir.
3. Okuma ve yazma becerilerini geliştirir.
4. Görüp izledikleri, dinledikleri, okudukları ile ilgili anlama gücü geliştirir.
5. Görüp izledikleri, dinledikleri, okudukları, inceledikleri, düşündüklerini söz ya da yazı ile anlatma beceri ve alışkanlığı kazanır.
6. Türk dilini severek ve kurallarının farkında olarak Türkçe'yi doğru kullanma becerisini geliştirir.
7. Kelime dağarcığını zenginleştirir.
8. Atatürk'ün hayatını ve kişiliğini tanımaya ilgi duyar.

ÖZEL AMAÇLAR

1. Bekleme becerisi ile ilgili çalışmalar yapar.
2. Göz kontağı kurma ile ilgili çalışmalar yapar.
3. Yönergelere uyar.
4. Eşleme becerileri ile ilgili çalışmalar yapar.
5. Görsel algı ile ilgili çalışmalar yapar.
6. İşitsel algı ile ilgili çalışmalar yapar.
7. El-parmak koordinasyonunu geliştirir.
8. Yazı araç gereçlerini tanır.
9. Yazı araç gereçlerini kullanır.
10. Kurallara uygun kalem tutar.
11. Dikey çizgi çalışmaları yapar.
12. Yatay çizgi çalışmaları yapar.
13. Eğik çizgi çalışmaları yapar.
14. Daire ile ilgili çalışmalar yapar.
15. Belli başlı şekil ve sembolleri çizer.
16. Sesleri okur.
17. Harfleri yazma çalışmaları yapar.
18. Hece okuma/yazma çalışmaları yapar.
19. Sözcük okuma/yazma çalışmaları yapar.

20. Cümle okuma/yazma çalışmaları yapar.
21. Kendisinin ve yakın çevresindeki kişilerin adlarını yazar.
22. Metin okuma/yazma çalışmaları yapar.
23. Etkili okuma kurallarına uyar.
24. Dinlediği ya da okuduğu metin ile ilgili sorulan sorulara cevap verir.
25. Okuma-yazmayı işlevsel olarak kullanır.
26. Yazım kurallarına uyar.
27. Noktalama işaretlerini kullanır.

AMAÇ VE DAVRANIŞLAR

HAZIRLIK BECERİLERİ

Amaç 1. Bekleme becerisi ile ilgili çalışmalar yapar.

Davranışlar

1. Etkinliğe başlamadan önce bekler.
2. Etkinlik süresinde sıranın kendisine gelmesini bekler.
3. Etkinlik bitinceye kadar yerinde bekler.

Amaç 2. Göz kontağı kurma ile ilgili çalışmalar yapar.

Davranışlar

1. Bana bak denildiğinde bakar.
2. Adı söylenildiğinde bakar.
3. Etkinlik süresince gerektiğinde karşısındaki kişiye bakar.

Amaç 3. Yönergelere uyar.

Davranışlar

1. Tek eylem bildiren becerileri yerine getirir.
2. İki eylem bildiren becerileri yerine getirir.
3. Üç ve daha fazla eylem bildiren becerileri yerine getirir.

Amaç 4. Eşleme becerileri ile ilgili çalışmalar yapar.

Davranışlar

1. Nesne- nesne eşler.
2. Nesne- fotoğraf eşler
3. Nesne- resim eşler.
4. Resim- resim eşler.
5. Resim- fotoğraf eşler.
6. Nesne ve gölgesini eşler.
7. Resim ve gölgesini eşler.
8. Harfleri eşler.

GÖRSEL VE İŞİTSEL ALGI ÇALIŞMALARI

Amaç 5. Görsel algı ile ilgili çalışmalar yapar.

Davranışlar

1. Belirli bir metin ya da harf grubu içerisinde, istenen tek harfi işaretler.
2. Belirli bir metin ya da harf grubu içerisinde, istenen iki harfi işaretler.
3. Belirli bir metin ya da harf grubu içerisinde, istenen 3 ve daha fazla harfi işaretler.
4. Verilen şekillerden, geometrik şekilleri gösterir.
5. Verilen nesne resimleri arasından istenen nesne resmini gösterir.
6. Noktaları birleştirerek istenen çizgiyi modele bakarak çizer.
7. Bir nokta grubu üzerinde çizilmiş resmin aynısını diğer nokta grubu üzerinde oluşturur.
8. Sayıları birleştirerek şekil oluşturur.
9. Labirenti takip ederek hedefi bulur.
10. Gösterilen resimdeki eksikleri bulur.
11. Bir resimdeki eksik parçanın hangisi olduğunu gösterir/söyler.
12. Gösterilen resimdeki hataları bulur.
13. Karışık renkli fonlar içine saklanmış nesne resimlerini bulur.
14. Aynı nesnenin üç resmi arasındaki eksik ayrıntıyı bulur.
15. Aynı nesnenin üç resmi arasındaki farklı ayrıntıyı bulur.
16. Ters çevrilmiş kartların yerini bulur.
17. Aynı nesnenin üç resmi arasından farklı konumda olanı bulur.
18. Kısa süre baktığı bir nesnenin saklanmasından sonra, onunla ilgili özellikleri söyler.
19. Herhangi bir yerde bulunan nesnelere kısa süre baktıktan sonra, görmeden, orada bulunan nesnelere adlarını söyler.
20. Önceki sayfada gördüğü resmi bir sonraki sayfadaki resimler arasından bulur.
21. Sonraki sayfadaki bir resmin önceki sayfadaki resimler arasında olup olmadığını söyler.

Amaç 6. İşitsel algı ile ilgili çalışmalar yapar.

Davranışlar

1. Gözler kapalıyken dinletilen sesin, geldiği yönü eliyle gösterir.
2. Saklanmış ses çıkaran bir nesnenin yerini bulur.
3. İçine değişik malzeme konularak hazırlanmış ikisi aynı, biri farklı olan üç ses kutusundan farklı ses çıkaranı bulur.

4. Gözü kapalıyken, konuşan arkadaşının adını söyler/gösterir.
5. İçine iki değişik malzeme konularak hazırlanmış dört ses kutusundan aynı sesi çıkaran kutuları eşleştirir.
6. Dinletilen sesi, uygun resimle eşleştirir.
7. Fısıltı ile söylenen ses, hece, sözcükleri tekrar eder ve daha fazla kelimedenden oluşan cümleyi tekrar eder.
8. Kendisine okunan kısa bir hikâyeyi dinler.

OKUMA YAZMAYA HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Amaç 7. El, parmak koordinasyonunu geliştirir.

Davranışlar

1. Kolları öne uzatarak sağ/sol elini, hızı giderek artacak şekilde açar, kapar.
2. İki el ile lâstik vb. çeker.
3. Eller göğüs hizasında yumruk yapılarak serbest bırakılan başparmakları kendi ekseninde döndürür.
4. Başparmak serbest, diğer parmaklar bitişik durumda başparmağı kendi ekseninde farklı yönlerde döndürür.
5. Başparmak serbest durumda iken diğer bitişik dört parmağı el ayasına doğru bükerek, açar.
6. Parmaklar ayırık durumda, parmakları sırayla başparmağa dokundurur.
7. Düz bir zemin üzerine tek tek parmaklarını bastırır.
8. El yumruk hâlindeyken, küçük parmaktan başlayarak tüm parmakları yukarı kaldırır.
9. Eli masanın üstüne açık hâlde koyar, başparmaktan başlayarak tüm parmakları yukarı kaldırır.
10. İki parmak arasına küçük bir nesne sıkıştırıp, nesneyi düşürmeden eli yukarı aşağı hareket ettirir.
11. Başparmak kullanılmadan, diğer parmaklarla eşya kaldırır-indirir.
12. Defter, kitap sayfası çevirir.
13. Elleriyle yumuşak maddeleri sıkır/gevşetir.
14. Elleriyle kil, plâsterin vb. malzemeleri şekillendirir.

Amaç 8. Yazı araç gereçlerini tanır.

Davranışlar

1. Adı söylenen araç gereci gösterir.
2. Gösterilen araç gerecin adını söyler.

Amaç 9. Yazı araç gereçlerini kullanır.

Davranışlar

1. Kalemle karalama yapar.
2. Çubuk, fasulye, makarna gibi araçlarla istenilen şekli yapar.
3. Çubuk, fasulye ve makarna gibi araçları çalışma sonunda kabına koyar.
4. Defterin ortasından sayfanın kenarına doğru silgiyi çekerek siler.
5. Tahta silgisini yukarıdan aşağıya çekerek tahtayı siler.
6. Silgiyi yanlış yazdığı anda kullanır.
7. Kalem ucunu kırıldığında/kütlediğinde kalem tıraş ile açar.

Amaç 10. Kurallara uygun kalem tutar.

Davranışlar

1. Kullandığı eline kalemi alır.
2. Kalemi, açık ucu aşağıda olacak şekilde tutar.
3. Kullandığı elinde kalemi açık ucuna yakın yerinden orta parmağının üzerinde baş ve işaret parmağının arasında olacak şekilde tutar.
4. Kalem ucunu kâğıda değdirir.
5. Kâğıda rastgele çizgiler çizer.
6. Kalem ucunu deftere fazla bastırmadan yazar.

Amaç 11. Dikey çizgi çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Kâğıda rastgele çizgiler çizer.
2. Parmağıyla kumda vb. gibi yerlerde yukarıdan aşağıda dikey çizgi çizer.
3. Kâğıda çizilmiş dikey çizgi üzerinden parmağıyla çizer.
4. Kâğıda çizilmiş dikey çizgi üzerinden kalemle çizer.
5. Kâğıda çizilmiş kesik çizgileri birleştirerek çizgi çizer.
6. Belirlenen iki noktayı birleştirerek dikey çizgi çizer.

7. Sınırları belirlenmemiş alanda dikey çizgi çizer.
8. Çizgili kâğıdın iki çizgisini birleştirerek dikey çizgi çizer.
9. Çizgili kâğıda belli aralıklarla dikey çizgiler çizer.

Amaç 12. Yatay çizgi çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Parmağıyla kumda ve uygun diğer yerlerde soldan sağa doğru yatay çizgi çizer.
2. Kâğıda çizilmiş yatay çizgi üzerinden parmağıyla soldan sağa doğru geçer.
3. Kâğıda çizilmiş yatay çizgi üzerinden kalemle soldan sağa doğru geçer.
4. Kâğıda çizilmiş kesik çizgileri birleştirerek soldan sağa doğru yatay çizgi çizer.
5. Belirlenen iki noktayı soldan sağa doğru birleştirerek yatay çizgi çizer.
6. Sınırları belirlenmemiş alanda soldan sağa doğru yatay çizgi çizer.
7. Çizgili kâğıdın çizgisi üzerinden soldan sağa doğru belirli aralıklarla yatay çizgi çizer.

Amaç 13. Eğik çizgi çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Parmağıyla kumda ve uygun diğer yerlerde sağa yatık eğik çizgi çizer.
2. Kâğıda çizilmiş sağa yatık eğik çizgi üzerinden parmağıyla geçer.
3. Kâğıda çizilmiş sağa yatık eğik çizgi üzerinden kalemle geçer.
4. Kâğıda çizilmiş kesik çizgileri birleştirerek sağa yatık eğik çizgi çizer.
5. Belirlenen iki noktayı birleştirerek sağa yatık eğik çizgi çizer.
6. Sınırları belirlenmemiş alanda sağa yatık eğik çizgi çizer.
7. Çizgili kâğıdın çizgisi üzerinden belirli aralıklarla sağa yatık eğik çizgi çizer.
8. Parmağıyla kumda ve uygun diğer yerlerde sola yatık eğik çizgi çizer.
9. Kâğıda çizilmiş sola yatık eğik çizgi üzerinden parmağıyla geçer.
10. Kâğıda çizilmiş sola yatık eğik çizgi üzerinden kalemle geçer.
11. Kâğıda çizilmiş kesik çizgileri birleştirerek sola yatık eğik çizgi çizer.
12. Belirlenen iki noktayı birleştirerek sola yatık eğik çizgi çizer.
13. Sınırları belirlenmemiş alanda sola yatık eğik çizgi çizer.
14. Çizgili kâğıdın çizgisi üzerinden belirli aralıklarla sola yatık eğik çizgi çizer.

Amaç 14. Daire ile ilgili çalışmalar yapar.

Davranışlar

1. Parmağıyla kumda ve uygun diğer yerlerde daire çizer.
2. Kâğıda çizilmiş daire üzerinden parmağıyla geçer.
3. Kâğıda çizilmiş daire üzerinden kalemle geçer.
4. Kalemle kâğıda rastgele daireler çizer.
5. Kâğıda çizilmiş kesik çizgileri birleştirerek daire çizer.
6. Belirlenen noktaları birleştirerek daire çizer.
7. Sınırları belirlenmemiş alanda daire çizer.
8. Çizgili kâğıdın iki çizgisi arasında belirli aralıklarla daire çizer.

Amaç 15. Belli başlı şekil ve sembolleri çizer.

Davranışlar

1. Önceden çizilmiş şekil veya sembollerin üzerinden geçerek çizer.
2. Önceden noktalı olarak çizilmiş şekil ve sembolleri noktalarını birleştirerek çizer.
3. Cetvel kullanarak çizimler yapar.
4. İçi oyuk kartonun içinden çizer.
5. Şablonla çizer.
6. Çizilmiş şekil veya sembole bakarak çizer.
7. Gösterilen şekil veya sembolü bakmadan çizer.

OKUMA YAZMA ÇALIŞMALARI

Amaç 16. Sesleri okur.

Davranışlar

1. Birinci grup (e,l,a,t) sesleri söyler.
2. Birinci grup (e,l,a,t) sesleri diğer sembol ve şekiller arasından gösterir.
3. İçinde birinci grup (e,l,a,t) sesler olan varlıkları söyler, gösterir.
4. İkinci grup (i,n,o,r,m) sesleri söyler.
5. İkinci grup (i,n,o,r,m) sesleri diğer sembol ve şekiller arasından gösterir.
6. İçinde ikinci grup (i,n,o,r,m) sesler olan varlıkları söyler, gösterir.
7. Üçüncü grup (u,k,ı,y,s,d) sesleri söyler.
8. Üçüncü grup (u,k,ı,y,s,d) sesleri diğer sembol ve şekiller arasından gösterir.
9. İçinde üçüncü grup (u,k,ı,y,s,d) sesler olan varlıkları söyler, gösterir.

10. Dördüncü grup (ö,b,ü,ş,z,ç) sesleri söyler.
11. Dördüncü grup (ö,b,ü,ş,z,ç) sesleri diğer sembol ve şekiller arasından gösterir.
12. İçinde dördüncü grup (ö,b,ü,ş,z,ç) sesler olan varlıkları söyler, gösterir.
13. Beşinci grup (g,c,p,h) sesleri söyler.
14. Beşinci grup (g,c,p,h) sesleri diğer sembol ve şekiller arasından gösterir.
15. İçinde beşinci grup (g,c,p,h) sesler olan varlıkları söyler, gösterir.
16. Altıncı grup (ğ,v,f,j) sesleri söyler.
17. Altıncı grup (ğ,v,f,j) sesleri diğer sembol ve şekiller arasından gösterir.
18. İçinde altıncı grup (ğ,v,f,j) sesler olan varlıkları söyler, gösterir.

Amaç 17. Harfleri yazma çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Kâğıda çizilmiş birinci grup (e,l,a,t) harflerin üzerinden kalemle geçer.
2. Kâğıda çizilmiş kesik çizgileri birleştirerek birinci grup (e,l,a,t) harfleri çizer.
3. Belirlenen noktaları birleştirerek birinci grup (e,l,a,t) harfleri çizer.
4. Satır başında yazılmış olan birinci grup (e,l,a,t) harfleri bakarak uygun şekilde yazar.
5. Kâğıda çizilmiş ikinci grup (i,n,o,r,m) harflerin üzerinden kalemle geçer.
6. Kâğıda çizilmiş kesik çizgileri birleştirerek ikinci grup (i,n,o,r,m) harfleri çizer.
7. Belirlenen noktaları birleştirerek ikinci grup (i,n,o,r,m) harfleri çizer.
8. Satır başında yazılmış olan ikinci grup (i,n,o,r,m) harfleri bakarak uygun şekilde yazar.
9. Kâğıda çizilmiş üçüncü grup (u,k,ı,y,s,d) harflerin üzerinden kalemle geçer.
10. Kâğıda çizilmiş kesik çizgileri birleştirerek üçüncü grup (u,k,ı,y,s,d) harfleri çizer.
11. Belirlenen noktaları birleştirerek üçüncü grup (u,k,ı,y,s,d) sesleri çizer.
12. Satır başında yazılmış olan üçüncü grup (u,k,ı,y,s,d) seslere bakarak uygun şekilde yazar.
13. Kâğıda çizilmiş dördüncü grup (ö,b,ü,ş,z,ç) sesler üzerinden kalemle geçer.
14. Kâğıda çizilmiş kesik çizgileri birleştirerek dördüncü grup (ö,b,ü,ş,z,ç) sesleri çizer.
15. Belirlenen noktaları birleştirerek dördüncü grup (ö,b,ü,ş,z,ç) sesleri çizer.
16. Satır başında yazılmış olan dördüncü grup (ö,b,ü,ş,z,ç) seslere bakarak uygun şekilde yazar.
17. Kâğıda çizilmiş beşinci grup (g,c,p,h) seslerin üzerinden kalemle geçer.
18. Kâğıda çizilmiş kesik çizgileri birleştirerek beşinci grup (g,c,p,h) sesleri çizer.
19. Belirlenen noktaları birleştirerek beşinci grup (g,c,p,h) sesleri çizer.
20. Satır başında yazılmış olan beşinci grup (g,c,p,h) seslere bakarak uygun şekilde yazar.

21. Kâğıda çizilmiş altıncı grup (ğ,v,f,j) seslerin üzerinden kalemle geçer.
22. Kâğıda çizilmiş kesik çizgileri birleştirerek altıncı grup (ğ,v,f,j) sesleri çizer.
23. Belirlenen noktaları birleştirerek altıncı grup (ğ,v,f,j) sesleri çizer.
24. Satır başında yazılmış olan altıncı grup (ğ,v,f,j) seslere bakarak uygun şekilde yazar.
25. Dinlediği sese uygun harfi yazar.

Amaç 18. Hece okuma/yazma çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Söylenen heceyi tekrar eder.
2. Verilen heceyi okur.
3. Verilen heceler arasından istenilen heceyi gösterir.
4. Söylenen heceyi yazar.
5. Seslerden yeni hece oluşturur.
6. Oluşturduğu heceyi okur/yazar.

Amaç 19. Sözcük okuma/yazma çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Söylenen sözcüğü tekrar eder.
2. Verilen sözcüğü okur.
3. Verilen sözcükler arasından istenilen sözcüğü gösterir.
4. Söylenen sözcüğü yazar.
5. Hece kartlarından yeni sözcükler oluşturur.
6. Oluşturduğu sözcükleri okur/yazar.

Amaç 20. Cümle okuma/yazma çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Söylenen cümleyi tekrar eder.
2. Verilen cümleyi okur.
3. Verilen cümleler arasından istenilen cümleyi gösterir.
4. Söylenen cümleyi yazar.
5. Verilen kelimelerle yeni cümleler oluşturur.
6. Oluşturduğu yeni cümleleri okur/yazar.

Amaç 21. Kendisinin ve yakın çevresindeki kişilerin adlarını yazar.

Davranışlar

1. Adını yazar.
2. Adını soyadını yazar.
3. Öğretmenin adını, soyadını yazar.
4. Sınıf arkadaşlarının adını yazar.
5. Aile bireylerinin adını, soyadını yazar.

Amaç 22. Metin okuma yazma çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Verilen metni okur.
2. Verilen cümlelerden anlamlı metin oluşturur.
3. Oluşturduğu metni okur/yazar.

Amaç 23. Etkili okuma kurallarına uyar.

Davranışlar

1. Dik oturur.
2. Işığın geliş yönüne uygun durur.
3. Materyali, göze uygun uzaklıkta tutar.
4. Metni, konuşma sesiyle okur.
5. Ses tonunu, dinleyicilerin rahatça duyabileceği biçimde ayarlar.
6. Sözcükleri doğru ve anlaşılır biçimde söyler.
7. Noktalama işaretlerine uygun duraklamalar yapar.
8. Metinde geçen kişilerin konuşmalarını canlandırılarak okur.
9. Metinde geçen sözcüklerin anlamlarına uygun vurgulamalar yapar.
10. Satırları gözleriyle izler.
11. Sessiz okumada, konuşma organlarını hareket ettirmez.

Amaç 24. Dinlediği ya da okuduğu metin ile ilgili sorulan sorulara cevap verir.

Davranışlar

1. Masal ve öyküdeki kahramanları söyler/yazar.
2. Masal ve öykünün geçtiği yeri söyler/yazar.
3. Masal ve öykünün geçtiği zamanı söyler/yazar.

4. Masal ve öykünün sonucunu söyler/yazar.
5. Masal ve öyküdeki aykırılıkları söyler/yazar.
6. Okuduğu ya da dinlediği bir metnin konusunu söyler.
7. Okuduğu ya da dinlediği bir metnin konusunu yazar.
8. Metne uygun yeni bir başlık söyler/yazar.

Amaç 25. Okuma yazmayı işlevsel olarak kullanır.

Davranışlar

1. Ev adresini okur/yazar.
2. Telefon numarasını okur/yazar.
3. Bir nesnenin özelliklerini yazar.
4. Birden fazla eylem içeren resim kartına bakarak gördüklerini yazar.
5. Kutlama kartı yazar.
6. Davet yazıları yazar.
7. Bir gün içinde yaptıklarını yazar/okur.
8. Okuduğu basit bir metni kendi cümleleriyle yazar.
9. Sevdiği şarkıyı, tekerlemeyi vb. okur/yazar.
10. Gazete/dergi vb. okur.
11. Gazete, dergi vb. okuduğu bir haberi yazar.
12. Televizyonda, sinemada vb. izlediği bir olayı ya da filmi yazarak anlatır.
13. Gördüğü, yaşadığı vb. olayı yazarak anlatır.
14. Yarım bırakılan cümleyi uygun şekilde yazarak tamamlar.

Amaç 26. Yazım kurallarına uyar.

Davranışlar

1. Cümlelerin ilk harfini büyük harfle yazar.
2. Noktadan sonra büyük harfle başlayarak yazar.
3. Satır sonuna sığmayan sözcükleri hecelerinden bölerek yazar.
4. Soru bildiren eki ayrı yazar.

Amaç 27. Noktalama işaretlerini kullanır.

Davranışlar

1. Bir metnin gerekli yerlerine nokta koyar.
2. Uzun cümlelerin gerekli yerlerine virgöl koyar.
3. Bir metnin gerekli yerlerine soru işaretini koyar.
4. Bir metnin gerekli yerlerine ünlem işaretini koyar.
5. Verilen metindeki boşluklara uygun noktalama işaretini koyar.

KONULAR

I. HAZIRLIK BECERİLERİ

- A. Bekleme Becerisi
- B. Göz Kontaklı Kurma Becerisi
- C. Yönergeleri Yerine Getirme
- D. Eşleme Becerisi

II. GÖRSEL VE İŞİTSEL ALGI ÇALIŞMALARI

- A. Görsel Algı ile İlgili Çalışmalar
- B. İşitsel Algı ile İlgili Çalışmalar

III. OKUMA YAZMAYA HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

- A. El, parmak koordinasyonu
- B. Yazı araç-gereçlerini tanıma
- C. Çizgi çalışmaları
- D. Harf yazma çalışmaları

IV. OKUMA-YAZMA ÇALIŞMALARI

- A. Ses Okuma
- B. Harf Yazma
- C. Sözcük Okuma-Yazma
- D. Cümle Okuma-Yazma
- E. Metin Okuma-Yazma
- F. Etkili Okuma Kuralları
- G. İşlevsel Okuma-Yazma
- H. Yazım kuralları
- İ. Noktalama İşaretleri

ÖRNEK İŞLENİŞ

Açıklama

Programda yer alan amaç ve davranışların öğretimi için öğrencilerin performansı önceden belirlenir. Becerilerde performans düzeyi belirlenirken öğrencinin, becerinin/davranışın her bir basamağını bağımsız olarak gerçekleştirip gerçekleştirmediğine ya da hangi ipucu verildiğinde gerçekleştirebildiğine bakılır ve performans kayıt tablosuna kaydedilir. Performans belirlenmesi için yapılan çalışma ve buna ilişkin hazırlanan kayıt tablosu günlük plân formatı dışındadır.

Performans Kayıt Tablosu

Dersin Adı: Tarih:		Eğitimci		
BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR	Duygu	Ahmet
1. Öğrenciye “e” sesi gösterilip önünde duran iki farklı ses arasından aynı göstermesi istendiğinde, öğrenci “e” sesini bağımsız olarak gösterir.	% 100	1. Elimdekine bak, aynısını göster.	-	-
2. Öğrenci yazılan iki ses arasından “e” sesini göster denildiğinde bağımsız olarak “e” sesini gösterir.		2. “e” sesini göster.	-	-
3. Öğrenci, kendisine verilen “e” sesini model olduğunda bağımsız olarak okur.		3. Benim söylediğimi tekrar et. “e”	-	-
4. Öğrenciye “e” sesi gösterildiğinde bağımsız olarak “e” der.		4. Bu hangi harf söyle?	-	-

Dersin Adı: Okuma Yazma

Süre: 40 dk.

Konunun Adı: Okuma Yazma Çalışmaları

Yöntem ve Teknikler: Yanlışsız öğretim yöntemi

Ders Araç Gereçleri: Sesleri gösteren kartlar

Amaç 16. Sesleri okur.

Davranışlar

1. Birinci grup (e,l,a,t) sesleri söyler.

Öğrencilerin önceden belirlenmiş performansları dikkate alınarak bu derste kazandırılması gereken davranış, öğretimsel hedefler olarak öğrencilerin adları belirtilerek yeniden yazılır.

Duygu, Ahmet;

1. Öğrenciye “e” sesi gösterilip önünde duran iki farklı ses arasından aynıyı göstermesi istendiğinde, öğrenci “e” sesini bağımsız olarak gösterir.
2. Öğrenci yazılan iki ses arasından “e” sesini göster denildiğinde bağımsız olarak “e” sesini gösterir.
3. Öğrenci, kendisine verilen “e” sesini model olduğunda bağımsız olarak okur.
4. Öğrenciye “e” sesi gösterildiğinde bağımsız olarak “e” der.

1. Derse Hazırlık

Öğretmen sınıf ortamını öğrencilerin özelliklerine göre yapılandırır. Ders sırasında kullanacağı en etkili pekiştireçleri belirler.

2. Derse Giriş

Öğretmen öğrencilere, bu derste okuma yazma çalışması yapacaklarını söyler.

3. Dersi Sunma

Öğretmen, öğrencinin önüne “e” ve “a” seslerinin yazılı olduğu iki farklı ses kartını koyar. Diğer “e” sesini gösteren kartı elinde tutar. Öğrenciye “Elimdekine bak aynıyı göster” yönergelerini verir ve önce ses eşleme çalışır. Öğrencinin doğru tepkileri pekiştireçle ödüllendirilir. Yanlış tepkiler de öğretim tekrarlanır. Eşlemenin ardından “e” sesini gösterir ve “e” der. “Sen de söyle” diyerek tekrar ettirir. Öğrenci doğru tepki verdiğinde pekiştirilir. Yanlış tepkilerde öğretim tekrarlanır. Ardından öğrenciye iki ses kartını gösterir. “e’yi göster” der ve “e” gösterilmesi sağlanır.

Doğru tepkileri pekiştirilir. Yanlış tepkilerde öğretim tekrarlanır. Öğretmen “e” sesini göstererek “Bu hangi harf söyle” der ve “e” demesi beklenir. Doğru tepkilerde öğrenci pekiştirilir.

Yanlış tepkide öğretmen “e” der ve öğrencinin “e” demesi sağlanır.

4. Ölçme ve Değerlendirme

Öğretmen, öğretim sonunda öğrencilerin davranışı bağımsız yapıp yapamadıklarını ya da hangi ipucu ile yapabildiklerini kaydeder öğrenciler beceriyi bağımsız olarak yapabilir duruma gelene kadar diğer ders saatlerinde de bu davranış çalışılmaya devam edilir.

Değerlendirme Kayıt Tablosu

Tarih:		Eğitimci:								
BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR	Duygu				Ahmet			
			Oturumlar							
			1	2	3	4	1	2	3	4
1.Öğrenciye “e” sesi gösterilip önünde duran iki farklı ses arasından aynı göstermesi istendiğinde, öğrenci “e” sesini bağımsız olarak gösterir.	% 100	1.Elimdekine bak, aynıını göster.	MO	MO			MO	B		
2.Öğrenci yazılan iki ses arasından “e” sesini göster denildiğinde bağımsız olarak “e” sesini gösterir.	% 100	2.“e” sesini göster.	MO	MO			MO	MO		
3.Öğrenci, kendisine verilen “e” “sesini model olduğunda bağımsız olarak okur.	% 100	3.Benim söylediğimi tekrar et. “e”	MO	MO			MO	MO		
4.Öğrenciye “e” sesi gösterildiğinde bağımsız olarak “e” der.	% 100	4. Bu hangi harf söyle.	MO	MO			MO	MO		

**MATEMATİK DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMI**

AÇIKLAMALAR

Matematik dersi ilkökul (1,2,3,4) ve ortaokul (5,6,7,8) kademelerinde işlenecek şekilde düzenlenmiştir. Bu dersin konuları soyut özellikler göstermesi nedeniyle otizmliler çocukların bu konuları öğrenmelerinde zorlandıkları bir alandır. Bu nedenle matematik konuları uygun araç gereçlerle, yöntem, teknik ve ortam düzenlemesiyle daha somut hale getirilerek işlenmelidir. Matematikğin temel kavram ve ilkeleri çerçevesinde; öğretim çalışmalarında günlük yaşamdan örnekler seçilmeli, gerçek ve somut araçlarla çalışılmalıdır.

Öğretmen, öğretim sürecini plânlarken, öğrenci düzeyini ve çevre koşullarını dikkate alarak, bir amacın bütün davranışlarını ele alabileceği gibi farklı amaçların birbirleriyle bağlantılı davranışlarına da yer verebilir. Öğretim sürecinde diğer derslerle bağlantı kurularak fırsat eğitimi için ortam yaratılmalıdır. Yani, programda yer alan amaç ve davranışların sırasına aynen uymak zorunda değildir. Öğretmen kendini, bir amaçtaki davranışların hepsini birden art arda öğrenciye kazandırarak hemen diğerine geçmek zorunda hissetmemelidir. Örneğin öğretmen 1'den 10'a kadar ileriye doğru ritmik sayma becerisi kazanmış bir öğrenciyle 10'a kadar olan doğal sayılarla toplama işlemi yapmaya başlayabilir.

Kavramlar, matematik öğretiminde ön koşul özelliği taşır. Kavram öğretiminin önkoşulu ise eşleme becerileridir. Otizmliler bireylerin görsel uyarınları alıp işlemesi, işitsel uyarınları işlemesine göre daha kolaydır.

Eşleme öğretim sürecinde kullanılan nesnelere bireyin günlük yaşamından seçilmelidir. (kâse, bardak, çorap, eldiven, kaşık, çatal, oyuncak bebek, oyuncak hayvan, kalem, silgi, defter, kitap vb.) Bu nesnelere seçerken bireyin çok sevdiği nesne ya da oyuncaklar seçilmemelidir. Çünkü birey bunları bir kez eline alınca bırakmak istemeyebilir. Bu takıntı olan nesnelere, motivasyon için ödül olarak kullanılabilir. Motivasyon için kullanılmayacaksa bu materyaller, eğitim ortamında bulundurulmamalıdır. Eşleme için seçilen nesne ve resimlerde renk ve şekil açısından çelişkiye yol açacak durumlardan kaçınılmalıdır. Öncelikle eşleme tek bir özellik için yapılmalı diğer özellikler açısından nesnelere eş olmalıdır. (Örneğin renk eşleme çalışılacaksa nesnelere hepsi aynı türden ancak renkleri farklı olmalıdır. Mavi kalem, yeşil kalem, kırmızı kalem gibi).

Eşleme çalışmalarına öncelikli olarak gerçek nesnelere gerçek nesnelere eşlenmesiyle başlanmalıdır. Çorap, çay kaşığı, eldiven gibi çift olarak kullanılan nesnelere seçimi uygun olabilir. Birbirinin içine girebilen ya da üst üste konulabilen bardak, tabak,

kutular, k lah, Şapka, eldiven gibi nesnelere de çalışma sırasında uygulayıcıya kolaylık sağlayacaktır.

Nesneleri resimleriyle eŐlemeye, öncelikle nesnenin gerçek fotoğrafı kullanılarak baŐlanırsa  ğretim daha kolay olacaktır. Birbirine yakın örnekler ilerleme sağlandığında kullanılmalıdır. Ortam, araç ve  ğretmen genellemesine mutlaka yer verilmelidir.

Zemin-Şekil ve parça- bütün ilişkisi öğretimine geometrik Şekillerden başlanır. Daire, kare, üçgen, dikdörtgen sırası kullanılabilir. BaŐlangıç için tutamaklı ve yuvalı yapbozlar tercih edilebilir. Tüm parçaları takar hale geldiğinde parçaları çıkarması istenir.

Sembolik ve soyut kavramları anlamadaki güçlükleri göz önüne alındığında görsel algıyı geliştirici çalışmalar öğrenmeye hazırlık aşamasında önemli bir yer alır. Otizmi ocukların görsel ayrıntıları fark etme baŐarılarını öğretimsel hedeflere ulaŐmada değerlendirmek  ğretimi kolaylaştıracaktır. Benzerlik ve farklılıkları fark etme, parçaların oluşturduğu bütünü kavrama ve bir örüntüdeki eksik bırakılan örüntüyü tamamlama becerilerinin gelişmesi diğer disiplin alanlarındaki öğrenme süreçlerine de destek sağlayacaktır.

Nesneler arasındaki ilişkiler problem çözme becerisiyle yakından ilgilidir. Bu ilişkiler aynı zamanda bireylerin akıl yürütme ve matematiksel düşünme süreçlerinin gelişmesine büyük katkıda bulunur. Bunlar matematiksel kavramların pek çoğunun kazanılması için ön koşul becerileridir. Nesnelere arası ilişkiler çalışılırken kolaydan zora, basitten karmaşığa doğru bir yol izlenmelidir.

Ritmik saymalarda önce s zli olarak sayma, sonra nesnelere sayma çalışmaları yapılmalıdır. Ritmik saymalar bireyin sayı kavramını kazanmasını hızlandırır. İleri ve geriye doğru ritmik sayma çalışmaları toplama, çıkarma ve çarpma iŐlemlerinin  ğretiminde kolaylık sağlayacaktır. Bu nedenle ritmik sayma becerisi kazandırılırken önce sıra ile sayma çalışmaları, belli bir aşamaya geldikten sonra verilen bir sayıdan baŐlayıp saymaya da yer verilmelidir. İleriye, geriye veya herhangi bir sayıdan başlayarak istenen sayıya kadar 1'erli, 10'arlı, 5'erli, 2'Őerli, 3'erli, 4'erli sayma, gerçek nesnelere sayma çalışmaları yapılmalıdır. Sayılarla ve geometrik Őekillerle yapılandırılmış bir örüntüyü tamamlama çalışmaları yapılabilir.

Kümeler konusu doğal sayılar; doğal sayılarda eşitlik, büyüklük ve küçüklük ilişkileri, doğal sayılarda toplama ve çıkarma işlemleri, bu işlemlerin özellikleri ile ilgili kavramların kazandırılmasında ve problem çözmede bir araç olarak kullanılır. Yakın çevredeki nesnelere yararlanılarak küme örnekleri verme, kümedeki nesnelere adlarını söyleme, eleman kavramı, boş küme, küme elemanlarını bire bir eşleme, verilen nesnelere küme oluşturma, kümeyi şema ile gösterme, problem çözme gibi çalışmalar yapılmalıdır.

Doğal sayı öğretimi yapılırken rakam kavramı, rakamların uygun şekilde yazılması, iki, üç, dört ve daha fazla basamaklı doğal sayıların çözümlenmesi, sayıları sıraya koyma gibi çalışmalar yapılmalıdır.

İşlemlerin kavratılmasında kümelerden ve kümelerle yapılan işlemlerden yararlanılmalıdır. Varlıklar çalışmaların hareket noktası olmalıdır. Varlıkların bir araya gelmeleri, bir arada bulunan varlıklardan bazılarının ayrılması, bölünmeleri gibi çalışmalar yaptırılmalı ve bunlardan işlem kavramlarının kazandırılmasında yararlanılmalıdır. Çocuklara her işlemin sonunda doğruluğunu kontrol etme alışkanlığı kazandırılmalıdır. Her işlem basamağından sonra o işlemle ilgili problem çözme etkinlikleri yapılabilir. Örneğin toplama işlemini yapmayı öğrenen bir öğrenci ile toplama işlemini içeren problem çözme becerisi çalışılabilir.

Doğal sayılarla eldesiz–eldeli toplama işlemi yaparak problem çözme, onluk bozmayı gerektirmeyen ve onluk, yüzlük, binlik, on binlik gibi bozmayı gerektiren çıkarma işlemi yaparak problem çözme, eldesiz–eldeli çarpma işlemi yaparak problem çözme, kalansız-kalanlı bölme işlemi yaparak problem çözme, hesap makinesini tanıma ve kullanma çalışmaları yapılmalıdır.

Ölçülerin öğretimine önce parmak, karış, ayak ve adım gibi doğal ölçüler kullanılarak başlanmalıdır. Daha sonra günlük yaşamda karşılaştıkları standart ölçü birimlerine geçilmelidir. Standart ölçü birimleri tanıtılırken, çocukların ölçme araçlarını kullanmalarına ve mümkün olanları yapmalarına fırsat verilmelidir.

Karenin, dikdörtgenin, üçgenin, dairenin, özelliklerini ayırt ederek çizme ve bunların çevresini, alanını hesaplama çalışmaları yapılmalıdır.

Otistik çocuklar sözel yönergeleri algılamakta güçlük çekerler. Bu nedenle yalnızca sözel yönerge çoğu zaman ne yapacağını anlaması için yeterli olmaz. Yönergenin yazılı

olduğu kart, fotoğraf/resim veya nesne daha etkili olur. Günlük programları ve rutinleri görselleştirerek sınıfa asma veya öğrencinin defterinin n sayfasına, sırasına yerleştirmek olabilir. Böylece ocuk ne yapacağını bilir ve bir aktiviteden diğerine daha kolay geçiş yapar.

Matematik alışmaları sırasında yanlışsız ğretim, açık anlatım, gösteri, soru-cevap, model olma, tartışma, oyun, drama, tümevarım, tümdengelim, soyutlama-genelleme, basamaklandırılmış ğretim ve problem çözme yöntemleri kullanılabilir.

Matematik alışmaları sırasında gösterim panoları, grafikler, projeksiyon araçlar, geometrik şekiller, boncuk, abaküs, yapbozlar, sayı bulmacaları, yazı tahtası, plastik sayı kalıpları, kavram kitapları, oyun hamurları, monopol-borsa oyunu, renkli kalemler, kaset-CD, geometri araç-gereçleri, kum havuzu, bilgisayar, gibi araç gereçler kullanılabilir.

GENEL AMAÇLAR

1. Varlıklar arasındaki temel ilişkileri kavrar.
2. Zaman, yer ve sayılar arasındaki ilişkileri kavrar.
3. Dört işlem yapma becerisi kazanır.
4. Problem çözebilme becerisi kazanır.
5. Geometrik şekiller arasındaki ilişkileri kavrar.
6. Matematiğin kazandırdığı bilgi ve becerileri günlük yaşamda uygular.

ÖZEL AMAÇLAR

1. Eşleme çalışmaları yapar.
2. Şekil, zemin ilişkisi kurar.
3. Parça, bütün ilişkisi kurar.
4. Verilen örüntüyü tamamlar.
5. Varlıklar arasından "büyük" olan varlığı ayırt eder.
6. Varlıklar arasından "küçük" olan varlığı ayırt eder.
7. Varlıklar arasından "en büyük" olan varlığı ayırt eder.
8. Varlıklar arasından "en küçük" olan varlığı ayırt eder.
9. Varlıkları büyüklüklerine göre sıralar.
10. Varlıklar arasından "uzun" olan varlığı ayırt eder.
11. Varlıklar arasından "kısa" olan varlığı ayırt eder.
12. Varlıklar arasından "en uzun" olan varlığı ayırt eder.
13. Varlıklar arasından "en kısa" olan varlığı ayırt eder.
14. Varlıkları uzunluklarına göre sıralar.
15. Varlık grupları arasından "çok" olan varlık grubunu ayırt eder.
16. Varlık grupları arasından "az" olan varlık grubunu ayırt eder.
17. Varlık grupları arasından "en çok" olan varlık grubunu ayırt eder.
18. Varlık grupları arasından "en az" olan varlık grubunu ayırt eder.
19. Varlık gruplarını miktarlarına göre sıralar.
20. Varlıklar arasından "ağır" olan varlığı ayırt eder.
21. Varlıklar arasından "hafif" olan varlığı ayırt eder.
22. Varlıklar arasından "en ağır" olan varlığı ayırt eder.

23. Varlıklar arasından "en hafif" olan varlığı ayırt eder.
24. Varlıkları ağırlıklarına göre sıralar.
25. Varlıklar arasından "kalın" olan varlığı ayırt eder.
26. Varlıklar arasından "ince" olan varlığı ayırt eder.
27. Varlıklar arasından "en kalın" olan varlığı ayırt eder.
28. Varlıklar arasından "en ince" olan varlığı ayırt eder.
29. Varlıkları kalınlıklarına göre sıralar.
30. Nesnelere "boş" olma durumuna göre ayırt eder.
31. Nesnelere "dolmuş" olma durumuna göre ayırt eder.
32. Varlıkları "uzakta" olma durumuna göre ayırt eder.
33. Varlıkları "yakında" olma durumuna göre ayırt eder.
34. Varlıkları "en uzakta" olma durumuna göre ayırt eder.
35. Varlıkları "en yakında" olma durumuna göre ayırt eder.
36. Varlıkları "önde" olma durumuna göre ayırt eder.
37. Varlıkları "arkada" olma durumuna göre ayırt eder.
38. Varlıkları "en önde" olma durumuna göre ayırt eder.
39. Varlıkları "en arkada" olma durumuna göre ayırt eder.
40. Nesnelere "başta" olma durumuna göre ayırt eder.
41. Nesnelere "sonda" olma durumuna göre ayırt eder.
42. Nesnelere "ortada" olma durumuna göre ayırt eder.
43. Varlıkları "yüksekte" olma durumuna göre ayırt eder.
44. Varlıkları "alçakta" olma durumuna göre ayırt eder.
45. Varlıkları "en yüksekte" olma durumuna göre ayırt eder.
46. Varlıkları "en alçakta" olma durumuna göre ayırt eder.
47. Varlıkları bir varlığın "içinde" olma durumuna göre ayırt eder.
48. Varlıkları bir varlığın "dışında" olma durumuna göre ayırt eder.
49. Varlıkları bir varlığın "üzerinde" olma durumuna göre ayırt eder.
50. Varlıkları bir varlığın "altında" olma durumuna göre ayırt eder.
51. Varlıkları bir varlığın "sağında" olma durumuna göre ayırt eder.
52. Varlıkları bir varlığın "solunda" olma durumuna göre ayırt eder.
53. Varlıkları "arada" olma durumuna göre ayırt eder.
54. "Bütün" olan varlığı ayırt eder.
55. "Yarım" olan varlığı ayırt eder.

56. "Çeyrek" olan varlığı ayırt eder.
57. Birer ritmik sayar.
58. Onar ritmik sayar.
59. Beşer ritmik sayar.
60. İkişer ritmik sayar.
61. Üçer ritmik sayar.
62. Dörder ritmik sayar.
63. Kümeyi tanır.
64. Kümeler arasındaki ilişkileri tanır.
65. Nesnelere /resimlerden küme oluşturur.
66. "1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9" doğal sayılarını tanır.
67. Rakamları yazar.
68. "0" doğal sayısını tanır.
69. İki basamaklı doğal sayıları tanır.
70. Üç basamaklı doğal sayıları tanır.
71. Dört ve daha fazla basamaklı doğal sayıları tanır.
72. Doğal sayılar arasındaki büyüklük/küçüklük ilişkisini ayırt eder.
73. Sıra bildiren sayıları ayırt eder.
74. Doğal sayılarla eldesiz toplama işlemi yapar.
75. Doğal sayılarla eldeli toplama işlemi yapar.
76. Doğal sayılarla onluk bozmayı gerektirmeyen çıkarma işlemi yapar.
77. Doğal sayılarla onluk bozmayı gerektiren çıkarma işlemi yapar.
78. Doğal sayılarla eldesiz çarpma işlemi yapar.
79. Doğal sayılarla eldeli çarpma işlemi yapar.
80. Doğal sayılarla kalansız bölme işlemi yapar.
81. Doğal sayılarla kalanlı bölme işlemi yapar.
82. Problem çözme basamaklarını kavrar.
83. Toplama işlemi ile ilgili problem çözer.
84. Çıkarma işlemi ile ilgili problem çözer.
85. Çarpma işlemi ile ilgili problem çözer.
86. Bölme işlemi ile ilgili problem çözer.
87. Dört işlem yaparak problem çözer.
88. Hesap makinesi kullanarak işlem yapar.

89. Parmakla ölçme yapar.
90. Karışla ölçme yapar.
91. Ayakla ölçme yapar.
92. Adımla ölçme yapar.
93. Metreyi tanır.
94. Metrenin askatları ve katlarını tanır.
95. Metreyle ölçme yapar.
96. Cetvelle ölçme yapar.
97. Kütle ölçülerini tanır.
98. Kütle ölçü araçlarıyla ölçüm yapar.
99. Saati tanır.
100. Saati okur.
101. Saat ayarı yapar.
102. Zaman ölçülerinden dakikayı tanır.
103. Zaman ölçülerinden saniyeyi tanır.
104. Paraları tanır.
105. Parayı günlük yaşamda kullanır.
106. Geometrik şekiller arasından daireyi ayırt eder.
107. Dairenin özelliklerini belirtir.
108. Daire çizer.
109. Geometrik şekiller arasından kareyi ayırt eder.
110. Karenin özelliklerini belirtir.
111. Kare çizer.
112. Karenin çevresini hesaplar.
113. Geometrik şekiller arasından üçgeni ayırt eder.
114. Üçgenin özelliklerini belirtir.
115. Üçgen çizer.
116. Üçgenin çevresini hesaplar.
117. Geometrik şekiller arasından dikdörtgeni ayırt eder.
118. Dikdörtgenin özelliklerini belirtir.
119. Dikdörtgen çizer.
120. Dikdörtgenin çevresini hesaplar.

AMAÇ VE DAVRANIŞLAR

GÖRSEL ALGI

Amaç 1. Eşleme çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Eş nesneyi, eş nesneyle eşler.
2. Eş nesneyi, eş nesne resmi ile eşler.
3. Aynı tip ve renkteki farklı şekiller arasından aynı şekilde olanı eşler.
4. Farklı tip ve renkteki farklı şekiller arasından aynı şekilde olanı eşler.
5. Eş nesne resmini, eş nesne resmiyle eşler.
6. Aynı sınıftan eş olmayan nesnelere eşler.
7. Aynı sınıftan eş olmayan resimleri eşler.
8. Aynı sınıftan nesnelere eş olmayan resimlerini eşler.
9. Nesneyi, nesnenin gölge resmiyle eşler.
10. Nesne resmini, nesnenin gölge resmiyle eşler.

Amaç 2. Şekil, zemin ilişkisi kurar.

Davranışlar

1. Tek parçalı yuvalı yapbozu takar.
2. İki parçalı yuvalı yapbozu takar.
3. Üç ve daha fazla parçalı yuvalı yapbozu takar.

Amaç 3. Parça, bütün ilişkisi kurar.

Davranışlar

1. İki parçalı yapbozu yapar.
2. Üç parçalı yapbozu yapar.
3. Dört ve daha fazla parçalı yapbozu yapar.

Amaç 4. Verilen örüntüyü tamamlar.

Davranışlar

1. İki farklı nesneyle oluşturulan örüntüyü tamamlar.
2. Üç farklı nesneyle oluşturulan örüntüyü tamamlar.
3. İki farklı şekil kullanılarak oluşturulan örüntüyü tamamlar.
4. Üç ve daha fazla şekil/rakam kullanılarak oluşturulan örüntüyü tamamlar.

VARLIKLAR ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Amaç 5. Varlıklar arasından "büyük" olan varlığı ayırt eder.

Davranışlar

1. Farklı büyüklükteki iki varlık arasından "büyük" olan varlığı gösterir.
2. Farklı büyüklükteki iki varlığı ifade eden resim kartlarından "büyük" olan varlığı ifade eden resim kartını gösterir.
3. Farklı büyüklükteki iki varlık veya varlık resmini ifade eden resim kartlarından "büyük" olan gösterildiğinde "büyük" olduğunu söyler.

Amaç 6. Varlıklar arasından "küçük" olan varlığı ayırt eder.

Davranışlar

1. Farklı büyüklükteki iki varlık arasından "küçük" olan varlığı gösterir.
2. Farklı büyüklükteki iki varlığı ifade eden resim kartlarından "küçük" olan varlığı ifade eden resim kartını gösterir.
3. Farklı büyüklükteki iki varlık veya varlık resmini ifade eden resim kartlarından "küçük" olan gösterildiğinde "küçük" olduğunu söyler.

Amaç 7. Varlıklar arasından "en büyük" olan varlığı ayırt eder.

Davranışlar

1. Farklı büyüklükteki üç varlık arasından "en büyük" olan varlığı gösterir.
2. Farklı büyüklükteki üç varlığı ifade eden resim kartlarından "en büyük" olan varlığı ifade eden resim kartını gösterir.
3. Farklı büyüklükteki üç varlık veya varlığı ifade eden resim kartlarından "en büyük" olan gösterildiğinde "en büyük" olduğunu söyler.

Amaç 8. Varlıklar arasından "en küçük" olan varlığı ayırt eder.

Davranışlar

1. Farklı büyüklükteki üç varlık arasından "en küçük" olan varlığı gösterir.
2. Farklı büyüklükteki üç varlığı ifade eden resim kartlarından "en küçük" olan varlığı ifade eden resim kartını gösterir.
3. Farklı büyüklükteki üç varlık veya varlığı ifade eden resim kartlarından "en küçük" olan gösterildiğinde "en küçük" olduğunu söyler.

Amaç 9. Varlıkları büyüklüklerine göre sıralar.

Davranışlar

1. Farklı büyüklükteki üç varlığı büyükten küçüğe doğru sıraya koyar.
2. Farklı büyüklükteki üçten fazla varlığı büyükten küçüğe doğru sıraya koyar.
3. Farklı büyüklükteki üç varlığı küçükten büyüğe doğru sıraya koyar.
4. Farklı büyüklükteki üçten fazla varlığı küçükten büyüğe doğru sıraya koyar.

Amaç 10. Varlıklar arasından "uzun" olan varlığı ayırt eder.

Davranışlar

1. Farklı uzunluktaki iki varlık arasından "uzun" olan varlığı gösterir.
2. Farklı uzunluktaki iki varlığı ifade eden resim kartlarından "uzun" olan varlığı ifade eden resim kartını gösterir.
3. Farklı uzunluktaki iki varlık veya varlığı ifade eden resim kartlarından "uzun" olan gösterildiğinde "uzun" olduğunu söyler.

Amaç 11. Varlıklar arasından "kısa" olan varlığı ayırt eder.

Davranışlar

1. Farklı uzunluktaki iki varlık arasından "kısa" olan varlığı gösterir.
2. Farklı uzunluktaki iki varlığı ifade eden resim kartlarından "kısa" olan varlığı ifade eden resim kartını gösterir.
3. Farklı uzunluktaki iki varlık veya varlığı ifade eden resim kartlarından "kısa" olan gösterildiğinde "kısa" olduğunu söyler.

Amaç 12. Varlıklar arasından "en uzun" olan varlığı ayırt eder.

Davranışlar

1. Farklı uzunluktaki üç varlık arasından "en uzun" olan varlığı gösterir.
2. Farklı uzunluktaki üç varlığı ifade eden resim kartlarından "en uzun" olan varlığı ifade eden resim kartını gösterir.
3. Farklı uzunluktaki üç varlık veya varlığı ifade eden resim kartlarından "en uzun" olan gösterildiğinde "en uzun" olduğunu söyler.

Amaç 13. Varlıklar arasından "en kısa" olan varlığı ayırt eder.

Davranışlar

1. Farklı uzunluktaki üç varlık arasından "en kısa" olan varlığı gösterir.
2. Farklı uzunluktaki üç varlığı ifade eden resim kartlarından "en kısa" olan varlığı ifade eden resim kartını gösterir.
3. Farklı uzunluktaki üç varlık veya varlığı ifade eden resim kartlarından "en kısa" olan gösterildiğinde "en kısa" olduğunu söyler.

Amaç 14. Varlıkları uzunluklarına göre sıralar.

Davranışlar

1. Farklı uzunluktaki üç varlığı uzundan kısaya doğru sıraya koyar.
2. Farklı uzunluktaki üçten fazla varlığı uzundan kısaya doğru sıraya koyar.
3. Farklı uzunluktaki üç varlığı kısıdan uzuna doğru sıraya koyar.
4. Farklı uzunluktaki üçten fazla varlığı kısıdan uzuna doğru sıraya koyar.

Amaç 15. Varlık grupları arasında "çok" olan varlık grubunu ayırt eder.

Davranışlar

1. Farklı miktardaki iki varlık grubu arasında "çok" olan varlık grubunu gösterir.
2. Farklı miktardaki iki varlık grubunu ifade eden resim kartlarından "çok" olan varlık grubunu ifade eden resim kartını gösterir.
3. Farklı miktardaki iki varlık grubu veya varlık grubunu ifade eden resim kartlarından "çok" olan gösterildiğinde "çok" olduğunu söyler.

Amaç 16. Varlık grupları arasında "az" olan varlık grubunu ayırt eder.

Davranışlar

1. Farklı miktardaki iki varlık grubu arasında "az" olan varlık grubunu gösterir.
2. Farklı miktardaki iki varlık grubunu ifade eden resim kartlarından "az" olan varlık grubunu ifade eden resim kartını gösterir.
3. Farklı miktardaki iki varlık grubu veya varlık grubunu ifade eden resim kartlarından "az" olan gösterildiğinde "az" olduğunu söyler.

Amaç 17. Varlık grupları arasında "en çok" olan varlık grubunu ayırt eder.

Davranışlar

1. Farklı miktardaki üç varlık grubu arasında "en çok" olan varlık grubunu gösterir.
2. Farklı miktardaki üç varlık grubunu ifade eden resim kartlarından "en çok" olan varlık grubunu ifade eden resim kartını gösterir.
3. Farklı miktardaki üç varlık grubu veya varlık grubunu ifade eden resim kartlarından "en çok" olan gösterildiğinde "en çok" olduğunu söyler.

Amaç 18. Varlık grupları arasında "en az" olan varlık grubunu ayırt eder.

Davranışlar

1. Farklı miktardaki üç varlık grubu arasında "en az" olan varlık grubunu gösterir.
2. Farklı miktardaki üç varlık grubunu ifade eden resim kartlarından "en az" olan varlık grubunu ifade eden resim kartını gösterir.

3. Farklı miktardaki üç varlık grubu veya varlık grubunu ifade eden resim kartlarından "en az" olan gösterildiğinde "en az" olduğunu söyler.

Amaç 19. Varlık gruplarını miktarlarına göre sıralar.

Davranışlar

1. Farklı miktardaki üç varlık grubunu azdan çoğa doğru sıraya koyar.
2. Farklı miktardaki üçten fazla varlık grubunu azdan çoğa doğru sıraya koyar.
3. Farklı miktardaki üç varlık grubunu çoktan aza doğru sıraya koyar.
4. Farklı miktardaki üçten fazla varlık grubunu çoktan aza doğru sıraya koyar.

Amaç 20. Varlıklar arasından "ağır" olan varlığı ayırt eder.

Davranışlar

1. Ağırlıkları farklı iki varlığı elle tartarak "ağır" olan varlığı gösterir.
2. Ağırlıkları farklı iki varlığı elle tartarak "ağır" olan varlığın "ağır" olduğunu söyler.

Amaç 21. Varlıklar arasından "hafif" olan varlığı ayırt eder.

Davranışlar

1. Ağırlıkları farklı iki varlığı elle tartarak "hafif" olan varlığı gösterir.
2. Ağırlıkları farklı iki varlığı elle tartarak "hafif" olan varlığın "hafif" olduğunu söyler.

Amaç 22. Varlıklar arasından "en ağır" olan varlığı ayırt eder.

Davranışlar

1. Ağırlıkları farklı üç varlığı elle tartarak "en ağır" olan varlığı gösterir.
2. Ağırlıkları farklı üç varlığı elle tartarak "en ağır" olan varlığın "en ağır" olduğunu söyler.

Amaç 23. Varlıklar arasından "en hafif" olan varlığı ayırt eder.

Davranışlar

1. Ağırlıkları farklı üç varlığı elle tartarak "en hafif" olan varlığı gösterir.
2. Ağırlıkları farklı üç varlığı elle tartarak "en hafif" olan varlığın "en hafif" olduğunu söyler.

Amaç 24. Varlıkları ağırlıklarına göre sıralar.

Davranışlar

1. Ağırlıkları farklı üç varlığı elle tartarak en ağırdan en hafife doğru sıraya koyar.
2. Ağırlıkları farklı üçten fazla varlığı elle tartarak en ağırdan en hafife doğru sıraya koyar.
3. Ağırlıkları farklı üç varlığı elle tartarak en hafiften en ağıra doğru sıraya koyar.
4. Ağırlıkları farklı üçten fazla varlığı elle tartarak en hafiften en ağıra doğru sıraya koyar.

Amaç 25. Varlıklar arasından "kalın" olan varlığı ayırt eder.

Davranışlar

1. Farklı kalınlıktaki iki varlık arasından "kalın" olan varlığı gösterir.
2. Farklı kalınlıktaki iki varlığı ifade eden resim kartlarından "kalın" olan varlığı ifade eden resim kartını gösterir.
3. Farklı kalınlıktaki iki varlık veya varlığı ifade eden resim kartlarından "kalın" olan gösterildiğinde "kalın" olduğunu söyler.

Amaç 26. Varlıklar arasından "ince" olan varlığı ayırt eder.

Davranışlar

1. Farklı kalınlıktaki iki varlık arasından "ince" olan varlığı gösterir.
2. Farklı kalınlıktaki iki varlığı ifade eden resim kartlarından "ince" olan varlığı ifade eden resim kartını gösterir.
3. Farklı kalınlıktaki iki varlık veya varlığı ifade eden resim kartlarından "ince" olan gösterildiğinde "ince" olduğunu söyler.

Amaç 27. Varlıklar arasından "en kalın" olan varlığı ayırt eder.

Davranışlar

1. Farklı kalınlıktaki üç varlık arasından "en kalın" olan varlığı gösterir.
2. Farklı kalınlıktaki üç varlığı ifade eden resim kartlarından "en kalın" olan varlığı ifade eden resim kartını gösterir.
3. Farklı kalınlıktaki üç varlık veya varlığı ifade eden resim kartlarından "en kalın" olan gösterildiğinde "en kalın" olduğunu söyler.

Amaç 28. Varlıklar arasından "en ince" olan varlığı ayırt eder.

Davranışlar

1. Farklı kalınlıktaki üç varlık arasından "en ince" olan varlığı gösterir.
2. Farklı kalınlıktaki üç varlığı ifade eden resim kartlarından "en ince" olan varlığı ifade eden resim kartını gösterir.
3. Farklı kalınlıktaki üç varlık veya varlığı ifade eden resim kartlarından "en ince" olan gösterildiğinde "en ince" olduğunu söyler.

Amaç 29. Varlıkları kalınlıklarına göre sıralar.

Davranışlar

1. Farklı kalınlıktaki üç varlığı kalından inceye doğru sıraya koyar.
2. Farklı kalınlıktaki üçten fazla varlığı kalından inceye doğru sıraya koyar.
3. Farklı kalınlıktaki üç varlığı inceden kalına doğru sıraya koyar.
4. Farklı kalınlıktaki üçten fazla varlığı inceden kalına doğru sıraya koyar.

Amaç 30. Nesneleri "boş" olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. İki varlık arasından dolu olanı gösterir.
2. İki varlık arasından dolu olan gösterildiğinde "dolu" olduğunu söyler.
3. İki resim kartından dolu olan varlığı ifade eden resim kartını gösterir.
4. Dolu olan varlığı ifade eden resim kartı gösterildiğinde "dolu" olduğunu söyler.

Amaç 31. Nesneleri "dolu" olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. İki varlık arasından boş olanı gösterir.
2. İki varlık arasından boş olan gösterildiğinde "boş" olduğunu söyler.
3. İki resim kartından boş olan varlığı ifade eden resim kartını gösterir.
4. Boş olan varlığı ifade eden resim kartı gösterildiğinde "boş" olduğunu söyler.

Amaç 32. Varlıkları "uzakta" olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. Belirtilen bir varlığa göre, iki varlıktan "uzakta" olan varlığı gösterir.
2. Resim kartında belirtilen bir varlığa göre, iki varlıktan "uzakta" olan varlığı gösterir.
3. Belirtilen bir varlığa göre iki varlıktan veya resim kartında belirtilen bir varlığa göre iki varlıktan "uzakta" olan varlık gösterildiğinde "uzakta" olduğunu söyler.

Amaç 33. Varlıkları "yakında" olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. Belirtilen bir varlığa göre, iki varlıktan "yakında" olan varlığı gösterir.
2. Resim kartında belirtilen bir varlığa göre, iki varlıktan "yakında" olan varlığı gösterir.
3. Belirtilen bir varlığa göre, iki varlıktan veya resim kartında belirtilen bir varlığa göre iki varlıktan "yakında" olan varlık gösterildiğinde "yakında" olduğunu söyler.

Amaç 34. Varlıkları "en uzakta" olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. Belirtilen bir varlığa göre, üç varlıktan, "en uzakta" olan varlığı gösterir.
2. Resim kartında belirtilen bir varlığa göre, üç varlıktan "en uzakta" olan varlığı gösterir.
3. Belirtilen bir varlığa göre üç varlıktan veya resim kartında belirtilen bir varlığa göre, üç varlıktan "en uzakta" olan varlık gösterildiğinde "en uzakta" olduğunu söyler.

Amaç 35. Varlıkları "en yakında" olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. Belirtilen bir varlığa göre, üç varlıktan "en yakında" olan varlığı gösterir.
2. Resim kartında belirtilen bir varlığa göre, üç varlıktan "en yakında" olan varlığı gösterir.
3. Belirtilen bir varlığa göre üç varlıktan veya resim kartında belirtilen bir varlığa göre, üç varlıktan "en yakında" olan varlık gösterildiğinde "en yakında" olduğunu söyler.

Amaç 36. Varlıkları "önde" olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. Belirtilen noktadan bakıldığında, iki varlık arasından "önde" olan varlığı gösterir.
2. Belirtilen noktadan bakıldığında, iki varlık arasından önde olan varlığı ifade eden resim kartından "önde" olan varlığı gösterir.
3. Belirtilen noktadan bakıldığında, iki varlık arasından veya iki varlığı ifade eden resim kartından "önde" olan varlık gösterildiğinde "önde" olduğunu söyler.
4. Söylendiğinde bir varlığı diğer varlığın "önüne" koyar.

Amaç 37. Varlıkları "arkada" olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. Belirtilen noktadan bakıldığında iki varlık arasından "arkada" olan varlığı gösterir.
2. Belirtilen noktadan bakıldığında iki varlığı ifade eden resim kartından "arkada" olan varlığı gösterir.

3. Belirtilen noktadan bakıldığında iki varlık arasından veya iki varlığı ifade eden resim kartından "arkada" olan varlık gösterildiğinde "arkada" olduğunu söyler.
4. Söylendiğinde bir varlığı, diğer varlığın "arkasına" koyar.

Amaç 38. Varlıkları "en önde" olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. Belirtilen noktadan bakıldığında üç varlık arasından "en önde" olan varlığı gösterir.
2. Belirtilen noktadan bakıldığında üç varlığı ifade eden resim kartından "en önde" olan varlığı gösterir.
3. Belirtilen noktadan bakıldığında üç varlık arasından veya üç varlığı ifade eden resim kartından "en önde" olan varlık gösterildiğinde "en önde olduğunu söyler.

Amaç 39. Varlıkları "en arkada" olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. Belirtilen noktadan bakıldığında üç varlık arasından "en arkada" olan varlığı gösterir.
2. Belirtilen noktadan bakıldığında üç varlığı ifade eden resim kartından "en arkada" olan varlığı gösterir.
3. Belirtilen noktadan bakıldığında üç varlık arasından veya üç varlığı ifade eden resim kartından "en arkada" olan varlık gösterildiğinde "en arkada" olduğunu söyler.

Amaç 40. Nesnelere "başta" olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. Sıralı üç varlık arasından "başta" olanı gösterir.
2. Sıralı üç varlık arasından "başta" olan varlık gösterildiğinde "başta" olduğunu söyler.
3. Sıralı üç varlık arasından "başta" olan varlığı resim kartından gösterir.
4. Sıralı üç varlık arasından, başta olan varlık, resim kartından gösterildiğinde "başta" olduğunu söyler.
5. Söylendiğinde bir varlığı sıralı iki varlığın başına koyar.

Amaç 41. Nesneleri "sonda" olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. Sıralı üç varlık arasından "sonda" olanı gösterir.
2. Sıralı üç varlık arasından "sonda" olan varlık gösterildiğinde "sonda" olduğunu söyler.
3. Sıralı üç varlık arasından "sonda" olan varlığı resim kartından gösterir.
4. Sıralı üç varlık arasından "sonda" olan varlık, resim kartından gösterildiğinde "sonda" olduğunu söyler.
5. Söylendiğinde bir varlığı sıralı iki varlığın sonuna koyar.

Amaç 42. Nesneleri "ortada" olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. Sıralı üç varlık arasından "ortada" olanı gösterir.
2. Sıralı üç varlık arasından "ortada" olan varlık gösterildiğinde "ortada" olduğunu söyler.
3. Sıralı üç varlık arasından "ortada" olan varlığı resim kartından gösterir.
4. Sıralı üç varlık arasından "ortada" olan varlık, resim kartından gösterildiğinde "ortada" olduğunu söyler.
5. Söylendiğinde bir varlığı iki varlığın ortasına koyar.

Amaç 43. Varlıkları "yüksekte" olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. İki varlık arasından "yüksek" olan varlığı gösterir.
2. Resim kartında, iki varlık arasından "yüksekte" olan varlığı gösterir.
3. İki varlık arasından veya resim kartında iki varlık arasından "yüksekte" olan varlık gösterildiğinde "yüksekte" olduğunu söyler.

Amaç 44. Varlıkları "alçakta" olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. İki varlık arasından "alçakta" olan varlığı gösterir.
2. Resim kartında, iki varlık arasından "alçakta" olan varlığı gösterir.
3. İki varlık arasından veya resim kartında, iki varlık arasından "alçakta" olan varlık gösterildiğinde "alçakta" olduğunu söyler.

Amaç 45. Varlıkları "en yüksekte" olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. Üç varlık arasından "en yüksekte" olan varlığı gösterir.
2. Resim kartında üç varlık arasından "en yüksekte" olan varlığı gösterir.
3. Üç varlık veya resim kartında, üç varlık arasından "en yüksekte" olan varlık gösterildiğinde "en yüksekte" olduğunu söyler.

Amaç 46. Varlıkları "en alçakta" olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. Üç varlık arasından "en alçakta" olan varlığı gösterir.
2. Resim kartında üç varlık arasından "en alçakta" olan varlığı gösterir.
3. Üç varlık veya resim kartında üç varlık arasından "en alçakta" olan varlık gösterildiğinde "en alçakta" olduğunu söyler.

Amaç 47. Varlıkları bir varlığın "içinde" olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. Bir varlığın "içinde" olan varlığı gösterir.
2. Resim kartında bir varlığın "içinde" olan varlığı gösterir.
3. Bir varlığın içinde olan varlık veya resim kartında bir varlığın "içinde" olan varlık gösterildiğinde "içinde" olduğunu söyler.
4. Söylendiğinde bir varlığı diğer varlığın içine koyar.

Amaç 48. Varlıkları bir varlığın "dışında" olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. Bir varlığın "dışında" olan varlığı gösterir.
2. Resim kartında bir varlığın "dışında" olan varlığı gösterir.
3. Bir varlığın "dışında" olan varlık veya resim kartında bir varlığın dışında olan varlık gösterildiğinde "dışında" olduğunu söyler.
4. Söylendiğinde bir varlığı diğer varlığın dışına koyar.

Amaç 49. Varlıkları bir varlığın "üzerinde" olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. Bir varlığın "üzerinde" olan varlığı gösterir.
2. Resim kartında bir varlığın "üzerinde" olan varlığı gösterir.

3. Bir varlığın "üzerinde" olan varlık veya resim kartında bir varlığın "üzerinde" olan varlık gösterildiğinde "üzerinde" olduğunu söyler.
4. Söylendiğinde bir varlığı diğer varlığın üzerine koyar.

Amaç 50. Varlıkları bir varlığın "altında" olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. Bir varlığın "altında" olan varlığı gösterir.
2. Resim kartında bir varlığın "altında" olan varlığı gösterir.
3. Bir varlığın "altında" olan varlık veya resim kartında bir varlığın "altında" olan varlık gösterildiğinde "altında" olduğunu söyler.
4. Söylendiğinde bir varlığı diğer varlığın altına koyar.

Amaç 51. Varlıkları bir varlığın "sağında" olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. Üç varlık arasından, ortadaki varlığa göre "sağda" olan varlığı gösterir.
2. Üç varlığı ifade eden resim kartından ortadaki varlığa göre "sağda" olan varlığı gösterir.
3. Üç varlık arasından veya üç varlığı ifade eden resim kartından, ortadaki varlığa göre "sağda" olan varlık gösterildiğinde "sağda" olduğunu söyler.
4. Söylendiğinde bir varlığı diğer varlığın sağına koyar.

Amaç 52. Varlıkları bir varlığın "solunda" olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. Üç varlık arasından, ortadaki varlığa göre "solda" olan varlığı gösterir.
2. Üç varlığı ifade eden resim kartından ortadaki varlığa göre "solda" olan varlık gösterildiğinde "solda" olduğunu söyler.
3. Üç varlık arasından veya üç varlığı ifade eden resim kartından, ortadaki varlığa göre "solda" olan varlık gösterildiğinde "solda" olduğunu söyler.
4. Söylendiğinde bir varlığı diğer varlığın "soluna" koyar.

Amaç 53. Varlıkları "arada" olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. Üç varlıktan "arada" olan varlığı gösterir.
2. Üç varlığı ifade eden resim kartından "arada" olan varlığı gösterir.

3. Üç varlıktan veya üç varlığı ifade eden resim kartından "arada" olan varlık gösterildiğinde "arada" olduğunu söyler.
4. Söylendiğinde bir varlığı iki varlığın "arasına" koyar.

Amaç 54. "Bütün" olan varlığı ayırt eder.

Davranışlar

1. İki varlık arasından "bütün" olan varlığı gösterir.
2. İki varlığı ifade eden resim kartlarından "bütün" olan varlığı ifade eden resim kartını gösterir.
3. İki varlık veya iki varlığı ifade eden resim kartlarından "bütün" olan varlık gösterildiğinde "bütün" olduğunu söyler.
4. Bir varlığın kendisinin "bütün" olduğunu söyler.

Amaç 55. "Yarım" olan varlığı ayırt eder.

Davranışlar

1. İki varlık arasından "yarım" olan varlığı gösterir.
2. İki varlığı ifade eden resim kartlarından "yarım" olan varlığı ifade eden resim kartını gösterir.
3. İki varlık veya iki varlığı ifade eden resim kartlarından "yarım" olan varlık gösterildiğinde "yarım" olduğunu söyler.
4. İki eş parçaya bölünen bir varlığın, her parçasının "yarım" olduğunu söyler.
5. İki eş yarımından bir bütün elde eder.

Amaç 56. "Çeyrek" olan varlığı ayırt eder.

Davranışlar

1. İki varlık arasından "çeyrek" olan varlığı gösterir.
2. İki varlığı ifade eden resim kartlarından "çeyrek" olan varlığı ifade eden resim kartını gösterir.
3. İki varlık veya iki varlığı ifade eden resim kartlarından "çeyrek" olan varlık gösterildiğinde "çeyrek" olduğunu söyler.
4. Dört eş parçaya bölünen bir varlığın, her parçasının "çeyrek" olduğunu söyler.
5. İki eş çeyrekten bir yarım elde eder.

RİTMİK SAYMA

Amaç 57. Birer ritmik sayar.

Davranışlar

1. 1'den başlayarak birer ritmik sayar.
2. Verilen herhangi bir sayıdan başlayarak ...'e kadar birer ritmik sayar.
3. Nesneleri birer ritmik sayar.
4. Nesne resim kartları üzerinde birer ritmik sayar.
5. 10'dan başlayarak geriye doğru birer ritmik sayar.
6. Verilen herhangi bir sayıdan başlayarak geriye doğru birer ritmik sayar.

Amaç 58. Onar ritmik sayar.

Davranışlar

1. 10'dan başlayarak onar ritmik sayar.
2. 10'un katı olan bir sayıdan başlayarak onar ritmik sayar.
3. Nesneleri onar ritmik sayar.
4. Nesne resimlerini onar ritmik sayar.
5. 30'dan başlayarak geriye doğru onar ritmik sayar.
6. 10'un katı olan bir sayıdan başlayarak geriye doğru onar ritmik sayar.

Amaç 59. Beşer ritmik sayar.

Davranışlar

1. 5'ten başlayarak beşer ritmik sayar.
2. 5'in katı olan bir sayıdan başlayarak beşer ritmik sayar.
3. Nesneleri beşer ritmik sayar.
4. Nesne resimlerini beşer ritmik sayar.
5. 20'den başlayarak geriye doğru beşer ritmik sayar.
6. 5'in katı olan bir sayıdan başlayarak geriye doğru beşer ritmik sayar.

Amaç 60. İkişer ritmik sayar.

Davranışlar

1. 2'den başlayarak ikişer ritmik sayar.
2. 2'nin katı olan bir sayıdan başlayarak ikişer ritmik sayar.

3. Nesneleri ikişer ritmik sayar.
4. Nesne resimlerini ikişer ritmik sayar.
5. 10'dan başlayarak geriye doğru ikişer ritmik sayar.
6. 2'nin katı olan bir sayıdan başlayarak geriye doğru ikişer ritmik sayar.

Amaç 61. Üçer ritmik sayar.

Davranışlar

1. 3'ten başlayarak üçer ritmik sayar.
2. 3'ün katı olan bir sayıdan başlayarak üçer ritmik sayar.
3. Nesneleri üçer ritmik sayar.
4. Nesne resimlerini üçer ritmik sayar.
5. 3'ün katı olan bir sayıdan başlayarak geriye doğru üçer ritmik sayar.

Amaç 62. Dörder ritmik sayar.

Davranışlar

1. 4'ten başlayarak dörder ritmik sayar.
2. 4'ün katı olan bir sayıdan başlayarak dörder ritmik sayar.
3. Nesneleri dörder ritmik sayar.
4. Nesne resimlerini dörder ritmik sayar.
5. 4'ün katı olan bir sayıdan başlayarak geriye doğru dörder ritmik sayar.

KÜMELER

Amaç 63. Kümeyi tanıır.

Davranışlar

1. Verilen varlıklardan belirtilen varlıklarla bir küme oluşturur.
2. Oluşturduğu kümedeki varlıkların adını söyler.
3. Oluşturduğu kümenin eleman sayısını söyler.

Amaç 64. Kümeler arasındaki ilişkileri tanıır.

Davranışlar:

1. Elemanları ve eleman sayıları aynı olan iki kümenin elemanlarını bire bir eşler.
2. Eleman sayıları aynı, elemanları farklı bir kümenin elemanlarını bire bir eşler.

3. Eleman sayıları farklı, elemanları aynı iki kümenin elemanlarını bire bir eşler.
4. Elemanları ve eleman sayıları farklı iki kümenin elemanlarını bire bir eşler.
5. Verilen kümeler arasından, elemanları ve eleman sayıları aynı olan iki kümeyi gösterir.
6. Verilen kümeler arasından elemanları farklı, eleman sayıları aynı olan iki kümeyi gösterir.
7. Eleman sayıları farklı iki kümeden, eleman sayısı fazla olan kümeyi gösterir.

Amaç 65. Nesnelere/resimlerden küme oluşturur.

Davranışlar

1. Nesneleri eşit gruplara ayırır.
2. Verilen iki gruptaki nesne sayısının birbirine eşit olup olmadığını ayırt eder.
3. Söylenen sayıda nesneyi dokunarak sayarak gruplandırır.
4. Söylenen sayıda nesne resmini dokunarak sayarak gruplandırır.

DOĞAL SAYILAR

Amaç 66. “1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9” doğal sayılarını tanır.

Davranışlar

1. Farklı sayıda nesnelere oluşan kümeler içinden 1 (2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9) tane nesne olanı gösterir.
2. 1 (2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9) tane nesnesi olan küme gösterildiğinde nesne sayısının 1 (2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9) tane olduğunu söyler.
3. Farklı sayıda nesnelere oluşan kümeleri ifade eden resim kartları arasından 1 (2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9) tane nesnesi olan resim kartını gösterir.
4. 1 (2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9) tane nesneyi ifade eden resim kartı gösterildiğinde nesne sayısının 1 (2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9) tane olduğunu söyler.
5. Söylendiğinde nesne kümesi içinden 1 (2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9) nesne alır.
6. Sayı sembolü 1 (2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9) gösterildiğinde farklı sayıda nesnelere oluşan kümeler içinden, sayı sembolü miktarı kadar nesneden oluşan kümeyi gösterir.
7. Sayı sembolü 1 (2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9) gösterildiğinde farklı sayıda nesnelere oluşan kümeleri ifade eden resim kartları içinden, sayı sembolü miktarını ifade eden resim kartını gösterir.
8. Gösterilen nesne kümesindeki nesne sayısını ifade eden sayı sembolünü gösterir.
9. Nesne kümesini ifade eden resim kartı gösterildiğinde karşılığı olan sayı sembolünü gösterir.

10. Sayı sembolü gösterildiğinde nesne kümesi içinden gösterilen sayı sembolü miktarı kadar nesne alır.
11. Sayı sembollerini ifade eden kartlar arasından söylenen sayı sembolünü gösterir.
12. Gösterilen sayı sembolünün kaç olduğunu söyler.

Amaç 67. Rakamları yazar.

Davranışlar

1. Rakamları şekline ve yazılış yönlerine uygun olarak havada parmakla yazar.
2. Rakamları şekline ve yazılış yönlerine uygun olarak sıra üzerine parmakla yazar.
3. Rakamları şekline ve yazılış yönlerine uygun olarak çöp, fasulye vb. araçlarla yazar.
4. Yazılı verilmiş rakamların üzerinden çizer.
5. Kesik çizgilerle verilmiş rakamların üzerinden çizer.
6. Söylenen sayıyı rakamla yazar.
7. Söylenen sayıyı yazıyla yazar.

Amaç 68. "0" doğal sayısını tanır.

Davranışlar

1. Verilen kümeler arasından elemanı olmayan kümeyi gösterir.
2. Boş kümenin eleman sayısının 0 (sıfır) olduğunu söyler.
3. Boş kümenin eleman sayısını rakamla yazar.

Amaç 69. İki basamaklı doğal sayıları tanır.

Davranışlar

1. Doğal sayı kartları içinden, gösterilen iki basamaklı doğal sayının aynısını gösterir.
2. Doğal sayı kartları içinden, söylenen iki basamaklı doğal sayıyı gösterir.
3. Gösterilen iki basamaklı doğal sayısının kaç olduğunu söyler.
4. İki basamaklı bir doğal sayıyı onluk ve birliklerine ayırır.
5. İki basamaklı bir doğal sayıdaki onlukları ve birlikleri gösterir.
6. Söylenen iki basamaklı doğal sayıyı rakamla yazar.
7. Rakamla yazılı iki basamaklı doğal sayıyı yazıyla yazar.
8. İki basamaklı bir doğal sayıdan önce ve sonra gelen sayıyı söyler.

Amaç 70. Üç basamaklı doğal sayıları tanır.

Davranışlar

1. Doğal sayı kartları içinden, gösterilen üç basamaklı doğal sayının aynısını gösterir.
2. Doğal sayı kartları içinden, söylenen üç basamaklı doğal sayıyı gösterir.
3. Gösterilen üç basamaklı doğal sayının kaç olduğunu söyler.
4. Üç basamaklı bir doğal sayıyı yüzlük, onluk ve birliklerine ayırır.
5. Üç basamaklı bir doğal sayıdaki yüzlük, onluk ve birlikleri gösterir.
6. Söylenen üç basamaklı doğal sayıyı rakamla yazar.
7. Rakamla yazılı üç basamaklı doğal sayıyı yazıyla yazar.
8. Üç basamaklı bir doğal sayıdan önce ve sonra gelen sayıyı söyler.

Amaç 71. Dört ve daha fazla basamaklı doğal sayıları tanır.

Davranışlar

1. Doğal sayı kartları içinden, gösterilen dört (beş, altı...) basamaklı doğal sayının aynısını gösterir.
2. Doğal sayı kartları içinden, söylenen dört (beş, altı...) basamaklı doğal sayıyı gösterir.
3. Gösterilen dört (beş, altı...) basamaklı doğal sayının kaç olduğunu söyler.
4. Dört (beş, altı...) basamaklı bir doğal sayının belirtilen basamaklarındaki rakamların sayı değerlerini söyler.
5. Dört (beş, altı...) basamaklı bir doğal sayının belirtilen basamaklarındaki rakamların basamak değerlerini söyler.
6. Söylenen dört basamaklı doğal sayıyı rakamla yazar.
7. Rakamla yazılı dört basamaklı doğal sayıyı yazıyla yazar.
8. Dört (beş, altı...) basamaklı bir doğal sayıdan önce ve sonra gelen sayıyı söyler.

Amaç 72. Doğal sayılar arasındaki büyüklük/küçüklük ilişkisini ayırt eder.

Davranışlar

1. Bir basamaklı iki doğal sayıdan büyük/küçük olanı gösterir.
2. Bir basamaklı üç doğal sayıyı küçükten büyüğe doğru sıraya koyar.
3. Bir basamaklı üç doğal sayıyı büyükten küçüğe doğru sıraya koyar.
4. İki basamaklı iki doğal sayıdan büyük ve küçük olanı gösterir.
5. İki basamaklı üç doğal sayıyı küçükten büyüğe doğru sıraya koyar.
6. İki basamaklı üç doğal sayıyı büyükten küçüğe doğru sıraya koyar.

7. Üç (dört, beş...) basamaklı iki doğal sayıdan büyük ve küçük olanı gösterir.
8. Üç (dört, beş...) basamaklı üç doğal sayıyı küçükten büyüğe doğru sıraya koyar.
9. Üç (dört, beş...) basamaklı üç doğal sayıyı büyükten küçüğe doğru sıraya koyar.

Amaç 73. Sıra bildiren sayıları ayırt eder.

Davranışlar

1. Sayıların sağına konulan noktanın sıra bildirdiğini söyler.
2. Sıra bildiren bir sayıyı okur.
3. 20'ye kadar olan, yazıyla verilmiş sıra bildiren bir sayıyı simgeyle yazar.
4. Sıra bildiren sayıların nerelerde kullanıldığını söyler.

TOPLAMA İŞLEMİ

Amaç 74. Doğal sayılarla eldesiz toplama işlemi yapar.

Davranışlar

1. Bir basamaklı bir doğal sayıyla, bir basamaklı bir doğal sayıyı sonuç bir basamaklı çıkacak şekilde yan yana toplayıp sonucunu yazar/söyler.
2. Bir basamaklı bir doğal sayıyla bir basamaklı bir doğal sayıyı sonuç bir basamaklı çıkacak şekilde alt alta toplayıp sonucunu yazar/söyler.
3. Bir basamaklı bir doğal sayıyla, bir basamaklı bir doğal sayıyı sonuç iki basamaklı çıkacak şekilde yan yana toplayıp sonucunu yazar/söyler.
4. Bir basamaklı bir doğal sayıyla, bir basamaklı bir doğal sayıyı sonuç iki basamaklı çıkacak şekilde alt alta toplayıp sonucunu yazar/söyler.
5. Bir basamaklı üç doğal sayıyı sonuç bir basamaklı çıkacak şekilde yan yana toplayıp sonucunu yazar/söyler.
6. Bir basamaklı üç doğal sayıyı sonuç bir basamaklı çıkacak şekilde alt alta toplayıp sonucunu yazar/söyler.
7. Bir basamaklı üç doğal sayıyı sonuç iki basamaklı çıkacak şekilde yan yana toplayıp sonucunu yazar/söyler.
8. Bir basamaklı üç doğal sayıyı sonuç iki basamaklı çıkacak şekilde alt alta toplayıp sonucunu yazar/söyler.
9. İki basamaklı bir doğal sayı ile bir basamaklı bir doğal sayıyı eldesiz toplayıp sonucunu yazar/söyler.

10. İki basamaklı bir doğal sayı ile iki basamaklı bir doğal sayıyı sonuç iki basamaklı çıkacak şekilde eldesiz toplayıp sonucunu yazar/söyler.
11. İki basamaklı bir doğal sayı ile iki basamaklı bir doğal sayıyı sonuç üç basamaklı çıkacak şekilde eldesiz toplayıp sonucunu yazar/söyler.
13. İki basamaklı bir doğal sayı ile bir basamaklı iki doğal sayıyı eldesiz toplayıp sonucunu yazar/söyler.
14. İki basamaklı bir doğal sayı ile iki basamaklı iki doğal sayıyı eldesiz, sonuç iki basamaklı çıkacak şekilde toplayıp sonucunu yazar/söyler.
15. İki basamaklı bir doğal sayı ile iki basamaklı iki doğal sayıyı eldesiz, sonuç üç basamaklı çıkacak şekilde toplayıp sonucunu yazar/söyler.
16. Üç basamaklı bir doğal sayı ile bir basamaklı bir doğal sayıyı eldesiz toplayıp sonucunu yazar/söyler.
17. Üç basamaklı bir doğal sayı ile iki basamaklı bir doğal sayıyı eldesiz toplayıp sonucunu yazar/söyler.
17. Üç basamaklı bir doğal sayı ile üç basamaklı bir doğal sayıyı eldesiz toplayıp sonucunu yazar/söyler.
18. En fazla üç basamaklı en fazla dört doğal sayıyı eldesiz toplayıp sonucunu yazar/söyler.
19. Dört ve daha fazla basamaklı doğal sayılarla eldesiz toplama işlemi yapıp sonucunu yazar/söyler.

Amaç 75. Doğal sayılarla eldeli toplama işlemi yapar.

Davranışlar

1. İki basamaklı bir doğal sayı ile bir basamaklı bir doğal sayıyı eldeli toplayıp sonucunu yazar/söyler.
2. İki basamaklı bir doğal sayı ile iki basamaklı bir doğal sayıyı sonuç iki basamaklı çıkacak şekilde eldeli toplayıp sonucunu yazar/söyler.
3. İki basamaklı bir doğal sayı ile iki basamaklı bir doğal sayıyı sonuç üç basamaklı çıkacak şekilde eldeli toplayıp sonucunu yazar/söyler.
4. İki basamaklı bir doğal sayı ile bir basamaklı iki doğal sayıyı eldeli toplayıp sonucunu yazar/söyler.
5. İki basamaklı bir doğal sayı ile iki basamaklı iki doğal sayıyı eldeli, sonuç iki basamaklı çıkacak şekilde toplayıp sonucunu yazar/söyler.

6. İki basamaklı bir doğal sayı ile iki basamaklı iki doğal sayıyı eldeli, sonuç üç basamaklı çıkacak şekilde toplayıp sonucunu yazar/söyler.
7. Üç basamaklı bir doğal sayı ile bir basamaklı bir doğal sayıyı eldeli toplayıp sonucunu yazar/söyler.
8. Üç basamaklı bir doğal sayı ile iki basamaklı bir doğal sayıyı eldeli toplayıp sonucunu yazar/söyler.
9. Üç basamaklı bir doğal sayı ile üç basamaklı bir doğal sayıyı eldeli toplayıp sonucunu yazar/söyler.
10. En fazla üç basamaklı, en fazla dört doğal sayıyı eldeli toplayıp sonucunu yazar/söyler.
11. Dört ve daha fazla basamaklı doğal sayılarla eldeli toplama işlemi yapıp sonucunu yazar/söyler.

ÇIKARMA İŞLEMİ

Amaç 76. Doğal sayılarla onluk bozmayı gerektirmeyen çıkarma işlemi yapar.

Davranışlar

1. Bir basamaklı bir doğal sayıdan, bir basamaklı bir doğal sayıyı yan yana çıkarıp sonucunu yazar/söyler.
2. Bir basamaklı bir doğal sayıdan, bir basamaklı bir doğal sayıyı alt alta çıkarıp sonucunu yazar/söyler.
3. İki basamaklı bir doğal sayıdan, onluk bozmayı gerektirmeyecek şekilde bir basamaklı bir doğal sayıyı çıkarıp sonucunu yazar/söyler.
4. İki basamaklı bir doğal sayıdan, onluk bozmayı gerektirmeyecek şekilde iki basamaklı bir doğal sayıyı çıkarıp sonucunu yazar/söyler.
5. Üç basamaklı bir doğal sayıdan, onluk bozmayı gerektirmeyecek şekilde bir basamaklı bir doğal sayıyı çıkarıp sonucunu yazar/söyler.
6. Üç basamaklı bir doğal sayıdan, onluk bozmayı gerektirmeyecek şekilde iki basamaklı bir doğal sayıyı çıkarıp sonucunu yazar/söyler.
7. Üç basamaklı bir doğal sayıdan, onluk bozmayı gerektirmeyecek şekilde üç basamaklı bir doğal sayıyı çıkarıp sonucunu yazar/söyler.

Amaç 77. Doğal sayılarla onluk bozmayı gerektiren çıkarma işlemi yapar.

Davranışlar

1. İki basamaklı bir doğal sayıdan onluk bozmayı gerektirecek şekilde bir basamaklı bir doğal sayıyı çıkarıp sonucunu yazar/söyler.
2. İki basamaklı bir doğal sayıdan, onluk bozmayı gerektirecek şekilde iki basamaklı bir doğal sayıyı çıkarıp sonucunu yazar/söyler.
3. Üç basamaklı bir doğal sayıdan, onluk, yüzlük bozmayı gerektiren bir basamaklı bir doğal sayıyı çıkarıp sonucunu yazar/söyler.
4. Üç basamaklı bir doğal sayıdan, onluk, yüzlük bozmayı gerektiren iki basamaklı bir doğal sayıyı çıkarıp sonucunu yazar/söyler.
5. Üç basamaklı bir doğal sayıdan onluk, yüzlük bozmayı gerektiren üç basamaklı bir doğal sayıyı çıkarıp sonucu yazar/söyler.

ÇARPMA İŞLEMİ

Amaç 78. Doğal sayılarla eldesiz çarpma işlemi yapar.

Davranışlar

1. Bir basamaklı bir doğal sayı ile bir basamaklı bir doğal sayıyı sonuç bir basamaklı olacak şekilde yan yana çarpıp sonucu yazar/söyler.
2. Bir basamaklı bir doğal sayı ile bir basamaklı bir doğal sayıyı sonuç bir basamaklı çıkacak şekilde alt alta çarpıp sonucunu yazar/söyler.
3. Bir basamaklı bir doğal sayı ile bir basamaklı bir doğal sayıyı sonuç iki basamaklı çıkacak şekilde yan yana çarpıp sonucunu yazar/söyler.
4. Bir basamaklı bir doğal sayı ile bir basamaklı bir doğal sayıyı sonuç iki basamaklı çıkacak şekilde alt alta eldesiz çarpıp sonucunu yazar/söyler.
5. İki basamaklı bir doğal sayı ile bir basamaklı bir doğal sayıyı eldesiz çarpıp sonucunu yazar/söyler.
6. Üç basamaklı bir doğal sayı ile bir basamaklı bir doğal sayıyı eldesiz çarpıp sonucunu yazar/söyler.
7. İki basamaklı bir doğal sayı ile iki basamaklı bir doğal sayıyı eldesiz çarpıp sonucunu yazar/söyler.
8. Üç basamaklı bir doğal sayı ile iki basamaklı bir doğal sayıyı eldesiz çarpıp sonucunu yazar/söyler.

9. Üç basamaklı bir doğal sayı ile üç basamaklı bir doğal sayıyı eldesiz çarpıp sonucunu yazar/söyler.
10. Üçten fazla basamaklı doğal sayılar içinde eldesiz çarpma işlemi yapıp sonucunu yazar/söyler.

Amaç 79. Doğal sayılarla eldeli çarpma işlemi yapar.

Davranışlar

1. İki basamaklı bir doğal sayı ile bir basamaklı bir doğal sayıyı eldeli çarpıp sonucunu yazar/söyler.
2. Üç basamaklı bir doğal sayı ile bir basamaklı bir doğal sayıyı eldeli çarpıp sonucunu yazar/söyler.
3. İki basamaklı bir doğal sayı ile iki basamaklı bir doğal sayıyı eldeli çarpıp sonucunu yazar/söyler.
4. Üç basamaklı bir doğal sayı ile iki basamaklı bir doğal sayıyı eldeli çarpıp sonucunu yazar/söyler.
5. Üç basamaklı bir doğal sayı ile üç basamaklı bir doğal sayıyı eldeli çarpıp sonucunu yazar/söyler.
6. Üçten fazla basamaklı doğal sayılar içinde eldeli çarpma işlemi yapıp sonucunu yazar/söyler.

BÖLME İŞLEMİ

Amaç 80. Doğal sayılarla kalansız bölme işlemi yapar.

Davranışlar

1. Bir basamaklı bir doğal sayıyı bir basamaklı bir doğal sayıya kalansız bölerek sonucunu yazar/söyler.
2. İki basamaklı bir doğal sayıyı bir basamaklı bir doğal sayıya kalansız bölerek sonucunu yazar/söyler.
3. Üç basamaklı bir doğal sayıyı bir basamaklı bir doğal sayıya kalansız bölerek sonucunu yazar/söyler.
4. İki basamaklı bir doğal sayıyı iki basamaklı bir doğal sayıya kalansız bölerek sonucunu yazar/söyler.
5. Üç basamaklı bir doğal sayıyı iki basamaklı bir doğal sayıya kalansız bölerek sonucunu yazar/söyler.

6. Üç basamaklı bir doğal sayıyı üç basamaklı bir doğal sayıya kalansız bölerek sonucunu yazar/söyler.
7. Dört ve daha fazla basamaklı doğal sayılarla kalansız bölme işlemi yaparak sonucunu yazar/söyler.

Amaç 81. Doğal sayılarla kalanlı bölme işlemi yapar.

Davranışlar

1. Bir basamaklı bir doğal sayıyı bir basamaklı bir doğal sayıya kalanlı bölerek sonucunu yazar/söyler.
2. İki basamaklı bir doğal sayıyı bir basamaklı bir doğal sayıya kalanlı bölerek sonucunu yazar/söyler.
3. Üç basamaklı bir doğal sayıyı bir basamaklı bir doğal sayıya kalanlı bölerek sonucunu yazar/söyler.
4. İki basamaklı bir doğal sayıyı iki basamaklı bir doğal sayıya kalanlı bölerek sonucunu yazar/söyler.
5. Üç basamaklı bir doğal sayıyı iki basamaklı bir doğal sayıya kalanlı bölerek sonucunu yazar/söyler.
6. Üç basamaklı bir doğal sayıyı üç basamaklı bir doğal sayıya kalanlı bölerek sonucunu yazar/söyler.
7. Dört veya daha fazla basamaklı bir doğal sayıyla kalanlı bölme işlemi yaparak sonucunu yazar/söyler.

PROBLEM ÇÖZME

Amaç 82. Problem çözme basamaklarını kavrar.

Davranışlar

1. Problemden verilenleri söyler/yazar.
2. Problemden istenilene söyler/yazar.
3. Problemden istenilene ulaşmak için yapılması gereken işlemi söyler.

Amaç 83. Toplama işlemi ile ilgili problem çözer.

Davranışlar

1. Bir basamaklı bir doğal sayıyı bir basamaklı bir doğal sayıyla toplayarak problem çözer.
2. Bir basamaklı doğal sayılar içinden üç sayıyı kullanarak eldesiz toplama işlemi ile problem çözer.
3. İki basamaklı bir doğal sayıyı bir basamaklı bir doğal sayı ile eldesiz toplayarak problem çözer.
4. İki basamaklı bir doğal sayıyı iki basamaklı bir doğal sayı ile eldesiz toplayarak problem çözer.
5. İki basamaklı bir doğal sayı ile bir/iki basamaklı iki doğal sayıyı eldesiz toplayarak problem çözer.
6. Üç basamaklı bir doğal sayı ile bir basamaklı bir doğal sayıyı eldesiz toplayarak problem çözer.
7. Üç basamaklı bir doğal sayı ile iki basamaklı bir doğal sayıyı eldesiz toplayarak problem çözer.
8. Üç basamaklı bir doğal sayı ile üç basamaklı bir doğal sayıyı eldesiz toplayarak problem çözer.
9. Dört basamaklı bir doğal sayı ile bir basamaklı bir doğal sayıyı eldesiz toplayarak problem çözer.
10. Dört basamaklı bir doğal sayı ile iki basamaklı bir doğal sayıyı eldesiz toplayarak problem çözer.
11. Dört basamaklı bir doğal sayı ile üç basamaklı bir doğal sayıyı eldesiz toplayarak problem çözer.
12. Dört basamaklı bir doğal sayı ile dört basamaklı bir doğal sayıyı eldesiz toplayarak problem çözer.
13. İki basamaklı bir doğal sayı ile bir basamaklı bir doğal sayıyı eldeli toplayarak problem çözer.
14. İki basamaklı bir doğal sayı ile iki basamaklı bir doğal sayıyı eldeli toplayarak problem çözer.
15. İki basamaklı bir doğal sayı ile bir/iki basamaklı iki doğal sayıyı eldeli toplayarak problem çözer.
16. Üç basamaklı bir doğal sayı ile bir basamaklı bir doğal sayıyı eldeli toplayarak problem çözer.

17. Üç basamaklı bir doğal sayı ile iki basamaklı bir doğal sayıyı eldeli toplayarak problem çözer.
18. Üç basamaklı bir doğal sayı ile üç basamaklı bir doğal sayıyı eldesiz toplayarak problem çözer.
19. Dört ve daha fazla basamaklı doğal sayılarla eldesiz eldeli toplama işlemi yaparak problem çözer.

Amaç 84. Çıkarma işlemi ile ilgili problem çözer.

Davranışlar

1. Bir basamaklı bir doğal sayıdan bir basamaklı bir doğal sayıyı çıkararak problem çözer.
2. İki basamaklı bir doğal sayıdan bir basamaklı bir doğal sayıyı onluk bozmadan çıkararak problem çözer.
3. İki basamaklı bir doğal sayıdan iki basamaklı bir doğal sayıyı onluk bozmadan çıkararak problem çözer.
4. Üç basamaklı bir doğal sayıdan bir basamaklı bir doğal sayıyı onluk bozmadan çıkararak problem çözer.
5. Üç basamaklı bir doğal sayıdan iki basamaklı bir doğal sayıyı onluk bozmadan çıkararak problem çözer.
6. Üç basamaklı bir doğal sayıdan üç basamaklı bir doğal sayıyı onluk bozmadan çıkararak problem çözer.
7. Dört basamaklı bir doğal sayıdan bir basamaklı bir doğal sayıyı onluk bozmadan çıkararak problem çözer.
8. Dört basamaklı bir doğal sayıdan iki basamaklı bir doğal sayıyı onluk bozmadan çıkararak problem çözer.
9. Dört basamaklı bir doğal sayıdan üç basamaklı bir doğal sayıyı onluk bozmadan çıkararak problem çözer.
10. Dört basamaklı bir doğal sayıdan dört basamaklı bir doğal sayıyı onluk bozmadan çıkararak problem çözer.
11. İki basamaklı bir doğal sayıdan bir basamaklı bir doğal sayıyı onluk bozarak çıkarıp problem çözer.
12. İki basamaklı bir doğal sayıdan iki basamaklı bir doğal sayıyı onluk bozarak çıkarıp problem çözer.
13. Üç basamaklı bir doğal sayıdan bir basamaklı bir doğal sayıyı onluk, yüzlük bozarak çıkarıp problem çözer.

14. Üç basamaklı bir doğal sayıdan iki basamaklı bir doğal sayıyı onluk, yüzlük bozarak çıkarıp problem çözer.
15. Üç basamaklı bir doğal sayıdan, üç basamaklı bir doğal sayıyı onluk, yüzlük bozarak çıkarıp problem çözer.
20. Dört ve daha fazla basamaklı doğal sayılarla onluk, yüzlük, binlik... bozmayı gerektirmeyen/gerektiren çıkarma işlemi ile problem çözer.

Amaç 85. Çarpma işlemi ile ilgili problem çözer.

Davranışlar

1. Bir basamaklı bir doğal sayı ile bir basamaklı bir doğal sayıyı çarparak problem çözer.
2. İki basamaklı bir doğal sayıyı bir basamaklı bir doğal sayı ile eldesiz çarparak problem çözer.
3. Üç basamaklı bir doğal sayıyı bir basamaklı bir doğal sayı ile eldesiz çarparak problem çözer.
4. İki basamaklı bir doğal sayıyı iki basamaklı bir doğal sayı ile eldesiz çarparak problem çözer.
5. Üç basamaklı bir doğal sayıyı iki basamaklı bir doğal sayı ile eldesiz çarparak problem çözer.
6. Üç basamaklı bir doğal sayıyı üç basamaklı bir doğal sayı ile eldesiz çarparak problem çözer.
7. İki basamaklı bir doğal sayıyı bir basamaklı bir doğal sayı ile eldeli çarparak problem çözer.
8. Üç basamaklı bir doğal sayıyı bir basamaklı bir doğal sayı ile eldeli çarparak problem çözer.
9. İki basamaklı bir doğal sayıyı iki basamaklı bir doğal sayı ile eldeli çarparak problem çözer.
10. Üç basamaklı bir doğal sayıyı iki basamaklı bir doğal sayı ile eldeli çarparak problem çözer.
11. Üç basamaklı bir doğal sayıyı üç basamaklı bir doğal sayı ile eldeli çarparak problem çözer.
12. Üçten fazla basamaklı doğal sayılar içinde eldeli/eldesiz çarpma işlemleriyle problem çözer.

Amaç 86. Bölme işlemi ile ilgili problem çözer.

Davranışlar

1. Bir basamaklı bir doğal sayıyı bir basamaklı bir doğal sayıya kalansız bölerek problem çözer.
2. İki basamaklı bir doğal sayıyı bir basamaklı bir doğal sayıya kalansız bölerek problem çözer.
3. Üç basamaklı bir doğal sayıyı bir basamaklı bir doğal sayıya kalansız bölerek problem çözer.
4. İki basamaklı bir doğal sayıyı iki basamaklı bir doğal sayıya kalansız bölerek problem çözer.
5. Üç basamaklı bir doğal sayıyı iki basamaklı bir doğal sayıya kalansız bölerek problem çözer.
6. Üç basamaklı bir doğal sayıyı üç basamaklı bir doğal sayıya kalansız bölerek problem çözer.
7. Bir basamaklı bir doğal sayıyı bir basamaklı bir doğal sayıya kalanlı bölerek problem çözer.
8. İki basamaklı bir doğal sayıyı bir basamaklı bir doğal sayıya kalanlı bölerek problem çözer.
9. Üç basamaklı bir doğal sayıyı bir basamaklı bir doğal sayıya kalanlı bölerek problem çözer.
10. İki basamaklı bir doğal sayıyı iki basamaklı bir doğal sayıya kalanlı bölerek problem çözer.
11. Üç basamaklı bir doğal sayıyı iki basamaklı bir doğal sayıya kalanlı bölerek problem çözer.
12. Üç basamaklı bir doğal sayıyı üç basamaklı bir doğal sayıya kalanlı bölerek problem çözer.
13. Üçten fazla basamaklı doğal sayılarla kalansız/kalanlı bölme işlemiyle problem çözer.

Amaç 87. Dört işlem yaparak problem çözer.

Davranışlar

1. İki ve daha fazla işlem kullanarak 10^3 'a kadar olan doğal sayılarla problem çözer.
2. İki ve daha fazla işlem kullanarak 100^3 'e kadar olan doğal sayılarla problem çözer.
3. İki ve daha fazla işlem kullanarak 1000^3 'e kadar olan doğal sayılarla problem çözer.
4. İki ve daha fazla işlem kullanarak 1000^3 'den fazla doğal sayılarla problem çözer.

Amaç 88. Hesap makinesi kullanarak işlem yapar.

Davranışlar

1. Hesap makinesi kullanarak toplama işlemi yapar.
2. Hesap makinesi kullanarak çıkarma işlemi yapar.
3. Hesap makinesi kullanarak çarpma işlemi yapar.
4. Hesap makinesi kullanarak bölme işlemi yapar.

ÖLÇÜLER

Amaç 89. Parmakla ölçme yapar.

Davranışlar

1. Gösterilen nesneyi parmakla ölçer.
2. Parmakla ölçtüğü nesnenin, kaç parmak geldiğini söyler.
3. Parmakla ölçtüğü nesnenin, kaç parmak geldiğini yazar.

Amaç 90. Karışla ölçme yapar.

Davranışlar

1. Gösterilen nesneyi karışla ölçer.
2. Karışla ölçtüğü nesnenin, kaç karış geldiğini söyler.
3. Karışla ölçtüğü nesnenin, kaç karış geldiğini yazar.

Amaç 91. Ayakla ölçme yapar.

Davranışlar

1. Gösterilen alanı ayakla ölçer.
2. Ayakla ölçtüğü alanın, kaç ayak geldiğini söyler.
3. Ayakla ölçtüğü alanın, kaç ayak geldiğini yazar.

Amaç 92. Adımla ölçme yapar.

Davranışlar

1. Gösterilen alanı adımla ölçer.
2. Adımla ölçtüğü alanın, kaç adım geldiğini söyler.
3. Adımla ölçtüğü alanın, kaç adım geldiğini yazar.

Amaç 93. Metreyi tanır.

Davranışlar

1. Çeşitli ölçme araçları arasından "metreyi" gösterir.
2. Gösterilen ölçme aracının "metre" olduğunu söyler.
3. Nesnelerin uzunluklarının metreyle ölçüldüğünü söyler.
4. Uzunluk ölçüsü biriminin "metre" olduğunu söyler.
5. Metrenin kısaltılmış gösteriminin "m" olduğunu söyler.
6. Metrenin kısaltılmış gösterimini yazar.

Amaç 94. Metrenin askatları ve katlarını tanır.

Davranışlar

1. Bir metrelik uzunluğun yüz santimetre olduğunu söyler.
2. Santimetrenin kısaltılmış gösteriminin "cm" olduğunu söyler.
3. Santimetrenin kısaltılmış gösterimini yazar.
4. Bir metrelik uzunluğunun bin milimetre olduğunu söyler.
5. Milimetrenin kısaltılmış gösteriminin "mm" olduğunu söyler.
6. Milimetrenin kısaltılmış gösterimini yazar.
7. Bir kilometrelik uzunluğun bin metre olduğunu söyler.
8. Kilometrenin kısaltılmış gösteriminin "km" olduğunu söyler.
9. Kilometrenin kısaltılmış gösterimini yazar.

Amaç 95. Metreyle ölçme yapar.

Davranışlar

1. Gösterilen nesneyi metreyle ölçer.
2. Metreyle ölçtüğü nesnenin kaç metre geldiğini söyler.
3. Metreyle ölçtüğü nesnenin kaç metre olduğunu yazar.

Amaç 96. Cetvelle ölçme yapar.

Davranışlar

1. Gösterilen nesneyi cetvelle santimetre cinsinden ölçer.
2. Cetvelle ölçtüğü nesnenin kaç santimetre geldiğini söyler.
3. Cetvelle ölçtüğü nesnenin kaç santimetre geldiğini yazar.

Amaç 97. Kütle ölçülerini tanır.

Davranışlar

1. Kütle ölçü araçlarından bir kilogramı gösterir.
2. Gösterilen kütle ölçü aracının "bir kilogram" olduğunu söyler.
3. Kütle ölçü araçlarından yarım kilogramı gösterir.
4. Gösterilen kütle ölçü aracının "yarım kilogram" olduğunu söyler.
5. Kütle ölçü araçlarından 250 gramı gösterir.
6. Gösterilen kütle ölçü aracının "250 gram" olduğunu söyler.
7. Katı maddelerin kilogramla/gramla ölçüldüğünü söyler.
8. Kilogramın kısaltılmış gösteriminin "kg" olduğunu söyler.
9. Gramın kısaltılmış gösteriminin "g" olduğunu söyler.
10. Bin gramın bir kilogram olduğunu söyler.

Amaç 98. Kütle ölçü araçlarıyla ölçüm yapar.

Davranışlar

1. Verilen katı maddeyi kilogram/gram kullanarak ölçer.
2. Kilogram kullanarak ölçüm yaptığı maddenin kaç kilogram/gram geldiğini söyler.
3. Kilogram kullanarak ölçüm yaptığı maddenin kaç kilogram/gram geldiğini yazar.

Amaç 99. Saati tanır.

Davranışlar

1. Saati gösterir.
2. Saat gösterildiğinde "saat" olduğunu söyler.
3. Saatin zaman ölçen bir araç olduğunu söyler.
4. Saat üzerinde akrebi gösterir.
5. Saat üzerinde akrep gösterildiğinde "akrep" olduğunu söyler.
6. Saat üzerinde yelkovanı gösterir.
7. Saat üzerinde yelkovan gösterildiğinde "yelkovan" olduğunu söyler.
8. Saat üzerinde akrep, yelkovan ve rakamlar bulunduğunu söyler.
9. Kısa kol olan akrebin saatleri gösterdiğini söyler.
10. Uzun kol olan yelkovanın dakikaları gösterdiğini söyler.
11. Söylenen tam saati gösterir.

12. Akrebin bir rakam üzerinde, yelkovanın ise 12'nin üzerinde olması durumuna "tam saat" denildiğini söyler.
13. Söylenen yarım saati gösterir.
14. Akrebin bir rakamın üzerinde, yelkovanın ise 6'nın üzerinde olması durumuna "yarım saat" denildiğini söyler.
15. Söylenen çeyrek saati gösterir.
16. Akrebin bir rakamın üzerinde, yelkovanın ise 3 veya 9'un üzerinde olması durumuna "çeyrek saat" denildiğini söyler.

Amaç 100. Saati okur.

Davranışlar

1. Tam saate göre ayarlanan saatin kaç olduğunu söyler.
2. Yarım saate göre ayarlanan saatin kaç olduğunu söyler.
3. Çeyrek saate göre ayarlanan saatin kaç olduğunu söyler.
4. Akrep ve yelkovanın verilen durumlarına göre saatin kaç olduğunu söyler/yazar.
5. Belirtilen bir saat aralığını "saat" ve "dakika" cinsinden okunup kısaltılmış gösterimiyle yazar.

Amaç 101. Saat ayarı yapar.

Davranışlar

1. Belirtilen tam saati gösterecek şekilde saati ayarlar.
2. Belirtilen yarım saati gösterecek şekilde saati ayarlar.
3. Belirtilen çeyrek saati gösterecek şekilde saati ayarlar.
4. Akrep ve yelkovanın belirtilen durumuna göre saati ayarlar.

Amaç 102. Zaman ölçülerinden dakikayı tanır.

Davranışlar

1. Bir saatin " 60 dakika" olduğunu söyler.
2. Yarım saatin "30 dakika" olduğunu söyler.
3. Çeyrek saatin "15 dakika" olduğunu söyler.
4. Dakikanın kısaltılmış gösteriminin "dk." olduğunu söyler.

Amaç 103. Zaman ölçülerinden saniyeyi tanır.

Davranışlar

1. Bir dakikanın "60 saniye" olduğunu söyler.
2. Saniyenin kısaltılmış gösteriminin "sn" olduğunu söyler.

Amaç 104. Paraları tanır.

Davranışlar

1. Belirtilen parayı gösterir.
2. Gösterilen paranın kaç lira olduğunu söyler.
3. Paraları birbirinden ayırt eder.
4. Paraları küçükten büyüğe sıralar.

Amaç 105. Parayı günlük yaşamda kullanır.

Davranışlar

1. Verilen paraları sayarak toplam kaç para olduğunu söyler.
2. Alacağı nesnenin tutarı kadar verilen para ile alışveriş yapar.
3. Alacağı nesnenin tutarından fazla para verildiğinde para üstünü hesaplar.

GEOMETRİ

Amaç 106. Geometrik şekiller arasından daireyi ayırt eder.

Davranışlar

1. Geometrik şekiller arasından "daire" olan şekli gösterir.
2. Geometrik şekilleri ifade eden resim kartları arasından "daire" olan şekli ifade eden resim kartını gösterir.
3. Geometrik şekiller veya geometrik şekilleri ifade eden resim kartları arasından "daire" olan şekil gösterildiğinde "daire" olduğunu söyler.
4. Çevresindeki nesnelerin "daire" olan bölümlerini gösterir.
5. Çevresindeki nesnelere ifade eden resim kartından "daire" olan bölümleri gösterir.
6. Çevresindeki nesnelerin veya çevresindeki nesnelere ifade eden resim kartından "daire" olan bölüm gösterildiğinde "daire" olduğunu söyler.

Amaç 107. Dairenin özelliklerini belirtir.

Davranışlar

1. Daireyi çember denilen eğri bir çizginin çevrelediğini söyler.
2. Dairenin, çember içinde kalan düzlem parçası olduğunu söyler.
3. Dairede, merkezin, çemberin tüm noktalarından eşit uzaklıkta olduğunu söyler.
4. Daireyi iki eşit parçaya bölen "çap"ın merkezden geçtiğini söyler.
5. Merkezden, çembere çizilen doğru parçasının yarıçap olduğunu söyler.

Amaç 108. Daire çizer.

Davranışlar

1. Daire şeklindeki nesnelerin yüzeylerinden yararlanarak daire çizer.
2. Belirli bir uzunlukta verilen ipin bağlı olduğu tebeşir, kalem vb.lerini kullanarak daire çizer.
3. Pergel yardımıyla daire çizer.
4. Yarıçap uzunluğu verilen bir çemberi pergel yardımıyla çizer.

Amaç 109. Geometrik şekiller arasından kareyi ayırt eder.

Davranışlar

1. Geometrik şekiller arasından "kare" olan şekli gösterir.
2. Geometrik şekilleri ifade eden resim kartları arasından "kare" olan şekli ifade eden resim kartını gösterir.
3. Geometrik şekiller veya geometrik şekilleri ifade eden resim kartlarından "kare" olan şekil gösterildiğinde "kare" olduğunu söyler.
4. Çevresindeki nesnelerin "kare" olan bölümlerini gösterir.
5. Çevresindeki nesnelere ifade eden resim kartından "kare" olan bölümleri gösterir.
6. Çevresindeki nesnelerin veya çevresindeki nesnelere ifade eden resim kartından "kare" olan bölüm gösterildiğinde "kare" olduğunu söyler.

Amaç 110. Karenin özelliklerini belirtir.

Davranışlar

1. Karenin dört kenarı olduğunu gösterir/söyler.
2. Karenin dört köşesi olduğunu gösterir/söyler.
3. Karenin kenar uzunluklarının birbirine eşit olduğunu söyler.
4. Karenin köşelerinin birbirine dik olduğunu söyler.
5. Karenin dört kenar uzunluklarının toplamının çevresini oluşturduğunu söyler.
6. Karenin çevresinin, bir kenar uzunluğunun dört katı olduğunu söyler.

Amaç 111. Kare çizer.

Davranışlar

1. Çevresinde bulunan kare şeklindeki nesnelerin yüzeylerinden yararlanarak kare çizer.
2. Kareli defter üzerinde kare çizer.
3. Kenar uzunluğu verilen bir kareyi cetvelle çizer.
4. Karenin köşelerini adlandırır.
5. Karenin kenarlarını adlandırır.

Amaç 112. Karenin çevresini hesaplar.

Davranışlar

1. Çizilmiş olarak verilen bir karenin çevresini ölçer/söyler.
2. Karenin çevresini dört kenarının uzunluğunu toplayarak hesaplar/yazar.
3. Karenin çevresini bir kenarının uzunluğunu dört ile çarparak hesaplar/yazar.

Amaç 113. Geometrik şekiller arasından üçgeni ayırt eder.

Davranışlar

1. Geometrik şekiller arasından "üçgen" olan şekli gösterir.
2. Geometrik şekilleri ifade eden resim kartları arasından "üçgen" olan şekli ifade eden resim kartını gösterir.
3. Geometrik şekiller veya geometrik şekilleri ifade eden resim kartları arasından "üçgen" olan şekil gösterildiğinde "üçgen" olduğunu söyler.
4. Çevresindeki nesnelerin "üçgen" olan bölümlerini gösterir.
5. Çevresindeki nesnelere ifade eden resim kartından "üçgen" olan bölümleri gösterir.
6. Çevresindeki nesnelerin veya çevresindeki nesnelere ifade eden resim kartından "üçgen" olan bölüm gösterildiğinde "üçgen" olduğunu söyler.

Amaç 114. Üçgenin özelliklerini belirtir.

Davranışlar

1. Üçgenin üç kenarı olduğunu söyler.
2. Üçgenin üç köşesi olduğunu söyler.
3. Üçgenin alt kenarına "taban" denildiğini söyler.

Amaç 115. Üçgen çizer.

Davranışlar

1. Üçgen şeklindeki nesnelerin yüzeylerinden yararlanarak üçgen çizer.
2. Kenar uzunlukları belirtilmeyen bir üçgen çizer.
3. Kenar uzunlukları verilen bir üçgen çizer.
4. Üçgenin köşelerini adlandırır.
5. Üçgenin kenarlarını adlandırır.

Amaç 116. Üçgenin çevresini hesaplar.

Davranışlar

1. Çizilmiş olarak verilen bir üçgenin çevresini, ölçer/söyler.
2. Üçgenin çevresini kenarlarının uzunluğunu toplayarak hesaplar/yazar.

Amaç 117. Geometrik şekiller arasından dikdörtgeni ayırt eder.

Davranışlar

1. Geometrik şekiller arasından "dikdörtgen" olan şekli gösterir.
2. Geometrik şekilleri ifade eden resim kartları arasından "dikdörtgen" olan şekli ifade eden resim kartını gösterir.
3. Geometrik şekiller veya geometrik şekilleri ifade eden resim kartları arasından dikdörtgen" olan şekil gösterildiğinde "dikdörtgen olduğunu söyler.
4. Çevresindeki nesnelerin "dikdörtgen" olan bölümlerini gösterir.
5. Çevresindeki nesnelere ifade eden resim kartından "dikdörtgen" olan bölümleri gösterir.
6. Çevresindeki nesnelerin veya çevresindeki nesnelere ifade eden resim kartından "dikdörtgen" olan bölüm gösterildiğinde "dikdörtgen" olduğunu söyler.

Amaç 118. Dikdörtgenin özelliklerini belirtir.

Davranışlar

1. Dikdörtgenin dört kenarı olduğunu gösterir/söyler.
2. Dikdörtgenin dört köşesi olduğunu gösterir/söyler.
3. Dikdörtgenin karşılıklı kenarlarının birbirine eşit olduğunu söyler.
4. Dikdörtgenin köşelerinin birbirine dik olduğunu söyler.
5. Dikdörtgenin dört kenarının çevresini oluşturduğunu söyler.

Amaç 119. Dikdörtgen çizer.

Davranışlar

1. Çevresinde bulunan dikdörtgen şeklindeki nesnelerin yüzeylerinden yararlanarak dikdörtgen çizer.
2. Kareli defter üzerinde dikdörtgen çizer.
3. Kenar uzunlukları verilen bir dikdörtgeni cetvelle çizer.
4. Dikdörtgenin köşelerini adlandırır.
5. Dikdörtgenin kenarlarını adlandırır.
6. Adı ile verilen köşenin kenar doğrusunu işaretler.

Amaç 120. Dikdörtgenin çevresini hesaplar.

Davranışlar

1. Çizilmiş olarak verilen bir dikdörtgenin çevresini ölçer/söyler.
2. Dikdörtgenin çevresini dört kenarının uzunluğunu toplayarak hesaplar/yazar.
3. Dikdörtgenin çevresini, kısa ve uzun kenarlarının uzunluğunu iki ile çarpıp, çarpım sonuçlarını toplayarak hesaplar.
4. Dikdörtgenin çevresini, kısa ve uzun kenarlarının toplamını iki ile çarparak hesaplar.

KONULAR

I. GÖRSEL ALGI

- A. Eşleme
- B. Zemin-şekil İlişkisi
- C. Parça-bütün İlişkisi
- D. Şekil Kavramı
- E. Örüntü Çalışmaları

II. VARLIKLAR ARASINDAKİ İLİŞKİLER

- A. Büyük ve Küçük
- B. Uzun ve Kısa
- C. Az ve Çok
- D. Ağır ve Hafif
- E. Kalın ve İnce
- F. Boş ve Dolu
- G. Uzak ve Yakın
- H. Önünde ve Arkasında
- İ. Başta, Ortada, Sonda
- J. Yüksekte ve Alçakta
- K. İçinde ve Dışında
- L. Üzerinde ve Altında
- M. Sağında, Solunda ve Arasında
- N. Bütün, Yarım, Çeyrek

III. RİTMİK SAYMALAR

- A. Birer Ritmik Sayma
- B. Onar Ritmik Sayma
- C. Beşer Ritmik Sayma
- D. İkişer Ritmik Sayma
- E. Üçer Ritmik Sayma
- F. Dörder Ritmik Sayma

IV. KÜMELER

- A. Kümeler
- B. Kümeler Arasındaki İlişkiler

V. DOĞAL SAYILAR

- A. 1-9 Arasındaki Doğal Sayılar
- B. Rakam Yazma
- C. “0” Doğal Sayısı
- D. İki Basamaklı Doğal Sayılar
- E. Üç Basamaklı Doğal Sayılar
- F. Dört ve Daha Fazla Basamaklı Doğal Sayılar
- G. Doğal Sayılar Arasındaki Büyüklük ve Küçüklük İlişkisi
- H. Sıra Bildiren Doğal Sayılar

VI. TOPLAMA İŞLEMİ

- A. Doğal Sayılarla Eldesiz Toplama İşlemi
- B. Doğal Sayılarla Eldeli Toplama İşlemi

VII. ÇIKARMA İŞLEMİ

- A. Doğal Sayılarla Onluk Bozmayı Gerektirmeyen Çıkarma İşlemi
- B. Doğal Sayılarla Onluk Bozmayı Gerektiren Çıkarma İşlemi

VIII. ÇARPMA İŞLEMİ

- A. Doğal Sayılarla Eldesiz Çarpma İşlemi
- B. Doğal Sayılarla Eldeli Çarpma İşlemi

IX. BÖLME İŞLEMİ

- A. Doğal Sayılarla Kalansız Bölme İşlemi
- B. Doğal Sayılarla Kalanlı Bölme İşlemi

X. PROBLEM ÇÖZME

- A. Toplama İşlemi ile İlgili Problem Çözme
- B. Çıkarma İşlemi ile İlgili Problem Çözme
- C. Çarpma İşlemi ile İlgili Problem Çözme
- D. Bölme İşlemi ile İlgili Problem Çözme
- E. Dört İşlem Yaparak Problem Çözme
- F. Hesap Makinesi Kullanma

XI. ÖLÇÜLER

- A. Kütle Ölçüleri
- B. Uzunluk Ölçüleri
- C. Zaman Ölçüleri
- D. Değer Ölçüleri

XII. GEOMETRİK ŞEKİLLER

- A. Kare
- B. Daire
- C. Dikdörtgen
- D. Üçgen

ÖRNEK İŞLENİŞ

Açıklama

Programda yer alan amaç ve davranışların öğretimine başlamadan önce öğrencinin performansını belirlemek üzere performans kayıt tablosu oluşturulur. Beceri ya da kavram birey tarafından kazanılacak ya da gerçekleştirilecek adımlara ayrılır ve sıralanır. Değerlendirme yapılacak ortam düzenlenir. Öğretmen, öğrencinin doğru ya da yanlış cevaplarına karşı olumlu ya da olumsuz duygu içeren, öğrencinin performansını etkileyebilecek tepkilerde bulunmamaya dikkat etmelidir; Ancak öğrenci, değerlendirme sürecinde kurallara uyduğu, göster denildiğinde gösterdiği, söyle denildiğinde söylediği, araçlara bakması, araçları dizmeye ve kaldırmaya yardım etmesi, çalışmaya uygun oturması gibi değerlendirme sürecindeki kurallara uyması pekiştirilir.

Değerlendirme süresince soru yönergeleri tutarlı bir şekilde verilmeli ve ses tonu pekiştirirken kullanılan ses tonundan ayırt edilmelidir.

Öğrenciye tablodaki sorular yöneltilir. Öğrenci istenen beceriyi gerçekleştirirse tabloya (+), gerçekleştiriyorsa (-) olarak işaretlenir.

Performans Kayıt Tablosu

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR	ÇOCUKLAR		
			Ali	Bora	Ceyda
1. Eş nesneyi, eş nesneyle eşler.	3/4	1. Elindeki nesneyi masadaki nesneyle eşle. a) Bardak b) Eldiven c) Kaşık ç) Kova	- + - -	+ - - -	- - + +
2. İki farklı nesne arasından, eş nesnelere eşler.	3/4	2. Önündeki nesnelere bak, elindeki nesneyi eşle. a) Bardak- eldiven (bardak)	-	-	-

		<p>b) Kalem- tabak (tabak)</p> <p>c) K�lah- kaşık (k�lah)</p> <p>ç) Eldiven- kova (kova)</p>			
3. Üç farklı nesne arasından, eş nesneleri eşler.	3/4	<p>3. �n�ndeki nesnelere bak, elindeki nesneyi eşle.</p> <p>a) Eldiven- çorap- tabak (tabak)</p> <p>b) Kaşık- kase- lego (kase)</p> <p>c) Terlik- eldiven- çorap (çorap)</p> <p>ç) Kaşık- k�lah- tabak (kaşık)</p>			
4. D�rt farklı nesne arasından, eş nesneleri eşler.	3/4	<p>4. �n�ndeki nesnelere bak, elindeki nesneyi eşle.</p> <p>a) Kova- terlik- kaşık- lego (kaşık)</p> <p>b) Tabak- çorap- eldiven- bardak (çorap)</p> <p>c) Eldiven- terlik- kaşık- çorap (eldiven)</p> <p>ç) Tabak- kase- kova- bardak (bardak)</p>			
5. Nesneyi, eş fotoğrafıyla/resmiyle eşler.	3/4	<p>5. �n�ndeki fotoğraflara/resimlere bak, elindeki nesneyi eşle.</p> <p>a) Kalem fotoğrafı/resmi (kalem)</p> <p>b) Eldiven fotoğrafı/resmi (eldiven)</p> <p>c) Çorap fotoğrafı/resmi (çorap)</p> <p>ç) Bardak fotoğrafı/resmi (bardak)</p>			

<p>6. İki farklı nesne fotoğrafı/resmi arasından, nesneyi, fotoğrafıyla eşler.</p>	<p>3/4</p>	<p>6. Önündeki fotoğraflara/resimlere bak, elindeki nesneyi eşle.</p> <p>a) Terlik ve eldiven fotoğrafı/resmi (terlik)</p> <p>b) Tabak ve kaşık fotoğrafı/resmi (kaşık)</p> <p>c) Kûlah ve lego fotoğrafı/resmi (kûlah)</p> <p>ç) Bardak ve kase fotoğrafı/resmi (kase)</p>			
<p>7. Üç farklı nesne fotoğrafı/resmi arasından, nesneyi, fotoğrafıyla eşler.</p>	<p>3/4</p>	<p>7. Önündeki fotoğraflara/resimlere bak, elindeki nesneyi eşle.</p> <p>a) Çorap, kase ve eldiven fotoğrafı/resmi (kase)</p> <p>b) Kaşık, kova ve kûlah fotoğrafı/resmi (kaşık)</p> <p>c) Lego, bardak ve tabak fotoğrafı/resmi (tabak)</p> <p>ç) Terlik, kalem ve kaşık fotoğrafı/resmi (terlik)</p>			
<p>8. Dört farklı nesne fotoğrafı/resmi arasından, nesneyi, fotoğrafıyla eşler.</p>	<p>3/4</p>	<p>8. Önündeki fotoğraflara/resimlere bak, elindeki nesneyi eşle.</p> <p>a) Bardak, lego, eldiven ve terlik fotoğrafı/resmi (eldiven)</p> <p>b) Kaşık, tabak, kalem ve kûlah fotoğrafı/resmi (kûlah)</p> <p>c) Kova, terlik, çorap ve lego fotoğrafı/resmi (kova)</p> <p>ç) Eldiven, kalem, tabak, bardak fotoğrafı/resmi (kalem)</p>			

Dersin Adı: Matematik

Konunun Adı: Görsel Algı

Süre: 40 dakika

Yöntem ve Teknikler: Yanlışsız öğretim

Öğretim Materyalleri:

Öğretimde Kullanılacak Materyaller	Değerlendirmede Kullanılacak Materyaller
I. Araç Seti	I. Araç Seti
a) Bardak	a. Tabak
b) Eldiven	b. Kûlah
c) Kaşık	c. Çorap
ç) Kova	ç. Kase
II. Araç Seti	II. Araç Seti
a) Bardak- eldiven	a. Tabak- kaşık
b) Kalem- tabak	b. Çorap- kova
c) Kûlah- kaşık	c. Kase- lego
ç) Eldiven- kova	ç. Kalem- kûlah
III. Araç Seti	III. Araç Seti
a) Eldiven- çorap- tabak	a. Kaşık- kalem- tabak
b) Kaşık- kase- lego	b. Çorap- kase- eldiven
c) Terlik- eldiven- çorap	c. Bardak- kûlah- terlik
ç) Kaşık- kûlah- tabak	ç. Kova- lego- kalem

Amaç 1: Eşleme çalışmalarını yapar.

Davranışlar

1. Eş nesneyi, eş nesneyle eşler.

Öğrencilerin önceden belirlenmiş performansları dikkate alınarak bu derste kazandırılması gereken davranışlar, öğretimsel hedefler olarak öğrencilerin adları belirtilerek yeniden yazılır.

Ali, Bora, Canan:

1. Eş nesneyi, bağımsız olarak eş nesneyle eşler.
2. İki farklı nesne arasından, bağımsız olarak eş nesneyi, eş nesneyle eşler.
3. Üç farklı nesne arasından, bağımsız olarak eş nesneyi, eş nesneyle eşler.
4. Dört farklı nesne arasından, bağımsız olarak eş nesneyi, eş nesneyle eşler.

1. Derse Hazırlık

Öğretmen, öğretim materyallerini hazırlar ve ortamı çocuğu rahatsız edebilecek uyarılardan arındırır. Kullanacağı pekiştiricileri hazırlar. Ortamda çocuğun boyutlarına uygun bir masa ve iki sandalye bulundurulur. Masanın üzerinin kaygan olmaması, ayaklarının zeminde rahatça hareket edebilmesi ve masanın bir çekmecesini olması çalışmayı kolaylaştırır.

2. Derse Giriş

Masada pekiştirici dışında hiçbir şey yer almaz. Çocuk ortamda serbest iken, öğretmen çocuğun sandalyesine eliyle vurarak “buraya gel” yönergesini verir. Öğrenciyi gerekirse tam fiziksel ipucuyla sandalyesine oturtur. Öğrenciyi yerine oturur oturmaz pekiştirir.

3. Dersi Sunma

Öğretmen, masanın üzerine, çocuğun önüne gelecek şekilde bir bardak koyar. Bu bardağın aynısından bir tane de çocuğun eline verir ve net bir ifadeyle “Eşle” der. Tam fiziksel ipucuyla çocuğun elindeki bardağı masanın üzerindeki bardağın içine koymasını sağlar. Hemen ardından yiyecek içecek veya sosyal pekiştirici verir. Nesnelere masanın üzerinden kaldırır. En fazla 8- 10 saniye süren pekiştirme sürecinden sonra ikinci denemeye geçilir.

İkinci deneme için bardaklardan birini masanın üzerine koyar. Çocuğun dikkatinin öğretimde olduğu anı yakalayarak “Eşle” yönergesini verir. Her 3-4 denemeden sonra ipuçları silikleştirilir. 4-5 deneme tekrarlandıktan sonra çocuğa “Oyun zamanı” der ve çocuğu fiziksel

ipucuyla yönlendirir. Çocuğun en fazla 2-3 dakika kadar oyun oynaması sağlanır. Oyun zamanında çocuğa ismiyle hitap edilebilir.

İpuçsuz doğrular yoğun şekilde pekiştirilir. 9/10 ipuçsuz doğru tepki ölçütü karşılandığında bardağın masadaki konumu değiştirilir. Bardağın her yeni konumunda 9/10 ipuçsuz doğru tepki ölçütü olarak alınır. Ölçüt karşılandığında ikinci aşamaya geçilir.

İkinci aşamada bardaktan farklı olarak eldiven kullanılır. Öğretmen eldivenin tekini masanın üzerine koyar. Diğer tekini çocuğa vererek “Eşle” der ve eşlemesi için ipucu kullanır. Bardak eşlemede kullanılan basamaklar tekrarlanır.

Üçüncü aşamada bardak ve eldiven karışık olarak kullanılır. Masanın üzerine bardak ve eldiven çocuğa eşit mesafede olacak şekilde konur. İki nesne arasında 20-25 santim kadar mesafe bırakılır. Çocuğun eline masanın üzerindeki bardağın eşi verilir ve “Eşle” denir. Hemen ardından fiziksel ipucuyla çocuğun bardakları eşlemesi sağlanır. Arada bir masada duran bardakla eldivenin yerleri değiştirilerek denemelere devam edilir. İpuçları silikleştirilerek denemelere devam edilir.

Tüm ipuçları silikleştirildikten sonra çocuk bir denemede yanlış tepkide bulunduğu, pekiştirme yapmayıp “Tekrar dene” diyerek deneme baştan başlatılır. Hemen ardından gerektiği kadar ipucu sunularak doğru tepkiyi yapması sağlanır ve pekiştirilir.

Arada bir yeri değiştirilen bardağı üst üste üç kez ipuçsuz olarak doğru eşlediğinde eldivenle çalışmaya başlanır. Bardakla olan öğretim sürecinin aynısı izlenir. Daha sonra üst üste iki ipuçsuz doğru tepkiden sonra diğer nesneye geçilir. Bir sonraki aşamada ise her ipuçsuz doğru tepkiden sonra diğer nesneye geçilir. Daha sonra, denemelerde nesnelere kestirilemeyen sırayla sorulur.

Dördüncü aşamada ilk iki aşamada kullanılan nesnelere farklı bir nesne olarak kaşık seçilir. Öğretim birinci aşamada olduğu gibi yürütülür. Beşinci aşamada kaşık önce bardakla, sonra eldivenle birlikte kullanılır. 3-3, 2-2, 1-1 sunum basamakları gerçekleştirildikten sonra kestirilemez sıraya yer verilir. Bu ikililerin her birinde kestirilemez sırayla yürütülen denemelerde, 9/10 ipuçsuz doğru tepki alındığında üç nesne bir arada kullanılır. Üçlü sunumda da aynı basamaklarla öğretim yapılır. Not: Yeni nesnelere çalışmaya devam edilir. Çocuk yeni nesnelere kısa sürede eşler hale geldikten sonra masadaki nesne sayısı giderek artırılır. Çocuğun eline verilen nesneyi, masada duran 6 nesne arasından eşleyebilir hale gelmesi hedeflenir. En az 7-10 farklı nesneyle çalışıldıktan sonra iki boyutlu nesnelere çalışmaya geçilebilir.

4. Ölçme ve Değerlendirme

Örnek Ölçme Soruları;

SORULAR	ÖLÇÜT	Ali	Bora	Ceyda
1. Önündeki nesneye bak, elindeki nesneyi eşle. a) Tabak b) Kûlah c) Çorap ç) Kâse	3/4			
2. Önündeki nesnelere bak, elindeki nesneyi eşle. a) Tabak-Kaşık b) Kûlah-Kalem c) Çorap-Kova ç) Kâse-Lego	3/4			

Öğretim sırasında 8-10 denemede bir; edinimin gerçekleşip gerçekleşmediğini değerlendirmek için bir ya da iki yoklama denemesi yapılır. Bu denemelerde yönergeden sonra hiçbir ipucu sunmadan 3-4 saniye beklenir. Çocuğun ipuçsuz doğru tepkide bulunup bulunmadığına bakılır. Eğer ipuçsuz doğru tepkide bulunursa birkaç sabit bekleme süreli denemeye daha yer verilir. Eğer ipuçsuz doğru tepkide bulunmazsa, ipuçlu öğretime devam edilir. Bekleme süresinde çocuk yanlış tepkide bulunursa, çocuk durdurularak elleri dizlerinin ya da masanın üzerine koyulur ve yönerge tekrar edilir.

BEDEN EĞİTİMİ DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMI

AÇIKLAMALAR

Beden eğitimi dersi ilkokul (1,2,3,4) ve ortaokul (5,6,7,8) kademelerinde işlenecek şekilde düzenlenmiştir. Çocuğun kendinin farkına varmasının ilk yolu ona bedenini tanıtmakla başlar. Beden eğitimi dersi bunun için temel derslerden biridir.

Beden eğitimi dersi otizimli çocukların fiziksel ve motor becerilerinin gelişimine yardımcı olurken, aynı zamanda sosyal yaşama uyum sağlamalarına, kendilerini tanımalarına, kendilerine güven duymalarına ve bağımsız biçimde yaşamalarına da katkıda bulunur. Toplumsal uyum alanlarında daha aktif ve katılımcı bir biçimde rol almalarını sağlar.

Otistik çocuklar beden gelişimleri yönünden diğer çocuklardan bir farklılık göstermezken, motor becerileri yönünden denge, iki el, el-göz, el-kol, el-ayak koordinasyonu gibi koordinasyon becerilerinde belirgin farklılıklar gösterebilirler.

Beden eğitimi dersine başlamadan önce ailelerle iş birliğine gidilerek öğrencilerin genel bir sağlık kontrolünden geçirilmesi sağlanmalı, spor yapmalarının sakıncalı olup olmadığı tespit edilmeli ve öğrencilerin fiziksel yapısı ile spora uygunlukları bir fizyoterapist tarafından saptanmalıdır. Bunların sonucunda öğrencilerin beden gücü, yapısı, ilgi ve gereksinimlerine uygun olarak performansları alınmalı, Beden eğitimi dersi plânlaması buna göre yapılmalıdır.

Beden eğitiminde temel amaç her çocuğun aynı düzeyde yetiştirilmesi değil, her bireyin kendi yeteneklerine göre gelişiminin sağlanmasıdır.

Bu dersle ilgili programda yer alan amaçlar öğrencilerin yaşlarına, gelişim özelliklerine ve gereksinimlerine göre gerekirse daha alt basamaklara ayrılmalı ve gerektiğinde yeni amaç ve davranışlar oluşturulmalıdır. Kurallar, zor becerilerin basamakları yazılı veya resim gibi görsel yardımcılarla duvara asılmalı, öğrencilerin basamakları takip etmesi kolaylaştırılmalıdır.

Beden eğitimi çalışmasında boyun ve bel bölgesine doğrudan yapılan hareketler sakatlanmaya neden olabileceğinden, ısınma hareketlerine önem verilmesi ve bu hareketlerin yapılmasında dikkatli olunması gerekmektedir.

Beden eğitimindeki etkinliklerin süresi, öğrencilerin kas kuvvetlerinde, eklem kas koordinasyonları ile hareket kabiliyetlerinde artış sağlayacak süre ve yoğunlukta olacak

şekilde planlanmalıdır. Solunum ve dolaşım sistemindeki faydaları göz önüne alındığında koşu bandı ve yürüyen merdiven çalışmalarına da ağırlık verilmelidir. Hareketten hoşlanmayan (hipoaktif) veya harekete aşırı duyarlı oldukları için hareketli materyallerden korkan (örneğin yürüyen merdiven, salıncak) çocuklar için bu çalışmalara katılım süresi azdan çoğa derece derece arttırılmalı ve sonucunda sevdiği bir aktivite ve sosyal pekiştireçlerle pekiştirilmelidir.

Beden eğitimi dersi mümkün olduğunca çeşitli araç gereçle desteklenerek işlenmelidir. Ancak ders işlenirken, ders ortamında sadece çalışılacak etkinlikle ilgili araç gereçlerin bulundurulmasına özen gösterilmelidir. Öğrencilere, bu araçların kullanımı ile ilgili kurallar öğretilmelidir. Dersin başlangıcında spor malzemelerinin alınıp getirilmesi, kullanıma hazırlanması ve ders sonunda yerlerine konmasının öğrenciler tarafından yapılmasına önem verilmelidir. Ayrıca, araçların kullanımı sırasında ortaya çıkabilecek tehlikelere karşı öğrenciler uyarılmalı ve öğretmen tarafından gerekli önlemler alınmalıdır.

Bu dersin işlenişi sırasında, kısa cümlelerle konuşulmalı, somut, açık ifadelerle yapılması istenen harekete ilişkin adımlar gösterilmelidir. Öğretmen konuya başlamadan önce, konu ile ilgili görsel bir sunumu öğrenciye izletebilir. Öğrenci öğretmenin yönergesi ve model olmasına rağmen çalışmaya başlamazsa birebir fiziksel yardımla hareket bir kaç kez arka arkaya yaptırılarak öğrencinin becerinin adımlarını anlaması sağlanmalıdır. Yavaş yavaş fiziksel yardım azaltılarak sözel açıklama ve modele bakarak yapmak için öğrenci cesaretlendirilmelidir.

Beden eğitimi öğretmeni ve sınıf öğretmenleri, diğer derslerle ilişkilendirmek için BEP hazırlarken işbirliği yapmalıdırlar. Beden eğitimi dersinde sınıf öğretmeniyle işbirliği yapılarak çalışma yapılması eğitim kalitesini arttıracaktır. Sınıf öğretmeninden çocukların özellikle bilişsel ve dil düzeyi hakkında bilgi alınmalı, çocuğun bilmediği kavramlar varsa (örneğin yanıma gel, önünde dur), soyut kelimeler (sizinle gurur duymak isterim), mecazi sözcüklerden kaçınmalıdır (ip gibi düz durmak). Öğrencinin sizi anlamadığı durumlarda stresinin artması ve bu nedenle tekrarlayan ve kendini uyaran davranışlarının ya da problem davranışlarının artabileceği unutulmamalıdır.

Modeli izlemesi gereken birçok fiziksel harekette öğretmen çocuğun karşısında olduğunda ayna görüntüsü olacak ve çocuk davranışın yönünü ters olarak algılayacaktır. Bu nedenle öğretmen öğrencinin yanında durmalı, aynı kol, bacak aynı yönde hareket ettirilerek,

hareketi nereden ne tarafa doğru yapacağını anlaması sağlanmalıdır. Etkinlik sırasında etkinliği hiç yapamayan öğrenciye, öğretmen fiziksel yardımı öğrencinin arkasına geçerek verebilir.

Büyük ve ses yankısı olan mekânlar sese aşırı duyarlı bazı öğrenciler için çok rahatsız edici ve öfkelenendirici olabilir. Bu öğrenciler için başlangıçta kulak tıpası veya müzik dinleyerek çalışma seslere duyarlılığı azaltmaya kadar yardımcı olabilir. Öğretmenin bu özelliği olan çocuklarla konuşurken ses tonu, çok yakınında düdük çalma gibi rahatsız edici davranışlar konusunda dikkatli olması önemlidir.

Öğrencilerin motivasyonunu engelleyici sözlerden ve hareketlerden kaçınmalı, başarıları sık sık pekiştirilmelidir. Başarılı deneyimler, öğrencilerde "yapabilirim" duygusunu geliştirecektir. Özellikle öğrenmenin ilk dönemlerinde başarı duygusu çok önemlidir. Ayrıca öğrenciler başarılı oldukları etkinlikleri sürdürme eğilimi gösterirler. Bu nedenle her bir öğrencinin başarısı üzerinde ayrı ayrı ve önemle durulmalıdır.

Beden eğitimi derslerinde, öğrencilerin sosyal ve duygusal gelişiminde önemli katkı sağladığı bilinen müzikli oyunlar, hareketler, halk dansları, sportif çalışmalar ve çeşitli gösterilere de yer verilmeli ve her öğrencinin bireysel ve gelişim özellikleri doğrultusunda bu çalışmalara katılmasına özen gösterilmelidir. Öğrencinin iletişim düzeyi uygunsa öncelikle masa tenisi gibi 2 kişinin yeterli olduğu sporlar olmak üzere, daha sonra daha çok kişi ile gerçekleştirilen grup sporları öğretilir. Ancak otistik çocuklar bireysel sporlar olan koşma, yüzme gibi sporları yapmada iletişim gerekmediği için daha başarılı olur.

Beden eğitimi dersinde öğrencilerin rahat hareket etmesini sağlayacak şekilde giyinmeleri (eşofman, tişört, şort, spor ayakkabısı, vb.) sağlanmalıdır. Öğrencilere her bir dersten sonra spor kıyafetlerini bir sonraki derse hazır durumda bırakma alışkanlığı kazandırılmalıdır.

Engel üzerinden yürüme çalışmalarında, öğrenci engelin üstünden geçerken engeli itmesi veya üzerine basması öğretmen tarafından engellenir. Öğrenci engeli itiyor veya basıyorsa, öğretmen öğrencinin ayağından tutarak engelin üstünden geçmesine yardımcı olmalıdır.

Vücudunun bölümlerini ve spor araç gereçlerini tanıma gibi kavram içeren amaçlar sınıf öğretmenleri ile işbirliği yapılarak çalışılmalıdır.

Öğretmen öğrencinin esnekliğini geliştirmek için yaptıracağı hareketler sırasında herhangi bir sakatlığa yol açmamak için öğrencinin yüz mimiklerini ve vücut tepkilerini iyi takip etmelidir.

Öğretmen, öğrenciyi koşu bandına çıkarmadan önce aileden kesinlikle sağlık raporu istemelidir. Koşu bandında süre ve hızı ayarlarken acele etmemeli, yüklemeyi öğrencinin performansına göre ayarlamalıdır.

Öğrenci zıplama hareketini yaparken öğretmen, öğrencinin dizlerini kırıp kırmadığını gözlemlemeli; öğrenci zıplama becerisini gerçekleştiriyorsa ön çalışma olarak öğrenci trampene çıkarılarak öğretmenin desteği ile zıplama becerisi çalışmalıdır.

Öğrenci, düz takla, ters takla atarken öğretmenin özellikle takla esnasında öğrencinin boyun kısmından destek vererek takla hareketini gerçekleştirmesine yardımcı olmalıdır.

Jimnastik tahtasındaki çalışmalar sırasında, öğrencinin ilk başta korkusunu yenmek ve dengesini sağlamak için jimnastik tahtasını duvarın yanına koyarak öğrencinin hareket sırasında duvardan destek alması sağlanır. İkinci aşama olarak jimnastik tahtasını duvardan uzak bir yere koyularak öğrencinin öğretmenden destek alması sağlanır. Son aşama olarak ortamdan öğretmen kendisini çekerek öğrencinin bağımsız şekilde hareketi yapması sağlanmalıdır. Öğrenci elinde bir nesne ile yürürken, öğretmen, öğrencinin önüne bakıp bakmadığını kontrol etmeli, önüne bakmasını sağlamalıdır.

Öğrencinin tek elle topla çalışmalarında hem sağ elini hem sol elini kullanması; Tek ayakla topla çalışmalarında da hem sağ ayağını hem sol ayağını kullanması sağlanmalıdır.

Öğretmen, bocce oyunu oynatırken önce sentetik top kullanmalı daha sonra öğrencinin durumuna göre metal topa geçmelidir.

Öğrencinin derinlik algısını geliştirmek için bocce, basketbol da serbest atış çalışması, belli bir hedefe top atma çalışması gibi çalışmalar yapılmalıdır.

Öğretmen öğrencinin el-göz-denge koordinasyonunu geliştirmek için çeşitli istasyon çalışmaları yapmalıdır.

GENEL AMAÇLAR

1. Doğru duruş alışkanlığı kazanır.
2. Sporla ilgili temel bilgi, beceri ve alışkanlıklar kazanır.
3. Ritim ve müzik eşliğinde düzenli hareketler yapma becerisi kazanır.
4. İşbirliği içinde çalışma ve birlikte davranma alışkanlığı kazanır.
5. Görev ve sorumluluk alma, dostça oynama ile ilgili tavır ve alışkanlıklar kazanır.
6. Sinir, kas ve eklem koordinasyonunu geliştirir.
7. Vücut sistemlerini güçlendirir ve geliştirir.
8. Boş zamanlarını spor etkinlikleri ile değerlendirmeye istekli olur.

ÖZEL AMAÇLAR

1. Vücudun bölümlerini tanır.
2. Vücut bölümlerini hareket ettirme çalışmaları yapar.
3. Yürüme çalışmaları yapar.
4. Temel duruşlar yapar.
5. Yerinde dönüşler yapar.
6. Çeşitli şekillerde dizilmeler yapar.
7. Spor araç gereçlerini tanır.
8. Spor araç gereçlerinin kullanımına özen gösterir.
9. Vücut bölümlerinin esnekliğini geliştirici çalışmalar yapar.
10. Koşu çalışmaları yapar.
11. Zıplama ve sıçrama çalışmaları yapar.
12. Sıçramalarla ilgili koordinasyonu geliştirme çalışmaları yapar.
13. Atlama çalışmaları yapar.
14. Tırmanma çalışmaları yapar.
15. Kaldırma ve taşımalarla ilgili koordinasyonu geliştirme çalışmaları yapar.
16. Top yuvarlama çalışmaları yapar.
17. Top atma çalışmaları yapar.
18. Top tutma çalışmaları yapar.
19. Top zıplatma çalışmaları yapar.
20. Topa ayakla vurma çalışmaları yapar.
21. Top sürme çalışmaları yapar.
22. Minderde temel hareketler yapar.

23. Düz takla atar.
24. Ters takla atar.
25. İple hareketler yapar.
26. Kurdele ile hareketler yapar.
27. Çemberle hareketler yapar.
28. "Jimnastik sırası"nda denge geliştirici hareketler yapar.
29. Taklidi hareketler yapar.
30. Eğitsel oyunlar oynar.
31. Halk dansları oynar.
32. Oyunlarda dostça oynamaya özen gösterir.
33. Basketbol oyunu ile ilgili çalışmalar yapar.
34. Voleybol oyunu ile ilgili çalışmalar yapar.
35. Bocce oyunu ile ilgili çalışmalar yapar.
36. Futbol oyunu ile ilgili çalışmalar yapar.
37. Yüzme sporu ile ilgili çalışmalar yapar.
38. Sportif oyunlar oynar.
39. Spor yapmanın sağlık açısından önemini belirtir.
40. Sağlığını korumaya özen gösterir.

AMAÇ VE DAVRANIŞLAR

VÜCUT HAREKETLERİ

Amaç 1. Vücudun bölümlerini tanır.

Davranışlar

1. Vücudun adı söylenen bölümünü gösterir.
2. Vücudun gösterilen bölümünün adını söyler.

Amaç 2. Vücudun bölümlerini hareket ettirme çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Vücudunun bir bölümüyle diğer bölümüne dokunur.
2. Vücudunun söylenen bölümüyle çevresindeki nesnelere dokunur.
3. Vücudunun söylenen bölümünü hareket ettirir.

DÜZEN ALIŞTIRMALARI

Amaç 3. Yürüme çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Serbest şekilde yürür.
2. Tempoya uygun yürür.
3. İki paralel çizgi arasından yürür.
4. Geri geri yürür.
5. Yan yan yürür.
6. Büyük adımlarla yürür.
7. Parmak ucunda yürür.
8. Topuk üzerinde yürür.
9. Çizgi üzerinde yürür.
10. Belirlenen şekillere basarak yürür.
11. Elindeki nesne ile yürür.
12. Engelleri aşarak yürür.

Amaç 4. Temel duruşlar yapar.

Davranışlar

1. "Rahat ol" duruşu yapar.
2. "Hazır ol" duruşu yapar.
3. Tek ayak üzerinde durur.
 1. Parmak uçlarında durur.
 2. Kartal duruşu yapar.
 3. Plânör duruşu yapar.
 4. Çömelik duruşu yapar.
 5. Diz üstü duruşu yapar.

Amaç 5. Yerinde dönüşler yapar.

Davranışlar

1. Yerinde sağa döner.
2. Yerinde sola döner.
3. Yerinde geriye döner.

Amaç 6. Çeşitli şekilde dizilmeler yapar.

Davranışlar

1. Geniş kolda sıra olur.
2. Derin kolda sıra olur.
3. Geniş kolda açılır.
4. Derin kolda açılır.

SPOR ARAÇ GEREÇLERİ VE KULLANIMI

Amaç 7. Spor araç gereçlerini tanır.

Davranışlar

1. Adı söylenen spor araç gerecini gösterir.
2. Gösterilen spor araç gericinin adını söyler.

Amaç 8. Spor araç gereçlerinin kullanımına özen gösterir.

Davranışlar

1. Yaptığı spor faaliyetine uygun araç gereci kullanır.
2. Spor araç gerecini kullandıktan sonra yerine koyar.

TEMEL HAREKETLER

Amaç 9.Vücut bölümlerinin esnekliğini geliştirici hareketler yapar.

Davranışlar

1. Kollar gergin durumda, ayak parmakları üzerinde vücudu yukarı doğru esnetir.
2. Bacaklar bitişik durumda, ellerinin parmak uçlarını yere değdirir.
3. Bacaklar bitişik durumda, vücudunu sağa doğru esnetir.
4. Bacaklar bitişik durumda, vücudunu sola doğru esnetir.
5. Eşli, kollar karşılıklı omuzda, bacaklar açık durumda, vücudunu öne doğru esnetir.
6. Yüz üstü yatışta, ayaklar yardımcı olarak tutulurken kolları açık olarak göğsü yukarı kaldırıp indirir.
7. Eşler karşılıklı el ele tutuşta, karşılıklı olarak tek ayak öne uzatıldığında, diğer ayakla çömelip doğrulur.
8. Ayakta, başını sağ omzuna değdirir.
9. Ayakta, başını sol omzuna değdirir.
10. Ayakta, çenesini göğsüne değdirir.
11. Ayakta, başını sırtına doğru esnetir.
12. Ayakta, omuzlarını yukarı doğru hareket ettirir.
13. Bacaklar ve kollar açık durumda vücudunu sağa esnetir.
14. Bacaklar ve kollar açık durumda vücudunu sola esnetir.
15. Eller yere paralel, bacaklar bitişik durumda çömelip doğrulur.
16. Ayakta, dizler hafif bükülü ve bitişik, eller dizlerin üstünde, dizlerini sağa çevirir.
17. Ayakta, dizler hafif bükülü ve bitişik, eller dizlerin üstünde, dizlerini sola çevirir.
18. Ayakta, dizlerini yanlara açıp kapatır.
19. Ayakta, ayak bileği ile dairesel hareketler yapar.
20. Ayakta, bacaklar gergin bir bacağına öne doğru açar.
21. Ayakta, bacaklar gergin bir bacağına arkaya doğru açar.
22. Ayakta, bacaklar gergin bir bacağına sağa doğru açar.

23. Ayakta, bacaklar gergin bir bacağına sola doğru açar.
24. Bacaklar bitişik durumda, kalça ile dairesel hareketler yapar.
25. Uzun oturuş durumunda, ayak parmaklarını öne esnetir.
26. Uzun oturuş durumunda, ayak parmaklarını arkaya esnetir.
27. Uzun oturuşta, kollar gergin durumda vücudu bacaklara değdirir.
28. Kalça yerde, dizler bükülü ve bitişik durumda bacakları birlikte sağa değdirir.
29. Kalça yerde, dizler bükülü ve bitişik durumda bacakları birlikte sola değdirir.
30. Kalça yerde, eller yanında yere dayalı, bacaklar açık ve gergin durumda kalçayı yukarı kaldırıp indirir.
31. Eller ve dizler yerde, sırtı yukarı kaldırırken çeneyi göğse indirir.
32. Eller ve dizler yerde, bel çukurlaştırılırken başı yukarı kaldırır.

Amaç 10. Koşu çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Serbest şekilde koşar.
2. Tempoya uygun koşar.
3. Hedefe doğru koşar.
4. Parmak ucunda koşar.
5. Dizlerini karnına çekerek koşar.
6. Topuklarını kalçaya vurarak koşar.
7. Çizgi üzerinde koşar.
8. Yan yan koşar.
9. Geri geri koşar.
10. Engellerin arasından koşar.
11. Elindeki nesne ile koşar.
12. Belirlenen kulvarda koşar.
13. Koşu bandında belirlenen süre kadar koşar.

Amaç 11. Zıplama ve sıçrama çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Çift ayakla olduğu yerde zıplar.
2. Çift ayakla ileriye sıçrar.
3. Çift ayakla geriye sıçrar.

4. Çift ayakla yana sıçrar.
5. Tek ayakla olduğu yerde zıplar.
6. Tek ayakla ileriye sıçrar.
7. Tek ayakla geriye sıçrar.
8. Tek ayakla yana sıçrar.

Amaç 12. Sıçramalar ile koordinasyonu geliştirme çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Yere çizilmiş şekillerin içine çift ayakla sıçrar.
2. Yere çizilmiş şekillerin dışına çift ayakla sıçrar.
3. Yere çizilmiş şekillerin içine tek ayakla sıçrar.
4. Yere çizilmiş şekillerin dışına tek ayakla sıçrar.
5. Önündeki bir nesnenin üzerinden sıçrar.
6. Eşit aralıklarla dizilmiş nesnelerin üzerinden çift ayakla sıçrar.
7. Eşit aralıklarla dizilmiş nesnelerin üzerinden tek ayakla sıçrar.
8. Önündeki nesnenin üzerine sıçrayıp yere atlar.

Amaç 13. Atlama çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Yumuşak zemine koşarak atlar.
2. Üstüne çıktığı belli yükseklikteki araçtan atlar.
3. Belli yükseklikteki engel üzerinden tek ayakla atlar.
4. Belli yükseklikteki engel üzerinden çift ayakla atlar.

Amaç 14. Tırmanma çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Parmaklıktan tırmanır.
2. Eğimli yüzeyden tırmanır.
3. Merdiven tırmanır.

Amaç 15. Kaldırma ve taşımalarla ilgili koordinasyonu geliştirme çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Belli bir nesneyi belirlenen hedefe taşır.
2. Uzun oturuşta küçük araçları bir yandan diğer yana kaldırıp koyar.
3. Eşler sırt sırta dönük, uzun oturuşta küçük nesnelere dönerek verir alır.
4. Bağdaş oturuşta küçük nesnelere kısa süreli, çift el ile yukarı kaldırıp indirir.
5. Grup hâlinde arka arkaya dizili iken kollar yukarıda küçük nesnelere önden arkaya/ arkadan öne doğru elden ele verir.
6. Bacaklar açık oturuşta, eller arkada dayalı, bacakları tek tek kaldırır indirir.
7. Bacaklar açık oturuşta, eller arkada dayalı, bacakların ikisini birlikte kaldırır indirir.
8. Uzun oturuşta, küçük nesnelere ayak bileklerinin içi ile kavrayarak kaldırır.
9. Bacaklar açık, ayakta, küçük nesnelere sağ ayağının iç yanıyla alıp, sol ayağının dış yanına bırakır.
10. Eşler sırtları dayalı, kolları birbirine takılı oturup kalkar.

TOP ALIŞTIRMALARI

Amaç 16. Top yuvarlama çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Oturarak yerden çift elle top yuvarlar.
2. Ayakta yerden çift elle top yuvarlar.
3. Oturarak yerden tek elle top yuvarlar.
4. Ayakta yerden tek elle top yuvarlar.
5. Eşli, karşılıklı oturur durumda top yuvarlar.

Amaç 17. Top atma çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Oturur durumdayken çeşitli ağırlıklardaki topları çift elle atar.
2. Ayakta, çeşitli ağırlıklardaki topları rastgele çift elle atar.
3. Hareket hâlindeyken çeşitli ağırlıklardaki topları rastgele çift elle atar.
4. Oturur durumdayken çeşitli ağırlıklardaki topları tek elle atar.
5. Ayakta, çeşitli ağırlıklardaki topları tek elle atar.
6. Hareket hâlindeyken çeşitli ağırlıklardaki topları tek elle atar.

7. Ayakta, duran hedefe çift elle top atar.
8. Ayakta, duran hedefe tek elle top atar.
9. Ayakta, hareketli hedefe çift elle top atar.
10. Ayakta, hareketli hedefe tek elle top atar.
11. Hareket hâlindeyken duran hedefe çift elle top atar.
12. Hareket hâlindeyken duran hedefe tek elle top atar.
13. Hareket hâlindeyken hareketli hedefe çift elle top atar.
14. Hareket hâlindeyken hareketli hedefe tek elle top atar.
15. Eşli, karşılıklı oturur durumda top atar.
16. Eşli, karşılıklı ayakta top atar.

Amaç 18. Top tutma çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Oturarak, yerden atılan topu tutar.
2. Ayakta, yerden atılan topu tutar.
3. Oturarak, göğüs hizasından atılan topu tutar.
4. Ayakta, göğüs hizasından atılan topu tutar.
5. Yukarıya atılan topu tutar.
6. Zıplayan topu tutar.
7. Eşli, karşılıklı oturur durumda top tutar.
8. Eşli, karşılıklı ayakta top tutar.
9. Eşli, karşılıklı hareket hâlindeyken top atar tutar.
10. Müziğin ritmine uygun olarak top atar tutar.

Amaç 19. Top zıplatma çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Çift elle topu zıplatır.
2. Tek elle topu zıplatır.
3. Diz, kalça, göğüs seviyesinde top zıplatır.
4. Çizgi üzerinde tek/çift elle top zıplatılarak yürür.

Amaç 20. Topa ayakla vurma çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Duran topa ayağının ucu ile vurur.
2. Duran topa ayağının dışı ile vurur.
3. Duran topa ayağının içi ile vurur.
4. Hareketli topa ayağının ucu ile vurur.
5. Hareketli topa ayağının dışı ile vurur.
6. Hareketli topa ayağının içi ile vurur.
7. Topu belirlenen hedefe atar.
8. Topu başı ile sektirir.
9. Topu bacağı ile sektirir.
10. Topu ayağı ile sektirir.

Amaç 21. Top sürme çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Belirlenen hedefe kadar elle top sürer.
2. Belirlenen hedefler arasında slalom şeklinde elle top sürer.
3. Belirlenen hedefe kadar ayağı ile top sürer.
4. Belirlenen hedefler arasında slalom şeklinde ayağı ile top sürer.

ARAÇLA JİMNASTİK

Amaç 22. Minderde temel hareketler yapar.

Davranışlar

1. Minderde yuvarlanır.
2. Minderde yüzükoyun sürünür.
3. Minderde kalça üzerinde sürünür.
4. Minderde köprü durumunda durur.
5. Minderde amut durumunda durur.

Amaç 23. Düz takla atar.

Davranışlar

1. Minderin önüne gelir.
2. Minderin önünde durur.
3. Ayaklarını omuz genişliğinde açar.
4. Dizlerini büker
5. Ellerini omuz genişliğinde açar.
6. Avuç içleri aşağıda olacak şekilde ellerini minderin üzerine koyar.
7. Başının üst kısmını ellerinin arasına gelecek şekilde minderin üzerine koyar.
8. Ayaklarıyla vücudunu ileri doğru iterek öne doğru yuvarlanır.
9. Ellerinden destek alarak ayağa kalkar.

Amaç 24. Ters takla atar.

Davranışlar

1. Minderin önüne gelir.
2. Mindere arkasını döner.
3. Ayaklarını omuz genişliğinde açar.
4. Dizlerini büker.
5. Ellerini omuz genişliğinde açar.
6. Avuç içleri yukarı bakacak şekilde ellerini baş hizasına kaldırır.
7. Ayaklarıyla vücudunu geriye doğru iter.
8. Ellerini ve başını mindere koyarak arkaya doğru yuvarlanır.
9. Ellerinden destek alarak ayağa kalkar.

Amaç 25. İple hareketler yapar.

Davranışlar

1. Çift ayakla ip atlar.
2. Tek ayakla ip atlar.
3. İstenilen süre kadar ip atlar.
4. Karşılıklı duran iki kişi tarafından sallanan ip üzerinden atlar.

Amaç 26. Kurdele ile hareketler yapar.

Davranışlar

1. Kurdeleyi önde sallar.
2. Kurdeleyi yanda sallar.
3. Kurdeleyi arkada sallar.
4. Kurdeleyi önde çevirir.
5. Kurdeleyi yanda çevirir.
6. Kurdeleyi arkada çevirir.
7. Kurdeleyi havaya atar.
8. Havaya atılan kurdeleyi tutar.
9. Karşılıklı olarak birbirlerine kurdele atar.
10. Karşılıklı olarak atılan kurdeleyi tutar.

Amaç 27. Çemberle hareketler yapar.

Davranışlar

1. Dik tutulan çemberin içinden geçer.
2. Tuttuğu çemberin içinden geçer.
3. Çemberi yuvarlar.
4. Çemberi kolunda çevirir.
5. Çemberi ayağında çevirir.
6. Çemberi belinde çevirir.

Amaç 28. "Jimnastik sırası"nda denge geliştirici hareketler yapar.

Davranışlar

1. "Jimnastik sırası"nda serbest şekilde yürür.
2. "Jimnastik sırası"nda geri geri yürür.
3. "Jimnastik sırası"nda yan yan yürür.
4. "Jimnastik sırası"nda büyük adımlarla yürür.
5. "Jimnastik sırası"nda parmak ucunda yürür.
6. "Jimnastik sırası"nda topuk üzerinde yürür.
7. "Jimnastik sırası"nda elindeki nesne ile yürür.
8. "Jimnastik sırası"nda engelleri aşarak yürür.
9. "Jimnastik sırası"nda sağa döner.

10. "Jimnastik sırası"nda sola döner.
11. "Jimnastik sırası"nda arkaya döner.
12. "Jimnastik sırası"nda sırtüstü öne sürünür.
13. "Jimnastik sırası"nda sırtüstü arkaya sürünür.
14. "Jimnastik sırası"nda yüzükoyun öne sürünür.
15. "Jimnastik sırası"nda yüzükoyun arkaya sürünür.
16. "Jimnastik sırası"nda kalça üzerinde öne sürünür.
17. "Jimnastik sırası"nda kalça üzerinde yana sürünür.
18. "Jimnastik sırası"nda kalça üzerinde arkaya sürünür.

OYUN OYNUYORUM

Amaç 29. Taklidi hareketler yapar.

Davranışlar

1. Adı söylenen hayvanın hareketini taklit eder.
2. İnsan hareketini taklit eder.
3. Adı söylenen aracın hareketini taklit eder.

Amaç 30. Eğitsel oyunlar oynar.

Davranışlar

1. Oyun düzenini alır.
2. Kurallarına uygun olarak oyunun hareketlerini yapar.

Amaç 31. Halk dansları oynar.

Davranışlar

1. Oyuna uygun giyinir.
2. Oyun düzenini alır.
3. Oyunun ezgisine uygun figürleri yapar/oyunun sözlerine ve ezgisine uygun figürleri yapar.

Amaç 32. Oyunlarda dostça oynamaya özen gösterir.

Davranışlar

1. Oyunun kurallarına uymaya istekli olur.
2. Oyunun kurallarına uymayanları uyarır.
3. Oyun oynarken arkadaşlarıyla uyumlu olur.
4. Oyun ve yarışmalarda kazanan kişiyi/grubu alkışlar.

TAKIM SPORLARI

Amaç 33. Basketbol oyunu ile ilgili çalışmalar yapar.

Davranışlar

1. Yürüyerek top sürer.
2. Koşarak top sürer.
3. Arkadaşına top atar.
4. Duvardaki bir hedefe çeşitli şekillerde pas atar.
5. Alçak potaya top atar.
6. Normal potaya top atar.
7. Atılan topu tutar.
8. Duvardan dönen topu tutar.
9. Potadan dönen topu tutar.
10. Top sürerken, savunmadan topu korur.
11. Hareket eden eşe pas verir.
12. Turnikeye girer.

Amaç 34. Voleybol oyunu ile ilgili çalışmalar yapar.

Davranışlar

1. Balon ile paslaşır.
2. Filede karşılıklı balon ile paslaşır.
3. Parmakları ile topu yukarı atar.
4. Parmakları ile topu ileriye gönderir.
5. Parmakları ile karşılıklı paslaşır.
6. Manşet ile topu yukarı atar.
7. Manşet ile topu ileriye gönderir.
8. Manşet ile karşılıklı paslaşır.

9. Her yönden gelen topa vurur.
10. Gelen topu manşet ile karşılar.
11. Gelen topu parmak uçları ile karşılar.
12. Filede karşılıklı top ile paslaşır.
13. Elin içi ile servis atar.
14. Elin üstü ile servis atar.

Amaç 35: Bocce oyunu ile ilgili çalışmalar yapar.

Davranışlar

1. Atış çizgisinde durur.
2. 3 /5 m uzaklıktaki küçük pallinoya bakar.
3. Elindeki topu pallinoya yakın olacak şekilde atar.
4. Atma sırası kendine gelene kadar bekler.

Amaç 36. Futbol oyunu ile ilgili çalışmalar yapar.

Davranışlar

1. Ayakları arasında yürüyerek top sürer.
2. Ayaklarıyla koşarak top sürer.
3. Ayakları arasında koşarak top sürer.
5. Plâse vuruşuyla topa vurur.
6. İç vuruşla topa vurur.
7. Dış vuruşla topa vurur.
8. Kendine atılan topu ayak tabanı ile yakalar.
9. Diğer oyuncuyla ayakla paslaşır.
10. Hareket eden savunmaya karşı top sürer.
11. Kaleye şut atar.

Amaç 37. Yüzme sporu ile ilgili çalışmalar yapar.

Davranışlar

1. Havuzun kenarında oturarak suda ayaklarını çırpır.
2. Havuzun kenarına tutunarak yüzüstü su içinde ayaklarını çırpır.
3. Havuzun kenarına tutunarak su içine dalıp çıkar.
4. Su yüzünde kollukla durur.

5. Su yüzünde kollukla kulaç atar.
6. Su yüzünde kollukla ayaklarını kullanarak yüzer.
7. Kolluksuz su yüzünde durur.
8. Kolluksuz kulaç atarak ve ayaklarını kullanarak yüzer.
9. Kolluksuz çeşitli stillerde yüzer.

Amaç 38. Sportif oyunlar oynar.

Davranışlar

1. Takım oyununa uygun giyinir.
2. Takım oyununa uygun oyun düzeni alır.
3. Takım oyununun kurallarına uygun hareketler yapar.

SPOR VE SAĞLIK BİLGİLERİ

Amaç 39. Spor yapmanın sağlık açısından önemini belirtir.

Davranışlar

1. Spor yapmanın bedenimizin gelişimine yardımcı olduğunu söyler.
2. Spor yapmanın ruh sağlığımız için yararlı olduğunu söyler.
3. Spor yapmanın kaslarımızı kuvvetlendirdiğini söyler.
4. Spor yapmanın vücuda enerji sağladığını söyler.

Amaç 40. Sağlığını korumaya özen gösterir.

Davranışlar

1. Hava şartlarına uygun giyinir.
2. Beden eğitimi çalışmalarını bitiminde üzerini değiştirir.
3. Terliyken soğuk içeceklerden kaçınır.

KONULAR

I. VÜCUT HAREKETLERİ

- A. Vücudun Bölümleri
- B. Vücudun Bölümlerinin Hareketleri

II. DÜZEN ALIŞTIRMALARI

- A. Yürüme çalışmaları
- B. Temel Duruşlar
- C. Dönüşler
- D. Dizilmeler

III. SPOR ARAÇ GEREÇLERİ VE KULLANIMI

- A. Spor Araç Gereçleri
- B. Spor Araç Gereçlerini Düzenli Kullanma

IV. TEMEL HAREKETLER

- A. Vücut Bölümlerinin Esnekliğini Artırıcı Hareketler
 - 1. Ayakta vücut hareketleri
 - 2. Oturarak vücut hareketleri
- B. Yürüme Çalışmaları
- C. Koşu Çalışmaları
- Ç. Zıplama ve Sıçrama Çalışmaları
- D. Atlama Çalışmaları
- E. Tırmanma Çalışmaları
- F. Kaldırma ve Taşımalarla İlgili Koordinasyon Geliştirme Çalışmaları

V. TOP ALIŞTIRMALARI

- A. Top Yuvarlama Çalışmaları
- B. Top Atma Çalışmaları
- C. Top Tutma Çalışmaları
- Ç. Top Zıplatma Çalışmaları
- D. Top Sürme Çalışmaları
- E. Topa Vurma Çalışmaları

VI. ARAÇLA JİMNASTİK

- A. Minder Hareketleri
- B. Düz ve Ters Takla
- C. İple Hareketler
- C. Çemberle Hareketler
- Ç. "Jimnastik Sırası"nda Hareketler

VII. OYUN OYNUYORUM

- A. Taklidi Hareketler
- B. Eğitsel Oyunlar
- C. Halk Dansları
- Ç. Dostça Oynama

VIII. FERDİ VE TAKIM SPORLARI

- A. Ferdi ve Takım Sporları İle İlgili Çalışmalar
 - 1. Basketbol
 - 1. Voleybol
 - 2. Bocce
 - 3. Futbol
 - 4. Yüzme
- B. Sportif Oyunlar

IX. SPOR VE SAĞLIK BİLGİLERİ

- A. Sporun Sağlığımız Açısından Önemi
- B. Sağlığımızı Koruyalım

ÖRNEK İŞLENİŞ

Açıklama

Programda yer alan amaç ve davranışların öğretimi için öğrencilerin performansı önceden belirlenir. Becerilerde performans düzeyi belirlenirken öğrencinin becerinin her bir basamağını bağımsız olarak gerçekleştirip gerçekleştirmediğine ya da hangi ipucu verildiğinde gerçekleştirebildiğine bakılır ve performans kayıt tablosuna kaydedilir. Performans belirlenmesi için yapılan çalışma ve buna ilişkin hazırlanan kayıt tablosu günlük plân formatı dışındadır.

Uygulamada öğrencinin gereksinim duyduğu ipucu ve yardım basamağı uygulanır, öğrenci bağımsızlaştıkça bu yardımlar geri çekilir. Seçilecek pekiştireçler öğrencilerin ilgileri ve anlama düzeylerine göre olmalıdır.

Performans Kayıt Tablosu

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	YÖNERGELER	DİLEK	KEMAL
		Ana Yönerge: Minderde düz takla at.		
1. Minderin önüne gelir. a) Minderin önünde durur. b) Ayaklarını omuz genişliğinde açar.	% 100	1. Minderin önüne gel. a) Minderin önünde dur. b) Ayaklarını omuz genişliğinde aç.	Sİ Sİ	Sİ Sİ
2. Takla pozisyonu alır. a) Dizlerini bükür	% 100	2. Takla pozisyonu al. a) Dizlerini bük.	Sİ Sİ	Sİ Sİ

<p>b) Ellerini omuz genişliğinde açar.</p> <p>c)Avuç içleri aşağıda olacak şekilde ellerini minderin üzerine koyar.</p> <p>ç)Başının üst kısmını ellerinin arasına gelecek şekilde minderin üzerine koyar.</p>		<p>b) Ellerini omuz genişliğinde aç.</p> <p>c) Avuç içleri mindere gelecek şekilde ellerini minderin üzerine koy.</p> <p>ç) Başının üst kısmını ellerinin arasına gelecek şekilde minderin üzerine koy.</p>	<p>Sİ</p> <p>Sİ</p> <p>Sİ</p> <p>Sİ</p>	<p>Sİ</p> <p>MO</p> <p>MO</p> <p>MO</p>
<p>3. Öne doğru takla atar.</p> <p>a) Ayaklarıyla vücudunu ileri doğru iter.</p> <p>b) Öne doğru yuvarlanır.</p>	<p>% 100</p>	<p>3.Öne doğru takla at.</p> <p>a) Ayaklarınla kendini ileri doğru it.</p> <p>b) Öne doğru yuvarlan.</p>	<p>FY</p> <p>FY</p>	<p>Sİ</p> <p>Sİ</p>
<p>4. Taklanın hızıyla yere bastığı ayakları üzerinde ayağa kalkar.</p>	<p>% 100</p>	<p>Ayağa kalk.</p>	<p>Sİ</p>	<p>Sİ</p>

Dersin Adı: Beden Eğitimi

Süre: 40 dk.

Konu Adı: Araçla Jimnastik

Yöntem ve teknikler: Tüm beceri

Öğretim Materyalleri: Jimnastik Minderi

Amaç 23. Düz takla atar.

Davranışlar

1. Minderin önüne gelir.
2. Minderin önünde durur.
3. Ayaklarını omuz genişliğinde açar.
4. Dizlerini büker.
5. Ellerini omuz genişliğinde açar.
6. Avuç içleri aşağıda olacak şekilde ellerini minderin üzerine koyar.
7. Başının üst kısmını ellerinin arasına gelecek şekilde minderin üzerine koyar.
8. Ayaklarıyla vücudunu ileri doğru iterek öne doğru yuvarlanır.
9. Ellerinden destek alarak ayağa kalkar.

Öğrencilerin önceden belirlenmiş performansları dikkate alınarak, bu derste kazandırılması gereken davranışlar, öğrencilerin adları belirtilerek yeniden yazılır.

Dilek:

1. Tam sözel ipucu verildiğinde minderin önünde durur.
2. Tam sözel ipucu verildiğinde ayaklarını bir omuz genişliğinde açar.
3. Tam sözel ipucu verildiğinde ellerini ve başını minderin üzerine koyar.
4. Fiziksel yardımla düz takla atar.
5. Tam sözel ipucu verildiğinde ayağa kalkar.

Kemal:

1. Tam sözel ipucu verildiğinde minderin önüne gelir.
2. Tam sözel ipucu verildiğinde ayaklarını bir omuz genişliğinde açar.
3. Tam sözel ipucu verildiğinde dizlerini büker.
4. Model olduğunda ellerini omuz genişliğinde açıp minderin üzerine koyar.
5. Tam sözel ipucu verildiğinde ayağa kalkar.

1. Ders Öncesi Hazırlık

Öğretmen, öğrencilerin dersten zevk almalarını sağlamak için öğrencilerin sevebilecekleri müzikleri hazırlar. Ders sırasında kullanacağı pekiştiricileri belirler.

2. Derse Giriş

Öğretmen, öğrencilerin ısınması için onları koşu bandında belirlenen süre kadar koşturur. Belirlenen süre kadar sağlık topu ile alttan, göğüs hizasından atılan ve yerden yuvarlanan sağlık topları ile tutup atma çalışmaları yapar. Isınma çalışmalarını esneme-gerdirmelerle tamamlar. Öğretmen öğrencilere minderde düz takla çalışacaklarını, takla çalışması için minderleri getirmelerini söyler. Minderleri nerelere koymaları gerektiğini gösterir.

3. Dersi Sunma

Öğretmen, Kemal ve Dilek'i yanına çağırıp minderde düz takla atmalarını söyleyerek ana yönerge verir. Kemal ve Dilek'in minderin önüne gelmelerini, dizlerini büküp ellerini mindere koymalarını söyler. Başlarının üst kısmını ellerinin arasından mindere koymalarını sözel ipucuyla söyler. Öğretmen, öğrencilerin olumlu tepkisini pekiştirir. Ellerini omuz genişliğinde açmalarında model olur. Avuç içlerini mindere koyduklarında bu hareketi pekiştirir. Başlarının üst kısmını mindere koymalarında tam model olur. Öğretmen, Dilek'in hareketi tamamlaması için baldır kısmından eliyle iterek ve ense kısmına da diğer eliyle destek vererek fiziksel yardımda bulunur.

Dilek'in ayağa kalkmasına tam sözel ipucu verir. Hareketi tamamlayan Dilek'e, pekiştiricini verir. Öğretmen, Kemal'in ayaklarıyla vücudunu ileri itip "Hadi Kemal öne doğru takla at" der. Kemal yuvarlandığında, öğretmen bu hareketi pekiştirir. Hareketi tamamlayan Kemal ve Dilek, öğretmen tarafından pekiştirilir. Öğretmen, dersin sonunda gerdirme hareketleri yaptırarak dersi bitirir.

4. Ölçme ve Değerlendirme

Öğretmen, öğretim sonunda öğrencilerin becerinin her bir basamağını bağımsız yapıp yapmadıklarını ya da hangi ipucuyla yapabildiklerini kaydeder.

Öğrenciler, beceriyi bağımsız olarak yapabilece kadar diğer ders saatlerinde bu beceriyi çalışmaya devam eder.

**GÖRSEL SANATLAR DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMI**

AÇIKLAMALAR

Görsel sanatlar dersi ilkokul (1,2,3,4) ve ortaokul (5,6,7,8) kademelerinde işlenecek şekilde düzenlenmiştir. Bu ders otistik çocuğun duygusal dünyasına hitap ederek onun yetenek, düşünce ve yaratıcı gücünü ifade etmesine yardımcı olan bir derstir.

Görsel sanatlar dersi planlamasının; otizmli bireylerin özelliklerine göre, yaşantıları ile paralel olarak, yetenek ve yaratıcılıklarını geliştirecek nitelikte olması çok önemlidir. Öğretmen etkinlikleri planlarken kolaydan zora, basitten karmaşığa, somuttan soyuta doğru bir yol izlemelidir. Otizmli bireyin yapabildiklerinden yola çıkarak sınırlılık alanlarına doğru ilerlenmelidir. Bazı çalışmalar bireysel, bazı çalışmalar grup çalışması olarak planlanabilir. Grup çalışmasında birlikte yapılan bir resim veya kolaj gibi çalışmalarda her öğrenci kendi becerisi ölçüsünde katkıda bulunur. Bu çalışmalar işbirliği yapma, birlikte çalışma, materyal paylaşma ve akran etkileşimi için de önemli fırsatlar sağladığı için mutlaka planlanmalıdır.

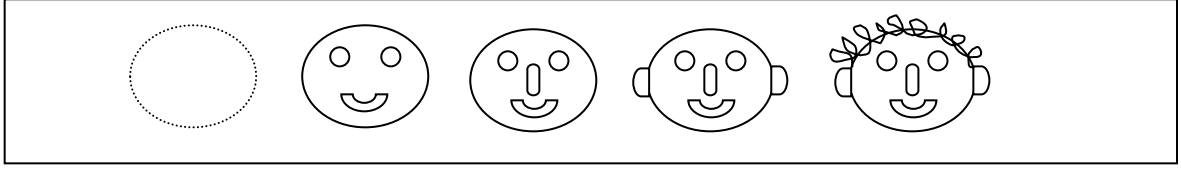
Bu doğrultuda oluşturulan programın başında yer alan araç- gereç tanıma bölümü diğer konularda yer alan amaç ve davranışlarla doğrudan ilişkili olup; ders planlaması yapılırken bu bölümün amaç ve davranışlarından uygun olanların öğretimine yer verilerek, araç gereç tanıma bölümünün kazanımları da kendiliğinden bireye verilmiş olacaktır.

Görsel sanatlar dersinde okulun, çevrenin ve öğrencinin yeterliliğine göre uygun sanat dalları seçilerek dersler işlenmelidir. Her çocuk için uygun sanat alanları belirlenmelidir. Bazı otizmli bireylerin resme karşı özel bir yeteneği olduğu ve uluslararası üne sahip otizmli ressamlar olduğu unutulmamalıdır. Özel yetenekleri olan çocuklar gözden kaçırılmamalı, özel bir çalışma ile yeteneğini geliştirme ortamı sağlanmalıdır.

Otistik çocuğun rastgele çizgiler, karalama ile başlayan gelişim süreci, planlı bir şekilde yönlendirildiğinde, yeterli imkânların sağlanması ve malzemeyi kullanmaya cesaretlendirilmesiyle daha üst kazanımlara doğru ilerleme gösterecektir. Bu ilerlemenin ön koşullarından biri de el-göz koordinasyonu ve ince motor becerilerinin geliştirilmesidir. Dolayısıyla bu derste yapılacak çalışmalarda el, bilek, parmak ve göz koordinasyonunun kuvvetlendirilerek geliştirilmesine yardımcı olacak etkinlikler öncelikli olmalıdır.

Çizim çalışmalarında sözel yönergelerle resim çizemeyen otizmli bireyler için birebir model olarak her figür tek tek çizdirilebilir. Çizmesini istediğimiz resmin tamamını çizip öğrencinin modele bakarak çizmesini sağlayabiliriz. Model alarak da çizemeyen öğrenci varsa

fiziksel yardımda bulunarak ya da şablon üzerinden çizmesi sağlanabilir. Figürleri çizemeyen otizmli birey için önce basit geometrik şekiller kullanarak bu figürlerin çizimi öğretilir. Örneğin yüz resmi çizmesi istendiğinde önce daire çizdirme çalışmalarının yapılması bağımsız olarak daire çizebilen öğrenciyle sırasıyla göz, ağız, burun, kulak ve saç ayrıntılarına tek tek çalışılması ve kendi stilinde bu figürleri çizebilmelerinin sağlanması faydalı olacaktır. Her şekil için önce otizmli bireyin hangi basamakta çizebildiği belirlenir. Çalışmaya o basamaktan başlanır. Bu konuda etkinlik çizelgelerinin kullanımı öğretim sürecinde yarar sağlayacaktır.



El sanatları çalışmalarında, planlama yapılırken öğrencilerin gelişim özellikleri, performansları, yeterlilikleri ve ilgileri dikkate alınarak çalışılacak amaç ve davranışlar belirlenmelidir. Öğrencinin gerekli hazır bulunuşluk düzeyi belirlenmeli, gerekirse hazırlık çalışmaları planlanmalıdır. Amaç ve davranışların seçiminde bireyin sağlığı, güvenliği, yeterliliği ve ilgisi mutlaka dikkate alınmalıdır. Amaçlarda belirtilen davranışlar sırasıyla ya da tamamı öğretilecek diye bir koşul yoktur. Öğretmen, öğrencisi için uygun gördüğü tek bir beceri üzerinde de çalışabileceği gibi, ilgili amaç altında yer alan davranışlardan birkaçını da çalışabilir.

Otistik çocuklar, kendilerini ifade etme becerilerinde yetersizlik gösterdiklerinden görsel sanatlar dersi; bu bireylerin zihinsel kapasiteleri ölçüsünde anlama, yetenek ve yaratıcı gücünün bir ifadesi olarak düşünülmektedir. Otistik çocuklar bu derste el işi, kil ve resim gibi çalışmalar yaparak; duygusal açıdan rahatlamakta, hoş vakit geçirmekte ve değişik beceriler kazanmaktadır.

Öğretim yılı sonlarında ve bazı önemli günlerde çocukların yaptığı ürünler sergilenmelidir. Ortaya bir ürün çıkarmak, bu ürünün sergilenmesi otizmli çocuklar için de başarılı olma duygusunu yaşama, çevresi tarafından onaylanma, beğenilme duygusunun tatmin olmasını sağlayabilir. Bununla birlikte çocuklarda, yaptıkları ile gurur duyma ve kendisine güven duyma gelişimi de sağlanabilir. Aynı zamanda ailelerin sosyal kabulüne, çocuğu ile gurur duymasına ve okulla işbirliği yapmasına katkı sağlayacaktır. Diğer bir yarar ise toplumda farkındalık oluşturmaya katkıda bulunması olarak ifade edilebilir.

GENEL AMAÇLAR

1. Görsel sanat çalışmalarında temel iş alışkanlıkları kazanır.
2. Çeşitli araç gereçleri uygun ve ekonomik şekilde kullanma alışkanlığı kazanır.
3. Yeni ürünler ortaya çıkararak kendini ifade eder ve üretken olma alışkanlığı kazanır.
4. Boş zamanlarını yararlı ve zevkli bir şekilde geçirmesini sağlayacak alışkanlıklar kazanır.
5. İş birliği içinde çalışmayı alışkanlık hâline getirir.
6. Çevre ile ilgili gözlemlerini, izlenimlerini, duygularını ve düşüncelerini görsel sanatlar çalışmalarına yansıtarak hayal gücünü geliştirir.
7. Renk çalışmaları ile doğadaki renklerin farkına varır.
8. Küçük kasları ile el göz koordinasyonunu geliştirir.
9. Çalışmalar sonucunda ürettikleriyle kendine güven duygusunu geliştirir.
10. Yeteneklerini fark ederek geliştirir.

ÖZEL AMAÇLAR

1. Görsel Sanatlar dersinde kullanılan araç gereçleri tanır.
2. Görsel sanatlar dersindeki çalışmalara hazırlık yapar.
3. Temiz ve düzenli çalışmaya özen gösterir.
4. Belli başlı nesnelere tutma becerisini geliştirir.
5. Dikkat yoğunlaştırma çalışmaları yapar.
6. Boncuk dizer.
7. Oyun hamuru ile yoğurma çalışmaları yapar.
8. Ana renkleri tanır.
9. Ara renkleri tanır.
10. Renk çalışmaları yapar.
11. Parmak boyası ile çalışmalar yapar.
12. Pastel boya ile boyama yapar.
13. Kalem ile boyama yapar.
14. Sulu boya ile boyama yapar.
15. Boya malzemeleriyle resim çalışması yapar.
16. El baskısı yapar.
17. Şablon baskı yapar.
18. Sünger baskısı yapar.

19. Fırça baskısı yapar.
20. Yaprak baskısı yapar.
21. İp baskısı yapar.
22. Patates baskısı yapar.
23. Sebze baskısı yapar.
24. Meyve baskısı yapar.
25. Çalışmalarında baskı tekniklerini kullanır.
26. Çeşitli formatlarda çizgi çalışmaları yapar.
27. Cetvel kullanarak çizgi çizer.
28. Şablonla çizer.
29. Geometrik şekiller çizer.
30. Basit figürler çizer.
31. İnsan resmi çizer.
32. Konulu resim çizer.
33. Kâğıt yırtma çalışmaları yapar.
34. Kâğıt yapıştırma çalışmaları yapar.
35. Makasla kâğıt kesme çalışmaları yapar.
36. Kâğıt katlama çalışmaları yapar.
37. Kil hamuru hazırlar.
38. Kâğıt hamuru hazırlar.
39. Tuz seramiği hazırlar.
40. Tutkal seramiği hazırlar.
41. Yoğurma maddesiyle çalışmalar yapar.
42. Atık malzemeleri tanır.
43. Atık malzemeleri sınıflandırır.
44. Atık malzemelerle el becerilerini geliştirici çalışmalar yapar.
45. Boncukla çalışmalar yapar.
46. Kâğıt vitray çalışması yapar.
47. Boyama vitray yapar.
48. Kolâj çalışması yapar.
49. Mum yapar.
50. Mum ile ilgili çalışmalar yapar.

51. Batik alışmaları yapar.
52. Ebru alışmaları yapar.
53. Mozaik alışmaları yapar.
54. ini alışmaları yapar.
55. Örgü işleri yapar.
56. Basit dokuma işleri yapar.
57. Ahşap işleri yapar.
58. Takı tasarımı yapar.
59. Nakış alışmaları yapar.
60. Hayal gücünü zenginleştirici resim çalışmaları yapar.
61. Duygu, düşünce ve yaşantılarını ifade eden boyutlu çalışmalar yapar.

AMAÇ VE DAVRANIŞLAR

GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE KULLANILAN ARAÇ – GEREÇLER

Amaç 1. Görsel Sanatlar dersinde kullanılan araç gereçleri tanır.

Davranışlar

1. İsmi söylenen araç gereci gösterir.
2. Gösterilen araç gerecin adını söyler.

Amaç 2. Görsel sanatlar dersindeki çalışmalara hazırlık yapar.

Davranışlar

1. Yapacağı çalışmaya uygun olarak giyinir.
2. Yapacağı çalışma için uygun ortamı hazırlar.
3. Yapacağı çalışmaya uygun araç gereci seçer.

Amaç 3. Temiz ve düzenli çalışmaya özen gösterir.

Davranışlar

1. Araç- gereçleri ekonomik kullanır.
2. Araç- gereçlerin bakımını yapar.
3. Çalışma bitiminde araç- gereçleri temizler.
4. Araç- gereçleri yerine koyar.
5. Çalışma ortamını temizler.
6. Çalışma bitiminde kendi temizliğini yapar.

DİKKAT VE EL- GÖZ KOORDİNASYONU

Amaç 4. Belli başlı nesnelere tutma becerisi geliştirir.

Davranışlar

1. Eline verilen bir nesneyi iki eliyle tutar.
2. Adı söylenen/ gösterilen nesneyi iki eliyle alır.
3. Nesneyi iki eliyle kavrayarak tutar.
4. Eline verilen nesneyi tek eliyle tutar.
5. Adı söylenen/ gösterilen nesneyi parmaklarıyla alır.
6. Nesneyi parmaklarıyla tutar.
7. Adı söylenen/ gösterilen nesneyi baş ve işaret parmağı ile alır.

8. Adı söylenen/ gösterilen nesneyi baş ve işaret parmağı ile tutar.
9. Tuttuğu nesneyi eliyle/parmaklarıyla hareket ettirir.

Amaç 5. Dikkat yoğunlaştırma çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Uyarıcı olarak verilen nesneye bakar.
2. Nesneyi gözleriyle takip eder.
3. Nesne üzerinde istenilen özellikleri gösterir.
4. Nesne ile ilgili özellikleri söyler.
5. Gözlerini bir nesneden diğerine kaydırır.

Amaç 6. Boncuk dizer.

Davranışlar

1. Boncuğu eline alır.
2. Teli/misinayı/ipi alır.
3. Teli/misinayı/ipi boncuğun deliğinden geçirir.

Amaç 7. Oyun hamuru ile yoğurma çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Oyun hamurunu eliyle sıkar.
2. Oyun hamurunu eliyle bastırır.
3. Oyun hamurunu avuç içinde/parmakları arasında/masa üzerinde yuvarlar.
4. Yoğurma maddesini parmakla çukurlaştırır.
5. Oyun hamuruna eliyle şekil verir.

RENK KAVRAMI

Amaç 8. Ana renkleri tanır.

Davranışlar

1. Verilen aynı ana renkte iki nesneyi eşler.
2. Adı söylenen ana rengi gösterir.
3. Gösterilen ana rengin adını söyler.
4. Verilen renkler arasından istenilen ana renkte olan rengi eşleştirir.
5. Verilen renkler arasından istenilen ana renkte olan rengi gösterir.
6. Verilen renkler arasından istenilen ana rengin adını söyler.

Amaç 9. Ara renkleri tanır.

Davranışlar

1. Verilen aynı ara renkte iki nesneyi eşler.
2. Adı söylenen ara rengi gösterir.
3. Gösterilen ara rengin adını söyler.
4. Verilen renkler arasından istenilen ara renkte olan rengi eşler.
5. Verilen renkler arasından istenilen ara renkte olan rengi gösterir.
6. Verilen renkler arasından istenilen ara rengin adını söyler.

Amaç 10. Renk çalışmaları yapar.

Davranışlar.

1. Ana renkleri kullanarak rastgele renk karışımları oluşturur.
2. Ana renklerden istenilen ara rengi oluşturur.
3. Oluşturduğu rengin adını söyler.
4. İstenilen rengin tonlarını oluşturur.

BOYAMA ÇALIŞMALARI

Amaç 11. Parmak boyası ile çalışmalar yapar.

Davranışlar

1. Parmak baskısı yapar.
2. Parmak boyası ile boyama yapar.
3. Parmak boya ile boyadığı yüzeyi sivri uçlu araçlarla kazıyarak resim yapar.

Amaç 12. Pastel boya ile boyama yapar.

Davranışlar

1. Pastel boyayı alır.
2. Uygun şekilde tutar.
3. Boyanın ucunu kâğıda sürer.

Amaç 13. Kalem ile boyama yapar.

Davranışlar

1. Kuru boyayı alır.
2. Uygun şekilde tutar.
3. Boyanın ucunu kâğıda sürer.

Amaç 14. Sulu boya ile boyama yapar.

Davranışlar

1. Fırçayı alır.
2. Uygun biçimde tutar.
3. Fırçayı suda ıslatır.
4. Fırçayı kullanacağı rengin üzerine sürterek boya alır.
5. Kâğıda/İslatılmış kâğıda sürer.

Amaç 15. Boya malzemeleriyle resim çalışması yapar.

Davranışlar

1. Çizgilerle sınırlandırılmış bir alanı çeşitli renklerle boyar.
2. Kâğıda çizilmiş basit bir şekli aslına uygun renklerle boyar.
3. Kâğıda çizilmiş basit bir şekli çeşitli renklerle boyar.
4. Bir şeklin bölümlerini değişik renklerle boyar.
5. Verilen bir resmi boyar.
6. Kendi tasarladığı resmi boyar.

BASKI ÇALIŞMALARI

Amaç 16. El baskısı yapar.

Davranışlar

1. Elin belirtilen bölümünü boyar.
2. İstenilen yüzeye elini bastırır.

Amaç 17. Şablon baskı yapar.

Davranışlar

1. Şablonu alır.
2. Şablonu resim kâğıdına yerleştirir.
3. Belirtilen kısmı boyar.

Amaç 18. Sünger baskısı yapar.

Davranışlar

1. Boyayı sulandırır.
2. Süngeri buruşturur.
3. Buruşturulmuş süngeri boyaya batırır.
4. Boyalı süngeri kâğıda bastırır.

Amaç 19. Fırça baskısı yapar.

Davranışlar

1. Fırçayı sulu boyaya batırır.
2. Fırçayı kâğıda bastırır.

Amaç 20. Yaprak baskısı yapar.

Davranışlar

1. Boyayı sulandırır.
2. Fırçayla boyayı alır.
3. Boyalı fırçayla yaprağın yüzeyini boyar.
4. Boyalı yaprağı kâğıda bastırır.

Amaç 21. İp baskısı yapar.

Davranışlar

1. Boyayı sulandırır.
2. Fırçayla boyayı alır.
3. İpin üzerini boyar.
4. Katlanmış kâğıdın arasına boyalı ipi yerleştirir.
5. Kâğıdın üstünden bastırarak ipi çeker.

Amaç 22. Patates baskısı yapar.

Davranışlar

1. Patatesi ortadan keser.
2. İki yarım patates üzerine şekil çizer.
3. Çizdiği şeklin dışında kalan bölümü bıçakla oyar.
4. Boyayı sulandırır.
5. Fırçayla boyayı alır.
6. Patatesteki şekli boyar.
7. Boyalı patatesi kâğıda bastırır.

Amaç 23. Sebze baskısı yapar.

Davranışlar

1. Sebze için baskı hazırlar.
2. Boyayı sulandırır.
3. Fırçayla boyayı alır.
4. Boyalı fırçayla hazırlanan sebze ve meyvenin yüzeyini boyar.
5. Boyalı sebze için kâğıda bastırır.

Amaç 24. Meyve baskısı yapar.

Davranışlar

1. Meyveyi baskı için hazırlar.
2. Boyayı sulandırır.
3. Fırçayla boyayı alır.
4. Boyalı fırçayla hazırlanan sebze ve meyvenin yüzeyini boyar.
5. Boyalı meyveyi kâğıda bastırır.

Amaç 25. Çalışmalarında baskı tekniklerini kullanır.

Davranışlar

1. Kullanacağı baskı malzemesini hazırlar.
2. Tek bir baskı tekniği kullanarak kompozisyon oluşturur.
3. Birden çok baskı tekniklerini kullanarak kompozisyon oluşturur.

ÇİZGİ ÇALIŞMALARI

Amaç 26. Çeşitli formatlarda çizgi çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Kalın uçlu gereçlerle, dikey, yatay, eğri ve eğik koyu çizgiler çizer.
2. İnce uçlu gereçlerle, dikey, yatay, eğri ve eğik açık çizgiler çizer.
3. Kalın/ince uçlu gereçlerle, koyu/açık çizgiler çizer.
4. Dinlediği öykü/masal ile ilgili çizgiler çizer.
5. Çizgileri yan yana/üst üste kullanarak doku çizer.
6. Noktaları yan yana/iç içe kullanarak doku çizer.
7. Düz, pütürlü, kareli desenli vb. farklı dokular çizer.

Amaç 27. Cetvel kullanarak çizgi çizer.

Davranışlar

1. Katlanmış kâğıdın katlama izlerinin üzerinden cetvelle çizgi çizer.
2. Cetvelle serbest çizgi çizer.
3. Belirlenmiş iki nokta arasını cetvelle çizer.

Amaç 28. Şablonla çizer.

Davranışlar

1. Kenarları düz, büyük nesnenin etrafından kalemle çizer.
2. Kenarları eğri, büyük nesnenin etrafından kalemle çizer.
3. Kenarları düz, küçük nesnenin etrafından kalemle çizer.
4. Kenarları eğri, küçük nesnenin etrafından kalemle çizer.
5. Figürün etrafından kalemle çizer.

Amaç 29. Geometrik şekiller çizer.

Davranışlar

1. Boya ile çizilmiş şeklin üzerinden geçer.
2. Noktalı çizgilerle çizilmiş şeklin üzerinden geçer.
3. Köşelerdeki noktaları birleştirerek şekli çizer.
4. Modele bakarak şekli çizer.
5. İsmi söylenen şekli model olmadan çizer.
6. Geometrik şekillerden oluşan basit figürler çizer.

Amaç 30. Basit figürler çizer.

Davranışlar

1. Boya ile çizilmiş figürün üzerinden geçer.
2. Noktalı çizgilerle çizilmiş figürün üzerinden geçer.
3. Köşelerdeki noktaları birleştirerek figürün çizer.
4. Modele bakarak figürü çizer.
5. İsmi söylenen figürü model olmadan çizer.

Amaç 31. İnsan resmi çizer.

Davranışlar

1. Baş çizer.
2. Baş ve duyu organlarını çizer.
3. Gövdeyi çizer.
4. Kolları çizer.
5. Bacakları çizer.

Amaç 32. Konulu resim çizer.

Davranışlar

1. Belirtilen konuyla ilgili, nesnelere/şekilleri modele bakarak çizer.
2. Belirtilen konuyla ilgili, nesnelere/şekilleri yönerge ile çizer.
3. Belirtilen konuyla ilgili, istediği nesnelere/şekilleri çizer.
4. Kendi seçtiği konuyla ilgili, istediği nesnelere/şekilleri çizer.

KÂĞIT İŞLERİ

Amaç 33. Kâğıt yırtma çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Kâğıdı rastgele yırtar.
2. İstenilen büyüklükte kâğıt yırtar.
3. Düz çizgi üzerinden kâğıdı yırtar.
4. Basit bir şekli yırtarak çıkarır.

Amaç 34. Kâğıt yapıştırma çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Kâğıt parçalarını rastgele yapıştırır.
2. Kâğıt parçalarını sınırlandırılmış alana yapıştırır.
3. Kâğıt parçalarını basit bir şeklin içine yapıştırır.
4. Kâğıt parçalarını karmaşık bir şeklin içine yapıştırır.
5. Verilen basit bir şekli kâğıttaki aynı şekil üzerine sınırları denk gelecek şekilde yapıştırır.

Amaç 35. Makasla kâğıt kesme çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Kâğıdı rastgele keser.
2. İstenilen büyüklükte kâğıt keser.
3. Düz çizgi üzerinden kâğıdı keser.
4. Basit bir şekli keserek çıkarır.
5. Karmaşık bir şekli keserek çıkarır.

Amaç 36. Kâğıt katlama çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Kâğıdı rastgele katlar.
2. Kâğıdın köşelerini üst üste getirerek katlar.
3. Kâğıda çizilmiş düz çizgiden katlar.
4. Daire biçimindeki kâğıdı ortadan katlar.
5. Kâğıdı şekillendirerek figür yapar.
6. Kâğıdı şekillendirerek resim yapar.
7. Kâğıdı şekillendirerek basit araç gereçler yapar.
8. Kâğıdı şekillendirerek süs eşyası yapar.
9. Kâğıdı şekillendirerek maket yapar.

YOĞURMA ÇALIŞMALARI

Amaç 37. Kil hamuru hazırlar.

Davranışlar

1. İşlenmemiş bir miktar kili alır.
2. Elleriyle kili yoğurmaya başlar.
3. Yeteri kadar kile su ilave eder.
4. Yeterli kıvama gelen kilden bir miktar alır.
5. İstenilen figürleri yapar.

Amaç 38. Kâğıt hamuru hazırlar.

Davranışlar

1. Gazete, tuvalet kâğıdını vb. kâğıtları alır.
2. Gazete, tuvalet kâğıdını yırtar.
3. Tencereyi alır.
4. Tencereye su döker.
5. Tencereyi ocağa koyar.
6. Ocağı yakar.
7. Tenceredeki su kaynayınca kadar bekler.
8. Kaynayan suyun içine çamaşır sodası koyar.
9. Kaynayan suya yırtılmış kâğıt parçaları koyar.
10. Belli bir süre tenceredeki malzemeleri kaynatır.
11. Ocağı söndürür.
12. Soğuduktan sonra tenceredeki kâğıt parçalarının suyunu sıkarak çıkarır.
13. Kabı alır.
14. Kaba yeteri kadar un koyar.
15. Kaba yeteri kadar su döker.
16. Malzemeleri bulamaç hâlinde karıştırır.
17. Kâğıt parçalarını bulamacın içine koyar.
18. Malzemeleri kullanılacak kıvama gelinceye kadar yoğurur.

Amaç 39. Tuz seramiği hazırlar.

Davranışlar

1. Malzemeleri hazırlar.
2. Unla tuzu plastik bir kap içine koyar.
3. Kaşıkla karıştırırken suyu ve yağı da karışıma ekler.
4. 3-4 dakika yoğurur.
5. Hazırladığı seramiği beze sarar, kapaklı kaba koyar.
6. Renkli yapmak isterse karışıma istediği renkte toz boya ekler.
7. Buzluğa koyar.
8. Bir gün sonra kullanır.

Amaç 40. Tutkal seramiği hazırlar.

Davranışlar

1. Kabı alır.
2. Kaba saten alçı, nişasta/un ve toz boya koyar.
3. Kaba ağaç tutkalı ilâve eder.
4. Kaba su döker.
5. Kabın içindeki malzemeleri karıştırır.
6. Kabın içindeki malzemeleri kullanılacak kıvama gelinceye kadar yoğurur.

Amaç 41. Yoğurma maddesiyle çalışmalar yapar.

Davranışlar

1. Yoğurma maddesini eliyle sıkar.
2. Yoğurma maddesini eliyle bastırır.
3. Yoğurma maddesini avuç içinde, parmakları arasında yuvarlar.
4. Yoğurma maddesini parmakla çukurlaştırır.
5. Yoğurma maddesini rulo yapar.
6. Yoğurma maddesine eliyle şekil verir.
7. Yoğurma maddesini araçla bastırarak, kazıyarak şekil verir.
8. Yoğurma maddesini kalıp kullanarak şekillendirir.

ATIK MALZEMELERLE ÇALIŞMALAR

Amaç 42. Atık malzemeleri tanıır.

Davranışlar

1. Atık malzemeyi gösterir.
2. Gösterilen malzemenin atık malzeme olduğunu söyler.

Amaç 43. Atık malzemeleri sınıflandırır.

Davranışlar

1. Atık kâğıt ürünlerini belli bir yerde toplar.
2. Atık ahşap ürünlerini belli bir yerde toplar.
3. Atık kumaş ürünlerini belli bir yerde toplar.
4. Atık plastik ürünlerini belli bir yerde toplar.
5. Atık metal ürünlerini belli bir yerde toplar.

Amaç 44. Atık malzemelerle el becerilerini geliştirici çalışmalar yapar.

Davranışlar

1. Yapılacak çalışmayı tasarlar.
2. Çalışacağı ortamı hazırlar.
3. Tasarladığı çalışmaya uygun atık malzemeleri seçer.
4. Kesme, yapıştırma ve birleştirme işlemleri ile çalışmasını yapar.

EL SANATLARI

Amaç 45. Boncukla çalışmalar yapar.

Davranışlar

1. Boncukları dizerek süs eşyası yapar.
2. Boncukları dizerek süsleme çalışmaları yapar.

Amaç 46. Kâğıt vitray çalışması yapar.

Davranışlar

1. Üzerine şekil çizilmiş fon kâğıdını alır.
2. Şeklin uygun yerlerini maket bıçağı ile oyar.
3. Selefon kâğıdı yapıştırılacak yere yapıştırıcı sürer.
4. Selefon kâğıtlarını şeklin oyulan yerlerine yapıştırır.

Amaç 47. Boyama vitray yapar.

Davranışlar

1. Üzerine şekil çizilmiş kâğıdı alır.
2. Çalışılacak cam nesneyi alır.
3. Cam nesneyi şeklin üzerine yerleştirir.
4. Cam boyasıyla şekli boyar.

Amaç 48. Kolâj çalışması yapar.

Davranışlar

1. Yapıştırıcıyı alır.
2. Üzerine şekil çizilmiş kâğıdı alır.
3. Şeklin içine yapıştırıcı sürer.
4. Bakliyat/elişi kâğıdı/kuru çiçek/yaprak/gazete/dergi kesikleri vb. malzemeleri şeklin içine yapıştırır.

Amaç 49. Mum yapar.

Davranışlar

1. Uygun çalışma alanı hazırlar.
2. Mum yapımında kullanılan araç gereçleri hazırlar.
3. Mum kalıbını hazırlar.
4. Parafini eritir.
5. Eritilen parafini kalıba döker.
6. Mumu soğutmaya bırakır.
7. Mumu kalıptan çıkarır.

Amaç 50. Mum ile ilgili çalışmalar yapar.

Davranışlar

1. Mum süslemede kullanılacak araç gereçleri hazırlar.
2. Mumu boyar.
3. Muma çeşitli nesnelere yapıştırır.

Amaç 51. Batik çalışmalarını yapar.

Davranışlar

1. Uygun çalışma ortamı hazırlar.
2. Batik yapımında kullanılan araç gereçleri hazırlar.
3. Tencereye tuz/sirke/su/boya koyar.
4. Tencere içindeki karışımı kaynatır.
5. Kumaşı alır.
6. Kumaşı iplerle sarar.
7. Kumaşı tencereye koyar.
8. Kumaşı kaynatır.
9. Kumaşı tencereden çıkarır.
10. Kumaşı yıkar.
11. İpleri çözer.
12. Kumaşı kurutur.

Amaç 52. Ebru çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Ebru çalışması yapılacak ortamı hazırlar.
2. Ebru çalışmasında kullanılan araç gereçleri hazırlar.
3. Tekneyi uygun yere koyar.
4. Tekneye kitreli su ile doldurur.
5. Fırça/metal çubuk alır.
6. Fırça/metal çubuğu hazırlanan boyaya batırır.
7. Fırça/metal çubukla boyayı kitreli suyun üst yüzeyine damlatır.
8. Sivri uçlu bir nesne alır.
9. Boya damlatılmış kitre üzerinde sivri uçlu bir nesneyle rastgele/biçimli desenler çizer.
10. Kâğıdı su yüzeyine yatırır.
11. Birkaç saniye bekler.
12. Kâğıdı iki köşesinden tutarak kaldırır.
13. Teknenin kenarından süzdürerek kâğıdı çeker.
14. Kâğıdı temiz bir ortamda kurumaya bırakır.

Amaç 53. Mozaik çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Mozaik çalışmasında kullanılan araç gereçleri hazırlar.
2. Plastik bir kap alır.
3. Kabın içine 1 kilogram saten alçı/250 gram plastik tutkal/50 gram un, bir miktar su/bir miktar toz boya koyar.
4. Kaba koyduğu malzemeleri yoğurur.
5. Yoğrulmuş hamurdan bir miktar alır.
6. Merdane yardımı ile hamuru açar.
7. Açılan hamuru cetvel kullanarak mukavva bıçağı keser.
8. Kesilen hamuru kurumaya bırakır.
9. Kuruyan hamuru fırınlar.
10. Kurumuş olan parçaları birbirinden ayırır.
11. Çizimi yapılmış resim/figür/desen üzerine yapıştırma yapar.

Amaç 54. Çini çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Fırınlanmış çini bisküvilerini zımparalar.
2. Çini bisküvisi üzerine desen ve figürler çizer.
3. Boyaları hazırlar.
4. Çizimi yapılmış olan desen ve figürleri boyar.
5. Boyanmış çini bisküvilerini fırında pişirir.

Amaç 55. Örgü işleri yapar.

Davranışlar

1. Örgü işlerinde kullanılan araç gereçleri tanır.
2. Tek şişle ilmek atma yapar.
3. İki şişle ters örgü örer.
4. İki şişle düz örgü örer.
5. İki şişle örneğe uygun örgü örer.

Amaç 56. Basit dokuma işleri yapar.

Davranışlar

1. Dokuma tezgâhı hazırlar.
2. İpleri tezgâh üzerindeki çivilere dolayarak gerer.
3. Renkli ipleri, tezgâha gerili ipler arasından geçirir.
4. Modele uygun olarak dokuma işi yapar.

Amaç 57. Ahşap işleri yapar.

Davranışlar

1. Ahşap işlerinde kullanılan araç gereçleri hazırlar.
2. Kesimi yapılmış olan ahşap parçalarını zımparalama/ tesfiye çalışması yapar.
3. Yapılan işin özelliğine uygun boyama/ vernikleme/ vidalama/ montaj işlerini yapar.

Amaç 58. Takı tasarımı yapar.

Davranışlar

1. Takı tasarım işlerinde kullanılan araç gereçleri hazırlar.
2. Tele/iplere boncuk/nesnelere belli bir düzene göre dizer.
3. Pens yardımı ile klipsleri yerleştirir.

Amaç 59. Nakış çalışmalarını yapar.

Davranışlar

1. Nakış işlerinde kullanılan araç gereçleri hazırlar.
2. Kumaşı kasnağa gerer.
3. Gerilen kumaş üzerine figür/desen çizimi yapar.
4. İğneye renkli iplikleri takar.
5. Çizimi yapılmış kumaş üzerinde işleme çalışması yapar.

İKİ VE ÜÇ BOYUTLU ÇALIŞMALAR

Amaç 60. Hayal gücünü zenginleştirici resim çalışmalarını yapar.

Davranışlar

1. Düzeyine uygun masal, öykü vb. okuma parçalarını dinler.
2. Dinlediği konuyu tasarlayarak çizer.
3. Çizdiği resmi boyama malzemeleriyle boyar.

Amaç 61. Duygu, düşünce ve yaşantılarını ifade eden üç boyutlu çalışmalar yapar.

Davranışlar.

1. Ev yaşantıları ile ilgili çalışma yapar.
2. Okul yaşantıları ile ilgili çalışma yapar.
3. Yaşadığı yakın çevre ile ilgili çalışma yapar.
4. Tatil yaşantıları ile ilgili çalışma yapar.

KONULAR

I. GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE KULLANILAN ARAÇ GEREÇLER

- A. Araç Gereçleri Tanıyalım
- B. Çalışmalara Hazırlık
- C. Araç Gereçleri Düzenli Kullanma

II. DİKKAT VE EL - GÖZ KOORDİNASYONU

- A. Dikkat Yoğunlaştırma
- B. El Göz Koordinasyonu

III. RENK KAVRAMI

- A. Ana Renkler
- B. Ara Renkler

IV. BOYAMA ÇALIŞMALARI

- A. Parmak Boya
- B. Pastel Boya
- C. Kuru Boya
- D. Sulu Boya
- E. Boya Malzemeleri ile Çalışma

V. BASKI ÇALIŞMALARI

- A. Sünger Baskısı
- B. Yaprak Baskısı
- C. İp Baskısı
- D. Patates Baskısı
- E. Sebze Baskısı
- F. Meyve Baskısı

VI. ÇİZGİ ÇALIŞMALARI

- A. Kalem Tutma Çalışmaları
- B. Çizgi Çalışmaları
- C. Geometrik Şekiller Çalışması
- D. Konulu Resim Çizme
- E. Duygu ve Düşüncelerini Anlatan Resimler Yapma

VII. KÂĞIT İŞLERİ

- A. Kâğıt Yırtma
- B. Kâğıt Katlama
- C. Kâğıt Yapıştırma
- D. Kâğıt Kesme

VIII. YOĞURMA ÇALIŞMALARI

- A. Yoğurma Maddesi Hazırlama
 - 1. Kil hamuru
 - 2. Kâğıt hamuru
 - 3. Tuz seramiği
 - 4. Tutkal seramiği
- B. Yoğurma Maddesine Şekil Verme

IX. ARTIK MALZEMELERLE ÇALIŞMALAR

- A. Araç – Gereç yapımı
- B. Süsleme yapımı
- C. Aksesuar yapımı

X. EL SANATLARI

- A. Vitray İşleri
- B. Kolâj İşleri
- C. Mum Süsleme

- D. Batik
- E. Ebru
- F. Mozaik
- G. Çini
- H. Örgü ve Dokuma
- İ. Ahşap İşleri
- J. Takı Tasarımı
- K. Nakış İşleri

XI. İKİ VE ÜÇ BOYUTLU ÇALIŞMALAR

- A. Hayal Gücünü Zenginleştirici Çalışmalar
- B. Duygu, Düşünce ve Yaşantılar İle İlgili Çalışmalar

ÖRNEK İŞLENİŞ

Açıklama

Bu programda yer alan amaçlar ve davranışların öğretimine geçmeden önce öğrencilerin performansları belirlenir. Tabloda belirtilen amaç ve davranışlarla ilgili sorular sorulur. Otizmli bireyin vereceği tepkiler doğrultusunda cevaplar doğru (+) yanlış (-) işaretleri ile gösterilir. Performans belirlenmesi için yapılan çalışma ve buna ilişkin hazırlanmış olan günlük plan formatı dışındadır.

Performans Kayıt Tablosu

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR	CAN	NAZ
1. Verilen renkler arasından istenilen ana renkte olan rengi eşler. 1. Farklı cinsten, iki farklı renkte (kırmızı, sarı, mavi), aynı tipte, her renkten birer tane nesne arasından “Elimdekiyle aynı renkte olanı göster.” denildiğinde aynı renkteki nesneyi gösterir.	2/3	1. Önündeki nesnelere bak. Elimdekiyle aynı renkte olanı göster. a) Kırmızı kalem-sarı top b) Mavi mandal-kırmızı plastik kap c) Mavi lego -sarı ataç	+ + -	+ + +
2. Farklı cinsten, iki farklı renkte (kırmızı, sarı, mavi), aynı tipte, her bir renkten birer tane nesne resmi arasından “Gösterdiğimle aynı renkte olanı göster.” denildiğinde aynı renkteki nesneyi gösterir.	2/3	2. Gösterdiğimle aynı renkte olanı göster a) Mavi araba resmi-sarı balon resmi b) Mavi eldiven resmi-kırmızı şapka resmi c) Sarı kalem-tıraş resmi-kırmızı düğme resmi	+ + +	+ - +

<p>2. Verilen renkler arasından istenilen ana renkte olan rengi gösterir.</p> <p>1. Aynı cinsten, farklı renkte (kırmızı, sarı, mavi), birer tane nesne arasından “Kırmızı olanı göster.” denildiğinde kırmızı olanı gösterir.</p>	<p>2/3</p>	<p>1. Önündeki nesnelere bak. Kırmızı olanı göster.</p> <p>a) Kırmızı kalem-sarı kalem-mavi kalem</p> <p>b) Sarı düğme-kırmızı düğme-mavi düğme</p> <p>c) Mavi mandal-kırmızı mandal-sarı mandal</p>	<p>+</p> <p>+</p> <p>+</p>	<p>+</p> <p>-</p> <p>+</p>
<p>2. Farklı cinsten, üç farklı renkte (kırmızı, sarı, mavi), nesne arasından “Kırmızı olanı göster.” denildiğinde kırmızı olanı gösterir.</p>	<p>2/3</p>	<p>2. Önündeki nesnelere bak. Kırmızı olanı göster.</p> <p>a) Kırmızı lego- mavi boncuk-sarı ataş</p> <p>b) Mavi toka -sarı yumak-kırmızı pastel boya</p> <p>c) Sarı yumak-kırmızı kurdele-mavi boncuk</p>	<p>-</p> <p>-</p> <p>-</p>	<p>-</p> <p>+</p> <p>-</p>
<p>3. Farklı cinsten, üç farklı renkte (kırmızı, sarı, mavi) nesne resmi arasından “Kırmızı olanı göster.” denildiğinde kırmızı olanı gösterir.</p>	<p>2/3</p>	<p>3. Önündeki resimlere bak ve kırmızı olanı göster.</p> <p>a) Mavi kova resmi-sarı çaydanlık resmi-kırmızı telefon resmi</p> <p>b) Sarı armut resmi-mavi top resmi- kırmızı lego resmi</p> <p>c) Kırmızı masa resmi-mavi lamba resmi-sarı eldiven resmi</p>	<p>-</p> <p>-</p> <p>-</p>	<p>-</p> <p>-</p> <p>-</p>

Dersin Adı : Görsel Sanatlar

Süre : 40 dakika

Konu Adı : Renk Kavramı

Yöntem ve Teknikler: Açık Anlatım, Yanlışsız Öğretim Yöntemleri

Araç-gereçler :

a) Öğretim Araç Seti: Kırmızı lego-mavi boncuk, kırmızı düğme-sarı kalem, mavi yumak-kırmızı mandal, sarı küp- kırmızı top

b) Değerlendirme Araç Seti: Mavi sünger-kırmızı karton, kırmızı kuru kalem-sarı silgi, sarı mum-kırmızı boncuk, mavi oyuncak araba- kırmızı plastik bardak

Amaç 8: Ana renkleri tanır.

Davranışlar

5. Verilen renkler arasından istenilen ana renkte olan rengi gösterir.

Öğrencilerin önceden belirlenmiş performansları dikkate alınarak bu derste kazandırılması gereken davranışlar, öğrencilerin adları belirtilerek öğretimsel hedefler olarak yeniden yazılır.

Can, Naz;

1. Aynı cinste, iki farklı renkte (kırmızı, sarı, mavi), nesne arasından “Kırmızı olanı göster.” denildiğinde kırmızı olanı bağımsız olarak gösterir.

2. Farklı cinste, iki farklı renkte (kırmızı, sarı, mavi), nesne arasından “Kırmızı olanı göster.” denildiğinde kırmızı olanı bağımsız olarak gösterir.

3. Aynı cinste, üç farklı renkte (kırmızı, sarı, mavi), nesne arasından “Kırmızı olanı göster.” denildiğinde kırmızı olanı bağımsız olarak gösterir.

4. Farklı cinste, üç farklı renkte (kırmızı, sarı, mavi), nesne arasından “Kırmızı olanı göster.” denildiğinde kırmızı olanı bağımsız olarak gösterir.

1. Ders Öncesi Hazırlık

Öğretmen derse girmeden önce, öğretimde ve değerlendirmede kullanacağı araç setlerini ve pekiştireçleri hazırlar, çalışma masasının uygun bir yerine koyar.

2. Derse Giriş

Öğretmen öğrenciye " Kırmızı rengi öğreneceksin. "Şimdi beni izlemeni istiyorum" der. Araç setini öğrencinin masasına koyar, incelemesini sağlar. Pekiştireç verir.

3. Dersi Sunma

Öğretmen, öğretim süresince kullanacağı araç setinde bulunan kırmızı lego ve mavi boncuğu eline alır. Kırmızı legoyu biraz öne çıkarır. Öğrencinin göz hizasında dolaştırır ve birkaç kez "Bu kırmızı." der. Sonra kırmızı legoyu geride, mavi boncuğu önde tutar ve "Bu kırmızı değil." der. Öğretmen Naz'a "Şimdi bana kırmızı olanı göster." der. Naz kırmızı olanı gösterdiğinde " Naz, kırmızıyı gösterdin." der ve pekiştirir. Öğretmen araçların yerlerini değiştirdikten sonra Naz'a "Şimdi bana kırmızı olmayanı göster." der. Naz'ın tepkisi doğru ise bu tepkisini pekiştirir, eğer Naz'ın tepkisi yanlış ise öğretmen olumsuz bir şey söylemeden aynı araç setiyle tekrar sunu işlemlerini yapar. Öğretmen açıklamalar yaptıktan sonra araçları tekrar Naz'ın önüne koyar. Naz'a "Şimdi bana kırmızı olanı göster." der. Naz kırmızı olanı gösterdiğinde bunu pekiştireçle pekiştirir.

Öğretmen sonra "Kırmızı olmayanı göster." der. Naz'a kırmızı olmayanı gösterdiğinde bu tepkisini pekiştireçle pekiştirir. Öğretmen aynı araçlarla, Can ile de aynı şekilde çalışarak kırmızı olanı ve kırmızı olmayanı göstermesini sağlar. Öğretmen, öğrencinin tüm doğru tepkilerini pekiştirir.

4. Ölçme ve Değerlendirme

Değerlendirme kullanılacak materyallerle öğretimde kullanılan materyallerin aynı olmamasına dikkat edilmelidir.

Öğretmen değerlendirme araç setinde bulunan araçları alır. Karışık hâlde masanın üzerine koyar. Öğrenciye, "Kırmızı olanları masanın bu kenarına koy." diyerek araçların konulacağı yeri gösterir. Öğrenci araçlar içerisinde kırmızı olanları, üst üste en az iki kez alıp söylenen yere koyarsa bunu pekiştireçlerle pekiştirir.

Performans tablosuna sonucu işaretler. Eğer öğrenci kırmızı olan yerine kırmızı olmayan araçlardan birini alırsa, hemen aynı araçlarla sunu yapar ve kırmızı olanı almasını ister.

Bundan sonra öğrenci hata yapmadan en az iki kez üst üste doğru tepki verirse bunu pekiştiricilerle pekiştirir ve sonucu tabloya işaretler. Öğretmen, diğer öğrenciyle de aynı şekilde değerlendirme yapar.

SORULAR	ÖLÇÜT	CAN	NAZ
1. Önündeki nesnelere bak. Kırmızı olanı göster. a. Mavi sünger-kırmızı karton b. Kırmızı kuru kalem-sarı silgi c. Sarı mum-kırmızı boncuk ç. Mavi oyuncak araba-kırmızı plastik bardak	3/4		

MÜZİK DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMI

AÇIKLAMALAR

Müzik dersi ilkokul (1,2,3,4) ve ortaokul (5,6,7,8) kademelerinde işlenecek şekilde düzenlenmiştir. Müzik, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin eğitiminde kullanılan, tüm gelişim alanlarını destekleyen en etkili ve önemli disiplinlerden biridir. Müzik çalışmaları diğer derslerde öğrendiği becerilerin genellenmesi açısından da önemli bir işlev görür. Çocuklar, sayıları ve pek çok kavramı müzik derslerinde tekrarlayarak geneller ve bunların günlük yaşamda kullanımı artar. Ritim aletleri ve diğer enstrümanlar el-göz koordinasyonu ve ince motor becerilerinin, dikkatinin gelişmesine katkıda bulunur. Birlikte şarkı söylemek, dans etmek çocuğun sosyalleşmesine, kendine güveninin artmasına sosyal-duygusal gelişimine olumlu katkıda bulunur.

Müzik dersinde müzik dinleme, ritmik alıştırmalar yapma, bireysel ve grupla şarkı söyleme, müzik aleti çalma, müzikal oyunlar katılma ve dans etme gibi etkinliklerin yer almaktadır. Bu etkinlikleri planlarken diğer derslerin amaç ve davranışlarıyla müzik dersinin amaç ve davranışları ilişkilendirilebilir.

Müzik eğitiminde kullanılan birçok yöntem vardır. Bu yöntemlerden bazıları; renkleme, grafikleme, resimlendirme, taklitleme ve Orff yöntemidir. Özellikle Orff yöntemi bu öğrencilerin müzik eğitiminde oldukça etkilidir. Orff yöntemi müziksel temel oluşturmaya ilişkin davranışları, duyulan müzikleri ve alınan müziksel etkileri ritmik bedensel devinimlerle ifade etme yoludur. Böylece çocuk çeşitli devinimsel hareketlerle ritim duygusunu geliştirir.

Ritim tutma çocukların yaşantısında çok önemlidir. Çünkü çocuk müziği sessizce oturup dinlemez, hareket etmek ister. Ritim ve müzikli hareketler çocuğun kendi yeteneklerini ve bu yeteneklerinin sınırlarını keşfetmesine yardımcı olur. Çocuğun bağımsız davranışlar kazanmasına ve grup etkinlikleri oluşturmasına olanak sağlar. Yürüme, koşma ve sıçrama doğal ritimlerdir. Taklit edilen ritimler ise çocuğun hayal gücünü kullanarak yaptığı hareketlerdir. Çocuk vücudunun çeşitli kısımlarını kullanarak da ritim tutabilir(el çırpma, ayağını yere vurma vb.).

Orff yönteminde öncelikle kendi bedeninden yola çıkılır. Hızlı, yavaş, yüksek, alçak sesler kavramlarla ilişkilendirilerek, bedensel ritmik hareketlerle öğretilir. Hızlı bir tempo için atın koşması, yavaş bir tempo için kaplumbağanın yürüyüşü, yüksek bir ses için gök gürültüsü, alçak bir ses için fısıltı kullanılabilir.

Müzik eğitiminde ritim çalışmalarının yanı sıra, ses ve nefes çalışmalarına, doğadaki sesleri ve müziği dinleme, şarkı söyleme, söylediği şarkıyı dramatize etme, çalgı seslendirme gibi etkinliklere yer verilmelidir. Nefes çalışmalarında dikkat edilmesi gereken öğrencilerin bireysel fiziksel özellikleri ve sağlık durumlarının bu çalışmalara elverişli olup olmamasıdır. Sağlık problemi yaratmayacak öğrencilerle ünlü ve ünsüz hecelerle nefes çalışmaları yapılır. Ritim aletleri müzik çalışmalarında önemli yer tutar. Bu aletler şarkı müzikli oyunlar ve dans öğretimi sırasında kullanılabilir.

Şarkı söyleme sırasında şarkıya uygun yürüyüşler ve tempo tutmalar ritim duygusunun gelişmesine yardımcı olur.

Çalgı öğretimine ritim çalgılarıyla başlanır. Diğer çalgılar tanıtılarak ilgi ve yetenekler tespit edilir.

Müzik eğitiminde bireysel farklılıklara yer verilmeli ve her çocuğun yeteneği sayesinde gelişimine uygun imkânlar sağlanmalıdır. Otizmlili bireylerin önemli özelliklerinden biri işitsel duyarlılıktır. Bazı otizmlili bireyler işitsel yönden aşırı duyarlı olabilir. Sese aşırı duyarlı bir birey bizim için normal tonda olan konuşma sesimize, normal tonda herhangi bir sese, bazı çalgı seslerine vb. tepki gösterebilir, kulağını tıkayabilir veya çılgık atarak rahatsızlığını yansıtabilir. Bazı otizmlili bireyler ise işitsel yönden az duyarlı olabilir. Böyle bireyler için normal düzeyde uyarım yeterli olmaz, daha fazlasına gereksinim duyarlar. Sese az duyarlı otizmlili birey, çok yüksek sesli TV veya müzik dinler, yüksek sesli uyarılardan hoşlanır. Bu nedenle öğrencilerin gözlemlenip, işitsel uyarılara karşı verdikleri tepkilerin belirlenerek dersin yönlendirilmesi gerekmektedir.

Çocuğun sevdiği sesler, müziklerle uygun tonda başlayan müzik dinleme etkinliği çocuğun rahatlamasını sağlar. Bu nedenle yeni bir çalışma öncesi çocuklara rahatlatıcı müzik dinletmek, gergin olduklarında ortamda yumuşak bir müziğin olması öğretmenlerin işini kolaylaştıracağı için önemlidir.

Yetenekli öğrenciye, yetenekleri doğrultusunda çalgı çalma, şarkı söyleme, vb. becerilerde farklı eğitim verilmesi sağlanmalıdır. Bazı otizmlili çocuklar müzik konusunda özel bir yeteneğe sahip olabilir. Doğadaki sesleri ve diğer tüm sesleri notalarını söyleyebilir (absolut kulak). Bu özellikleri olan çocukların eğitimlerinde müzik önemli bir yere sahip olabilir. Bir enstrümanı çalma gibi becerilerde bu özellikleri dikkate alınarak eğitim

planlanmalıdır. Çalgı eğitimi, bireysel farklılıklar, öğrenme becerileri, fiziksel özellikler ve ortam dikkate alınarak öğretmen tarafından seçilecek çalgılarla yapılır.

Öğretim yılı sonlarında bazı önemli günlerde konser ve gösteriler ile çocukların öğrendikleri sergilenmelidir. Bu gösteriler, çocuklar başarılı olma, yaptıkları ile gurur duyma, kendilerine güven duygularını geliştirecek ve motivasyonları daha çok artacaktır. Aynı zamanda ailelerin sosyal kabul görme, çocuğu ile gurur duymasını ve okulla işbirliği yapmasına katkı sağlayacaktır. Diğer bir yararı ise toplumda farkındalık yaratmaya katkıda bulunması olarak ifade edilebilir.

GENEL AMAÇLAR

1. Sesini doğru ve etkin kullanır.
2. Müzik yoluyla iletişim kurar
3. Bireysel yeteneklerini geliştirerek müzik etkinliklerinden zevk alır.
4. Müzik yoluyla önemli günlerin ve milli bayramların farkında olur.
5. Duygu ve düşüncelerini ifade etme becerisi kazanır.
6. Kendi davranışlarını kontrol ve denetleme becerisi kazanır.
7. Müzik yoluyla iletişim becerilerini geliştirir.
8. Müzik yoluyla motor koordinasyonunu geliştirir.
9. Müzik yoluyla özgüven, sevgi, saygı ve arkadaşlık duygularını geliştirir.
10. Boş zamanları müzik etkinlikleri ile değerlendirir.
11. Müzik yoluyla Atatürk'ü tanır.

ÖZEL AMAÇLAR

1. Ses çıkarma çalışmaları yapar.
2. Sesin yönünü fark eder.
3. Varlıkların hareket ve sesleri ile ilgili taklit çalışmaları yapar.
4. İnsan seslerini tanır.
5. Ses kaynaklarını tanır.
6. Sesleri birbirinden ayırt eder.
7. Gürültüyle müzik sesini ayırt eder.
8. Çevresindeki varlıkları hareket hızlarına göre tanır.
9. Çevresindeki varlıkları hareket hızlarına göre taklit eder.
10. Dinlediği müziğin hızını fark eder.
11. Müziğe uygun ritmik hareketler yapar.
12. Şarkıya eşlik eder.
13. Şarkı söyler.
14. Sesinin tonunu ayarlar.
15. Şarkının hızını ayarlar.
16. Grupla şarkı söyler.
17. Şarkı dağarcığı oluşturur.

18. algıları tanır.
19. algıları seslerine göre tanır.
20. Bir müzik aleti alar.
21. Sayışmal oyunlar oynar.
22. Tekerlemeli oyunlar oynar.
23. Müzikli oyunlar oynar.
24. Müzik eşliğinde dans eder.
25. İstiklal Marşı'nı söyler.
26. Atatürk ile ilgili belli başlı şarkıları tanır.
27. Atatürk ile ilgili şarkıları seslendirmeye istekli olur.

AMAÇ VE DAVRANIŞLAR

SESLERİ TANIYALIM

Amaç 1. Ses çıkarma çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Gülerek ses çıkarır.
2. Ellerini birbirine ve vücuduna vurarak ses çıkarır.
3. Ayaklarını yere vurarak ses çıkarır.
4. Nesnelere vurarak ses çıkarır.
5. Nesnelere birbirine vurarak ses çıkarır.
6. Ritim aletlerinden ses çıkarır.
7. Çalgılardan ses çıkarır.

Amaç 2. Sesin yönünü fark eder.

Davranışlar

1. Görme alanı dışından verilen sesin geldiği yöne başını ve bedenini çevirir.
2. Görme alanı dışından verilen sesin yönünü işaret eder.
3. Görme alanı dışından verilen sesin geldiği yöne yürür.

Amaç 3. Varlıkların hareket ve sesleri ile ilgili taklit çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Dinletilen sesi taklit eder.
2. Gösterilen varlığın sesini taklit eder.
3. Adı söylenen varlığın sesini taklit eder.
4. Dinletilen varlığı sesi ve hareketleriyle taklit eder.
5. Gösterilen varlığı sesi ve hareketleriyle taklit eder.
6. Adı söylenen varlığı sesi ve hareketleriyle taklit eder.

Amaç 4. İnsan seslerini tanıır.

Davranışlar

1. Dinletilen sesin bebek sesi olduğunu söyler.
2. Dinletilen sesin çocuk sesi olduğunu söyler.
3. Dinletilen sesin kadın sesi olduğunu söyler.
4. Dinletilen sesin erkek sesi olduğunu söyler.

Amaç 5. Ses kaynaklarını tanır.

Davranışlar

1. Dinletilen sese ait hayvan resmini gösterir.
2. Dinletilen sese ait hayvanın adını söyler.
3. Dinletilen sese ait taşıt resmini gösterir.
4. Dinletilen sese ait taşıtın adını söyler.
5. Dinletilen sese ait doğa olayının resmini gösterir.
6. Dinletilen sese ait doğa olayının adını söyler.

Amaç 6. Sesleri birbirinden ayırt eder.

Davranışlar

1. Dinletilen seslerden insan sesini seçer.
2. Dinletilen seslerden hayvan sesini seçer.
3. Dinletilen seslerden taşıt sesini seçer.
4. Dinletilen seslerden doğa olayı sesini seçer.
5. Dinletilen iki sesteki adı söylenen varlığa ait olan sesi seçer.
6. Dinletilen üç ya da daha fazla sesteki adı söylenen varlığa ait olan sesi seçer.

Amaç 7. Gürültüyle müzik sesini ayırt eder.

Davranışlar

1. Dinletilen seslerin gürültü olup olmadığını söyler.
2. Dinletilen seslerin müzik sesleri olup olmadığını söyler.

HIZ VE RİTİM

Amaç 8. Çevresindeki varlıkları hareket hızlarına göre tanır.

Davranışlar

1. Çeşitli materyallerden hızlı hareket eden varlığı gösterir.
2. Hızlı hareket eden varlık gösterildiğinde adını söyler.
3. Çeşitli materyallerden yavaş hareket eden varlığı gösterir.
4. Yavaş hareket eden varlık gösterildiğinde adını söyler.

Amaç 9. Çevresindeki varlıkların hareket hızlarına göre taklit çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Hızlı hareket eden varlıklardan adı söylenen varlığın hareketini taklit eder.
2. Yavaş hareket eden varlıklardan adı söylenen varlığın hareketini taklit eder.

Amaç 10. Dinlediği müziğin hızını fark eder.

Davranışlar

1. Dinletilen iki müzikten hızlı olanı söyler.
2. Dinletilen iki müzikten yavaş olanı söyler.

Amaç 11. Müziğe uygun ritmik hareketler yapar.

Davranışlar

1. Dinletilen müziğe uygun olarak sallanır.
2. Dinletilen müziğe uygun olarak başını sallar.
3. Dinletilen müziğe uygun olarak ellerini sallar.
4. Dinlediği müziğe uygun olarak yürür.
5. Dinletilen müziğin ritmine uygun olarak ellerini çırpar.
6. Dinletilen müziğin ritmine uygun olarak ellerini dizlerine vurur.
7. Dinletilen müziğin ritmine uygun olarak ayaklarını vurur.
8. Dinletilen müziğin ritmine uygun adımlarla yürür.
9. Dinletilen müziğin ritmine uygun olarak yürürken ellerini çırpar.
10. Dinletilen müziğin ritmine uygun ritim aletleri ile vuruş yapar.

ŞARKI SÖYLEYELİM

Amaç 12. Şarkıya eşlik eder.

Davranışlar

1. Dinletilen şarkıya hareketlerle eşlik eder.
2. Dinletilen şarkıya mırıldanarak eşlik eder.
3. Dinletilen şarkının sözlerine kendi dil düzeyinde eşlik eder.

Amaç 13. Şarkı söyler.

Davranışlar

1. Şarkıyı dinler.
2. Şarkının müziğini mırıldanır.
3. Şarkının içinde geçen sözcükleri doğru olarak seslendirir.
4. Şarkının sözlerini söyler.
5. Şarkının sözlerini ezgiye uygun söyler.

Amaç 14. Sesinin tonunu ayarlar.

Davranışlar

1. Alçak sesle şarkı söyler.
2. Yüksek sesle şarkı söyler.
3. Şarkının özelliğinde olan ses değişikliklerine uygun olarak şarkıyı söyler.

Amaç 15. Şarkının hızını ayarlar.

Davranışlar

1. Şarkıyı özelliğine uygun hızda söyler.
2. Şarkının içindeki hız değişikliklerini ayırt eder.
3. Şarkıdaki değişikliklere göre hızını ayarlar.

Amaç 16. Grupla şarkı söyler.

Davranışlar

1. Şarkıya birlikte başlar.
2. Şarkının sözlerini grupla aynı anda söyler.
3. Duraklamalarda grupla hareket eder.
4. Nefes alıp vermede grupla birlikte hareket eder.
5. Şarkıyı birlikte bitirir.

Amaç 17. Şarkı dağarcığı oluşturur.

Davranışlar

1. Söylediği şarkının ismini söyler.
2. İsmi söylenen şarkıyı söyler.
3. Farklı zamanlarda ismi söylenen şarkıyı söyler.

ÇALGILARIMIZ

Amaç 18. Çalgıları tanır.

Davranışlar

1. Çalgının kendisini gösterir.
2. Adı söylenen çalgıyı gösterir.
3. Gösterilen çalgının adını söyler.

Amaç 19. Çalgıları seslerine göre tanır.

Davranışlar

1. Sesi dinletilen çalgıyı gösterir.
2. Sesi dinletilen çalgının adını söyler.

Amaç 20. Bir müzik aleti çalar.

Davranışlar

1. Çalgıyı uygun şekilde tutar.
2. Çalgının özelliğine göre duruş şeklini ayarlar.
3. Çalgının özelliğine göre oturuş şeklini ayarlar.
4. Çalgıdan düzensiz sesler çıkarır.
5. Çalgıdan düzenli sesler çıkarır.

MÜZİKLİ OYUNLAR VE DANS

Amaç 21. Sayışmalı oyunlar oynar.

Davranışlar

1. Verilen sayışmayı tekrar eder.
2. Verilen sayışmayı ritmik söyler.
3. Verilen sayışmanın hareketlerini taklit eder.
4. Verilen sayışmayı oynar.

Amaç 22. Tekerlemeli oyunlar oynar.

Davranışlar

1. Verilen tekerlemeyi tekrar eder.
2. Verilen tekerlemeyi grupla ritmik söyler.
3. Verilen tekerlemenin hareketlerini taklit eder.
4. Verilen tekerlemeli oyunu grupla beraber oynar.

Amaç 23. Müzikli oyunlar oynar.

Davranışlar

1. Oyunun hareketlerini sözsüz ve müziksiz olarak yapar.
2. Oyunun sözlerini ve müziğini dinler.
3. Oyunun sözlerini müziğine uygun söyler.
4. Oyunun hareketlerini söz ve müziği söyleyerek yapar.
5. Oyunun hareketlerini söz ve müziği söyleyerek grupla birlikte yapar.
6. Oyunun yerleşim planını ve yürüyüşünü uygular.

Amaç 24. Müzik eşliğinde dans eder.

Davranışlar

1. Dansın figürlerini müziksiz olarak yapar.
2. Dansın müziğini dinler.
3. Dansın müziğine eşlik eder.
4. Dansın figürlerini müziği mırıldanarak yapar.
5. Dansın figürlerini grupla birlikte yapar.
6. Dansın figürlerini koreografisine uygun olarak yapar.

İSTİKLAL MARŞIMIZ - ATATÜRK VE MÜZİK

Amaç 25. İstiklal Marşı'nı söyler.

Davranışlar

1. İstiklal Marşı'nın sözlerini söyler.
2. İstiklal Marşı'nın müziğini dinler.
3. İstiklal Marşı'nın sözlerini müziğine uygun söyler.
4. İstiklal Marşı'nı grupla söyler.
5. İstiklal Marşı'nı söylerken hazır ola geçer.
6. Bayrak törenlerinde İstiklal Marşı'nı grup ile söyler.

Amaç 26. Atatürk ile ilgili belli başlı şarkıları tanır.

Davranışlar

1. Atatürk ile ilgili bildiği şarkıların adını söyler.
2. Dinlediği şarkılardan Atatürk'le ilgili olan şarkıyı söyler.

Amaç 27. Atatürk ile ilgili şarkıları seslendirmeye istekli olur.

Davranışlar

1. Belirli gün ve haftalarda Atatürk'le ilgili olan şarkıları söyler.
2. Belirli gün ve haftalarda yapılan müzik etkinliklerine katılır.

KONULAR

I. SESLERİ TANIYALIM

- A. Ses Çıkarma Çalışmaları
- B. Sesin Yönü
- C. Duyduğumuz Sesler
- D. Ses ve Müzik

II. HIZ VE RİTİM

- A. Çevremizdeki Varlıkların Hızları
- B. Müzikte Ritim

IV. ŞARKI SÖYLEYELİM

- A. Tek Başına Şarkı Söyleme
- B. Grup İle Şarkı Söyleme

IV. ÇALGILAR

- A. Çalgıları Tanıyalım
- B. Çalgıların Seslerini Tanıyalım
- C. Çalgımızı Seslendirelim

V. OYUNLAR OYNAYALIM-DANS EDELİM

- A. Oyunlaştırdığımız Müzikler
- B. Şarkılı Oyunlar
- C. Dans Edelim

VI. İSTİKLAL MARŞIMIZ – ATATÜRK VE MÜZİK

- A. İstiklal Marşımız
- B. Atatürk ve Müzik

ÖRNEK İŞLENİŞ

Açıklama

Öğretmen öğretilcek olan konularla ilgili olarak hazırlayacağı bir çizelge ile öğrencilerin performanslarını ölçerek kayıt altına alır.

Öğrenci performansları alınırken öğrencilerin yapabildikleri/ başarabildikleri (+) işareti ile, yapamadıkları/ başaramadıkları (-) işareti ile gösterilir. Öğretmen derse girmeden önce öğrenci performanslarını ölçerek işe başlamalı, öğretim yöntem ve teknikleri ile kullanılacak materyali bu doğrultuda belirlemelidir.

Araç-gereç ve yöntem belirleme işlemi öğrenci özellikleri dikkate alınarak seçilmeli, sınıf ortamı buna göre eğitim ve öğretime hazırlanmalıdır.

Öğretimde mümkün olduğunca görselliğe önem verilmeli, öğrenciyi rahatsız edecek faktörler sınıf ortamından uzaklaştırılmalıdır.

Performans Kayıt Tablosu

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR	ALİ	EBRU	ERAY
Dinletilen seslerden insan sesini seçer.	3/4	Verilen sesleri dinle. İnsan sesini duyduğunda ellerini birbirine vur.			
		a)Erkek, kedi, kamyon, yağmur sesi	+	+	+
		b)Kedi, erkek, yağmur, kamyon sesi	+	+	-
		c)Yağmur, kamyon, erkek, kedi	-	+	-
		d)Kamyon, yağmur, kedi, erkek sesi	+	+	-
		SONUÇ	+	+	-
Dinletilen seslerden hayvan sesini seçer.	3/4	Verilen sesleri dinle. Hayvan sesini duyduğunda ellerini masaya vur.			
		a)Köpek, kadın, uçak, rüzgar sesi	+	+	+

		b)Kadın, köpek, rüzgar, uçak sesi	+	-	-
		c) Rüzgâr, uçak, köpek, kadın sesi	+	-	+
		d)Uçak, rüzgar, kadın, köpek sesi	+	+	+
		SONUÇ	+	-	+
Dinletilen seslerden taşıt sesini seçer.	3/4	Verilen sesleri dinle. Taşıt sesini duyduğunda ellerini salla			
		a)Vapur, bebek, gök gürültüsü, horoz sesi	+	+	+
		b)Bebek, vapur, horoz, gök gürültüsü sesi	+	-	+
		c)Horoz, gök gürültüsü, vapur, bebek sesi	-	+	+
		d)Gök gürültüsü, horoz, bebek, vapur sesi.	+	+	+
		SONUÇ	+	+	+
Dinletilen seslerden doğa olayı sesini seçer.	3/4	Verilen sesleri dinle. Doğa olayı sesini duyduğunda ayaklarını yere vur.			
		a)Yağmur, erkek, kedi, kamyon sesi	+	+	+
		b)Kedi, yağmur, kamyon, erkek sesi	-	-	+
		c)kamyon, erkek, yağmur, kedi sesi	+	-	+
		d)Erkek, kedi, erkek, yağmur sesi	+	-	-
		SONUÇ	+	-	+

Dersin Adı: Müzik

Konunun Adı: Sesleri Tanıyalım

Süre:40+40=80 ‘

Yöntem ve Teknikler: Anlatım, soru-cevap ve doğrudan öğretim yöntemi.

Öğretim Materyalleri: Bilgisayar, kadın, erkek, bebek, çocuk, köpek, kedi, horoz, kuş, kamyon, araba, uçak, vapur, yağmur, gök gürültüsü, rüzgar sesi efektleri, projeksiyon ve resimli kartlar.

Amaç: 6. Sesleri birbirinden ayırt eder.

Davranışlar:

- 1-Dinletilen seslerden insan sesini seçer.
- 2-Dinletilen seslerden hayvan sesini seçer.
- 3-Dinletilen seslerden taşıt sesini seçer.
- 4-Dinletilen seslerden doğa olayı sesini seçer.

Öğrencilerin önceden belirlenmiş performansları dikkate alınarak bu derste kazandırılması gereken davranışlar, öğretimsel hedefler olarak öğrencilerin adları belirtilerek yeniden yazılır.

Eray, Ebru, Ali;

- 1-Dinletilen dört farklı sestem insan sesini bağımsız olarak seçer.
- 2-Dinletilen dört farklı sestem hayvan sesini bağımsız olarak seçer.
- 3-Dinletilen dört farklı sestem taşıt sesini bağımsız olarak seçer.
- 4-Dinletilen dört farklı sestem doğa olayı sesini bağımsız olarak seçer.

1. Derse Hazırlık

Öğretmen, derste kullanacağı insan, hayvan, taşıt ve doğa olaylarını içeren resimli kartlar ve bunlara yönelik ses efektlerinin olduğu araç gereçleri hazırlar.

Öğretimde kullanacağı pekiştiricileri belirler ve hazırlar. Eğitim ortamında çocuğun davranış kontrolünü kolaylaştıracak önlemleri alır. Öğrencinin dikkatini dağıtması olası araç gereçleri ortamdaki kaldırır.

2. Derse Giriş

Öğretmen, müzik dersi ile ilgili görseli göstererek ya da “Şimdi müzik dersi yapacağız” diyerek öğrencilere dikkati toplayıcı yönergeler sunar. Daha sonra çalışmaya uygun oturma düzeni için öğrencileri yönlendirir. Öğretmen “Şimdi sizlere bazı sesler dinleteceğim.” diyerek etkinliğe giriş yapar.

3. Dersi Sunma

Öğretmen öğrenciye ses kaynağına ilişkin farklı sesleri dinleterek “Bu ne sesi?” yönergesi verir. Öğrencinin verdiği cevabı resimli kartlardan da göstermesi istenerek, öğrenme pekiştirilir. İnsan resimleri, hayvan resimleri, taşıt resimleri ve doğa olayları resimlerinden gösterimde bulunan öğretmen “Bu dersimizde de sesleri ayırt etmeyi öğreneceğiz” diyerek çeşitli hayvan seslerini öğrenciye dinleten öğretmen, hangi sesin hangi hayvana ait olduğunu söyleyerek, ilgili resimli kartları tahtaya asıp, yanına ismini yazar. Tekrar hayvan seslerini öğrenciye dinleterek “Bu ses hangi hayvana aittir?” sorusunu yöneltip doğru cevapları pekiştirir, yanlış cevapları düzeltir. Öğrencinin cevabına uygun resimli kartı göstermesi de sağlanarak doğru cevap pekiştirilmiş olur.

Aynı etkinlikler insan sesleri (Bebek, çocuk, kadın, erkek) için taşıt sesleri ve doğa olayları sesleri için de sırasıyla yapılıp, yeterli tekrarlar yapıldıktan sonra bütün sesler karışık olarak öğrenciye dinletilerek “Bu ses hangi varlığa ait?” Sorusu yöneltilir. Bu soru kökü bütün ayırt edilecek sesler için tekrar sorulur. Öğrenciden gelen doğru cevaplar pekiştirilir, yanlış cevaplar düzeltilerek tekrarlar yapılır. Öğretmen, öğrencinin ayırt edebildiği sesleri tahtaya yerleştirdiği resimli kartların yanına yazar. Öğrenciye karışık olarak dinleteceği seslerin hangi varlığa ait olduğunu bu resimli kartlardan göstermesini ister. Projeksiyondan yansıttığı resimlerin ardından karışık sesler dinleterek yine bu resimlerin hangi varlığa ait olduğunu öğrenciden göstermesini ister. Öğrenci cevaplarından yanlış ya da eksik olanları tamamlayıp, son tekrarı yaparak etkinliği tamamlar.

4. Ölçme ve Değerlendirme

Öğretmen değerlendirmesini, sesleri dinletip, ölçme sorularını (performans kayıt tablosunda yer alan soruları) sorarak gerçekleştirir.

Öğrenci, sorulara dört tekrardan üç defa doğru cevap verirse öğretimini tamamlar. Öğretmen değerlendirme sonuçlarını kayıt altına alarak öğrenci gelişimi ve gelecek derslerin işlenişi hakkında sonuca ulaşır.

**BESLENME EĞİTİMİ DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMI**

AÇIKLAMALAR

Beslenme eğitimi dersi ilkokul (1,2,3,4) ve ortaokul (5,6,7,8) kademelerinde işlenecek şekilde düzenlenmiştir. Beslenme, temel gereksinimdir. Beslenme eğitimi dersiyle amaçlanan otistik çocuğun yemek ihtiyacını her ortamda bağımsız ve kuralına uygun olarak yerine getirebilmesidir.

Beslenme eğitimine geçilmeden önce öğretimde öğrencinin yeterlilikleri göz önünde bulundurulmalıdır. Öğrencinin gerekli ön koşul becerileri/hazırlık becerilerini kazanmış olması gerekmektedir. Çiğneme, yutma, ısırma vb. sandalyede oturma, kaşık-çatal tutabilme, yönerge takibi vb. ön koşul becerilerine sahip olmayan öğrencilerle öncelik bu becerilerin öğretimi çalışılmalıdır.

Öğretim, öğrencinin öğrenmesini ve genelleştirmesini kolaylaştırmak için yemekhane, kantin gibi ortamda yapılmalı, genelleme becerileri için de lokanta, pastane vb. ortamlara gidilmelidir. Farklı ortamlarda yapılan öğretim çocuğun bulunduğu ortamlara uyum sağlaması, diğer kişilere alışması, başkaları tarafından kabul görmesi açısından da önem taşır.

Öğrencilerde belli yiyeceklere karşı alerjik durumlar olabilir. Bu nedenle öncesinde aileden bilgi alınıp beslenmesine yemesi gereken besin maddeleri alınmalıdır.

Birçok öğrenci alıştığı ve sevdiği gıda türünden (patates kızartması, makarna vb.) tek tip olarak beslenmek isteyecektir. Öğrencilerin dengeli beslenmesi onların sağlıklı büyüme ve gelişimi için önemlidir. Bu nedenle dengeli olarak gıda gruplarından besin almasına dikkat edilmeli ve kararlı olunmalıdır.

Çocukların sevdiği gıdalar pekiştireç olarak kullanılabilir. Sevmediği yiyecek önce sevdiği yiyecek sonra sunulabilir. Sevmediği yiyecek küçük bir tabağa ve çok küçük bir parça konulmalı ve arkasından sevdiği yiyecek büyük bir porsiyon olarak sunulmalıdır.

Yeme sorunu olan çocukların eğitiminde, öğretmenin motive edici olması ve iştahlı, uygun şekilde yemek yiyen çocukların akran eğitimi için kullanılması etkili bir yöntem olarak kullanılabilir.

Öğretimin öğünlerde yapılması öğrencinin beceriyi anlamasını ve kazanmasını kolaylaştırır. Öğünlerde yapılan öğretim anlamlı olur.

Öğretimde kullanılacak masa ve sandalyenin boyu; çatal, bıçak, kaşık, bardak vb. öğrencinin fiziksel yapısına, eline ve ağız büyüklüğüne uygun olmalıdır.

Okulda yapılan beslenme eğitiminde uygulanan kurallar ve çalışılan beceriler evdeki öğünlerde de uygulanırsa öğrenme süreci hızlanacaktır. Bu konuda aile bilgilendirilmeli işbirliği için motive edilmelidir.

GENEL AMAÇLAR

1. Beslenmede belli bir düzene ve kurallara uyar.
2. Beslenme ile ilgili araç gereçleri kullanma alışkanlığı kazanır.
3. Bağımsız olarak yemek yeme becerisi kazanır.
4. Edindiği beslenme becerilerini günlük yaşamda uygular.

ÖZEL AMAÇLAR

1. Eliyle yiyecek yer.
2. Bardaktan sıvı içer.
3. Musluktan sürahiye su doldurur.
4. Damacanadan sürahiye su doldurur.
5. Sürahiden bardağa sıvı doldurur.
6. Pipetle sıvı içer.
7. Eliyle ekmek koparır.
8. Kaşık kullanarak yemek yer.
9. Çatal kullanarak yemek yer.
10. Çatal ve bıçağı birlikte kullanarak yemek yer.
11. Peçete ile ağzını siler.
12. Ekmeğe bıçakla yumuşak gıda sürer.
13. Beslenme çantasında getirdiği yiyeceği kuralına uygun yer.
14. Yemekhanede yemek yemede izlenmesi gereken sıraya uyar.
15. Yemek yerken kurallara uymaya özen gösterir.

AMAÇ VE DAVRANIŞLAR

YEMEK ZAMANI

Amaç 1. Eliyle yiyecek yer.

Davranışlar

1. Paketin içinden/tabaktan yiyeceği eliyle alır.
2. Yiyecekten ısırır.
3. Yiyeceği çiğner.
4. Yiyeceği yutar.

Amaç 2. Bardaktan sıvı içer.

Davranışlar

1. Bardağı ağızına götürür.
2. Bardağı yukarı doğru kaldırır.
3. Ağızına su alıp yutar.

Amaç 3. Musluktan sürahiye su doldurur.

Davranışlar

1. Sürahiyi alır.
2. Musluğu açar.
3. Sürahiyi çeşmenin altına tutar.
4. Sürahiyi doluncaya kadar bekler.
5. Musluğu kapatır.

Amaç 4. Damacandan sürahiye su doldurur.

Davranışlar

1. Sürahiyi alır.
2. Damacananın su basacağına basar.
3. Sürahiyi çeşmenin altına tutar.
4. Sürahiyi doluncaya kadar bekler.
5. Musluğu kapatır.

Amaç 5. Sürahiden bardağa sıvı doldurur.

Davranışlar

1. Sürahiye uygun şekilde tutar.
2. Sürahiye kaldırır.
3. Sürahiye bardağın ağzına yaklaştırır.
4. Sürahiye ağız kısmı bardağın üstüne gelecek şekilde eğer.
5. Bardak doluncaya kadar sıvıyı döker.
6. Sürahiye yerine koyar.

Amaç 6. Pipetle sıvı içer.

Davranışlar

1. Kutuyu/bardağı tutar.
2. Pipeti eline alır.
3. Pipeti kutunun üzerindeki işaretli yere sokar /pipeti bardağa koyar.
4. Pipeti tutar.
5. Pipeti ağzına götürür.
6. Pipeti emer.

Amaç 7. Eliyle ekmek koparır.

Davranışlar

1. Ekmeği bir eliyle tutar.
2. Çekerek, ekmekten bir parçayı koparır.

Amaç 8. Kaşık kullanarak yemek yer.

Davranışlar

1. Kaşığı, çukur kısmı üste gelecek şekilde sapından tutar.
2. Kaşığa yiyeceği alır.
3. Kaşığın altını tabağa sürter.
4. Kaşığı ağzına götürür.
5. Yiyeceği ağzına alır.
6. Kaşığı ağzından çıkarır.

Amaç 9. Çatal kullanarak yemek yer.

Davranışlar

1. Çatalı sapından tutar.
2. Çatalı yiyeceğe batırır.
3. Çataldaki yiyeceği ağızına götürür.
4. Yiyeceği ağızına alır.
5. Çatalı ağızından çeker.

Amaç 10. Çatal ve bıçağı birlikte kullanarak yemek yer.

Davranışlar

1. Bıçağı kullandığı eline alır.
2. Çatalı diğer eline alır.
3. Çatalı, yiyeceğine batırarak tutar.
4. Bıçakla yiyeceği dilimler.
5. Çatalını dilimlenen yiyecek parçasına batırır.
6. Çatalı ağızına götürür.
7. Yiyeceği yer.

Amaç 11. Peçete ile ağızını siler.

Davranışlar

1. Peçeteyi eline alır.
2. Peçetenin iki ucunu ağızının kenarlarına koyar.
3. Peçeteyi ağızının üzerinde sağa/sola hareket ettirir.

YEMEK YEME KURALLARI

Amaç 12. Ekmeğe bıçakla yumuşak gıda sürer.

Davranışlar:

1. Bıçağı alır.
2. Ekmeği diğer eline alır.
3. Bıçağı yiyecek kabına batırıp bileği yukarı döndürür.
4. Bıçağı kaptan çıkarır.
5. Bıçağın üzerindeki yiyeceği ekmeğin bir ucundan diğerine doğru üzerinde gezdirir.

Amaç 13. Beslenme çantasında getirdiği yiyeceği kuralına uygun yer.

Davranışlar

1. Yerine oturur.
2. Kumaş peçeteyi masa üzerine serer.
3. Yiyeceğini beslenme çantasından çıkarır.
4. Yiyeceği peçete üzerine koyar.
5. Yiyeceğini yerken peçete üzerine eğilir.
6. Yiyeceği bitince üzerinde yemek yediği peçeteyi toplar.
7. Yiyeceği çöp sepetine silkeler.
8. Peçeteyi katlar.
9. Beslenme çantasına peçetesini koyar.

Amaç 14. Yemekhanede yemek yemede izlenmesi gereken sıraya uyar.

Davranışlar

1. Yemek sırasına girer.
2. Tabldot tepsisini alır.
3. Su bardağını alır.
4. Kaşığı tepsideki yerine koyar.
5. Çatalı tepsideki yerine koyar.
6. Bıçağı tepsideki yerine koyar.
7. Peçeteyi tepsiye koyar.
8. Tepsiyle yemek servisi yapılan yere gider.
9. Yemekler dolduruluncaya kadar bekler.
10. Tepsiyi, yemek yiyeceği masaya koyar.
11. Sandalyeye oturur.
12. Yemeğini yer.
13. Yemeği bittikten sonra ağızını peçeteyle siler.
14. Sandalyeden kalkar.
15. Sandalyeyi yerine yerleştirir.
16. Tabldotunda kalanları çöpe döker.
17. Tabldot tepsisini bulaşıkların konulduğu yere koyar.

Amaç 15. Yemek yerken kurallara uymaya özen gösterir.

Davranışlar

1. Yemeğini öncelik sırasına göre yer.
2. Ağızı kapalı olarak yemek yer.
3. Ağızındaki lokmayı yuttuktan sonra diğer lokmayı alır.
4. Yemeğini küçük lokmalar hâlinde yer.
5. Yemek yeme sırasında tabağına göre eğilir.
6. Ağızındaki lokmayı yuttuktan sonra konuşur.
7. Tabağındaki yemeği bitirir.
8. Yemek sırasında peçeteye ağızını siler.
9. Peçeteyi katlar.
10. Peçeteyi masaya koyar.
11. Yemeği bittikten sonra masadan kalkar.
12. Yemeğin türüne uygun çatal, kaşık vb. araç gereç kullanır.
13. Yemekte başkasına ait çatal, kaşık vb. araç gereci kullanmamaya dikkat eder.

KONULAR

I. YEMEK ZAMANI

A. Elle Yiyecek Yeme

B. Beslenme Araç Gereçleri

1. Bardak kullanma
2. Sürahi kullanma
3. Damacana kullanma
4. Pipet kullanma
5. Çatal ve kaşık kullanma
6. Bıçak kullanma
7. Peçete kullanma

II. YEMEK YEME KURALLARI

A. Basit Yiyecek Hazırlama

B. Getirdiği Yiyeceği Yeme

C. Yemekhanede Yemek Yeme

D. Yemek Yerken Davranışlarımız

ÖRNEK İŞLENİŞ

Açıklama

Programda yer alan amaç ve davranışların öğretimi için öğrencilerin performansı önceden belirlenir. Becerilerde performans düzeyi belirlenirken öğrencinin, becerinin her bir basamağını bağımsız olarak gerçekleştirip gerçekleştirmediğine ya da hangi ipucu verildiğinde gerçekleştirebildiğine bakılır ve performans kayıt tablosuna kaydedilir. Performans belirlenmesi için yapılan çalışma ve buna ilişkin hazırlanan kayıt tablosu günlük plân formatı dışındadır.

Performans Kayıt Tablosu

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	YÖNERGELER	ÖĞRENCİ ADI-SOYADI	
		ANA YÖNERGE: Yemek Ye.	YEŞİM	DİLEK
1.Kaşığı, çukur kısmı üste gelecek şekilde sapından tutar.	4/4	Kaşığı tut.	-	-
2.Kaşığa yiyeceği alır.	4/4	Kaşığına tabaktan yemek al.	-	-
3.Kaşığın altını tabağa sürter.	4/4	Kaşığını tabağın kenarına sürter.	-	-
4.Kaşığı ağızına götürür.	4/4	Kaşığı ağızına götür.	+	+
5.Yiyeceği alır.	4/4	Kaşığı ağızına sok.	-	-
6.Kaşığı ağızından çeker.	4/4	Kaşığı ağızından çıkar.	+	+

Öğrencinin gerçekleştirme düzeyini belirtmek amacıyla işlem ipuçlarıyla ifade edilebileceği gibi yapıp yapmadığını belirtecek şekilde (+/-) olarak da işaretleme yapılabilir.

Dersin Adı: Beslenme Bilgisi

Ünitenin Adı: Yemek Zamanı

Süre: 40 dakika

Konunun Adı: Beslenme araç gereçlerini kullanma

Yöntem ve Teknikler: Tüm Beceri Yöntemi

Öğretim Malzemeleri: Öğretmen ve öğrenciler için ayrı ayrı hazırlanmış kaşık, çorba ve yemek tabakları

Amaç 8: Kaşık kullanarak yemek yer.

Davranışlar:

1. Kaşığı, çukur kısmı üste gelecek şekilde sapından tutar.
2. Kaşığa yiyeceği alır.
3. Kaşığın altını tabağa sürter.
4. Kaşığı ağızına götürür.
5. Yiyeceği ağızına alır.
6. Kaşığı ağızından çıkarır.

Öğrencilerin önceden belirlenmiş performansları dikkate alınarak bu derste kazandırılması gereken davranışlar öğrencilerin adları belirtilerek yeniden yazılır.

Beceri öğretimi sırasında kullanılan ipuçları, sistemli bir şekilde geri çekilmelidir. Öğrencilerin beceriyi bağımsız olarak yapabilmeleri (ipuçlarının geri çekilmesi) birden fazla oturum yapılmasını gerektirmektedir.

Yeşim, Dilek:

1. Tam sözel ipucu verildiğinde kaşığını sapından çukur kısmı yukarıda olacak şekilde tutar.
 - a. Bağımsız olarak kaşığı tabağın üzerine götürür.
 - b. Bağımsız olarak kaşığı aşağıya doğru eğer.
 - c. Bağımsız olarak kaşığı yemeğe daldırır.

2. Tam model olduğunda kaşığına yiyeceği alır.
3. Tam model olduğunda kaşığın altını tabağın kenarına sürter.
4. Bağımsız olarak kaşığı ağızına götürür.
5. Tam sözel ipucu verildiğinde yiyeceği ağızına alır.
4. Bağımsız olarak kaşığı ağızından çıkarır.

1. Ders Öncesi Hazırlık

Öğretmen, kaşık kullanarak yemek yeme becerisinin öğretimine başlamadan önce öğretimde kullanacağı kaşık ve yemek tabaklarını öğrencilerin çalışacakları masanın üzerine koyar. Model olma basamaklarını gerçekleştirmek için öğrencilerin tabaklarının yanına bir tane de kendisine ait kaşık ve yemek tabağı koyar. Öğretmen ders sırasında kullanacağı pekiştiricileri belirler.

1. Derse Giriş

Öğretmen, öğrenciyle belirlediği oturma düzenine göre oturur. Öğrenciye "kaşık kullanarak yemek yiyeceğiz. Çalışma sırasında bekle dediğimde bekleyeceksiniz, devam et dediğimde devam edeceksiniz." diyerek derse giriş yapar.

2. Dersi Sunma

Öğretmen, Yeşim'in önünde duran tabağa ve kendi kullanacağı tabağa çorba koyar. Yeşim'e "Yemeği ye." diyerek ana yönergeyi verdikten sonra "Kaşığı tut." diyerek tam sözel ipucu verir. Yeşim kaşığı tuttuğunda öğretmen bu tepkisini pekiştirir. Sonra Yeşim'e "Devam et." der. Yeşim bağımsız olarak kaşığı tabağın üzerine götürdüğünde öğretmen bu tepkisini pekiştirir. Öğretmen yine Yeşim'e "Devam et." der. Yeşim bağımsız olarak kaşığı aşağıya doğru eğdiğinde ve kaşığı yemeğe daldırdığında öğretmen bu tepkilerini pekiştirir. Öğretmen, Yeşim'e model olmak için kaşığına yemek alıp "Bak, ben kaşığıma yemek aldım." der ve hareketin tamamını yaparak tam model olur. Yeşim'e "Sen de kaşığına yemek al." diyerek tam sözel ipucu verir. Yeşim kaşığına yemek aldığı anda bu tepkisini pekiştirir. Öğretmen, Yeşim'e model olmak için kaşığını tabağın kenarına sürter "Bak, ben kaşığı tabağın kenarına sürttüm." der ve hareketin tamamını yaparak tam model olur.

Yeşim'e "Sen de kaşığı tabağın kenarına sür." diyerek tam sözel ipucu verir. Yeşim kaşığı tabağın kenarına sürttüğünde bu tepkisini pekiştirir."Devam et." der.

Yeşim bağımsız olarak kaşığı ağzına götürdüğünde bu tepkisini pekiştirir. Öğretmen sonra Yeşim'e "Yemeği ağzına al." diyerek tam sözel ipucu verir. Yeşim kaşıktaki yemeği ağzına aldığı anda bu tepkisini pekiştirir. Öğretmen Yeşim'e "Devam et." der. Yeşim, kaşığı ağzından bağımsız çıkardığında öğretmen bu tepkisini pekiştirir.

3. Ölçme ve Değerlendirme

Öğretmen, öğretim sonunda öğrencinin, becerinin basamaklarını bağımsız yapıp yapamadığını ya da hangi ipucuyla yapabildiğini kaydeder. Öğrenci beceriyi bağımsız olarak yapabilir duruma gelene kadar, diğer ders saatlerinde bu beceriyi çalışmaya devam eder.

Sorular	Yeşim	Dilek
Kaşığı, çukur kısmı üste gelecek şekilde sapından tut.		
Kaşığa yiyeceği al.		
Kaşığın altını tabağa sür.		
Kaşığı ağzına götür.		
Yiyeceği ağzına al.		
Kaşığı ağzından çıkar.		

**DİN KÜLTÜRÜ VE AHLÂK
BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETİM
PROGRAMI**

AÇIKLAMALAR

Din kültürü ve ahlâk bilgisi dersi ilkökul (4) ve ortaokul (5,6,7,8) kademelerinde işlenecek şekilde düzenlenmiştir.

Din kültürü ve ahlâk bilgisi dersi bireysel eğitim programı oluşturulurken programını yaptığımız öğrencinin, bireysel gereksinimleri ve yeteneklerinin dikkate alınması, hali hazırdaki gelişimsel kapasitesine uygun becerilerin hedef olarak seçilmesi gerekmektedir.

Bazı otistik çocuklar için kapasitelerindeki yetersizlik nedeniyle din kültürü ve ahlâk bilgisi programında yer alan bazı konular hiçbir zaman eğitim hedefi olmayabilir. Bu bireyler başaramayacakları bu konular için zorlanmamalı, programları düzeylerine uygun hedeflerden oluşturulmalıdır.

Abdest konusu işlenirken temizlik konularının yer aldığı diğer derslerle de ilişkisi kurularak abdestin aynı zamanda bir temizlik olduğu vurgulanmalıdır. Abdestin alınışı görsel materyallerden de yararlanılarak açıklanabilir.

Bazı otistik çocuklarda, öğretilmek istenen becerilerle ilgili sözel açıklamaları anlamada ve modeli taklit etmede başarılı olamadıkları gözlemlenmektedir. Bu bakımdan din kültürü ve ahlâk bilgisi dersinde görsel yardımcıları olarak resimler, fotoğraflar, çizimler, yapacaklarının adım adım izlemelerini sağlayacak olan listeler, program şemaları vb. bağımsız çalışmayı geliştirmek için kullanılabilir.

Din kültürü ve ahlâk bilgisi konularının soyut özellik göstermesi nedeniyle otistik öğrencilerin bu konuları öğrenmelerinde zorluklarla karşılaşmaktadır. Bunlar; içeriği anlama karşılaştırma, karmaşık ilişkiler kurma becerisindeki güçlüklerdir. Konularla ilgili becerilerin kazandırılmasında somut ve doğrudan yaşantılarına gereksinim vardır. Bu nedenle materyal bakımından mümkün olduğunca zengin bir ortamın sağlanması ve çalışmaların uygulamalı olarak yaptırılmasına özen gösterilmelidir. Bu nedenle din kültürü ve ahlâk bilgisi konuları uygun araç gereçlerle, yöntem tekniklerle ve ortamın düzenlenmesiyle daha somut hale getirilerek işlenmelidir. Ayrıca diğer ders konularıyla da bağlantı kurularak fırsat eğitimi yapılmalıdır.

Din kùltürü ve ahlâk bilgisi konuları işlenirken öğrencilerin işitsel duyarlılıkları dikkate alınarak dini musikiye yer verilebilir. Müzik ile terapi uygulamaları yapılabilir. Bu uygulama çocukları rahatlatıcı, tekrarlayıcı hareketlerini azaltıcı ve dikkati toparlayıcı bir etki sağlayacağı düşünölmektedir. Uygulayıcı, musikinin bu özelliklerinden yararlanmayı göz ardı etmemeli ve konularla ilgili zaman zaman tasavvuf musikisinden örnekleri öğrencilere sunabilir.

Bu öğretim programının bir amacı da bütün etkinlikler sırasında, her bir bireyin, dil kapasitesini kullanmasını sağlayacak etkileşimsel ortamın gerçekleştirilmesidir. Bunun için bireylerin ifade edici dil düzeylerine uygun düzeyde iletişim kurmaları için motive edilmeleri önemlidir.

Eğitim-öğretim sürecinde ailenin planlı bir şekilde eğitime katılmasının, öğrenci ile çalışılan bilgi ve becerilerin yerleşmesine ve ailenin özel eğitim konusunda bilinçlendirilmesine katkı sağlayacağı unutulmamalıdır.

GENEL AMAÇLAR

1. Temel dini kavramları fark eder.
2. Başkalarına sevgi ve hoşgörü gösterir.
3. Başkalarının inançlarına, düşüncelerine ve haklarına saygı gösterir.
4. Fiziki ve toplumsal çevreyi koruma bilinci geliştirir.

ÖZEL AMAÇLAR

1. Sevgisini ifade eder.
2. Sevmeye ve sevilmeye istekli olur.
3. İnsanlara iyilik yapmaya istekli olur.
4. Hasta ziyareti yapar.
5. Kendine ve başkalarına iyi davranır.
6. İzin isteme becerisi kazanır.
7. Aile bireyleri ile olumlu ilişkiler kurar.
8. Temiz olmaya özen gösterir.
9. Çevresini temiz tutar.
10. Abdest alır.
11. Atatürk'ün İslam dini hakkındaki görüşlerini belirtir.
12. Allah'ın bazı sıfatlarını ifade eder.
13. Peygamber kavramının anlamını ifade eder.
14. Peygamberlerin özelliklerini belirtir.
15. Kur'an'da adı geçen bazı peygamberleri tanır.
16. Bir işe başlarken Bismillahirrahmanirrahim / Bismillah, ifadesini kullanır.
17. Dua ile ilgili olguları belirtir.
18. Kendi ifadeleriyle dua eder.
19. İbadet yerlerini tanır.
20. Ezan ile ilgili olguları belirtir.
21. Dini bayramlarımızı tanır.
22. Dini bayramlarımızı coşkuyla kutlar.

23. Dini gün ve geceleri tanır.
24. İmanın anlamını ifade eder.
25. İmanın temel esaslarını belirtir.
26. Namaz ibadeti ile ilgili olguları belirtir.
27. Oruç ibadeti ile ilgili olguları belirtir.
28. Kâbe'yi tanır.
29. Hac ibadeti ile ilgili olguları belirtir.
30. Zekât ibadeti ile ilgili olguları belirtir.
31. Kutsal kitapların özelliklerini belirtir.
32. Kutsal kitapları tanır.
33. Kutsal kitapların kimlere gönderildiğini ifade eder.

AMAÇ VE DAVRANIŞLAR

GÜZEL AHLÂK

Amaç 1. Sevgisini ifade eder.

Davranışlar

1. Sevgisini gülerek gösterir.
2. Sevgisini aile yakınlarına beden diliyle gösterir.
3. Sevgisini kelimelerle söyler.

Amaç 2. Sevmeye ve sevmeye istekli olur.

Davranışlar

1. Anne ve babasını sevdiğini ifade eder.
2. Öğretmenini ve arkadaşını sevdiğini söyler.
3. Anne ve babasından kendisini kucaklayıp öpmelerini ister.

Amaç 3. İnsanlara iyilik yapmaya istekli olur.

Davranışlar

1. Kendisine ait bir yiyeceği, arkadaşı ile paylaşır.
2. Yürüme/yemek yeme gibi becerilerde zorlanan bir arkadaşına yardım eder.
3. Oyun ve etkinliklerde oyuncakları ve materyallerini arkadaşıyla paylaşır.
4. Kendisinden yardım isteyen arkadaşına yardım eder.

Amaç 4. Hasta ziyareti yapar.

Davranışlar

1. Hasta olan arkadaşını anne ve baba refakatinde ziyaret eder.
2. Hasta olan aile bireylerini hastanede ziyaret eder.
3. Hasta olan bir kişiye geçmiş olsun der.
4. Hasta olan kişiye uygun bir hediye götürür.
5. Hasta yanında alçak sesle konuşur.
6. Ziyaret süresi bitince tekrar geçmiş olsun diyerek ayrılır.

Amaç 5. Kendine ve başkalarına iyi davranır.

Davranışlar

1. Kardeşiyle/arkadaşıyla oyun oynarken oyuncaklarını paylaşır.
2. Kardeşiyle/arkadaşıyla oyun oynarken kurallara uyar.
3. Konuşurken nezaket sözcüklerini kullanır.
4. Kendine/başkalarına zarar verecek davranışlar göstermez.

Amaç 6. İzin isteme becerisi kazanır.

Davranışlar

1. Arkadaşının okul malzemelerini kullanmak için izin ister.
2. Kardeşinin oyuncaklarını veya eşyalarını kullanmak için izin ister.
3. Öğretmenine ait bir eşyayı kullanmak için izin ister.

AİLEMİZ

Amaç 7. Aile bireyleri ile olumlu ilişkiler kurar.

Davranışlar

1. Aile bireyelerine gerektiğinde yardım eder.
2. Kendisinden istenilen görevi yerine getirir.
3. Aile bireyleri ile iletişimde nezaket sözcükleri kullanır.

TEMİZLİK

Amaç 8. Temiz olmaya özen gösterir.

Davranışlar

1. Her zaman vücudunu temiz tutar.
2. Her zaman kıyafetini temiz tutar.
3. Her zaman bulunduğu ortamı temiz tutar.

Amaç 9. Çevresini temiz tutar.

Davranışlar

1. Sınıfta çöpleri çöp kutusuna atar.
2. Okul bahçesinde çöpleri çöp kutusuna atar.
3. Evde çöpleri çöp kutusuna atar.
4. Piknikte çöplerini çöp kutusuna atar.

Amaç 10. Abdest alır.

Davranışlar

1. Ellerini yıkar.
2. Ağzını yıkar.
3. Burnunu yıkar.
4. Yüzünü yıkar.
5. Kollarını yıkar.
6. Başını mesh eder.
7. Kulaklarını eliyle temizler.
8. Ayaklarını yıkar.

ATATÜRK VE İSLAM DİNİ

Amaç 11. Atatürk'ün İslam dini hakkındaki görüşlerini belirtir.

Davranışlar

1. Atatürk'ün İslam dinini sevdiğini söyler.
2. Atatürk'ün peygamberimizi sevdiğini söyler.

BAZI DİNİ KAVRAMLAR, GÜN VE GECELER

Amaç 12. Allah'ın bazı sıfatlarını ifade eder.

Davranışlar

1. Allah'ın var olduğunu söyler.
2. Allah'ın tek olduğunu söyler.
3. Allah'ın her şeyi işittiği ve gördüğünü söyler.
4. Allah'ın her şeye gücünün yettiğini söyler.

Amaç 13. Peygamber kavramının anlamını ifade eder.

Davranışlar

1. Peygamberlerin Allah'ın emirlerini insanlara bildiren kişiler olduğunu söyler.
2. Peygamberlerin Allah tarafından seçildiğini söyler.

Amaç 14. Peygamberlerin özelliklerini belirtir.

Davranışlar

1. Peygamberlerin bir insan olduğunu söyler.
2. Peygamberlerin insanlara yardım ettiğini söyler.
3. Peygamberlerin insanlara iyiliği öğrettiğini söyler.
4. Peygamberlerin her zaman doğru söylediğini söyler.
5. Peygamberlerin Allahın elçisi olduğunu söyler.

Amaç 15. Kur'an'da adı geçen bazı peygamberleri tanır.

Davranışlar

1. Hz. Adem' in ilk peygamber olduğunu söyler.
2. Hz Muhammed'in son peygamber olduğunu söyler.

Amaç 16. Bir işe başlarken Bismillahirrahmanirrahim / Bismillah, ifadesini kullanır.

Davranışlar

1. Yemekten önce Bismillahirrahmanirrahim/Bismillah ifadesini söyler.
2. Su içmeye başlarken Bismillahirrahmanirrahim/Bismillah ifadesini söyler.
3. Evden çıkarken Bismillahirrahmanirrahim/Bismillah ifadesini söyler.
4. Camiye girerken Bismillahirrahmanirrahim/Bismillah ifadesini söyler.

Amaç 17. Dua ile ilgili olguları belirtir.

Davranışlar

1. Dua etmenin Allah'tan istemek olduğunu söyler.
2. Dua ederken ellerini avuç içleri yukarı gelecek şekilde açılması gerektiğini söyler.
3. Duaların kabulü için amin denmesi gerektiğini söyler.

Amaç 18. Kendi ifadeleriyle dua eder.

Davranışlar

1. Yemek yemeden ve su içmeden önce, Bismillah, der.
2. Yemeklerden sonra, Elhamdülillah /Allaha şükür, der.
3. Hastalandığında Allah'ım beni iyileştir, der
4. Allah'ım bana yardım et, der.
5. Allah'ım beni koru, der.
6. Allah'ım annemi, babamı ve kardeşlerimi koru, der.
7. Kendi ifadeleriyle yemek duası yapar.
8. Yapılan duaya Amin, der.

Amaç 19. İbadet yerlerini tanır.

Davranışlar

1. Adı söylenen ibadet yerini gösterir.
2. Gösterilen ibadet yerinin adını söyler.
3. İbadet yerlerinin bölümlerini söyler /gösterir.

Amaç 20. Ezan ile ilgili olguları belirtir.

Davranışlar

1. Ezanın namaza davet olduğunu söyler.
2. Ezanın minarelerden okunduğunu söyler.
3. Ezan okunurken ezanın dinlenmesi gerektiğini söyler.
4. Ezan okunurken Aziz Allah denilmesi gerektiğini söyler.

Amaç 21. Dini bayramlarımızı tanır.

Davranışlar

1. Ramazan bayramının dini bir bayram olduğunu söyler.
2. Kurban bayramının dini bir bayram olduğunu söyler.

Amaç 22. Dini bayramlarımızı coşkuyla kutlar.

Davranışlar

1. Bayramlarda anne, baba ve büyüklerinin ellerini öper.
2. Kardeşleriyle bayramlaşır.
3. Bayram ziyaretlerinde öğretmenleriyle, akrabalarıyla ve arkadaşlarıyla bayramlaşır.
4. Bayramlarda gelen misafirlere şeker ikram eder.

Amaç 23. Dini gün ve geceleri tanır.

Davranışlar

1. Cumanın dini bir gün olduğunu söyler.
2. Kandillerin önemli dini geceler olduğunu söyler.
3. Kandillerin isimlerini söyler.
4. Dini gün ve gecelerde dua edilmesi gerektiğini söyler.

İSLAMDA İMAN VE İBADET

Amaç 24. İmanın anlamını ifade eder.

Davranışlar

1. İmanın, Allah'a inanmak olduğunu söyler.
2. İmanın, Hz. Muhammed'in Allah'ın peygamberi olduğuna inanmak olduğunu söyler.

Amaç 25. İmanın temel esaslarını belirtir.

Davranışlar

1. Allah'a inanmanın, iman esaslarından olduğunu söyler.
2. Meleklerle inanmanın, iman esaslarından olduğunu söyler.
3. Kitaplara inanmanın, iman esaslarından olduğunu söyler.
4. Peygamberlere inanmanın, iman esaslarından olduğunu söyler.
5. Ahirete inanmanın, iman esaslarından olduğunu söyler.
6. Kadere inanmanın, iman esaslarından olduğunu söyler.

Amaç 26. Namaz ibadeti ile ilgili olguları belirtir.

Davranışlar

1. Namazın bir ibadet şekli olduğunu söyler.
2. Namazın günde beş vakit kılındığını söyler.
3. Vakit namazlarının isimlerini söyler.

Amaç 27. Oruç ibadeti ile ilgili olguları belirtir.

Davranışlar

1. Orucun bir ibadet şekli olduğunu söyler.
2. Orucun ramazan ayında tutulduğunu söyler.
3. Oruç tutarken yemek yenilmediğini söyler.
4. Oruç tutarken bir şey içilmemesi gerektiğini söyler.
5. Orucun başlama vaktine sahur denildiğini söyler.
6. Orucun bitme vaktine iftar denildiğini söyler.
7. İftar vakti geldiğinde yemek yendiğini söyler.

Amaç 28. Kâbe'yi tanıır.

Davranışlar

1. Gösterilen resmin Kâbe resmi olduğunu söyler.
2. Sorulduğunda Kâbe resmini gösterir.
3. Kâbe'nin Müslümanların namaz kılarken yönlerini döndükleri yer olduğunu söyler.

Amaç 29. Hac ibadeti ile ilgili olguları belirtir.

Davranışlar

1. Haccın bir ibadet olduğunu söyler.
2. Haccın kurban bayramı zamanında yapıldığını söyler.
3. Hacca gidenlerin Kâbe'de ibadet ettiğini söyler.
4. Hacca gidenlerin Peygamber efendimizin kabrini ziyaret ettiğini söyler.

Amaç 30. Zekât ibadeti ile ilgili olguları belirtir.

Davranışlar

1. Zekâtın bir ibadet olduğunu söyler.
2. Zekâtın bir yardımlaşma olduğunu söyler.
3. İhtiyacı olanlara zekât verildiğini söyler.

Amaç 31. Kutsal kitapların özelliklerini ifade eder.

Davranışlar

1. Kutsal kitapların Allah tarafından gönderildiğini söyler.
2. Kutsal kitapların peygamberlere gönderildiğini söyler.
3. Kutsal kitapların insanlara doğruyu öğrettiğini söyler.

Amaç 32. Kutsal kitapları tanıır.

Davranışlar

1. İlk gönderilen kutsal kitabın Tevrat olduğunu söyler.
2. İkinci gönderilen kutsal kitabın Zebur olduğunu söyler.
3. Üçüncü gönderilen kutsal kitabın İncil olduğunu söyler.
4. Son gönderilen kutsal kitabın Kuran-ı Kerim olduğunu söyler.
5. Kuran'ın kutsal kitabımız olduğunu söyler.

Amaç 33. Kutsal kitapların kimlere gönderildiğini ifade eder.

Davranışlar

1. Tevrat'ın Hz. Musa'ya gönderildiğini söyler.
2. Zebur'un Hz. Davut'a gönderildiğini söyler.
3. İncil'in Hz. İsa'ya gönderildiğini söyler.
4. Kuran'ın Hz. Muhammed'e gönderildiğini söyler.

KONULAR

I. GÜZEL AHLÂK

- A. Sevmek ve Sevilmek
- B. İyilik Yapmak
- C. Hastaları Ziyaret Etmek
- D. Paylaşmak

II. AİLEMİZ

- A. Aile Bireyleri
- B. Aile Bireyleri ile İlişkiler

III. TEMİZLİK

- A. Temiz Olma
- B. Çevreyi Temiz Tutma

IV. ATATÜRK VE İSLAM DİNİ

- A. Atatürk'ün İslam Diniyle İlgili Görüşleri

V. BAZI DİNİ KAVRAMLAR, GÜN VE GECELER

- A. Bazı Dini Kavramlar
 - 1. Allah
 - 2. Peygamber
 - 3. Bismillahirrahmanirrahim/Bismillah
 - 4. Dua
 - 5. Ezan
- B. İbadet Yerleri
- C. Dini Bayramlar
- D. Önemli Gün ve Geceler

VI. İSLAMDA İMAN VE İBADET

A. İmanın Temel Esasları

B. Başlıca İbadet Türleri

1. Namaz
2. Oruç
3. Hac
4. Zekât

C. Dört Büyük Kutsal Kitap

ÖRNEK İŞLENİŞ

Açıklama

Programda yer alan amaç ve davranışların öğretimi için öğrencilerin performansı önceden belirlenir. Bu belirlemede amaç ve davranışlarla ilgili olarak öğrencilere tablodaki sorular yöneltilir. Öğrencinin vermiş olduğu doğru yanıtlar "+", yanlış yanıtlar "-" işareti ile gösterilir. Performans belirlenmesi için yapılan çalışma ve buna ilişkin hazırlanan kayıt tablosu günlük plan formatı dışındadır.

Performans Kayıt Tablosu

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR	ÖĞRENCİLER	
			ECE	CAN
1. Adı söylenen ibadet yerini gösterir.	3/4	Önündeki fotoğraflara bak. Cami fotoğrafını göster. a) Cami-Apartman b) Hastane-Cami c) Cami-Okul d) Park-Cami		
Farklı fotoğraflar arasından caminin fotoğrafını gösterir.				
2.Gösterilen ibadet yerinin adını söyler.	3/4	Fotoğrafa bak. Bu ne söyle. a) Ulu Cami b) Sultan Ahmet Cami c)Cami d)Cami		
İbadet yeri ile ilgili fotoğraf gösterilip sorulduğunda cami olduğunu söyler.				

Dersin Adı: Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi

Konunun Adı: Bazı Dini Kavramlar, Gün ve Geceler

Süre:40'

Yöntem ve Teknikler: Açık Anlatım Yöntemi, Yanlırsız Öğretim Yöntemi

Araç ve Gereçler: Cami Fotoğrafları

Amaç 19. İbadet yerlerini tanıır.

Davranışlar

1. Adı söylenen ibadet yerini gösterir.
2. Gösterilen ibadet yerinin adını söyler.

Öğrencilerin önceden belirlenmiş performansları dikkate alınarak bu derste kazandırılması gereken davranış, öğretimsel hedefler olarak öğrencilerin adları belirtilerek yeniden yazılır.

Ece, Can;

5. Gösterilen iki farklı bina fotoğrafı arasından istendiğinde bağımsız olarak cami fotoğrafını gösterir.

6. Gösterilen iki farklı bina fotoğrafı arasından caminin fotoğrafı gösterilip sorulduğunda bağımsız olarak cami olduğunu söyler.

1. Derse Hazırlık

Öğretmen çalışma öncesinde kullanacağı fotoğrafları ve pekiştireçleri hazırlar. Öğrenciyle karşılıklı oturacak şekilde sandalye ve masa düzenini hazırlar.

2. Derse Giriş

Öğretmen tarafından fotoğraflar öğrenciye gösterilerek bakması sağlanır.

3. Dersi Sunma

Öğretmen iki farklı bina fotoğrafını masada öğrencinin önüne koyar. Öğretmen, öğrenciye cami fotoğrafı göstererek “Bu cami” der. Hemen sonrasında öğrenciye “Cami fotoğrafını göster” der. Öğrencinin cami fotoğrafını göstermesi beklenir. Göstermezse öğrencinin elinden tutulup cami fotoğrafı gösterilir. Gösterirse pekiştireçle ödüllendirilir.

Caminin fotoğrafı gösterilir. “Bu ne?” diye sorar. Öğrenciden “Cami” demesi beklenir, söylemezse “Cami” denir ve tekrar ettirilir. Söylerse pekiştirilir.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Öğrenciye değerlendirme için aşağıdaki sorular sorulup verdiği cevaplar işaretlenir.

SORULAR	ÖLÇÜT	ECE	CAN
1. Önündeki fotoğraflara bak. Cami fotoğrafını göster. a) Cami-Park b) Okul-Cami c) Cami-Hastane d) Apartman-Cami	3/4		
2. Fotoğrafa bak. Bu ne söyle. a) Süleymaniye Cami b) Selimiye Cami c)Cami d)Cami	3/4		

TRAFİK VE İLK YARDIM EĞİTİMİ
DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

AÇIKLAMALAR

Trafik ve ilk yardım eğitimi dersi ilkokul (2,3,4) ve ortaokul (5,6) kademelerinde işlenecek şekilde düzenlenmiştir. Günümüzde çevre ve yaşam koşulları önemli ölçüde trafikten etkilenmektedir. Bu nedenle trafik ve ilk yardım eğitimi dersinde; otistik çocukların yaşadıkları çevrede, kendi güvenliklerini sağlayabilecek düzeye getirilmesi, yaya ve yolcu olarak uymaları gereken kuralların kazandırılması ve "güvenlik" olgusunun yaşamlarında yer etmesi amaçlanmıştır.

Trafik ve ilk yardım eğitimi dersinde çocuklar; trafiğin ne olduğunu, bir yaya olarak trafikte nasıl davranılması gerektiğini, toplu taşıma araçlarından nasıl yararlanılacağını, temel ilk yardım konularının neler olduğunu yaparak, yaşayarak öğrenirler.

Bu dersin işlenişi olabildiğince görsel, açık, anlaşılır bir şekilde olmalıdır. Trafikle ilgili kurallar, davranış biçimleri, ilk yardım konuları, sınıf içinde veya okul bahçesinde, okulun trafik ve ilk yardım eğitimi ile ilgili amaçları gerçekleştirmek için hazırlanmış bölümünde ya da trafik eğitim parkı gibi alanlarda uygulamalı olarak verilmelidir. Ortam ve şartların bu tür uygulamaları yapmaya uygun olmadığı durumlarda dramatizasyon uygulaması ile resimli kart, tepegöz, slayt ve maketlerin kullanılması öğretimi zenginleştirecek ve çocukların trafikle ilgili yaşantılarını somutlaştırmalarında kolaylık sağlayacaktır. Dramatizasyon uygulamasında her çocukla çalışmaya özen gösterilmelidir. Çalışmalara öncelikle birebir eğitimle başlanmalı daha sonra grupla eğitime geçilmelidir. Son olarak da gerçek ortamlarda uygulamalara yer verilmelidir. Ayrıca trafikte kullanılan işaret ve levhalar, çocuklara tanıtılmalı ve bunların ne anlamlara geldiği kazandırılmalıdır.

Temel ilk yardım uygulamalarının öğretilmesi ve gerektiğinde kullanılması trafik ve ilk yardım eğitimi dersi programının önemli amaçlarından biridir. Bu ders kapsamında çocuklara kazalarda ilk yardım uygulayabilmeleri hedeflenmektedir. Bu uygulamaları yapamayacakları durumlarda ise onlardan beklenen davranış, büyüklerine ya da ilgili kuruluşlara haber vererek ilk yardım istemeleridir.

Öğretmen sınıfta ufak yaralanmalar (kesik, sıyrık, burun kanaması vb.) meydana geldiğinde çocuklara kontrollü olarak müdahale etme şansı vererek eğitimin etkili olmasını sağlayacak fırsatlardan yararlanmalıdır.

GENEL AMAÇLAR

1. Taşıtların günlük yaşamdaki önemini kavrar.
2. Trafığı oluşturan öğeleri tanır.
3. Trafik kazalarının nedenlerini kavrar.
4. İlk yardımın insan hayatındaki önemini kavrar.
5. Trafik kurallarına uyma alışkanlığı kazanır.

ÖZEL AMAÇLAR

1. Taşıtları tanır.
2. Taşıtları sınıflandırır.
3. Taşıtları kullananları tanır.
4. Taşıtların kalkış yerlerini ayırt eder.
5. Taşıtların kullanıldığı alanları belirtir.
6. Toplu taşıma araçlarıyla ilgili olguları ifade eder.
7. Toplu taşıma araçlarında kullanılan belgeleri tanır.
8. Toplu taşıma araçlarında uyulması gereken kuralları açıklar.
9. Taşıt yolunu tanır.
10. Yaya yolunu tanır.
11. Trafik polisini tanır.
12. Yaya geçidini tanır.
13. Işıklı trafik işaret cihazını tanır.
14. Başlıca trafik işaret levhalarını tanır.
15. Trafik ışıklarına uygun hareket eder.
16. Karşıya güvenli geçiş yapılacak yerleri tanır.
17. Güvenli oyun yerlerini tanır.
18. Trafik denetiminin ve geçitlerin olmadığı yerlerde karşıya güvenli geçişte izlenecek sırayı belirtir.
19. Trafik kazalarından korunma yollarını açıklar.
20. İlk yardımın anlamını ifade eder.
21. İlk yardım malzemelerini tanır.
22. İlk yardım malzemelerinin bulunduğu yerleri tanır.
23. Kaza durumunda yapılması gerekenleri belirtir.
24. Basit yaralanmalarda ilk yardım yapar.
25. Burun kanamalarında ilk yardım yapar.
26. Hafif yanıklarda ilk yardım yapar.

AMAÇ VE DAVRANIŞLAR

TAŞITLAR

Amaç 1. Taşıtları tanır.

Davranışlar

1. Adı söylenen taşıtı gösterir.
2. Gösterilen taşıtın adını söyler.
3. Çevresindeki taşıtları gösterir/söyler.

Amaç 2. Taşıtları sınıflandırır.

Davranışlar

1. Kara taşıtını gösterir.
2. Kara taşıtlarının adlarını söyler.
3. Hava taşıtını gösterir.
4. Hava taşıtlarının adlarını söyler.
5. Deniz taşıtını gösterir.
6. Deniz taşıtlarının adlarını söyler.

Amaç 3. Taşıtları kullananları tanır.

Davranışlar

1. Verilen resimler arasından şoför resmini gösterir.
2. Verilen resimler arasından makinist resmini gösterir.
3. Kara taşıtlarını kullananlara şoför, makinist denildiğini söyler.
4. Verilen resimler arasından pilot resmini gösterir.
5. Hava taşıtlarını kullananlara pilot denildiğini söyler.
6. Verilen resimler arasından kaptan resmini gösterir.
7. Deniz taşıtlarını kullananlara kaptan denildiğini söyler.

Amaç 4. Taşıtların kalkış yerlerini ayırt eder.

Davranışlar

1. Verilen resimler arasından gar resmini gösterir.
2. Verilen resimler arasından terminal resmini gösterir.
3. Verilen resimler arasından durak resmini gösterir.

4. Kara taşıtlarının ilk hareket yerlerinin gar, terminal, durak olduğunu söyler.
5. Verilen resimler arasından hava alanı resmini gösterir.
6. Hava taşıtlarının hareket yerlerinin hava alanı olduğunu söyler.
7. Verilen resimler arasından liman resmini gösterir.
8. Deniz taşıtlarının hareket yerlerinin liman/iskele olduğunu söyler.

Amaç 5. Taşıtların kullanıldığı alanları belirtir.

Davranışlar:

1. Taşıtların ulaşımda kullanıldığını söyler.
2. Taşıtların yük taşımacılığında kullanıldığını söyler.
3. Taşıtların tarımda kullanıldığını söyler.
4. Taşıtların sağlık hizmetlerinde kullanıldığını söyler.
5. Taşıtların temizlik hizmetlerinde kullanıldığını söyler.
6. Taşıtların yangın ve kurtarma işlerinde kullanıldığını söyler.

Amaç 6. Toplu taşıma araçlarıyla ilgili olguları ifade eder.

Davranışlar:

1. Otobüs, metro vb. taşıtların toplu taşıma araçları olduğunu söyler.
2. Toplu taşıma araçlarından aynı anda çok sayıda kişinin yararlanabileceğini söyler.
3. Trafik yoğunluğunu azaltmak için toplu taşıma araçlarının seçilmesi gerektiğini söyler.

Amaç 7. Toplu taşıma araçlarında kullanılan belgeleri tanır.

Davranışlar

1. Adı söylenen belgeyi gösterir.
2. Gösterilen belgenin adını söyler.
3. Toplu taşıma araçlarında kullanılan belgelerin adlarını sıralar.

Amaç 8. Toplu taşıma araçlarında uyulması gereken kuralları açıklar.

Davranışlar:

1. Taşıtı durduktan sonra taşıttan inilmesi/taşıta binilmesi gerektiğini söyler.
2. Duraklarda sıraya girilmesi gerektiğini söyler.
3. Yolculukta yaşlılara, çocuklu kadınlara, hamilelere, engellilere yer verilmesi gerektiğini söyler.

4. Yolculuk sırasında alçak sesle konuşulması gerektiğini söyler.
5. Taşıt içerisinde itişip kakışılmaması gerektiğini söyler.
6. Taşıtların penceresinden el, kol, baş çıkartılmaması gerektiğini söyler.
7. Taşıtların penceresinden dışarıya çeşitli maddelerin atılmaması gerektiğini söyler.
8. Taşıtlarda otururken emniyet kemeri takılması gerektiğini söyler.
9. Yolculuk sırasında koku yayan yiyecekler yenilmemesi gerektiğini söyler.

TRAFİK BİLGİSİ

Amaç 9. Taşıt yolunu tanır.

Davranışlar

1. Taşıt yolunu gösterir.
2. Gösterilenin taşıt yolu olduğunu söyler.
3. Kara yolunun taşıtlar tarafından kullanılan bölümüne "taşıt yolu" denildiğini söyler.

Amaç 10. Yaya yolunu tanır.

Davranışlar

1. Yaya yolunu gösterir.
2. Gösterilenin yaya yolu olduğunu söyler.
3. Kara yolunun yayalar tarafından kullanılan bölümüne "yaya yolu" denildiğini söyler.

Amaç 11. Trafik polisini tanır.

Davranışlar

1. Trafik polisini gösterir.
2. Gösterilenin trafik polisi olduğunu söyler.
3. Yayaların, kara taşıtlarının hareketlerini düzenleyen ve denetleyen kişiye "trafik polisi" denildiğini söyler.

Amaç 12. Yaya geçidini tanır.

Davranışlar

1. Adı söylenen yaya geçidini gösterir.
2. Gösterilen yaya geçidinin adını söyler.
3. Alt geçidin, üst geçidin ve yoldaki çizgilerle belirtilmiş geçidin yaya geçitleri olduğunu söyler.

4. Taşıt yolunda yayaların karşıya güvenli geçmelerini sağlayan alanlara "yaya geçidi" denildiğini söyler.

Amaç 13. Işıklı trafik işaret cihazını tanır.

Davranışlar

1. Işıklı trafik işaret cihazını gösterir.
2. Gösterilenin ışıklı trafik işaret cihazı olduğunu söyler.
3. Işıklı trafik işaret cihazının yayaların ve kara taşıtlarının hareketlerini düzenlediğini söyler.
4. Trafik ışıklarından kırmızı ışığı gösterir/söyler.
5. Trafik ışıklarından kırmızı ışığın "dur" anlamına geldiğini söyler.
6. Trafik ışıklarından sarı ışığı gösterir/söyler.
7. Trafik ışıklarından sarı ışığın "hazır ol" anlamına geldiğini söyler.
8. Trafik ışıklarından yeşil ışığı gösterir/söyler.
9. Trafik ışıklarından yeşil ışığın "geç" anlamına geldiğini söyler.

Amaç 14. Başlıca trafik işaret levhalarını tanır.

Davranışlar

1. Adı söylenen trafik işaret levhasını gösterir.
2. Gösterilen trafik işaret levhasının adını söyler.
3. Gösterilen trafik işaret levhasının anlamını söyler.

Amaç 15. Trafik ışıklarına uygun hareket eder.

Davranışlar

1. Kırmızı ışık yandığında durur.
2. Sarı ışık yandığında hazır olur.
3. Yeşil ışık yandığında geçer.

Amaç 16. Karşıya güvenli geçiş yapılacak yerleri tanır.

Davranışlar

1. Işıklı trafik işaret cihazı olan yerden karşıya güvenli geçiş yapılabileceğini söyler.
2. Trafik polisi olan yerden karşıya güvenli geçiş yapılabileceğini söyler.
3. Alt geçitten karşıya güvenli geçiş yapılabileceğini söyler.
4. Üst geçitten karşıya güvenli geçiş yapılabileceğini söyler.

5. Trafik seti/parkı üzerinde güvenli geçiş yapılabilecek yerleri gösterir.
6. Günlük yaşamda güvenli geçiş yapılabilecek yerleri ayırt eder.

Amaç 17. Güvenli oyun yerlerini tanır.

Davranışlar

1. Adı söylenen oyun alanını gösterir.
2. Gösterilen oyun alanının adını söyler.
3. Oyun alanlarının adlarını sıralar.

Amaç 18. Trafik denetiminin ve geçitlerin olmadığı yerlerde karşıya güvenli geçişte izlenecek sırayı belirtir.

Davranışlar

1. Karşıya geçmek için kaldırım kenarında durulması gerektiğini söyler.
2. nce sola bakılması gerektiğini söyler.
3. Sonra sağa bakılması gerektiğini söyler.
4. Sonra tekrar sola bakılması gerektiğini söyler.
5. Gelen araç yoksa yolun ortasına kadar yürünmesi gerektiğini söyler.
6. Yolun ortasında tekrar sağa bakılması gerektiğini söyler.
7. Gelen bir araç yoksa karşıya geçilmesi gerektiğini söyler.

Amaç 19. Trafik kazalarından korunma yollarını açıklar.

Davranışlar

1. Karşıya geçişlerde güvenli yerlerden geçilmesi gerektiğini söyler.
2. Trafik ışıklarına uyulması gerektiğini söyler.
3. Trafik polisinin uyarılarına uyulması gerektiğini söyler.
4. Cadde ve sokaklarda oyun oynanmaması gerektiğini söyler.
5. Yolculuklarda emniyet kemeri takılmasını söyler.
6. Yayaların yaya yolundan yürümesi gerektiğini söyler.
7. Yayaların yaya kaldırımının saçından yürümesi gerektiğini söyler.
8. Yayaların yaya kaldırımı olmayan yerlerde gidiş yönüne taşıt yolunun solundan yürümesi gerektiğini söyler.
9. Duran araçların nnden ve arkasından yola çıkılmaması gerektiğini söyler.

İLK YARDIM

Amaç 20. İlk yardımın anlamını ifade eder.

Davranışlar

1. Kazaya uğrayan kişileri bir sağlık kuruluşuna ulaştırıncaya kadar yapılan yardımın "ilk yardım" olduğunu söyler.
2. İlk yardımın yaşam kurtardığını söyler.
3. İlk yardımın olay yerindeki malzemelerle yapıldığını söyler.

Amaç 21. İlk yardım malzemelerini tanır.

Davranışlar

1. Adı söylenen araç gereci gösterir.
2. Gösterilen araç gerecin adını söyler.
3. İlk yardım malzemelerinin adlarını sıralar.

Amaç 22. İlk yardım malzemelerinin bulunduğu yerleri tanır.

Davranışlar

1. İlk yardım malzemelerinin bulunduğu yerleri söyler.
2. İlk yardım malzemelerinin bulunduğu yerleri gösterir.

Amaç 23. Kaza durumunda yapılması gerekenleri belirtir.

Davranışlar

1. Kaza durumunda en yakın kişiye haber verilmesi gerektiğini söyler.
2. İlk yardım konusunda bilgili kişilerce ilk yardım yapılması gerektiğini söyler.
3. Kaza geçirenlere ilk yardım yapıldıktan sonra en yakın sağlık kurumuna götürülmesi gerektiğini söyler.

Amaç 24. Basit yaralanmalarda ilk yardım yapar.

Davranışlar

1. Temiz bir bezle kanayan bölgeye bastırarak kanamayı durdurur.
2. Ellerini yıkar.
3. Yara çevresini sabunlu suyla temizler.
4. Yara üzerine gazlı bez koyar.
5. Gazlı bezin üzerini sargı beziyle sarar.

Amaç 25. Burun kanamalarında ilk yardım yapar.

Davranışlar

1. Burun kanatlarını parmaklarıyla kuvvetlice sıkar.
2. Kanayan burnu suyla yıkar.
3. Burnu kanayan kişiyi bir yere oturtturur.
4. Burnu kanayan kişiyi başını öne eğerek bekletir.

Amaç 26. Hafif yanıklarda ilk yardım yapar.

Davranışlar

1. Yanık bölgeyi suyla yıkar.
2. Yanık bölgeyi soğuk su/buz ile soğutur.
3. Yanık bölgeyi temiz sargı beziyle kapatır.

KONULAR

TAŞITLAR

A. Taşıtları Tanıyalım

1. Kara taşıtları
2. Hava taşıtları
3. Deniz taşıtları

B. Taşıtlarla Yolculuk

1. Taşıtları kullananlar
2. Taşıtların kalkış yerleri
3. Taşıtların kullanıldığı alanlar
4. Toplu taşıma araçları

TRAFİK BİLGİSİ

A. Trafik Unsurları

1. Taşıt yolu
2. Yaya yolu
3. Trafik polisi
4. Yaya geçidi
5. Işıklı trafik işaret cihazı
6. Trafik işaret levhaları

B. Trafikte Güvenlik

1. Trafik ışıklarına uyma
2. Güvenli geçiş yapılacak yerler
3. Güvenli oyun yerleri

İLK YARDIM

A. İlk Yardımın Anlamı

B. İlk Yardım Malzemeleri

C. Kaza Durumunda Yapılması Gerekenler

Ç. İlk Yardım Uygulamaları

ÖRNEK İŞLENİŞ

Açıklama

Programda yer alan amaç ve davranışların öğretimi için öğrencilerin performansı önceden belirlenir. Bu belirlemede amaç ve davranışlarla ilgili olarak öğrencilere tablodaki sorular yöneltilir. Öğrencinin vermiş olduğu doğru yanıtlar "+", yanlış yanıtlar "-" işareti ile gösterilir. Performans belirlenmesi için yapılan çalışma ve buna ilişkin hazırlanan kayıt tablosu günlük plân formatı dışındadır.

Performans Kayıt Tablosu

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR	ÖĞRENCİLER	
			Arif	Elif
1. Söylenen taşıt kullanıcısını fotoğraftan gösterir.		Fotoğraflara bak. Şoförü göster.	-	-
İstendiğinde şoförü fotoğraftan gösterir.	3/4		-	-
2. Gösterilen taşıt kullanıcısının adını söyler.		Fotoğrafa bak. Bu kim söyle.	-	-
Gösterilen fotoğraftaki kişinin şoför olduğunu söyler.	3/4		-	-
3. Sorulduğunda kara taşıtlarını kimin kullandığını söyler.		Fotoğrafa bak. Taksiyi/Otobüsü/Minibüsü kimin kullandığını söyle.	-	-
Taksiyi kimin kullandığı sorulduğunda şoför olduğunu söyler.	3/4		-	-
Otobüsü kimin kullandığı sorulduğunda şoför olduğunu söyler.	3/4		-	-
Minibüsü kimin kullandığı sorulduğunda şoför olduğunu söyler.	3/4		-	-

Dersin Adı: Trafik ve İlk Yardım Eğitimi

Süre: 40 dakika

Konunun Adı: Taşıtlarla Yolculuk

Yöntem ve Teknikler: Açık Anlatım Yöntemi, Eş Zamanlı Öğretim Yöntemi

Öğretim Materyalleri: Taşıtları kullananları ve taşıtları ifade eden fotoğraflar

Amaç 3. Taşıtları kullananları tanır.

Davranışlar

1. Verilen resimler arasından şoför resmini gösterir.
2. Kara taşıtlarını kullananlara şoför denildiğini söyler.

Öğrencilerin önceden belirlenmiş performansları dikkate alınarak bu derste kazandırılması gereken davranış, öğretimsel hedefler olarak öğrencilerin adları belirtilerek yeniden yazılır.

Arif, Elif:

1. Gösterilen iki farklı fotoğraf arasından istendiğinde bağımsız olarak şoförün fotoğrafını gösterir.
2. Gösterilen iki farklı fotoğraf arasından şoförün fotoğrafı gösterilip sorulduğunda bağımsız olarak şoför olduğunu söyler.
3. Taksiyi/otobüsü/Minibüsü kimin kullandığı sorulduğunda bağımsız olarak şoför olduğunu söyler.

1. Derse Hazırlık

Öğretmen çalışma öncesinde kullanacağı fotoğrafları ve pekiştireçleri hazırlar. Öğrenciyle karşılıklı oturacak şekilde sandalye ve masa düzenini hazırlar.

2. Derse Giriş

Öğretmen dersin trafik ve ilk yardım eğitimi olduğunu söyler. Fotoğraflar öğrenciye gösterilerek bakması sağlanır.

3. Dersi Sunma

Öğretmen, şoför fotoğrafını öğrenciye göstererek “Bu şoför” der. Arkasından öğrenciye “Şoförün fotoğrafını göster” der. Öğrenciden şoförün fotoğrafını göstermesi beklenir. Göstermezse öğrencinin elinden tutulup şoförün fotoğrafı gösterilir. Gösterirse pekiştireçle ödüllendirilir. Şoförün fotoğrafı gösterilir. “Bu kim?” diye sorar. Öğrenciden “Şoför” demesi beklenir. Söylenemezse “Şoför” denir ve tekrar ettirilir. Söylenirse pekiştirilir.

Tek fotoğraf ile çalışma tamamlandıktan sonra iki ve daha fazla kartla çalışmaya geçilir. Öğretmen iki taşıt kullanıcısının fotoğrafını masada öğrencinin önüne koyar. Öğrenciye şoförü göstererek “Bu şoför” der. Hemen sonrasında öğrenciye “Şoförün fotoğrafını göster” der. Öğrenciden şoförün fotoğrafını göstermesi beklenir. Göstermezse öğrencinin elinden tutulup şoförün fotoğrafı gösterilir. Gösterirse pekiştirmeyle ödüllendirilir. Şoförün fotoğrafı gösterilir. “Bu kim?” diye sorar. Öğrenciden “Şoför” demesi beklenir. Söylenemezse “Şoför” denir ve tekrar ettirilir. Söylenirse pekiştirilir. Taksi fotoğrafı gösterilir. Taksi fotoğrafı şoför fotoğrafının yanına konular, “Taksiyi şoför kullanır, söyle” denir ve öğrenciden “Taksiyi şoför kullanır” demesi beklenir. Söylenemezse model olunarak tekrar ettirilir. Söylenirse pekiştirilir. Öğrenci bağımsız cevap verene kadar öğretim tekrar ettirilir.

Aynı işlem basamakları diğer davranışların öğretimi içinde uygulanır.

4. Ölçme ve Değerlendirme

Öğrenciye değerlendirme için aşağıdaki sorular sorulup performans tablosuna verdiği tepkiler işaretlenir.

SORULAR	Arif	Elif
1. Hangisi şoför, göster.		
2. Bu kim söyle.		
3. Taksiyi kim kullanır, söyle.		
4. Otobüsü kim kullanır, söyle.		
5. Minibüsü kim kullanır, söyle.		

KAYNAKÇA

- Avcıoğlu, H., Sosyal Beceri Öğretimi, Kök Yayıncılık, Ankara, 2005.
- Aydın, A., Otizmde İlk Adım, Birinci Baskı, Epsilon Yayıncılık, İstanbul, 2003.
- Baron-Cohen, S., Leslie A.M., Frith, U., Does the autistic child have a “Theory of Mind ?”
Cognition, 21, 37-46, 1985.
- Bilen, M. Plandan Uygulamaya Öğretim. Ankara: Ankara: Anı Yayıncılık, 1999.
- Birkan, B., TOHUM Türkiye Otizm Erken Tanı ve Eğitim Vakfı Seminer Notları, İstanbul, 2008.
- Borazancı-Persson, S., AQ Otizm ve Seviyeleri, İkinci Baskı, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 2002.
- Cohen, M.J., Sloan, D.L., Visual Supports for People with Autism. Bethesda, MD: Woodbine House, 2007.
- Darıca, N., Gümüşcü, Ş., Pişkin, Ü., Otizm ve Otistik Çocuklar, Ankara, Uyum Özel Eğitim Okulu., 1992.
- DSM IV. Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı. Dördüncü Baskı, Amerikan Psikiyatri Birliği, Washington DC. 1994’ten (Çev): Köroğlu, E. Hekimler Yayın Birliği, Ankara,1995.
- Erbaş, D., Kırcaali-İftar, G., Tekin-İftar, E., İşlevsel Değerlendirme: Davranış Sorunlarıyla Başa Çıkma Uygun Davranışlar Kazandırma Süreci, İkinci Baskı, Kök Yayıncılık, Ankara, 2005.
- Fazlıoğlu, Y, Eşme-Yurdakul, M.. Otizm: Otizmde Görsel İletişim Tekniklerinin Kullanımı, Morpa Yayınları, İstanbul, 2005.
- Frith, U. Autism. Scientific American, 268, 108-114., 1993.
- Girli, A. Otistik ve Zihinsel Engelli Ergen ve Yetişkinler Eğitim Programı, Işık Özel Eğitim Yayınları, İzmir, 2004.
- Gözütok, D. Öğretmenliğimi Geliştiriyorum?, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2004.
- Gürsel, O. Zihinsel Engelli Çocukların Doğal sayıları, Gerçek nesnelere Kullanarak Eşleme, Resimleri işaret ederek gösterme, rakamları gösterildiğinde söyleme becerilerinin gerçekleştirilmesinde, bireyselleştirilmiş öğretim materyalinin basamaklandırılmış yöntemle sunulmasının etkililiği. Eskişehir: Anadolu üniversitesi yayınları, 1993

- Halker, A., Otizm-Umudumuz Davranışçı Tedavi. Bethesda, Halker and Associates, Inc, 2001.
- Kayaoğlu, H., Görür, Ö., Otistik Çocuklar Nasıl Öğrenir?, Epos Yayınları, Ankara, 2008.
- Kırcaali-İftar, G., Tekin. E., Özel Eğitimde Yanlırsız Öğretim Yöntemleri, Nobel Yayınları, Ankara, 2001.
- Kırcaali-İftar,G., Otistik Özellik Gösteren Çocuklara İletişim Becerilerinin Kazandırılması, Birinci Baskı, YA-PA Yayın Pazarlama Sanayi ve Tic. A.Ş, İstanbul, 2003. 179
- Koegel, R.L., Koegel, L.K., Pivotal Response Treatments For Autism:Communication, Social And Academic Development. Baltimore, MD, Brookes Publishing, 2005.
- Lynn E.Mc Clannahan, Patricia J.Krantz, Otizmlı Çocukların Eğitiminde Etkinlik Çizelgelerin Kullanımı, Sistem Yayıncılık, 2010.
- Lynn E.Mc Clannahan, Patricia J.Krantz, Otizmlı Çocuklara Konuşma Becerilerinin Öğretimi, Sistem Yayıncılık, 2010.
- McClannahan, L.E., Krantz, P.J., Teaching Conversation to Children with Autism, USA, Woodbine House, 2005.
- M.E.B. Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı Otistik Çocuklar Eğitim Programı, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1999.
- M.E.B. Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı Eğitim Uygulama Okulu Eğitim Programı, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 2002.
- M.E.B. Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı Yaygın Gelişimsel Bozukluklar Destek Eğitim Programı, Ankara, 2008.
- M.E.B. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, 2012
- Özsoy, Y., Özyürek M. Ve Eripek, S. Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar: Özel Eğitime Giriş. 3. Basım. Ankara: Karatepe Yayınları, 1992.
- Sucuoğlu, B., Çifci, İ., Bilişsel Süreç Yaklaşımıyla Sosyal Beceri Öğretimi, Ankara, 2005.
- Tekin, E. Ve Kırcaali-İftar, G. Özel Eğitimde Yanlırsız Öğretim Yöntemleri. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2001.
- Turan, A., Sevgi Dili Konuşan Çocuklar, Birinci Basım, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 2000.
- Varol, N., Özbakım Becerilerinin Öğretimi, Kök Yayıncılık, Ankara, 2004.
- Vural-Kayaalp, İ., Otizm ve İletişim Problemi Olan Çocukların Eğitimi, Birinci Basım, Evrim Yayıncılık, İstanbul, 2000.

www.autism-tr.org

www.researchautism.net

www.specialed.us

www.teacch.com

www.thegraycenter.org

www.tohumotizm.org.tr

www.gata.edu.gov.tr

www.orgm.meb.gov.tr